

AZ IGAZSÁG — AKÁR LETAGADJÁK,
AKÁR MEGHAMISÍTJÁK, AKÁR ELHALLGATJÁK
— IGAZSÁG MARAD!

M. Katonka Mária

HŰSÉG

Vallomások a hontalanságból

PHOENIX
2009

Ritka, rendhagyó kötetet tart kezében az olvasó. M. Katonka Mária, hungarista újságíró emigrációs lapokban megjelent írásainak válogatott kötetét. A II. világháború után Nyugat-Európába, majd Kanadába került és onnan politikai meggyőződése miatt soha haza nem térhetett, száműzött magyar nő vallomásai ezek az írások. Segítségével kalandos utazásra indulhatunk a magyar történelem máig sötétségben tartott s ezáltal ismeretlen rejtélyeinek nyomában, megismerhetjük a régmúlt és közelmúlt valódi magyar

„őseit”. Újságíró, valódi mártírjainkat, de főleg a hontalanságban magyarságát mindvégig megőrző szerzőnő szinte fanatikus hűségét nemzetéhez, fajtájához és politikai hitvallásához.

Ritka, furcsa vallomások ezek az írások egy olyan letűnt világról, ahol a hazaszeretet, hűség, becsület és hősi életszemlélet még erénynek számított. Egy olyan erénynek, ami mindenek fölött állt.

A Hungarista Mozgalom megalakulásakor elsőik között lép tagjai sorába. Újságírói pályafutását az *Összetartás* c. hetilapnál kezdi. Hiszi, hogy a Mozgalom célkitűzései az összmagyarság érdekét szolgálják és alkotmányos úton elérhetők, egy általános magyar ébredéssel.

A hungarista eszmékhez, vezetőihez, munkatársaihoz érzett hűsége a „sötét” hónapokban nyilvánul meg igazán.

Amikor a bolsevista horda leigazza az országot, elvbarátaival együtt ő is nyugatra menekül. A megpróbáltatás nehéz hónapjaiban élete kockáztatásával is vallja meggyőződéses elveit. Nem riad vissza a hazatoloncolás, a „háborús bűnös”-sé nyilvánítás és kiadatás lehetőségétől sem.

1948-tól — Franciaországba települése után — újrakezdi újságírói tevékenységét, majd Kanadában folytatja.

Számos nemzethű emigráns újság és folyóirat közli írásait Braziliától Norvégjáig. A hontalan, életlehetőségeiktől megfosztott magyarok lelkébe önti a hitet és biztatást: hű maradni a Hazához, szellemi értékeinkhez, hagyományainkhoz, az áldott anyanyelvhez, mert egyszer vége lesz a bolsevista uralomnak és felvirrad a magyar feltámadás napja.

Ez a hűség sugárzik e kötet lapjain M. Katonka Mária minden sorából.

A könyvben szereplő írások
az eredeti kéziratokról, azok felhasználásával készültek.

Fedélterv:
Dobszay Károly

PHOENIX
2009

ELŐSZÓ

A hűség eszményi fogalom. Szavakkal nehéz formába önteni, mert a gyakorlati élet számtalan területén nyilatkozik meg.

Ebben a kötetben, ahol M. Katonka Mária hungarista újságíró nő emigráns kiadványokban megjelent válogatott írásait találjuk, elsősorban a magyarságában tántoríthatatlan szerző hitvallása és hűsége tárul az olvasó elé.

Mint rövid élettörténete említi, az ébredő gyermeklélekben anyai nagypapa által elültetett magyar hagyományokhoz ragaszkodás adja az alapot fajtája szeretetéhez, ami végigkíséri rögzös emigrációs útján egészen haláláig. Már kora ifjúságától keresi a múlt dicső alakjairól szóló adatokat, a hazájukért áldozatos vezetőkről szóló megemlékezéseket, hősi tetteiket, megpróbáltatásaikat. Érzékeny lelkében fellángol a Honfoglalás utáni életáldozatok, mint Koppány, Ajtony, Dózsa György, a Nagyságos Fejedelem, az Aradi Vértanúk és sok millió magyar vértanúsága.

Keresi az utat a Horthy-éra gazdaságilag megnyomorított, 3 milliós földnélküli parasztréteg gyötrelmes sorsán javítani. Azén a rétegén, amely ezer éven át erejét és szellemi alapját, utánpótlását adta a Nemzetnek.

Küzdeni akar az 1867-es Kiegyezés utáni liberális mótely ellen is, amely két emberöltő alatt elcsékélyesítette az ország szellemi életét és már nem is burkoltan működik a nemzeti és keresztény életforma aláásásán.

A Hungarista Mozgalom megalakulásakor első között lép tagjai sorába. Hiszi, hogy a Mozgalom célkitűzései az összmagyarság érdekét szolgálják és alkotmányos úton elérhetők, egy általános magyar ébredéssel.

Újságírói pályafutását az *Összetartás* c. hetilapnál kezdi. Az uralkodó liberális réteg ijedten figyel fel állhatatos, következetes munkájára. Kiszolgálójuk, Sombor-Schweinitzer budapesti rendőrfőkapitány utasítására a politikai osztály detektívjei koholt politikai-összeesküvés vádakkal többször is letartóztatják és a hírhedt 200-as cellába zárják közönséges bűnözők közé. Megfélemlítése nemcsak sikertelen, de megacélozza hitét, erejét a további küzdelemhez.

Vállalja a koplalást, az éhezést a számára szent elvekért.

A hungarista eszmékhez, vezetőihez, munkatársaihoz érzett hűsége a „sötét” hónapokban nyílvánul meg igazán.

Amikor a bolsevista horda leigazza az országot, elvbarátaival együtt ő is nyugatra menekül. A megpróbáltatás nehéz hónapjaiban élete kockáztatá-

sával is vallja meggyőződéses elveit. Nem riad vissza a hazatoloncolás, a „háborús bűnös”-sé nyilvánítás és kiadatás lehetőségétől sem.

Az amerikai egyenruhába bújt fejedelmek kihallgatják, neve a „háborús bűnösök” listájára kerül. Ennek ellenére a salzburgi börtönbe zárt és kiadatásra váró, Szálasi Ferenc által vezetett utolsó magyar koalíciós kormány család nélkül maradt tagjait látogatja és igyekszik az éhezéstől legyengült rabok életét elviselhetőbbé tenni olyan élelmiszer-csomagokkal, amelyek megszerzéséért éjjeli padlósúrolást vállal amerikai katonai klubokban.

1948-tól — Franciaországba települése után — újrakezdi újságírói tevékenységét, majd Kanadában folytatja.

Számos nemzethű emigráns újság és folyóirat közli írásait Braziliától Norvégiáig. A hontalan, életlehetőségeiktől megfosztott magyarok lelkébe önti a hitet és biztatást: hű maradni a Hazához, szellemi értékeinkhez, hagyományainkhoz, az áldott anyanyelvhez, mert egyszer vége lesz a bolsevista uralomnak és felvirrad a magyar feltámadás napja.

Ezt tükrözi, szolgálja minden cikke, visszaemlékezései, az önfeláldozó neves és névtelen magyar hősöket dicsőítő sorai.

Amikor a nemzet nevében tündöklő, de a Rákosi-banda utasításait szolgáló módon végrehajtó 45 utáni „magyar politikusok” az Egyesült Államokban „emigrálnak” és megalakítják az álnemzeti *Nemzeti Bizottmány* elnevezésű gittegyletet, az elsők közé tartozik, akik leleplezik ezt a szélhámosságot. Elhallgattatására ajánlatot tesznek megbizottjuk útján: 3 évig havi 800 dollárt ígérnek neki. Ezért „csupán” negyedévenként egy-egy cikket kellene írnia a Hungarista Mozgalom — Nyilaskeresztes Párt „belső titkairól”, kipellengérezve a vezetők közötti olykori véleményeltérést. Ahogy azt a párt egy áruló tagja tette Habsburg Ottó szárnyai alá húzódva.

Válasza az ajánlattevőkhöz a következő volt:

„Ha Dárius minden kincsét megsokszorozva ajánlanák sem lennék fajtám, a magyar fektámadásba vetett hitem, volt vezetőim, munkatársaim árulója. Folytatom a nehéz fizikai munkát, amíg csak élek, amíg a Magyarok Istene el nem szólít. Tiszta lelkiismerettel akarok ítélőszéke elé állni. Hű maradok Hazámhoz, Nemzetemhez, régi és új Mártírjaink emlékéhez, amíg csak lélegzek.”

Ez a hűség sugárzik e kötet lapjain M. Katonka Mária minden sorából.

A Kiadó

KATONKA MÁRIA RÖVID ÉLETRAJZA

1913. március 31-én született Józsan, a Debrecentől néhány kilométer-re fekvő faluban, ahol szülei pár holdon gazdálkodtak. Édesapja az I. világháború kezdetétől az orosz fronton harcol, majd fogságba esik, ahonnan megszökik és Ázsián keresztül gyalogolva 1920-ban érkezik vissza családjához. Anyai ágon a kisbirtokos nemesi Sándor családból származik. A Rákóczi szabadságharc kezdetén a kortárs ős csatlakozik a felkelőkhöz. Végigküzd a szabadságharcot kapitányi rangban. Büntetésül a Habsburg kamarilla megfosztja birtokától, nemesi címétől. A pár hold szőlőbirtokos Sándor utód, Mária nagyapja ültette el az unoka lelkébe a hősi magyar múlt dicsőségének magvát. A fogékony gyermeklélekben gyökeret ver a Hun és Magor csodaszarvas üldözés, Csaba királyfi és égi seregéről a regék, mondák, Szent László és más történelmi alakról szóló legendák. Már elemista korában bújja a magyar történelmi könyveket, később minden lehetőséget megragad régi történészek, főleg görög, perzsa és török származásúak magyar tárgyú beszámolóit olvasni. 16 éves korában megjelenik két magyar történelmi-mitológiai írása egy hajdúsági napilapban. Móra Ferenc, Gárdonyi Géza, Tömörkény István, Nyíró József, Surányi Miklós műveinek tökéletes magyar mondatszerkezete alakítja benne tiszta magyar stílusát, mondatfűzését, amit hibátlanul megőrzött a több, mint fél évszázados emigráció alatt is. Mélyen átérzi kedvelt íróinak élethűen ecsetelt vidéki — főleg nagyalföldi — nyomorral küzdő zsellérek, földnélküli parasztság megrázóan magyar sorsát. Hajdúsági magyar történelem-szemlélete a Habsburg ház utálatában csúcsosodik ki. A nemzet gazdasági kiszolgáltatottsága, kálváriája is foglalkoztatja. Elsősorban Prohászka püspök könyveit olvassa, tanulmányozza, ebből meríti hitét a keresztény-keresztényen magyar szocializmus megvalósítása felé vezető elvekhez, küzdelemhez. Együttal ráébred a Kiegyezés után Hazánkra szabadított liberalizmus nemzetgyilkos veszélyére. Küzdeni akar ellene. A harmincas évek közepén a fővárosba költözik és az Összetartás című lapnál kezd először, mint külső-, azután mint belső munkatárs dolgozni. A kiadó megbízza az állami építkezések, köztámogatások körül mindjobban elharapódzó megvesztegetések, csalások felderítésére. Első ilyen irányú feladata az ONCSA családi házak körüli csalás kimutatása, amit sikerrel végez. Az építkezési vállalkozó tízezer pengőt — Mária majd 5 évi keresetét — ajánlja fel, ha a cikk nem lát napvilágot.

A Hungarista Mozgalom — Nyilaskeresztes Párt megalakulásakor pártirodai munkát vállal. Amikor Szálasit 1938-ban bebörtönözik, a párttagdíjak annyira lecsökkennek, hogy szinte éhbérért dolgoznak, csupán meggyőződésük készteti őket munkájuk folytatására. (Kiszabadulása után ezért nevezte el Szálasit az Andrássy úti pártházát a Hűség Házának.) 1944. októbere után a propaganda minisztériumban kap beosztást. 1945. márciusában a minisztériumot Salzburgba irányítják, itt éri az összeomlás. Az amerikai hadsereg OSS részlegének magyarországi születésű főnöke, Himler Márton és kopói többször kihallgatják pártbizalmi, újságírói működése, cikkei miatt, aminek eredményeképp „háborús bűnös” listára kerül. Ennek ellenére bejár a salzburgi „Landesgericht” börtönbe, ahol magyar, horvát, ukrán stb. „háborús bűnösöket” tartanak fogva. Szálasit Ferencet és a párt néhány miniszterét látogatja rendszeresen. A szibériai Gulag-táborokhoz hasonló élelmiszer ellátásuk pótlására gyűjt élelmet a volt párttagoktól és adja át az éhező raboknak, kimosott ruhaneműikkel együtt. Az utolsó magyar koalíciós kormány tagjait az USA kiszolgáltatja ugyan, a háttérből Rákosi irányította „magyar” kormánynak, de főleg az angol kormány nyomására beszüntetnek minden további kényszer hazaszállítást.

Így Mária megmenekül a vérbosszútól fűtött bolsevista irányítású vésztörvényszék és hivatásos verőlegények kínzása elől, és Ausztriában marad. Titkos úton kapcsolatot tart a Markó utcai fogházban a halálra ítélt koalíciós kormány több tagjával. E leveleket a siralomházból küldött búcsúsorokkal együtt ereklyeként őrizte.

A halálos ítéletek végrehajtása után is talál kapcsolatot néhány Mártír özvegyen maradt feleségével, és lehetősége szerint támogatja őket.

1948-ban Franciaországba települ háztartási alkalmazottként. 1949-ben házasságot köt Fontainebleauban Markó Ferenc menekült honfitársával, a helyi mérnöki tervezőiroda alkalmazottjával. Szoros kapcsolatba kerül prof. Baráth Tiborral a Sorbonne-on végzett magyar történelem-tudóssal.

Prof. Baráth 1949-ben megindítja nemzetpolitikai folyóiratát, a *Nyugati Magyarságot*. Ebben jelenik meg Mária néhány cikke, ostromozva a hazai bolsi rendszer kiszolgálóit. Közöttük az akkor már hivatali limusinján Rákosi engedélyével Svájcba távozott kiszegzardapárti miniszterelnököt, Nagy Ferencet és társait, akik kiszolgáltatták az alsóbb pártvezetést a Rákosi-terrornak.

Az erős francia kommunista párt nem nagy személyi biztonságot nyújt az akkor kezdődő hidegháborúban. Amikor Kanada 1951-ben megnyitja a kivándorlási lehetőséget, az év végén áthajóznak és letelepednek

Montrealban. Mária eleinte takarítással és egyéb kétékezi munkával keresi kenyerét. Szabad idejét itt is olvasással és írással tölti. Cikkei jelennek meg kanadai, amerikai, európai magyar lapokban. Közben levelezik az emigráció számos kiemelkedő egyéniségével. Kapcsolatot teremt prof. Macartneyvel, az 1944. október 15-i eseményekkel elfogulatlanul foglalkozó angol nyelvű könyv szerzőjével. Nemcsak ír, de szerény keresetéből támogatja a gazdasági nehézségekkel küzdő emigráns magyar sajtót is, mint Fehér M. Jenő argentinai nyomdavállalatát Buenos Airesben. Tanulmányi segélyben részesít erdélyi teológiai növendékeket, támogatja az ÁVÓ által megkínzott alföldi ref. lelkészt, gyógyszereket küld és hozzájárulást temploma számára, javítási munkálatokra. Rendszeresen támogatja özvegyen maradt egykori irodatársát Argentínában, az emigráció közkedvelt színésznőjét, filmszillagát Amerikában, és még sok más anyagi nehézségekkel küzdő értékes személyt.

Az idő rohanásával az 1945-46-os emigráció száma rendkívül apad. Emigrációs lapok, folyóiratok szűnnek meg a lecsökkent olvasótábor és a támogatások hiánya miatt. Ezért áttér a távoli magyar történelmi események ismertetésére. Ezeket még az I. világháború után sem tanították, cinkos módon hallgattak róla. Alkotmányjogi értekezései, a mindig nemzeti érdekeket szolgáló folyóiratban, a *Szittyaküntben* látnak napvilágot. A régi magyar nagyasszonyokról szóló és egyéb cikkei pedig különböző, még életben maradt emigrációs magyar hetilapokban. Ezek a cikkek alkotják a könyv tartalmát, biztosítéknak, hogy a jövőbeni magyar generációknak maradjanak adatai az elmúlt néhány évszázad elferdített vagy agyonhallgatott történelmi eseményeiről, eredeti megvilágításban.

A Szovjetunió összeomlása után aggodalommal várja a kibontakozást, remélve egy független nemzeti kormány létrejöttét. A „rendszer váltás” után szomorúan állapítja meg, hogy a bolsevista rabságból a rablókapitalista rabságba taszította az országot, a Nemzetet az Antall-Göncz fogat. A kényszer száműzetésnek még nincs vége, tovább kell küzdeni egy újra szabad Nemzetért.

1997. augusztus 31-én honvágytól égő, a Nemzetért aggodástól legyengített szíve megszűnt dobogni. Oly váratlanul hívta el a Mindenhatót, aminő csak kegyeltjeinek jár ki. Soha beteg nem volt. Álmában érte a halál, elaludt örökre.

M. F.

KÓBORLÁS A HAJDÚSÁGBAN

A Szt.László királyról szóló legendák egyike szerint, mikor a Király Úr holttestét vivő menet megindult, hogy Székesfejervárra, a királyok temetkezési helyére menjenek, akkor a koporsó megfordult a Bihar megyei Nagyvárad irányába. Sokak előtt szinte érthetetlen ez a csoda. Azonban a hajdúságiak előtt egyáltalán nem érthetetlen és nem csoda, hanem természetes. Nékünk pl. édesapánk saját öccsének hősi halálával kapcsolatosan is azt mondotta valamikor, hogy bár Semiczliben halt hősi halált, de a lelke itt van velünk, mert a halott hajdú lelke Hadak Útján visszatalál, bárhol van a test, a lélek otthon örökdió övéi fölött. László Király Úr is minden bizonynyal azért akart Nagyváradon pihenni, hogy örökódhessen övéi fölött...

Tévedés volna azt hinni, hogy Hajdúság elnevezés alatt csupán Hajdú vármegyét, vagy még inkább csupán azt a hat hajdúvárost kell érteni, melybe annak idején Bocskai harcosait /lovass hajdúkat/ telepítette. Ezt kizárja a hajdúsági régi nóta is, hogy „Tizenhárom ezüstpityke fityeg a mentémen, a legbátrabb hajdú vagyok három vármegyében.....!” — Gondoljunk csak a Hajdúság egyik nagy fiának, Arany Jánosnak versére: „Nagyszalonta nevezetes város, — mégsem olyan nevezetes már most, mint mikor volt szabad hajdú fészek”, pedig lám, Nagyszalonta sem Hajdú vármegyében van.

A hat hajdúváros — Hajdúböszörmény — Hajdúdorog — Hajdúnánás — Hajdúszoboszló — Hajdúhadház — és Mikepércsre Bocskai azokat a hajdúkat telepítette, akiket kivétel nélkül nemesi rangra emelt. De végeredményben „a legények elejét” jelentették emberségi alapon is ezek a harcosok. Szeretik sokan emlegetni, hogy a Habsburg császár ezt a nemességet sohasem ismerte el. Ezt sohasem a Hajdúságban halljuk azonban emlegetni ... mert ott a császár szava sohasem jelentett többet a semminél. Hej, pedig a Hajdúság népe igazán királytisztelő. Még ma is visszavárják Szt. Lászlót csillagfényes éjszakákon... A hajdú társadalom tagjai között bővelkednek családi nevekkal, előnevekkel olyanok, akik emberöltőkön átadják, de maguk soha nem kérkednek a származásukkal.

A Hajdúság zöme Erdélyben, az elszakított területen él. Bihar vármegye, Szatmár, sőt Ung-Ugocsa, és szerte az erdélyi megyékben. Reméljük, hogy ott is olyan örömmel veszik a gyermekáldást, mint Hajdú megyében. Ugyanis, akiket odatelepített Bocskai vagy Bethlen Gábor, — hála a felséges Istennek —, benépesítették úgy a Nagyalföldet, hogyha egyszer valakinek eszébe jutna, hogy népszavazás útján a Hajdúságot Erdélyhez csatolják,

talán még Cegléd is Erdélyhez lenne csatolva, mert ott is hajdú módra dobog a szív.

Iskolai történelemoktatásunkban — a mi időnkben legalábbis — a Hajdúság eredetéről semmit sem tanítottak Debrecenben sem. Sajnos, de a két háború közötti Magyarországon még mindig a „császári-királyi” módszer szerint „közoktattak” magyar történelmet. Ebboól eredhet azután az a nevetséges valami, hogy akadnak, akik azt hiszik, hogy a hajdúsági társadalom csupa nyugdíjas megyei vagy városi szolga. Ugyanis kivétel nélkül „hajdúnak” nevezik a megyei és városi altiszti társadalmat, kik között bizony még csak nem is magyar eredetű személy is bőven akad. A hajdúk gyönyörű kékarany viselete (amilyet Bocskai és Bethlen szobrain láthatunk) egyszerű irodai, altiszti egyenruha lett.

Mi nem akarjuk bántani a szolgálai, vagy altiszti társadalmat, mert még a rabszolga is viselheti úri módra sorsát, és királyi palást is takarhatja gyarló emberi érzelmek és érzékek alacsony szolgáját. Mi inkább arra akarunk rávilágítani, hogy a „császári és királyi” Magyarországon volt egy olyan szűkebb népi társadalom — mondjuk egy olyan vidék, ahová László Király Úr lelke is őrködni vágyott —, le kellett értékelni valakinek.

Vas Gereben, egy 1842-ben megjelent könyvében olvashatjuk, hogy amikor Vérbúlcs vezér seregének maradéka visszatért Augsburg alól, akkor úgy őket, mint mindazokat, akik Vérbúlccsal elindultak a hadjáratra, mely gyászosan végződött — nemzetségeikben is —, rabszolgává minősítették. Vas Gereben írja, hogy ezekből a rabszolgává tett honfoglaló magyarokból tevődött össze Koppány vezér seregének egy része, vagy ivadékaikból, akiket Koppány Úr visszaemelt a többiek sorába.

A Hajdúság eredetét is valahol ott kell keresni, — abban az időben. Vannak írott emlékek is, hogy a hajdúk az erdélyi Gyula — Szt. István anyai nagyapja — seregeinek utódai. Az erdélyi Gyuláról tudjuk, hogy leányának — Sarolt — és vejének — Gejza fejedelem — nyugati mintára való államberendezési terveit bizalmatlanul fogadta, — nem bízott Nyugatban. Végül Szt. István a formáknak megfelelően, belátásra bírta. Ez a forma az a szerződés, melyet Szt. Istvánék kötöttek Nyugattal. És ez a szerződés nemcsak kötelességeket szab a magyarságnak Európa népeinek sorában, de jogot is biztosít a magyarságnak. Az erdélyi Gyula Úr ivadékait, ivadékaikban is ott találjuk a magyar történelemben, valahányszor a Nemzet megérdemelt jogait külső erők csorbítani akarják.

Makkai Sándor, az egyik legnagyobb erdélyi író, prot. püspök írja

Bethlen Gáborról szóló tanulmányában, hogy a Fejedelem arra volt legbüszkébb életében, hogy az erdélyi Gyula egyenes ági leszármazottja.

Ezt csak úgy beszúrjuk, azért, hogy igazolhassuk, — tudták a hajdúk is, a fejedelmek is, mit csinálnak. És a saját maguk „MA”-ja sohasem érdekelte őket, mindig csakis az egyetemes magyarság „HOLNAP”-ja, a Jövendő lebegett előttük.

Talán éppen azzal vívták ki maguknak az idegen származású uralkodóház és szolgálóhadának ellenszenvét, mert cselekedeteikben — ha volt is jó, de meglátták a Jövendőt szolgáló erőt is. Azt, hogy mi a jelenben „csoda-szép”, milyen árat fizetnek majd az unokák.

Alkotmányunk a világ második Alkotmánya, az angol Magne Carte után az a Nemzetté születés okirata. Jelenti, hogy egy népből, nemzet lett. Érett, komoly, megfontolt, hivatalának magaslatán álló emberi társadalom, a nem felelőtlen néptömeg immár. Az angol nemzet után tehát, a második a magyar nemzet a világon. Akadnak kutatók ma már, akik felfedeztek olyan szálakat, melyek arra vezetnek, Endre király „csak ismételten” kinyilatkoztatta, de valójában Szent István szerkesztette az Aranybullát, a III. Béla király angol feleségén keresztül ért el Angliába, ahol hét évvel előbb, mint Endre király — állítólag — „ismételten” lett kihirdetve.

A magyar alkotmány értelmében idegen Magyarországon közhivatalt nem tölthet be, vagyis hivatali méltóságot nem viselhet. És mit látnak véreink... A hercegprímás sokszor idegen Hazánkban. Már pedig magyar hercegprímás, eltérően más királysági államformában lévő hercegprímásoktól — az egyik legnagyobb közjogi méltóság viselője egyben. — Az első zászlósúr...!

Endre király alkotmánya azt mondja a továbbiakban, hogy a hatalmat gyakorló királlyal szemben — ha a nemzet jogait sérti, akkor fegyveresen támadhatnak. Ez a pont az évezredek folyamán oda módosult, hogy nem a nemesség, hanem az országgyűlés szab határt — ha kíváncsiak — az uralkodó önkényeinek. Sajnos mi lett ebből...?

1687-ben a törökök alóli felszabadulás örömeiben a nemzet a Habsburg ház, ill. az uralkodó javára lemondott a labancok „ügyködése” folytán erről. Az egész ország — nemcsak a hajdúság — felháborodott. Egy évvel Budavár a töröktől való visszafoglalása után, megjelent Kolonics bíboros és Caraff, a két főhőhöz Hazánkban, és az ország megtelt vérpadokkal, akasztófákkal, a nápolyi rabszolgavásár pedig a legjobb magyar emberekkel, akiket mint vásárárut adtak-vettek. Bűnük az egyik „cretnek” — protestáns —, a

másik rebellis katolikus magyar volt...! És az uralkodót felelősségre vonni immár nem lehetett.

Történelmi tény, hogy a török varázst Petneházy és a hajdúk törték meg Budavár visszavételével... A babért, Savoyai Eugén kapta. Ez, nem fáj a hajdúságnak, sem a jövődőt aggódva néző magyarságnak. De fáj a további „módosítása” Alkotmányunknak. Az Alkotmányunk értelmében idegen közhivatalt nem viselhet, és ingatlant nem vásárolhat Hazánkban...

Az I. világháború előtt a közhivatalok I-II-III-, sőt még a IV. fizetési osztály is 85%-ban idegen kezekben volt. Az ország földbirtoka — a magyarelleses tevékenységek jutalmaként, Bach-huszárok, azok elődei és utódai kezébe került. És még ez sem volt elég...

A II. világháború után Hazánkban eredeti népi társadalmunkba vissza-telepített, vagy saját elhatározásából visszatért egyének, kártalanítatják magukat — sajnos nem a fennálló rendszer, hanem az örök Magyarország terhére olyan ingatlanért, amely soha birtokukba nem kerülhetett volna, ha a Nemzet saját akaratának birtokában lett volna, ill. az Alkotmányunk alapján.

Ez az 1687. 4. tc. csak 1921-ben, a Habsburgok detronizációjával szállt vissza a Nemzetre, a magyar Országgyűlésre. Ebből eredt Thököly, Zrínyi Ilona, Rákóczi Ferenc és Kossuth Lajos szabadságharca, és ezen dőlt meg, külső segítséget sehonnan sem kaphattak, mert a Nemzet szabadságvágya, „csak fegyveres lázadás volt az uralkodó ellen”. Ha valamilyen ügyködés útján, a Habsburgok a magyar trónra visszakerülnének, ugyanolyan „ügyködés” folytán ez a nemzetgyilkos törvény újra életbe lépne. Elvégre ezen törvény nélkül királyságuk semmit sem érne, s meg sem maradhatna.

A fentieket el kellett mondanunk azért, hogy a kék — arany pompás viseletet irodai, szolgai egyenruhává „módosították, azért, hogy a hajdúk eredetét elhallgatták és szeretik őket, mint „rebelliseket” állítani a magyar társadalom többi rétege elé, — azért nem egészen rossz magyarok és nem szolgállekek. A történelem fényesen igazolta őket a labancokkal szemben... A hajdú szellemiséget — megismertük fent. A hajdú lelkiséget, Liszt Ferenc II. Rapszodiába, dalba költötte. Köztudomású ui., hogy akkor írta, amikor Bécsből barátjával, a francia Berliozzal hazajött, s elindultak Hortobágyra délibábot látni. Útközben rettentő égháború kapta el őket... Csapkod a villám az előbb még derült égből ... ömlik a zápor, sír minden... újra kísüt a nap... magasan száll a pacsirta...

Ady Endre — a másik hajdú írja fajtájáról:

„...büszke, dacos... szertelen, de meghal egy gondolatért...!”

A Hajdúságban ez a „gondolat”, mindenkor a Szabadság gondolata volt... Nincsen mélység és magasság a világon, mely előtt elhínné, hogy a Felséges Isten egyetlen teremtését is — szolgálásgra teremtette volna.

Lélekben ott állunk most a hajdúböszörményi Bocskai szobor előtt, Nagypánk fogja kezünket.

Kiscselédem, látod ezt a szobrot? Bocskai. Méltóságos nagy magyar volt, nagyobb, mint a császár Bécsben. Rudolf császár udvarában nevelték, mert azt hitték, hogy kiverik belőle a magyar érzést. És látod, milyen a vér, nem válik vízzé... Mikor Rudolf császár reánk küldte barátját, a cseh rabló Bástat, hogy bennünket pusztítson, akkor Bocskai kardot emelt ellene és őseinkkel Bécsig verte a rablóvezért. Rudolfot pedig porig aláza. Azt a békét, amit 1606-ban a mi őseink Bocskaival ülve diktáltak, a császárnak állva kellett hallgatnia.

Kisszolgám, a nagyanyád ólomkupáját láttad-e otthon? Tudod-e, hogy abból egyszer vizet ivott Bethlen Gábor őnagysága...? Azaz, amelyiket nektek már nem szabad kézbe venni. Majd, ha nagyok lesztek... Hát a tükröt a falon...? Igaz, hogy alakot alig látni már benne, de a keret szép és mindegy is milyen, — ha nem arany volna is — rettentő értékes, mert Zrínyi Ilona fejedelemasszony adta nekünk, mielőtt feladta Munkácsot.

Látunk mindent, hallunk mindent, amit nagyanyánk mond. Így tanulunk történelmet otthon, a Hajdúságban.

A Bocskai-szobortól megyünk a Lórántffy kertbe, vagy Vidre, Torodra, onnan a Rákóczi kertbe, majd ki a Bodára, ahol szőlőnk is van. A Boda hegyközség melletti erdőben, vad gyümölcsfát keresünk, hogy otthon nemesítsük, a földhalomra bukkanunk, melyet a nép, „Szamár-hegy”-nek hív. Valamikor földvár volt, Boda János uramé. A vár kapitányát hívták Szamolynek-nek, s a nép „magyarosította” Szamárra. A régi földvár maradványai „Szamár-hegy” néven lett ismert. Boda Jánost, családját és a várat török martalócok és császári haramiák leölték ... véres harc után. Nagypánk szerint itt minden porszem szent, mert hősök vére áztatta, és láthatom, hogy az ibolya is mennyivel szebb itt, mint máshol. Innen átsétálunk Zelemérre. Ez a mi időnkben már vasúti megállóhely is volt, hiszen a Hajdúböszörmény — Debrecen vasút mentén van. Régi templom, omladozó fala magaslik. Hivatalos neve: Zeleméri Csonkatorony. Szerencse, hogy Lipót császár figyelmét elkerülte, mert különben ezt egyenlővé tette volna a földdel, mint a többi hasonló műemléket. Eszünkbe jut — mint

olyan sok másoknak is — hogy felmászunk, jó magasan, bevessük nevünket egy kőbe... Sikerült is felmászni, de a kívánt helyen saját családi nevünket találjuk, dátum: 1772. Déd-dédnagyapánk megelőzött bennünket... Maradjon az ő neve, meséli nagyapánk, hogy Hajdúböszörményből Nagykállóig egy alagút vezetett valamikor, s az alagútnak ebben a templomban is volt feljárója. Ezt az utat a hajdúk még Mohács előtt csinálták. Kb. 3 méter széles folyosója volt, vagy van ma is. Ui. előfordul néha, hogy valahol beomlik, s ilyenkor lábas jószág téved be. Ha keresni indulnak, már pár száz méter után olyan a levegő, hogy vissza kell fordulni. Ez az alagút átvezet Pallagpusztán is.

Pallagpusztán van a mai debreceni Gazdasági Akadémia. Valamikor ez a birtok a Pallagi Gábor tulajdona volt. Az alagútnak feljárója volt Pallag várában is. Valószínűleg ez is földvár volt. Az eke szarva, az Akadémia hallgatói, ill. azok, akik a pallagpusztai földön járnak-kelnek, még találnak régi, épületmaradványokat, cscrepeket. Nagyapánk szerint, „elátkozott” hely ez. Itt nem szabad felvenni, de még érinteni sem semmit, amit kiad magából a föld. Átok van mindenben. Pallagi Gábor á r u l ó lett. Az ellenségnek megmutatta az alagút feljáróját, akik ott behatolva megsemmisítették Kendei Gáborékat, akik Hajdúböszörmény felől segítségül indultak Nagykálló felé. Pallagi Gábort, Zeleméri Gáspár és fia valamint hajdú csapataik elfogták, apró darabokra vágták és szétszórták — miként az árulókat volt szokás —, a várat a földdel egyenlővé tették. Véljük, úgy került Debrecen város birtokába, mert „elátkozott hely” lévén, magános nem vásárolta meg.

Lélekben otthon, a Hajdúságban kóborolunk. És nem szabunk határt lépteinknek, nem igazítjuk „emberke-csinálta” határokhoz sem. És semminéven nevezendő zsarnokság előtt fejet nem hajtunk, mint a múltban sem hajtottunk.

A hajdúság akkor sem hajtott fejet, amikor az 1867-es Kiegyezés után a „császár” úgy határozott, hogy meglátogatja Hazánkat, s a „kedvelt hajdúit”. Arany Jánost kérte fel, hogy őt és a hitvesét kalauzolja végig az országon. A hajdúk — ha megbocsátanak is — nem felednek. Arany János a vérbefojtott 1848-as szabadságharcra gondol és Aradra, és a nagy kitüntetést visszautasítja, s megírja *A walesi bárdok* c. költeményét...

Nincsen olyan hatalmas zsarnokság ezen a földön, amely megköthetné a szellemet. Áttér minden akadályon. Lehet a hajdú társadalom — Erdélyben kettős járom alatt is, de — ám mi tudjuk — megtörni nem tudják. Hitét a megújuló életben megingatni nem lehet.

Jómagunk, akik lélekben ott kóborolunk most a Hajdúságban, történelmében és társadalmában — Hajdúböszörmény és Debrecen között, egy kis faluban születtünk. Elvárhatjuk, hogy annak idején, táltosok ivadékait telepítették a faluba. Van a falunak egy része, azt „Ördög-kert”-nek hívják. Ott születtünk jómagunk. Nem tudjuk, miért Ördög-kertnek nevezték ezt a részt...? Talán azért, mert ide még t á l t o s a b b a k a t telepítették...? Vagyis azokat, akik még a falu többi lakosánál is jobban hitték annak az ellenkezőjét, mit vele hatalmaskodók elhitetni akarnak...? Lehet. Pl. jómagunk is sokkal jobban hisszük apáink hitét, sőt — mint táltos őseink — jósolni is tudunk, míg az égen lesz a Nap, ha jönnek is nagy-nagy viharfelhők, és ha lesznek is nagy-nagy természeti és társadalmi háborúk, mi túléljük, a füst felfelé száll — mondá a táltos — Isten elfogadja népének oly sok véréldozatát.

A lélekbeni kóborlás után Ady Endre szavaival ébredünk a valóságra — ha nem is szó szerint. Az Értől mi elértünk az óceánig — sőt túl is jöttünk rajta. Most azonban a mennyei Hajdúságból, segítsetek, hogy az Óceántól visszajuthassunk az Érig.

AUGUSZTUS 2-ÁN, RAB-VÁROSOM HELYETT, MAGAM ÜNNEPELEK ...!

Otthon, ez évben ünneplik Debrecen várossá nyilvánításának 600. évfordulóját. Természetesen, mielőtt „város rangra” emelkedett volna, már jóval előbb is nagy magyar település volt. Földrajzi fekvése is arra vall, hogy a honfoglaló magyarság szemében is kiemelkedő szerep jutott a helynek. Mi lehetett és hogyan nevezhették a Honfoglalók előtt, milyen nép lakhatta, nem tudjuk. Tény azonban az, hogy mikor én ott a harmadik elemi iskolai földrajz anyagában Debrecenről tanultam, emlékezem tankönyvünkben úgy szerepelt, hogy „idegen eredetű”, valami szláv neve van városunknak, és valamikor *D e b r e z e n*, vagy *D e b r e c i n* volt a neve... Talán ebben a hitben hunytam volna örök álmra a szemem, hogyha a Teremtő úgy nem határoz, hogy idegenben is kell élnem. Idegenben azután, a magyar történelemről sokkal világosabb képet kaphatunk, mint a Mohács utáni magyarországi történetírók nyomán írott művekből. Megtudhatjuk többek között azt is, hogy pl. Debrecen város névének eredete már csak azért sem lehet szláv, mert ó-görög nyelven a *Debre* szót, mint „kölcson-szót” tartják nyilván, amelyet egy, az ó-görög kultúrájánál is előbbi és magasabb kultúrfokon élő néptől vettek át. A debreceni lapályon átfolyó kis patak neve Tóócó pedig, pontosan ezen a néven, a sumér eredetű szavak mai gyűjteményében kimutatható. Nemzetközi tudósok pedig egyre inkább bizonyítják, hogy a mai magyarság, egyenes utóda a Krisztus előtti évezredek *s u m é r* néven ismert, igen magas kultúrfokon álló emberi társadalmának. Ezek szerint tehát, bárha a Krisztus utáni új történelemben, várossá alapításának 600. évfordulóját ünnepli is csak az én városom, messze a régmúlt történelemben is emberi település volt már, s akkor is a mostani debreceniekkel azonos eredetű nép lakta: — magyarok — régi magyarok. Erre utal **DEBRECEN** város neve, és ezt bizonyítja a kis Tóócó folyó neve.

Messze városomtól — idegenben —, úgy vélem, hogy ezt a 600. születésnapját városunknak, különleges fénnel ünneplik otthon. Olvastam több otthoni lapból is, hogy kora tavasszal már virágdíszbe öltözött, s úgy várja az ünneplőket. Fényes keretck között tartják — valószínűen — az ünnepnapokat is, hiszen alkalom arra, hogy városunk saját magát is ünnepelje ezen fényes alkalmak idején.

Van azonban az én városomnak életében minden esztendőben egy

ünnepe, melyet — vélem — ez évben sem tartanak meg, minthogy nem tartják meg a II. világháború befejezése óta.

Augusztus 2. Debrecen város gyászünnep. Rab-városom 600 éves születésnapján nem hiszem, hogy ünnepelhetnék éppen azokat, akiknek vér- és életáldozatán emelkedik Debrecen, és néz előre új évezredek felé. A hősöket és mártírokat, akik halálukkal a nemzetek örök életét szolgálják.

Nem kutatom, hogy hány és milyen gyászünnepc volt Debrecennek a régi és új történelemben. Csupán a legutóbbira emlékszem, amelynek, mint fiatal leányka magam is tanúja voltam. Érett fejjel, világos előttem, amit a gyermek csak szemével foghat fel, és úgy érzem, hogy városom 600 éves születésnapján nemcsak magam helyett, de egész rab-városom helyett ünnepelnem kell azokat, akiknek érdekéért elért idáig. Ünnepelnem kell 1849. augusztus 2-át, mint ünnepeltük valamikor otthon.

1849. augusztus 2. A mai Tócsókert helyén — amely azóta települt — egy nagy síkságon ütközött meg Nagy Sándor tábornok Taskievicszel, az orosz csapatok főparancsnokával. Tizenkét magyar tábornok már az aradi vár börtönben várta, hogy betelje a magyar szabadságharc tragédiája. Nagy Sándor volt már csak szabadon, kicsi tépett csapatával, és felvette a harcot a 14-15-16 éves kis honvédekkel a hatalmas erejű és tömegű orosz hadsereggel szemben, augusztus 2-án hajnalban. Estére elesett Debrecen, elfogták Nagy Sándort, és az oroszok elárasztották a Hajdúságot.

Ennek az emlékére ünnepelte minden esztendőben augusztus 2-át városom.

Milyen azonos történelmi idők jártak az én városom fölött 1849-ben és 1945-ben. Körülbelül 100 esztendő különbséggel ugyanúgy „nyugati” közbefjárásra, miként 1849-ben is ... ott vannak az oroszok városunk földjén, s miként 1849-ben, úgy ma sem adhat hangot gyászának rab-városom népe. 1849-ben az oroszok cárja fiát, a trónörököszt küldte Bécsbe a Habsburg császárhoz, Ferenc Józsefhez, hogy a cárevicsen keresztül megkérje, ne legyen kegyetlen a magyarokkal szemben... Azonban az 1849-es Nyugatnak az felelt meg, amit Haynaun keresztül kinyilvánított a gőgös, „istenkegyelméből” császár, bitófák, verpadok és telt börtönök... Miként 1945-ben mondotta a budapesti rádió bemondója, Cs. Halász Lajos a magyar „háborús bűnösök” bűnperének kezdetén „... az ítélet már készen van az asztalfiókban, de a tárgyalásokat megtartják azért, hogy a nép megismerje a per anyagát...”, ugyanúgy készen volt a bécsi császár asztalfiókjában 1849-ben is az ítélet... A zsarnokok módszerében nincsen eltérés...

Közeledik augusztus 2. és idáig érzem városom szívének dobbanását, lelkemben visszhangzik imájuk, amelynek hangot ők nem adnak...

Lehunyor a szemem, az emlékeimen keresztül ünnepelek... Látom, hogy Debrecen minden házán és a templomok tornyán fekete zászlóerdő leng. Délelőtt istentisztelet és mise volt a templomokban. Síri csendben várja a város a Pavilon laktanyából induló katonai díszmenetet, amely sűrű embertömegek sora között indul előre. A Szent Anna utcán végig, fel a Piac utcára, végig a Nagytemplomig, ahol Kossuth apánk szobra előtt letérnek a Hatvan utcára, onnan a Bethlen utcán át, Mester utcára és ki végig a Tócsolaposra, a Honvéd Temetőbe. A katonai díszmenet után felzárkózik az egész város. Ott van a Hajdúság apraja-nagyja, kivéve azokat, akiket az új élet betakarítása (aratás-cséplés) visszatart.

Zúg a Rákóczi harang, és eggyé folyik a többi harangok zúgásával, kongásával, hogy az egész magyarság hangja, mint egyetlen emberé érjen fel a Teremtőhöz.

A Tócsolapos egyik részén van a Honvédtető. Másik részén egy messzire látható jegenye koszorú, amelynek közepén fehér márványból emelkedik a Nagy Sándor emlékmű.

A Honvéd temető bejáratánál egy hatalmas kőoroszlán van, szíve átfúrva nyíllal. Az emlékmű alkotója, a magyar dicsőségnek akart vele emléket állítani. Sikerült neki, aki nézi, megállapítani nem tudja, hogy a kőoroszlán lehanyatlani, vagy éppen büszkén emelkedni akar-e...? Soha szebb hősi emlékművet nem láttam életemben, mint a debreceni 1849-es Honvédtetőben. A temetőben, egyszerű fehér márvány kockákon, arany betűkkel bevésve a nevek és „... élt 14-15-16 esztendő...” Keresve is alig lehet találni olyan sírkövet, amely alatt 20 éves honvéd pihenne. Gyermekehősök, akiknek emlékénel emlékeznünk kell 1956, Budapest gyermekhőseire... Egy nemzet fiai... Halhatatlanok...!

A Nagy Sándor tábornok emlékművét övező jegenye koszorúnak külön története van. Nagyanyám mesélte azt nekem, nagyanyámnak meg dédnagyapám, amikor Kufsteinből visszakért...

1849. augusztus 1-jén éjszaka — édesapának mondja nagyanyám —, a tábornokkal együtt tábortűznél szalonnát sütöttek, mikor befejezték a vacsorát, a tábornok, akit „apámnak” szólítottak a honvédek — mondja nagyanyám — összehívta rongyos kis csapatát. Felszólított bennünket — adja dédnagyapám szavait nékem nagyanyám —, hogy aki akar, menjen haza, mert reggel Paskieviccsel megütközik. Az oroszoknak mérhetetlen

ember- és fegyveranyag áll rendelkezésükre, nekik pedig már enni sincsen mit holnap, és ruha is foszlányokban lóg rajtuk. Senki sem mozdult el a tábornok mellől — mondta édesapám. Akkor a tábornok megköszönte a hűségünket és kérte, hogy a szalonnasütő nyársakat dugjuk le mélyen a földbe ott, ahol állunk. Mikor ez is megtörtént, akkor imához vezényelt. Ima után hozzánk fordult és azt mondotta nekünk Nagy Sándor tábornok apánk, hogy...”honvédek, édes fiaim, hogyha ezek a földbeszúrt szalonnasütő nyársak gyökeret eresztenek, akkor hiába tiporták le a magyar szabadságot, mert újra kizöldül. És ha fává fejlődnek ezek a kihajtott nyársak, akkor soha-soha, az idők végtelenségéig nem lesz olyan hatalom, mely a magyarságot megsemmisítheti.”

Nagy Sándor elbúcsúzott azután a honvédéitől azzal, hogy ha pirkad a hajnal, kezdődik az ütközet. Úgy is lett. Talán egyetlen harcmezőn nem folyt ki annyi vér, mint a Tóóc-laposton 1849. augusztus 2-án. Nagy Sándor fogságba esett, Aradra vitték, ahol rövid idő után, október 6-án kivégezték, a többi 12 Vértanúval együtt.

A földbeszúrt szalonnasütő nyársak azonban gyökeret eresztettek, hatalmas fákká nőttek, s olyan koszorút alkotnak, mintha valóban tábornok mellett ülők ültették volna körbe. Nagyanyám, édesanyám és mindenki, aki hisz ott a mi földünkön az Istenben, vallják és állítják, hogy azok valóban a Nagy Sándor és honvédei által földbeszúrt nyársakból fakadtak...! Mesélte nagyanyám, hogy dédnagyapámat éjszaka, elesett hősök holtteste alatt súlyosan sebesülve találták meg, azok, akik kiszöktek, hogy a halottakat eltemessék, mint súlyos sebesült került vissza családjához. Azonban Haynau ÁVÓ-sai megtalálták, amint házról-házra sebesült honvédek után kutattak. Bűnét súlyosbította, hogy a házkutatás alkalmával, a padláson elrejtve, megtalálták a Nagymajténynál lehanyatlott piros-fehér-piros zászlaját is a Nagyságos Fejedelemnek, Rákóczinak, amit, mint szentséget őrzött dédnagyapám apja is...

Ott állok gondolatban Debrecen gyászünnepének színhelyén, augusztus 2-án, a Tóóc-laposton, a Honvéd Temető és a Nagy Sándor jegyenői között...! Hallom messziről a Rákóczi-harang kongását, mindent, amit az értelem felfogni képes körülöttünk, templomi áhítat vesz körül. Édesapám és nagyapám, ebben az egész Hajdúságot befogó nagy, templomi áhítatban, keresztet raknak a búzamezőkön... A telt kalászbokból, az új-élettel, biztatón tekintgetnek felénk Nagy Sándor és a honvédek, — akiknek poraiból fakadt ez az új élet...

Megdőlt 1849 zsarnoka. Ledőlt a véres trón, amelyet a szabadságért élni- és halni kész HONVÉDEK csonthalmaira építettek. Előtte is dőlt meg zsarnok, és megdőlt minden idők zsarnoka. Paskievics orosz tábornok neve, saját népe előtt is elveszett már, de az 1849-es, az őket elűző, de az őket követő hősök és vértanúk emléke örökéletű.

Idegenben ünnepezve a debreceni 1849-es, augusztus 2-i nagy csata emlékét, rab-városom minden lakója helyett magam fohászkodom ... Óh felséges Úr, mi kegyes Istenünk, áldd meg a magyart, — mert mi Tebenned bízunk eleitől fogva...

HEJ DEBRECEN, HA RÁD EMLÉKEZEM...!

Petőfi Sándor „Egy telem Debrecenben” c. versét kezdi így: „Hej Debrecen, ha rád emlékezem, de sokat szenvedtem tebenned. És mégis oly jólesik neked, ha rád emlékezem...”

A magyar szellem üstököse, köztudomású, egy telet — ha jól emlékezzünk a feliratra — 1847 telét töltötte a városban. Batthyány utca 14. sz. alatt lakott. A házat márványtáblával jelölé a „cívís” társadalom. Idézzvén tovább Petőfi emlékezését ... „Pápista nem vagyok, és mégis voltak bőjtjei pedig nagyok...” — mi még szívesebben emlékezzünk Debrecenre, amelyben gyermekkorunkat töltöttük.

E lap hasábjain olvastunk legutóbb sorokat Debrecenről, a kálvinista Rómáról. Eszünkbe jutott, hogy vajh — a római polgárság soraiban élő különböző felekezetek tagjai között van-e olyan kölcsönös tisztelet és felekezeti béke, mint volt a mi gyermekkorunkban. Debrecenben...? A mi korunkban pl. úgy az iskolában, mint otthon szüleinktől azt hallottuk ezzel kapcsolatban, hogy ... „annyi megbecsülést és tiszteletet várhatsz a Krisztusban testvér egyház tagjától a magad felekezete számára, amennyit te adsz az ő felekezete és egyháza számára...” Hát — véljük — ez elég világos és tiszta volt...

Debrecen — Hajdú vármegye székhelye. Nem azért rögzítjük ezt, mintha valaki nélkülünk nem tudná. Másért...

A város címere: madár emelkedik ki a lángok közül. Sehol egyetlen nép mitológiájában, legendáiban, mesében nem olvashatunk egyedül a Phónix madárról, amely porig égve, újra éled poraiból. Nem hagyhat hát kétséget, hogy a város címerében lévő madár, amelynek alsó teste még a tűzben, ill. lángokban van, de a szárnyak és a fej már büszkén tör a magasba — Phónix. Eddig semmi feljegyzést nem olvastunk azzal kapcsolatban, hogy ezt a címet melyik király adományozta a városnak, honnan ered, bár kiváltságlevelekről, ilyenek megerősítéséről több alkalommal láthatunk megörökítést. Igen örülnénk neki, ha bárhol akadna valami feljegyzés, s megismerhetnénk Debrecen város címerével kapcsolatban, mert úgy érezzük, közelebb vinne bennünket történelmünk egy darabjának megismeréséhez. Anélkül fel kell tételezzük, hogy ez a címer meg volt már azon nép társadalmában, amely a mai város helyén élt. Hogy pedig honfoglaló őseink — pl. Kalony nemzetsége — megtúrta volna településének helyén a meglévő — ha idegen volt — nép felségjelvényét stb., köréje települt volna, azt nehéz elhin-

ni. Inkább hisszük azt, hogyha oda telepedtek, s kölcsönösen tűrték az újak és régiek egymást—, egy vér voltak.

Annak idején az iskolában magunk is úgy tanultuk, hogy Debrecen szláv eredetű név, és valamikor Dobrezen vagy Dobrezin volt. Azonban még a szláv népek maguk sem mertek ennek irodalmukban eddig helyet adni, pedig vakmerőségük régen átlépte a határt. Egyedül a Habsburg dinasztikus érdekek cselédhadának diplomás szószólói, akik között valóban túlnyomó többségben szláv tudósok szerepeltek Mohács után...! — írták elő a magyar közoktatás számára ezt a „mesét”. Ezen „szellemi réteg”-ről olvashatjuk pl. Dr. Takáts kegyesrendi püspök és tanár történelmesznél, hogy a Mohácsnál hősi halált halt Perényi Nándor özvegyének Zrínyi Ilonát írták a magasabb fokú iskolák számára kötelező tudomásulvétel végett.

A „debre” szó az ógörög nyelvben található. Törmeléket, törmelékes helyet jelent. A Tóció elnevezés ugyanott található. Ez utóbbi kiöntéses, mocsaras folyót jelent. Nos, tudjuk jól, hogy Debrecen város lapályon fekszik, ott folyik mellette a mai napig is Tóció nevű — ma már egész kis folyó, s a mezőseget, amely a folyó mellett elterül, most is Tóció Laposnak hívják. Az ógörög irodalomban még fel van tüntetve, hogy e két szót, egy előttük élt, s magas szellemi fokon álló néptől vettük át. Megtalálható még a „debre”, „debris” szó a mai angol nyelvben is, s ott is törmeléket jelent. Találkozhatunk a „Debre” — vagy ebből eredhető nevekkel helységneveknél... Aldebrő, Feldebrő... Dobrony és családneveknél pl. Dobronyi, Döbrentei stb.

Fenti sorokat — jómagunk nemrég közzeltük Debrecen város 600 éves fennállása alkalmával.

Hajdú vármegye címcre: Égszínkék és arany zászlóban bárány és pásztorbot. Láthatjuk ezt napjainkban egyházi jellegű képeken is. Pl. Jézus a Jópásztor. Hajdú vármegye címerében azonban nem egyházi jellegű a kép. E címerről azt tudjuk, hogy Kaplony nemzetségének címere volt. Az eddig feltárt több ezer éves emlékek között olvasgatva találtuk, hogy valamikor jóval Krisztus előtt élt egy népi társadalom, mely pontosan azt a címet használta, mint Hajdú vármegye címcre. Bárány a pásztorbottal, s igen előkelő helyen állottak akkor élő népek előtt, mert a tanítókat, tudósokat, s akkori templomi méltóságokat ez a nép adta a többieknek. Azért volt jele a „pásztor”, mint védő és oktató, felemelő, útmutató-kiváltságosak jelvénye. A fentieknél meg kell említsük az Arany Bika nagyszálló nevét. Jóllehet,

hogy a mi korunkra már csak az maradt belőle, hogy : „tervezte Steindl”. Igaz is. A meglévő Arany Bika épületét Steindl tervezte, de csak részben. Ugyanis, az Arany Bika nagyszálló, illetve „vendégfogadó” jóval előbb megvolt már. Leégett, de csak részben. Steindl pedig a meglévő alapokra tervezte a mai épületet, de úgy, hogy az épen maradt falakat — úgy emlékezünk a mai gőzfürdő épülete is pl. — meghagyta. Mi azonban a „legmegbízhatóbb” magyar történelmi tanárunktól, nagyapánktól úgy tudjuk, hogy az a leégett, régi Arany Bika vendégfogadó is, egy előző épületre — az is Arany Bika nevet használt — lett építve. Most nem épület, vagy építkezéssel akarunk foglalkozni, hanem az elnevezéssel. „Arany Bika”.

Azon állatjegyek, amelyek a mai naptárakban, Kalendáriumokban szerepelnek, s amelyek jegye alatt születteknek „Horoszkóp” elnevezéssel ilyen vagy olyan babonás dolgokat szoktak megjövendölni, valamikor — clóttünk élt, s alighanem elég magas szellemi fokon élő népeknél, sokkal mélyebb és komolyabb jelentőséget tulajdonítottak, mint napjainkban. Nem térünk itt ki pl. melyik állatjegy volt az uralkodó Jézus születésének idején, elég, ha csak Michael Angelo Mózes szobrát nézzük, amelyen még a Kos jegye felismerhető, ill. látható. Nem gondoljuk, hogy a halhatatlan művész alkotásán helyt adott volna együgyű jeleknek, amilyené korcsosultak az állatjegyek a mai „modern” korban. Inkább hisszük, hogy Michael Angelo életében még több jelentőséget tulajdonítottak az állatjegyeknek. Azért a debreceni Arany Bika szálló nevében is pl. alighanem több rejtőzik, mint az újabb és közelmúltban adott vendéglátó-ipari hely jelölése. Különösen akkor, ha figyelembe vesszük mellette Debrecen város és Hajdú vármegeye címerét.

Bolyong lelkünk az öreg város falai között. Minden talpalatnyi föld történelmet lehel. Amit ma, mint hagyományokat őriznek a „cívisek”, emberöltők adtak át egymásnak, mint íratlan törvényeket. Amikor ez a büszke, nyakas „cívís” azt mondta — tehetjük, van mire —, soha sem az anyagi javakra gondol, hanem arra az erkölcsi alapra, amelyet eddig sem pusztító háborúk, sem járványok elvenni tőle nem tudtak. Volt idő a város életében, amikor egy garas nem volt a városi pénztárban, s a töröknek akkor jutott cszébe, hogy megsarcolja. Beüzent a váltságdíjért, közölvén, hogy amennyiben meghatározott időre meg nem kapja a váltságdíjat, elfogatja, és fejét veszi a polgármesternek. Vígkedvű Mihálynak hívták abban az időben a polgármestert. Nem kellett hajtóvadászatot rendezni kézre-kerítésére, mert kiment önként a török elé. Megkérdezte, hol van a tőke. Rátette fejét, és le

is vágták. Debrecen megszabadult a sarctól. Vígkedvű Mihály nevét ma is utca őrzi a városban. Egyik legnagyobb és legszebb iskolája van ott a városnak. E sorok írója is ott járta a harmadik elemi...!

Egy időben Dózsa György tulajdona volt a város. Legalább is az a rész, ahol a két háború között a Károly Ferenc József út volt. A Hősök fasorából nyíló Károly Ferenc József út első kinyíló szép sugárútja volt, sarokházán a Dózsa György emléket megőrkítő márványtáblával.

A Rákóczi-harang hazánk legnagyobb harangja. A Nagytemplomban van. I. Rákóczi György a hajdúk seregének élén, megvervén a törököt, 200 ágyút zsákmányolt, abból öntötték ezt a harangot, amelyet azután a fejedelem Debrecennek ajándékozott. A hajdúság nemcsak „fosztogatta” hát megyei székhelyét, de véráldozatát is ajándékozta Debrecennek. Ezt a „fosztogatást”, amit feljegyezték a hajdúk rovására Debrecennel kapcsolatban, nem is úgy kell érteni, mint mikor a saját esküt szegő királyunk Bástát reánk küldte. Hanem az akkori társadalmi berendezettségéből ered. Ugyanis, a harcképes egyének, vagy a török, vagy saját Habsburg királyunk ellen védve a polgári lakosság életét és vagyonát — két pogány közt egy hazáért vértüket hullatva —, a polgári lakosságra hárult élelmezésük. Amit egyik ütközetből véresen-rongyosan érkezve, s a másikba indulva — ha előkészítve nem találtak, maguk néztek utána.

Debrecen földrajzi fekvésénél fogva is, letéteményese úgy az anyaország, mint Erdély tiszta nemzeti magyar kultúrájának. Itt találkoznak. Mi legalábbis így látjuk. S mi nemcsak átutazunk Debrecenen, de magunkba szedjük szellemiségét is. Mi igazolva látjuk a „civis” és „kálvinista” nyakasságot. „Azt már nem...!” „Azt már igen, mert tchettjük” — Maradisággal vádolják sokan a város polgárait. Pedig kultúrintézményei nemcsak Hazánkban a legrégebbiek, hanem Európa-szerte híresek is. A két háború között pl. Európa 10. parkvárosa volt Hazánk e kis vidéki városa...! Azt mi nem „maradiságnak”, de egyenesen érdemnek tulajdonítjuk, hogy mikor valami újítást akarnak a nyakába varrni, akkor sokszor meggondolja, hogy azért az ismeretlen újért érdemes-e adni, vagy feladni bármit is. Ezt viszont igazolva láthatjuk pl. az Esztergomi Bazilika alatti ásatásoknál is, ahol a közelmúltban megtalálták azon székesegyház romjait, melyet még a „pogány” Gejza fejedelem építtetett. Ui. arra építették az Szent István Bazilikát. Pedig hát véljük, megfért volna a kettő egymás mellett is. Debrecenben pl. a Szent Anna templom alapzatába beépítették azt a hatalmas kőtömböt, melybe vésve Hajdú vármegye címere van, a bárány és a

pásztorbot. Mikor egyszer tűz emésztette a templomot, az újjáépítés előtt a város nevében a vezetőség lépéseket tett ennek kiemelésére. De... ma is ott van. Már pedig a mai napig nem dőlt össze a pannonhalmi kolostor sem, pedig azt is a „pogány” Gejza fejedelem építtette, s a debreceni Szent Anna templom alapjában is találhattak volna még hatalmasabb sziklatömböt is, mint amely a megye címerét örökítette meg.

Bolyongunk lélekben gyermekkorunk városában. Bennünket nem lehet elfogultsággal vádolni, ha emlékeinkben kedvező helyen áll. Mi nem vagyunk Debrecen szülötte, de a Hajdúság gyermeke vagyunk. A következőkben majd — ha lesz, akit érdekel — a Hajdúságba visszük magunkkal kóborolni...

Miután részemről mindörökké kitartok amellett, hogy nem igaz a „turáni átok”, ebből eredően, igen parázs vita merült fel kis társaságunkban egyik este.

A társaság előbb megoszlott — felc-fele volt a vélemény, egyszerre azonban a másik „fele” egyik tagja azt mondja:

— Ugyan, hagyjuk, természetes a turáni átok, hiszen már Arany János is megéneklí a híres magyar széthúzást a *Fülemüle dal* c. versében, jól láthatod — mondotta —, hogy a hangsúly nem is annyira a fülemüle énekén van, hanem azon, hogy a magyarok jogalapot keresnek és találnak a veszedélshöz.

Arany János nem azt akarta azzal kifejezni — mondtam — talán figyelemzetni kívánt bennünket valamire... jót akart.

— Na, mit... mit akart mondani — kérdezte az egyik mellettem álló —, mit gondolsz, na mit... mondd meg!

— Arany János a *Fülemüle dallal* azt akarta mondani — jegyeztem meg —, hogy... hogy...

Nem tudtam megmondani, hogy mit akart mondani Arany.

Erre társaságunk eddig mellettem álló felc is csatlakozott a másik feléhez. Kicsit sajnálkozva ugyan, láttam, szívesen vennék, ha meg tudnám magyarázni, mit akart mondani Arany János a *Fülemüle dallal*, de nem tudtam. Megnyugodni azonban nem bírtam. A kis társaság elment, s mi nyugovóra tértünk. Nem jött álom a szememre. Gyakran előfordul, hogy annyira kimerülök, hogy képtelen vagyok elaludni a fáradtságtól. Ilyenkor rendszeren azzal altatom el magam, hogy képzeletem hajóján hazaszállok. Egyenesen a Hajdúságba. Ott kikötöm hajómat egy ákácfahez, s végig andalgok a szőlősorja között a nagy körtefához. Itt egy ideig még hallgatom az édes gyümölcsre odaszálló darazsak zenéjét, s elalszom, mint valamikor... amikor a vihar még nem vert ki fészünkéből.

Most is nekirugaszkodott képzeletem hajója a szeleknek...

Hát egyszerre csak uram fia..., mi történik, ahogy repülök..., egy nagy fényes kapu előtt állok. A kapus már észre is vett. Jön elém, hogy kulcsosmóval az övén, valami olyanféle ruhában, amilyent nagyapám őrizgetett, amíg élt.

— Hova... hova, húgomasszony?— kérdezi.

— Haza a szőlőnkbe, nagyanyámhoz meg nagyapámhoz...

— Na, akkor — mondja — legjobb helyen jársz húgom, csak kerülj beljebb, itt vannak mind valamennyi retyerutyád...

— Hát az, hogy lehet? — kérdezem ámulva.

— Úgy, hogy ez itt a Mennyország, itt van valamennyi ősöd, a többi magyarokkal együtt — már akik kiérdemelték —, én magam meg Szent Péter vagyok. Eriggyél csak beljebb húgom, ha látni akarsz nagyanyádat, és osztán, tisztességesen köszönj, mert azír, hogy az Új Világból jössz, nincsen jogod az őseidet „Halló”-val köszönteni.

Egyszerre csak cszembe jut valami.

— Hát uram-bátyám, ha kegyelmed Szent Péter, akkor tán meg tudnád nízni a nagykönyvben, hogy itt van-e Arany János... itt kell neki lenni, úgy vélem, mert ő is hajdú volt.

— Ejnye húgom — ütközik meg Szent Péter —, hogy képzeled, hogy máshun is lehetne, mint a Mennyországbán, Arany János? Persze, hogy itt van. Hanem igen szomorú, azt mondja, valamit elmulasztott odalent a földön, s abból valami baj keveredett, s a lelkét marcangolja most a bánat... nem tud megvigasztalódni sehogy sem.

Belülkerülök a kapun, köszönök illendően;

— Aggyík az Isten jó napot minden jólíleknek!

— Aggyík — felelt rá néhány odasettenkedő anygalka. Igen formázzák a kicsikék a volt szomszédék gyerekeit, Hajdúböszörményből.

Ahogy beljebb kerülök, hát látom, hogy valami költözködés folyik. Szekrényeket, ágyakat, mindenféle bútordarabokat húzgálnak, tologatnak az egybesereglett angyalok. Látom még a falon lévő Rákóczi tükröt is elmozdították. Ez a nagyapám háza. Abban a házban ehhez az öreg fekete foltos tükörhöz nyúlni pedig tilos volt, még tisztogatni is csak imádságos kegyelettel volt szabad. Ezt a család egyik tagja kapta valamikor a Rákóczi családtól, helyesebben Rákócziné Zrínyi Ilonától. Na, itt valami nagy dolog lehet — gondoltam magamban — ha még a Mennyországbán is költözködnek. De nem költözködés volt, Nagyanyám kereste a papucsait... éppen úgy, mint valamikor odalent a földön. S éppen úgy, mint valamikor odalent a földön, újra nagyapám találta meg... elsziszegve egy huszárosat a foga között — a mennyországbán hangosan nem szabad huszárosan gondolkodni...

— Hát, nem látja lelkem ... ott a papucs a lábán...

Valóban a mennyországbán vannak a lelkeim. Tudtam én ezt régen, hogy idckerülnek, az én nagyanyám és nagyapám... annyit loptak, hazudtak, egymástól ... egymásnak, hogy ennél méltóbb helyre nem is kerülhettek.

Emlékezem: gyerek voltam még. Sanyi öcsémmel kint voltunk a szőlőkben. Jött nagyapám, s nagyhangon kijelentette, hogy a szőlősorja között beérett egy dinnye... s aki hozzá mer nyúlni, azt kiköti az eperfához —, mert magnak tartogatja azt a nagyon korán érő dinnyét. Nagyanyám nem figyelt oda... nagyapám hát elmondta még vagy háromszor, hogy „beérett” a dinnye, végre felfigyelt nagyanyám... Még azon délután lelopta a dinnyét, hozta nekünk, unokáknak a lugasba, persze azzal —, hogyha nagyapátok megtudja, kiköt bennünket az eperfához — meg ne mondjátok senkinek..., egyetek kedvescím... — Mi pedig szegény jó Sanyi öcsémmel ettük a korai pompás gyümölcsöt, s kiabáltuk hangosan: újság hasunkba, betegség a pokolba... nagyapám meg a lugas mögött mosolygott szívbeli örömmel, leste a mi örömünket. Kisvártatva jött, hogy „cllopták” a dinnyét. Nagyanyó hangosan zsörtölődött, hogy „azír, mert kelmed sem mire sem tud vigyázni...”

Ilyenek voltak. Csak a mennyországba kerülhettek...

— Nagyapám, ... nagyanyám — szóltam oda hozzájuk —, hát kegyelmedék itt vannak?

— Ni, a kis Marika — csapta össze nagyanyó örömmel a kezét —, nízze már kelmed! Hogy kerültél ide... tudod-e, hogy itt van az öcséd is... itt van Sanyi velünk... no, hiszen tudjátok két éve lesz lassan, ott lent a Hajdúságban... minálunk, sokan vérvirágot hullattak szívükből a mi sírunkra ... írták az újságok is, hogy Tiszántúlon egy külön függöny van... akkor többen kerültek ide hozzánk, onnan...

— Tudom, nagyanyám... s érzem, Sanyink most már sokkal közelebb van hozzám ... de itt, mit csinálnak?

— Mit ides fiam — magyarázza nagyapám —, ők is, meg mi is vigyázunk tirátok, akik odalent vagytok... a magyarokra. Minden reggel kihallgatáson fogad bennünket a Fölsíges Isten, mink meg leborulunk, s könyörgünk értetek. Meg is ígérte, hogy bírja népünk sorsát... a hajdúkat külön is. Igen nagy örömbe vagyunk emiatt. Csak szegény Arany Jánost nem tudjuk megvigasztalni. Az a vín hajdú ivadík egyre szomorkodik... níz maga elibe, s azt hajtogatja, hogy ha egyszer valakivel megüzenhetné le a földre az ő nagy bánatát, hát megkönnyebbülne.

— Nagyapám — lelkesültem —, én beszélni akarok Arany János urambátyámmal.

— Dejszen, ennél mi sem könnyebb — mondotta nagyapám —, gyere

csak, odaviszlek én Arany Jánoshoz... de ne beszélj sokat, mert ő nem szereti a sok beszédet.

Ballagtunk szíp csendesen nagyapámmal egy gyönyörű jegenyesoron. Tisztára olyan vót, amilyenek a Hajdúságban a jegenyesorok. Amint ballagunk, jön szembe reánk egy szelíd arcú, jóságos tekintetű ember. A ruhája szakasztott olyan volt, mint a Bocskaié.

— Ki ez a csodálatos, szelíd arcú, jóságos tekintetű ember, nagyapám — kérdeztem.

A Jézus Krisztus — feleli nagyapám. — Tudod, fiam, igen szeret elidőzni itt nálunk, magyaroknál. Mondja, hogy közöttünk érzi legjobban magát. Azt mondja az Úr Jézus, hogy az a kereszts, amelyen ő az emberiséget megváltotta... odalént maradt és azt most a magyarok viselik... azok hordják, s oly szent hittel hordják az ő keresztyét és annyi türelemmel, mint ő viselte egykor. Említette egyik nap, amikor ott járt közöttünk, hogy a mi jóságos Atyánk el is határozta, hogy azt a népet, amely az ő egyszülöttjének a keresztyét viseli ... nem engedi elveszni, bármit határozzon is fölötte a Gonosz..., sorsa csak a feltámadás lehet. Nézd csak, ides fiam, a Megváltó milyen kedvesen integet vissza a mi hőseinknek és mártírjainknak...

Valóban. Jobban arrafelé nézek, hát mit látok ... valami csodálatos szépségű asszony áll királyi pompával egy sereg férfi között, s barátságosan beszélget velük.

— Hát ez kicsoda, nagyapám — kérdezem —, csak nem Tündér Ilona?

— Nem, hanem Zrínyi Ilona, te oktondi — feleli nagyapám. Nízzed csak, valami nagy meglepéssel újságolják egymásnak, hogy megegyeztek... abban, hogy mindörökké védik Munkácsot... meg valamennyi végvárat, meg az egész magyarságot. Nízzed csak ott... a nagyasszony előtt a munkácsi főparancsnokot..., nízzed... öregapád! Azt mondják, hogy ellenük nem győzhet sem a keleti, sem a nyugati zsarnok, lehet idegen terror, de örökdik az ő szellemük örökké a magyarok fölött. Mert itt van mindenki, nemcsak a hajdúságiak.... nemcsak a szűkebb, de az egész Hazából, aki ezt a helyet kiérdemli. — Na, meg is irkeztünk.

Arany János ül nagy búsan előttünk. Köszöntöm illedelmesen. Felkapja a fejét.

— Ni, csak... lám... egy újabb apró magyar... hajdú vagy, húgom? Nagyszalontai? — kérdezi.

— Nem, Hajdú megyei vagyok, úgy Böszörmény meg Debrecen között — felelem. Hát, uram-bátyám, mír olyan szomorú? — kérdezem.

— Nagy sora van annak, húgom...

— Mondja el — unszolom —, mi az oka a bánatának... azután én is szeretnék valamit kérdezni.

— A *Fülemüle dal* c. versem miatt vagyok olyan szomorú...

— Na hiszen ..., éppen magam is amiatt szeretnék felvilágosítást kapni. Azt beszélik odalent a földön, hogy mi magyarok széthúzzunk... mindig veszekszünk ... zsörtölődünk, s az mondják egycsek, hogy ez a magyarok alaptermészete, a rombolás, a lelki béke megbontása — sírtam el magam —, s azt mind a kegyelmed versével igazolják, hogy azért írta, hogy megénekelje azt a sok vádat, amit okkal ránk szórnak...

— Na, ez az. Ez szomorít el engem, ... hogy az utódok nem értik meg, hogy mit akartam mondani a *Fülemüle dal* c. verssel. Amikor én azt a verset írtam, csak madárnnyelven énekelhettem..., de énekeltem, mert azt hittem, hogy érdemes, hogy jön majd az utókor, s megérti, hogy én jót akartam. Az idegen zsarnok Bach uralom alatt még az énekes madarak szájára is bilincset tettek volna — ha tudtak volna —, hát még a magyarnak.

— Hanem húgom, lelkem, igen szépen megkérlek, hogyha tcheted, mondd el odalent a földön, hogy én azt akartam mondani a *Fülemüle dal* c. verssel, hogyha a magyarok vélt sérelmük miatt idegenhez mennck — hiszen a Bach korszakban a rendszer képviselője a bíró, idegen volt, idegenek spiclije —, abból csak még nagyobb baj származhat mindkettőjűkre. Azt már nem írhattam meg, hogy amikor a két perlekedő magyar megtudta, hogy a bíró idegen, kezét szorítottak, s közös erővel Bécsig verték ..., azt hittem, az utókor majd megérti..., azt hittem, az utókor majd lesz olyan okos, és rájön magától is. Hát nem. Hogy azután még akadnak is, akik uszítják őket, reám hivatkozva hintik a mételyt, élcsztik a tüzet, a széthúzást a magyarság között... hát azír vagyok szomorú. Mindig tört döfnek a lelkembe odalent a földön, ha a *Fülemüle dalra* hivatkoznak. És egyik sem tanula másik kárán... akkor azután rájönnek, hogy az idegenek becsapták, kigúnyolták őket..., akkor válnak bajtársakká..., akkor meg megölnének a világon mindenkit... egymásért. Mert jó emberek..., de nagy gyerekek..., míg baj nincsen, nem értékelik a másokban a magyart, azután meg késő...

— Ez maradt ki a *Fülemüle dal*-ból. A Bach-korszakban született, bilincsek vannak rajta. De a magyar szellemnek meg kell találnia a bilincsek nyitját, amely kitárja a lelkek kapuját egymás felé. Így akartam mondani valamikor, húgom. Megkérlek hát, hogy valahogy pótolod, amit én el kellett hallgassak..., segíts rajtam..., nagy tehertől szabadítasz meg.

Csodálattal hallgattam Arany Jánost. Valóban... igaza van... a *Fülemüle dal* c. versen érezni a béklyót. De hogy előbb rá nem jöttünk arra, hogy mit akart kifejezni...

— Bátyám-uram — fogadtam ünnepélyesen — ígérem, hogy parancsnak veszem minden szavát. Ha csak emiatt volt szomorú, akkor oka többé nem lehet a szomorúságra, mert hallani fogja, hogy ígértem betartom.

Elköszöntem Arany Jánostól. Nagyapám azután még sok szép, fenséges dolgot mutatott. Végezetül Szent László királyt is megmutatta. Szentnek is szép szál... kimagaslik a többi szentek közül. Nagyapám mesélte azután, hogy mennyit elnevetgél azon, hogy ki nem találják, hogy miért fordult a koporsója a temetési szertartás alatt ellenkező irányba... Nagyvárad felé? A Hajdúságban akart pihenni a Szent Király. Hát van ennél természetesebb?

Egyszerre fülsiketítő láрма tört fel valahonnan... az ébresztőóra csengett az ágyam mellett. Reggel 5 óra volt, kikölkentem a paradicsomból. De így is jól van. Tudom már, hogy mit akart mondani Arany János a *Fülemüle dal* c. verssel — ujjongok magamban — elmondom mindenkinek. Arany Jánosnak ezt meg is ígértem, hogy — soha ... soha se keresse a magyar igazságát — a másik magyar ellen ... idegennél...

MI ÉS A NAGYVILÁG...!

A második évtizedes tengerentúli idő alatt, módunkban volt megismerni — a sajtón keresztül is — úgy a két háború közötti, mint az 1945-ös, majd az 1956 után érkezett magyarok jó- és rossz tulajdonságait. Aszerint, hogyan „méltatták” vagy csépeltek egymást.

Ússze kő, oly mindegy már, hogy milyen bűneink vannak, milyen feneketlenül vitázó, „széthúzó”, vagy „összcrúgó” néptünk. Ezen segíteni nem lehet. Akiket pedig a Sors őkegyelme részéről az a kitüntetés ért, hogy mielőtt idekerültek, alkalmuk volt megismerni más idegen népeket is, lubiccolhattak idegen népek tenger-árjában — megtapasztalhatták, hogy mi magyarok, úgy ahogy vagyunk, nagyon sok más népnél, mégis csak különbek vagyunk...

A „három magyar emigrációs” társadalmon kívül keveset, vagy semmit sem hallottunk azonban a rétegről, mely az első világháború előtt indult el idegenben hazát keresni. Prohászka — a verejtékes magyarság szent püspökének soraiból tudjuk, hogy ez a réteg, az EZERÉVES MAGYARORSZÁG születésnapjának esztendejében létesült kivándoroltatási „császári és királyi” megsegítési akció során indult útnak otthonról. Prohászktól megtudjuk azt is, hogy röpké pár év leforgása alatt, ezen „habsburgi magyar megsegítési akció” során kb. 2 millió magyar hagyta el az országot. Ma már tudjuk, hogy 45 éven felül nem lehettek munkavállalók. Ez azt jelenti, hogy a 2 millió kivándorolt magyar, a nemzeti áldást, - a gyermeket hozó évek delén volt. Jó lenne elmélkedni a mohácsi vész alkalmával vesztett 26 ezer magyarhoz viszonyítva, szám szerint is, — micsoda nemzeti tragédiát jelentett számunkra ez a bécsi „császári és királyi megsegítés”.

Messze elkalandoztam a lényegtől. Azonban kellett, hogy annál inkább igazolhassam, hogy van előző — nevezzük — „habsburgi” kivándoroltatott réteg is. Nem, még nem pusztult ki. Hála a magyarok Mindenhatójának. Megritkult, az igaz. Hiszen, mikor otthonról clindultak, — életük tavaszán — voltak, a 20-as, vagy 20 alatti életévükkel. Na, 1964-et írva, akik még élnek, életüknek Istentől való ajándékidejét élik.

A 6 évtizedes idegenben, nehéz munkában töltött évek, — melyek megtörték a valamikor ruganyos inakat, meghúzták a karokat és mély barázdákat vontak arcukra, s lélekben okoztak-e változást, vagy a szellem, a magyar szellem, 6 évtizedes idegen ég alatt átalakult-e, vagy elfásult-e, azt majd döntsék el...

Jómagam a „habsburgi emigrációval”, illetve, egyik képviselőjével, az 1950-es évek elején, amikor Kanadába érkeztem, ismerkedtem meg levelek útján. Annak idején a magyar parasztságnak örök értékű ünnepét Péter-Pált méltattam egyik lap hasábjain. Ezt olvasta P. bátyánk. És írt olyan hamar, hogy a szerkesztőségen keresztül is, kezemben volt levele pár napon belül. Íme, aki hiszi, aki nem, ez is rávilágít arra, hogy mi, parasztok — meghalljuk, ha nő a gabona, vagy érik az Új Élet szép Magyarországon, még az Atlanti Óceán másik partján — és világvárosok bábéli hangorkánja között is. Ehhez jó fül kell. És nekünk, — van...! Lám P. bátyánk arra gondolt, amikor olvasta soraimat és hallotta lelkének füleivel, amit én, mikor írtam a sorokat. Találkoztunk. Bár személyesen eddig nem sikerült. Az eltelt idő alatt érkezett leveleiben írta, hogy amikor otthonról elindult, 20 év körül volt. Földműves szülők gyermeke. Iskoláztatása semmivel sem több, mint az 1900-as évek földműves magyarságának iskoláztatása. Két keze munkájával ért el olyan eredményt az Új Hazában, hogy volt idő, amikor külön vonat vitte az itteni hivatali méltóságokat, hogy a termésévi legnagyobb kitüntetést átadja P. bátyánknek és családjának. Ez az eredmény „magyar farmer” eredménye volt.

Ez a „magyar farmer” — mint írta — az elmúlt idők alatt háromszor érte el az anyagi tetőfokot. A tetőfokig az út mélységeken át vezet. Mélységek vezették P. bátyánkat is, vállalkozások során. De, ahányszor két vállra fektette az idegen világ — újra emelkedett.

Több mint 80 esztendő P. bátyánk. Pár évvel ezelőtt eladták a földet, a városba költöztek. Azonban az elmúlt esztendő karácsonyára ezt írta nekem:

„Kedves húgom asszony, három évig laktunk a városban. Én földműves voltam, ehhez vagyok szokva, hogy az cnyémet lássam messze és újra földet vettünk.”

Leveleink így télidején váltódnak leginkább. Termő időnyben P. bátyánk a földdel szorgoskodik. Télen, amikor pihennek az izmok, a léleknek több idő jut működésre. Ilyenkor verseket ír P. bátyánk. Több alkalommal küldött verseket. Sokszor akartam közkinccsé tenni szívének egy-egy sóhaját, de mindig szabódott, hogy „kiírom”. Végre most megengedte, de azzal, hogy a nevét nem írjuk ki — „Nem vagyok én színész, kérem, sem Coca Cola, hogy reklámra lenne szükségem” — írta. Arra kért, hogy Kumberland néven írjam alá azt, amit közzéteszünk. Határozottan kérte,

hogy változtatni semmit ne változtassunk azon, ahogy írta. Inkább semmi se jöjjön, mint egy szót is megváltoztassunk.

„Kedves húgom asszony...” Ez a megszólítás, a P. bátyánk levelein. Én pedig érzem, mikor a megszólítást olvasom, hogy téren és légen át nyújtja felém áldó- és védő karját, ki a nagyvilágba egy másik BOLYGÓ — az én falum...

Ismeretségünk elején írta, hogy otthon, az ő gyermekkorában, — tehát, abban a sokak által visszakívánt világban! — a falujukban néha-néha összejöttek a felnőttek egyik-másik háznál. Ilyenkor vége-hossza nem volt a „meséknek” és a „nótázásnak”. Ott sürgölődött a falu ifjúsága és a gyermekhad is. De... ilyen alkalmakkor a serdülő legényekék közül kettőt mindig kiküldtek az utca két végére, figyelni, hogy „hivatalos közeg” nem közelít-e? Ha észrevették, hogy közelít a „hatósági személy”, azonnal berohantak figyelmeztetni a bentieket, mert ha kihallatszott a Kossuth nóta, vagy az akkori „meséket” meghallotta a hivatalos személy, börtönbe vitték a t. hallgatóságot...!

Ilyen időkben érett az elhatározás, a már csak a hatósági kivándoroltatás hiányzott, mikor P. bátyánk ifjú ember volt Szép-Magyarországon.

Hat évtized után idegen Ég alatt, élete 80 esztendején is túl, emlékezik P. bátyánk — úgy is, mint Kumberland, mert tél van a természetben, és az EMBERT is fehérre érlelte az évek tűnő sokasága. Emlékeit kb. így foglalja sorokba P. bátyánk. Nézzük, mint 20 éves ifjút, aki örök búcsút mond szülőnek és szülőhazának.

Isten veled kedves édesanyám,
Messze megyek, tán nem is látlak már...
Adj egy búcsúcsolkot az orcámra,
Hogy szívembe zárjam utoljára.
Ha nem látlak többé a világba,
Felkereslek majd a mennyországba.
Hulló könnyem a tanúja rája,
Hogy a szívem fáj az elválásba.
Mikor még a fényes mennyországba...
Nem borulok rá a koporsódra,
Messze leszek, — nem jöhetek haza!
E bűnömmel bocsáss az utamra...

Isten velcd kedves édesanyám! Azután folytatja a következőkben, melyből megismerhetjük, hogy a „szabadság” éppen olyan fogalom volt a „császári és királyi habsburgi monarchiában” miként napjainkban a magyarnak, saját hazájában.

Szépen szól a nagyvilágba a magyarok templomának harangja...
Odahívja a híveket, minden héten vasárnap a templomba.
Hálát adni Istenünknek, ki vezérelte őket...
E világ minden földjére, — Szabadság keresésre...!
Giling-galang, szól a harang, Istenünk hív,
Menjünk el a templomba...!
Megjelentünk színed előtt, áldj meg minket minden előtt,
Te vagy nekünk a földön Gondviselőnk.
Vándorokkal, — velünk jöttél, küzdelmünkben segítettél,
Téged áldunk hajlékodon Istenünk...!

Ami most következik, azért nem lehet kihagyni, mert legvilágosabban mutatja, hogy oly mindegy az a magyar léleknek, hogy ifjan s szülőhazában, vagy 6 évtized után idegenben, fehér hajjal — nyugati vagy keleti elnyomó csizmája tapos őseinknek a röggel eggyé lett porán — megnyugodni nem tud. Ez élénken ellent mond annak a két világháború között idegenbe-szakadt, magát „magyarnak” nevező régi kanadásnak, aki pl. az elmúlt esztendőben „irodalmi díjat” nyert a mai magyar otthoni vezetőség és „áldásos tevékenységük” felmagasztalásáért. Én rábízom az olvasóra, döntsék el, melyik magyar írás képviseli az igazi magyar szellemet...

Magyar vagyok, nem tehetek róla...
Kit az Isten büntet évszázadok óta.
Idegen vagyok már a szülőhazába —
Egy idegen horda, hazám elrabolta.
Magyarok ezreit rabigába hajtja,
Vagy Szibériába, örökös rabságba...!
Ne nézd világ, ne nézd, hogy fektetik sírba...
Mert ha eltemetik, te leszel a sorba.
Emeld fel a sírból még nincsen befedve.
Úzd a kommunizmust messze el, — Keletre!
Adjál szabadságot te minden nemzetnek,

Ezredekvívmanya legyen meg ezeknek...!
Sarló és kalapács a vöröscsillaggal,
Tessétek sírva a vörös maszlaggal...!
Magyar vagyok... magyar — nem tchetek róla!

Végül megismerjük „Mr. Kumberlandot”, — vagyis P. bátyánkat, mint EMBERT.

Tavaszelmúlt, itt van a nyár, annak is utólja...
Most jön az ősz, a hervadás, éltünknek alkonya.
Ifjúságom, boldogságom, jöjj vissza egy szavamra...
Nyíljék ki a keblemben az elszáradt rózsafa.
Hogy szeressenek, forrószívvel hajtom fejem nyugovóra.
Hajnal legyen mennyországom, napkelte a tavaszom..
Jöjj vissza hát ifjúságom, nem lesz semmi bánatom...
Óh Tereintőm, téged kérlek, add vissza a tavaszom!

Így néz ki az a kivándorolt magyar réteg, amely 6 évtizede él idegenben. A magyar helycsírást kb. írja, kivéve azon szavakat, amelyek otthon is változáson mentek át az 1900-as évek óta. Bár ha azok, akik az elmúlt 6 évtized alatt végezték iskoláikat, még ennyire tisztában lennének vele otthon is...? „Én az írással így vagyok — írja P. bátyánk — hogy nekem már senkim sincs, akinek magyarul írhatok, pár régi ismerősem él itt kint, azokkal meglátogatjuk egymást időnként, angolul meg a fiam ír...”

— Nem bánom, ha leközlik, amit írtam az újságba, mert nem magamnak írtam, hanem a magyar népnek, de a nevemben, öreg vagyok, kinevetnének, mert egyetemet nem jártam, és hát csak azok tudnak valamit, akik egyetemet jártak... úgy mondják. Ha akad valaki, akinek örömet szereztem vele, — az nekem lesz igazán öröm.

Befejezésül, íme — mi magyarok —, legalább is azok, akik magyarok vagyunk, így nézünk ki, ilyen „világpolgár” lesz belőlünk a nagyvilágban. Bevallom, hogy annak a kanadai bevándorlási miniszternek, aki egyszer, mikor nagyszámban érkeztek a magyar bevándorlók, azt mondta, hogy „...ez a jó anyag a nagy olvasztókemencében”..., olvastam pedig a fentieket — igen nehéz álmai lesznek, a saját elképzelésű „olvasztási módszerével” szemben, mert mi, magyarok maradunk. És lám, szégyenére mégsem válunk egyetlen országnak sem...!

Mikszáth Kálmánnak egy „Előszó”-ját olvasva 1898-ból, szinte kényszerülünk párhuzamot vonni az akkori és mostani „Irodalom és Politika” világával. Nem kívánunk egyébbel foglalkozni csak azzal, hogy milyen hatással volt a magyar szellemre az a vihar, amely egy évszázad alatt kétszer rázta meg.

Első alkalommal, amikor a habsburgi elnyomás alatt nyögő magyar lélek, társadalmi különbség nélkül eggyé lesz az akkori szellemi réteg — írók és politikusok — egyetlen céljáért, a Nemzet Felszabadításáért folytatott harcban. Ez az egyakarat lángol fel 1848. március 15-én, hogy 1849. október 6-án belchulljon saját tűzébe. 1867-ben szabadságot ad az uralkodó a Nemzetnek. De vajon szabadon szárnyalhat-e ezután a magyar lélek, amely a Bach-korszak elnyomása alatt még madárénckben sem nyilvánulhatott meg büntetés nélkül? Alkothat-e a kiegyezés után idegenhatás-mentesen, vagy hallgatásra ítélve, — ha valóban magyar volt.

Sokan lesznek, akik azt felelik, hogy igen — hiszen a kiegyezés után az idegen uralkodó mindent megadott, amit jogosan követelt a magyar nép. Csodálatosan szép ezredévi ünnepélyt rendeztek. Öröminámborban úszott az ország, az addig könnyes szemekre is szemüveg került — rózsaszín, vigadtak... éltették az uralkodót, senki sem vette észre, hogy akkor indult száműzetésbe a magyar szellem. Idegen hatás vonul be az irodalomba, hanyatlak az ideál, a szalonokban „pórias” a magyar szó. A nép mindent kap uralkodójától, ami fedezi életszükségletét, kulturális szükségleteit felfedni sem kívánják, vagy ha igen, akkor silány ponyvairodalommal elégítik ki.

De vajon be lehet-e kötni a szemét mindenkinek? Nem akadnak-e akik felelősnek érzik magukat a Magyar Lélekkel szemben? Nem sír-e fel a magyar alkotószellem itt-ott?

Nézzük a kornak egyik legnagyobb magyar íróját, Mikszáth Kálmánt. Soraiból keserűen panaszkodik és búcsúzik a magyar szellem... itt-ott kicsendül belőle a remény, hogy hátha akadna, akik marasztalják, megragadják.

Sajnos következik az I. világháború. Az azt követő szellemi élet még idegenebb a magyarság lelkivilágától. Irodalmunkban már csak a helységnevek magyarok, az alak- és jellemrajzok bátran beillenének Belga-Kongó bennszülöttei közé. Politikusaink nyűgnek érzik, ha valaki előttük még beszélni is mer, népi kulturális igényekről, népi kultúráról nem jó ugró-

deszka, nem jó üzlet. Azonban, ha valami haszon volna belőle mégis, akkor egyszerre hamis utánnzattal telik meg az irodalom és a politika, melynek hatására társadalmak kerülnek szembe egymással.

A magyar szellemet megülte az 1867-es kiegyezés után betelepedett idegenek, nemzetközi erkölcsi, szellemi silánysága. A két háború között nem szűnt hatásuk. Mintha a magyar szellem rejtekhelyén csak erre várt volna.

Petőfi mondja valahol — valami prózai munkájában —, hogy tud arról, hogy az országban a népből hat kortársa emelkedett ki magasan a többi fölé, egyre többen lesznek, hova emelkedik ez a nemzet, ha már sokan lesznek? (Nem szó szerinti feljegyzés!) Mit mondott volna Petőfi, ha látja a két háború közötti magyar szellemi életet, s azt, hogy abból a silányságból, idegen majmolásból, hogy törnek az ég felé a tiszta magyar szellemi értékek? Mint a fűszálak. Annyian voltak már, hogy talán Isten tenyerére tehettek volna nemzetünket, ha végig nem söpör a II. világháború rajtuk.

A nemzet rab, a Hazában, mi emigránsok, a szabadság rabjai vagyunk. De a magyar lélek soha ilyen szabad nem volt és nem szárnyalt ilyen magasan. Petőfi ma hálaimát írta. Mikszáth, láthatná, hogy a száműzöttek — magyar lélek az irodalomban, idealizmus a politikában — otthonra találtak. A Rab-Hazában a jégkéreg alól, az emigrációban a szabadság rabsága alól, szivárványhídon száguld haza és vissza a magyar teremtmő erő. Útja, célja egy. Újraéledt poraiból. A tűzből, amelybe belehullt 1849. október 6-án. Végigjártuk az első emigrációs évek Bach-korszakát, amikor remegett a lélek, ha zörgött a láger ablak, vagy a szállást adó bokor... amikor még madáréneket sem mertek írni, és sóhajtani sem merték a Vértanuk nevét... ma már sokan vannak új, eddig ismeretlen nevek, régi nagy nevek mind együtt, akik a magyar szellemet képviselik.

Vajon nincs-e a nemzeti politika egén a magyar irodalom legtöbb nagy neve? Avagy a nemzeti politika egén nem a legnagyobb nemzeti politikusok neve szárnyal-e? Nem írhatjuk azt a sok-sok nagy magyar nevet, nincs annyi hely — Hála a Teremtőnek annyi van — csak igazolásul néhányat: Milotay, Rátkay, Szitnyai, Marschalkó, Székely. Akad-e valaki, aki elfogódottság nélkül meri mondani, hogy ezek a nagy írók, meg a legjobb politikusok is egyben. Számtalan... számtalan soha ennyi magyar szellemi érték egy embertöltőben még nem volt, mint napjainkban. Tiszta, önzetlen, nemzetmentő, az örök nemzetért élő és dolgozó szellemi értékek kora ez, amely nemzeti kincs, önzetlenül, sokszor éhesen, nyomortanyákon ontja a magyar lélek legszebb, leggyönyörűbb megnyilvánulásait.

Nincs tehát ok a lemondásra. A fásultságra. Hitünk, reményünk ma szilárdabb a nemzeti felemelkedésben, mint volt Mikszáth korában. Hiába a „reálpolitikusok” zshivaja. Semmi közünk hozzájuk. Idegenek. A magyar szellemtől idegen a zsibvásári láрма. Részben az 1867-es kicgyezés mellék-ágai, részben az I. világháborút követő idegen szellemiségű invázió vad-hajtásai, akik csak „mesterségnek” tartják a nemzet szolgálatát, és megélhe-tési forrásnak. Hiába crőlködnek. Ha eddig a magyar szellem kibírta, most már semmi elviselni, ami még hátra van. Az a két óriási megrázkódtatás, amely egy évszázad alatt érte a magyar szellemet, nem tudta elpusztítani, hanem megtermékenyítette.

Mikszáth korában sokkal nagyobb veszélyben volt a magyar szellem, mint napjainkban. Balgaság volna hát reménytelennek látni a magyar jövőt most, amikor a magyarság sorai közé ékelt idegen szellemiségek legdurváb-ban feltűnnek, és legjobban kiközösíthetők a Nemzet testéből, hogy többé ne fertőzhessenek.

Azokat valljuk magunkénak, szellemi vezetőinknek, irányítóinknak, akik, mint elődeik és elődeink csak egy célt látnak, csak egy eszményt szol-gálnak, akiknek politikai ténykedésc, vagy irodalmi munkássága egy és oszt-hatatlan a magyarság szellemével.

MESÉLJEN, ÉDESANYÁM.....!

— Édesanyám ...!

— Mit akarsz, édes fiam...?

— Meséljen valamit...!

— Miről meséljek, édes fiam? Ott a televízió, édes lelkem, van abban minden, amit akarsz.

— Nincs ott, amit én akarok. Unom a televíziót, édesanyám. Mesét szeretnék hallani. Szeretném tudni a végét annak a mesének, amiről már annyit akart mesélni édesanyám, de mindig elsírta a végét... Hogy volt annak a vége? Arról a szép országról ... kérem, meséljen, édesanyám!

— Jó. No, gyere, üljünk le. Hajtsd a fejed az ölembe.

— Simogatja a fejemet mese közben édesanyám...? Szokta.

— Jól van, add ide azt a buksi fejed, és most hallgass, figyelj.

— Figyelek, édesanyám.

— Egyszer volt, hol nem volt, túl az üveghegyeken... túl az Óperenciás tengeren — meg mindenén túl —, ott, ahol a kurta farkú kis kövér mangalica túr — volt egyszer egy ország. Nagyon szép ország volt. Nem is csoda, hogy olyan gyönyörű ország volt, mert azt a Teremtő külön teremtette, nem a többi országokkal együtt.

— Miért teremtette külön az Isten azt az országot, édesanyám...?

— Azért édes fiam, mert már kész volt a Mennyei Atya az egész világgal, befejezte a Teremtés nagy munkáját. A színekből, virágokból, drágaságokból, jó és rossz emberekből igazságosan elosztva, minden megteremtett részre odarakta az odaszánt dolgokat. Igen gazdaságosan osztotta el, hogy mindenfelé jusson mindenből. S mikor az egész Teremtés kész volt, akkor vette észre a Jóatya, hogy annyira takarékoskodott, hogy még vissza is maradt a földre szánt dolgokból egy kis felesleg. Mégpedig, hogy-hogy nem, de mindenből a legszebb, legértékesebb. Igen ám, csak hogy szomorúságból, könnyekből és a megpróbáltatásokból is — a legnehezebbek maradtak vissza...!

Nézi, nézi a jóságos Teremtő a Teremtés tervét az asztalon... minden tökéletesen megvan... sehova sem kell már semmi. Mit csináljon most már a visszamaradottal...? Hűséges kis munkatársai, a kis angyalok is nézik... nézik a Teremtésből visszamaradott szépségeket. Végre az egyik kis angyalka a fejéhez kap. — Édes Jóatyánk, én már kitaláltam, hogy mi legyen ebből

a mérhetetlen kincsből, ami visszamaradt. Formázzuk meg belőle Tündérországot...

— Kedves kis cselédeim — szólt a Teremtő összeráncolt homlokkal —, hát ímhol-e, nézzétek csak a Teremtést, Tündérországot már megteremtettük. Itt azonban sokkal több szépség van, mint Tündérorságban. — Még erősebben gondolkodóba esett az Úr és az angyalkák... mit is kellene csinálni. Egyszerre csak felderült a Teremtő arca.

— Tudjátok-e kis szolgálaim, hogy mit csinálunk...? Megteremtjük szép Magyarországot...! Uccu neki angyalkáim, kis szolgálaim... hozzátok csak a Kárpátokat ... ott van az egyik raktárunkban ..., uccu bizony, az Adriai tengert ... no, ez majd határ lesz! Gyorsan, gyorsan, kis szolgálaim... siessünk, hogy minél előbb készen legyen, hogy minél szebb legyen, hogy mielőbb gyönyörködhesünk benne... Hogy előbb eszünkbe nem jutott volna...! El ne késsünk. Segítsetek csak szaporán. Úgy gondoltam — nézett az angyalkákra a Teremtő, hogy mi mindig lássuk, akár az ablakból is odafönről... hát egyenesen közepére tesszük a világnak. No, csak serénykedjünk hát, kis cselédeim, hogy mielőbb örülhesünk ennek a kis országnak.... No, ide még a hegyekből egy kis láncot hozzátok, csak hamar... oda azt a szélesebb, amoda azt a keskenyebb pántlikát — ezek folyók lesznek

Óh, be gyönyörű lesz — ó, be gyönyörű lesz — tapsikoltak kis kezecskéjükkel az angyalok. No, milyen örömmel és szívesen csinálták, olyan hamar kész is lett a kis ország. Minden szépet és jót, ami visszamaradt a Teremtésből reáhalmoztak a kedvükre és gyönyörködésükre teremtett kis országra. A Teremtő kezében azonban még hátra volt egy gyönyörű színes kendő... No, kis szolgálaim, ki találja ki, hogy ez mi a kezemben? — kérdezte az angyalkákat. És mi legyen ezzel?

Búzamező, tarka virágokkal, széles pántlikával...

Nézik, nézik a Teremtő munkatársai... egyszer csak az egyik kis angyalka összecsapja a kezét,

— Édesatyánk, hiszen ez a kendő tisztára olyan, mint a Nagyalföld, a Tiszával... az ám, ni, még a Hajdúság is benne van, ez a legszebb színfolt az egész kendőben. Ni... ott az a színes folt meg a Hortobágyot formázza,... de nem kopár,... ni ... ni, mi az a lila folt a Hortobágyon... az a tömérdek szépség...?

— Szamártövis, kis szolgálaim, mely tavasszal lila szőnyeggel takarja majd a Hortobágyot... Igaz, no, hogy később csúnya, szúrós tövis lesz. Schol nem tűrik ezt a növényt, de a magyarok majd valamikor visszavágy-

nak még ide is... Majd meglátjátok, no... majd kialakul... Terítsük csak le hamar a Nagyalföldet, mert az adja a kenyeret annak a népnek, akiket ide válogatunk ki... Itt nem élhet majd akárki, kis cselédeim — szól az Úr —, igazán véletlenül olyan gyönyörűre, olyan gazdagra teremtetük ezt az országot, hogy ide most már olyan embereket kell teremteni, akik ezt meg is érdemlik...! És meg is védik, ha kell, majd áldozatot is hoznak érte. Ennyi szépség... ennyi kincs, majd irigyeket szül, rossz szomszédokat... Azután meg nézzétek csak — szól az Úr és rámutatott a Teremtésből visszamaradt egyéb földi dolgokra —, ezeket is el kell helyezni valahol, már schol sincs helye ezeknek. De hát igazság szerint ez velejárója és kísérlője is az előnyöknek. No, de ne búsuljatok kis szolgálaim — nyugtatta a Teremtő kis munkatársait —, kiválogatom én azokat, akiket magyarnak teremtek, hogy el tudják majd viselni a magyarságra járó rossz időket is. Szívben-lélekben sokkal erősebbek lesznek majd a többieknel... meg kitartóbbak. Ehhez a kis Magyarországhoz meg, kis cselédeim —, olyan hűséget adok a szívükbe, hogy még a világ végéről is visszahozza ez majd őket... még a hortobágyi szárártövisre is vágó lélekkel gondolnak majd ezek az emberek. Erősek lesznek elviselni a csapásokat — magyarok lesznek. A győzelmet — kis szolgálaim, a gyenge, a beteg meg a gyáva is elviseli, de amit ezek a mi kedves magyar gyermekcink elviselnek majd, kis szolgálaim, még magunk is álmélkodva nézzük idelfönről...! Látjátok, Tündérország milyen szépre sikerült... azonban, mikor a tündérek kijönnek az ő országukból, már nem vágnak vissza, de a magyarok majd akárhol lesznek, még Tündérországból is visszavágnak ... Magyarországra.

— Édesanyám, vége a mesének...?

— Álmos vagy, édes fiam, vagy untat a mese...?

— Gyönyörű a mese, édesanyám —, de Édesanyám szeméből ismét könny csöppent a fejemre...! Meséljen tovább édesanyám...!

— Hogy akarod a mese végét, édes fiam... vidáman...?

— Édesanyám, hát lehet a mesének öröm is a vég...?

— Lehet, fiam. — Ott hagytam abba, hogy úgy teremtettem a magyarokat a Teremtő, hogy bármerre járjanak a világban, mindig visszavágnak abba a külön teremtet szép országba. Látván ezt a Mennyei Atya, újabb és újabb próbára tette az ő népét, hogy a hazájukhoz való hűséget, áldozatkészséget még acélosabbá tegye lelkükben. De soha sem feledkezett meg róluk. Soha. Mindig őrizte őket, ott volt velük minden megpróbáltatásukban, vigyázva arra, hogy erejük ne csüggedjen. Sokat, nagyon sokat szen-

vedtek a magyarok, szerte a világban kóborolva, vagy a gonosz varázslat alatt lévő drága szép kis országban. Mégis megmaradtak. És nem csüggedtek el. Látva ezt a Teremtő, egyszer csak azt mondja a kis angyalkáknak:

— No, nézzétek csak kis cselédeim, édes jó szolgálaim, hogy milyen bölcsen teremtettük mi ezt a kis Magyarországot, meg ezeket a magyarokat... Minél keményebb próbára tesszük Atyjukhoz és földjükhöz való hűségüket, annál jobban ragaszkodnak ezek mihozzánk és hazájukhoz... Milyen hűségesek, milyen ragaszkodók a mi utainkhoz. Most látjuk, hogy bennük van a legtöbb örömünk... No hamar, kis szolgálaim — ha már így kiállották a legkeményebb próbát a magyarok, akkor most szépen felemeljük őket, ide, ni, egyenesen a tenyerünkbe... Letöröljük a könnyeiket... begyógyítjuk a sebeiket, megmelengetjük fázós gémberedett tagjaikat, — most már a jövőben csak béke és szeretet veszi körül őket... Haláluk után pedig az ő poraiból újra magyarokat teremtünk, mert akarjuk, hogy hűséges gyermekünk a magyar, soha, soha ki ne pusztuljon. De szaporán, kis szolgálaim... Kötözzétek a sebeiket, gyógyítsátok a szíveket, letörölni mielőbb a magyarok könnyeit, új életre melengetni őket...

— Miért lett csend, édesanyám.... ni, újra ideesett egy könnycsepp a fejemre...

— Mindjárt vége a mesének, édes fiam. Ott hagytam abba, hogy a Teremtő látva a magyarok hűségét hazájukhoz és a Gondviselőhöz, aki nekik adta azt a hazát, valóban a tenyerére emelte őket. Kebelre ölelte kis magyar népét, dermedt tagjaikat megmelengette, új életet adott nekik... és egyszerre csak a világban kóborló magyarok megindultak hazafelé... Ment mindenki hazafelé... ki-ki a saját falujába... lakóhelyére... némelyik meg egyenesen a Hajdúságba...

Így van a mesében. Bárha ez a mese valósággá válna! Imádkozzunk, és aludjunk — késő van. Álmodjunk az elmondott mesebeli országról...

Ez év szeptember havának utolsó napján volt 80 esztendő a nagy magyar református püspök. Otthonról érkező — meg nem erősíthető hírek szerint — több száz üdvözet érkezett címére a világ minden részéről. Felkezesi különbség nélkül vették körül szeretetük jelével a magyarok. A mai körülmények között közvetlen kapcsolata nincsen a hívekkel. Így nem értesültünk a Nagy Tanítónak más körülmények között kijáró hivatalos ünnepségről sem. Valószínűen nem is volt.

Dr. Ravasz László, mint egyházfő, mint lelkipásztor, hitvalló és tanító, de mint magyar is, példát állított nemcsak saját hívei, de minden Krisztusban testvér magyar elé. Azt bizonyítja a felkezesi különbség nélküli szeretetteljes üdvözetek sokasága is.

Eljövendő és új generációk nem tudhatják, hogy a magyarságnak milyen kimagasló két alakja volt a nemzeti élet egy igen nehéz idején Dr. Ravasz László református, és Dr. Prohászka Ottokár róm. kat. székesfehérvári püspök, akik annak idején váll-váll mellett munkálkodtak. Mi már csak szüleinktől közvetve vallhatjuk magunkat szerencsésnek az örökségért, melyet adtak nekünk, vagy a két magyar főpap szellemi lángját kaphatjuk. Munkásságuk felemelő bizonyosságának azonban élő tanúi nagy számban akadnak még. Magunk is elgondolhatjuk azonban, hogy mit jelentett a 400 éves Habsburg uralom — nemzeti szellem pusztítása — utáni romhalmaz a lelkekben. Ezt követte az I. világháború vérbe- és gyászba boruló, Trianont eredményező ténye. Nem különben az ország csonkítását követő, betolakodott idegen, rothasztó szellemiséget árasztók beözönlése. Micsoda mélységekbe hajolt le Ravasz László és Prohászka Ottokár, hogy a csüggedő magyar lelkeket felemelje — a mennyei Aranykönyvbe van ez felírva...!

Prohászka — a verejtékező magyarság eddig még szentté nem avatott főpapja — már az Örökkévaló mellett van. Dr. Ravasz püspök azonban — hála a végtelen irgalmú Istennek, még itt van velünk.

Némaságra van ítélve az agg főpap. Azonban ma is Istent szolgálja egyedül. Mit mondhatna egyebet, amit még nem mondott el, egy másik tragédia idején...? Hiszen az, ami most van, más körülmények között, de már volt. Nemzeti létünk, szellemiségünk mélyponton nem egyszer volt... A felemelkedés útja is mindig ugyanaz volt. Legfeljebb az lenne új a történelemben, hogyha a múlt tapasztalatait megszívlevél, jövőnket biztosabb bázisra építenénk. Ehhez a felismeréshez mutatja az utat Ravasz László püspök a két

háború közötti időben megjelent egyik műve is. Idősebb semmi sem lehet az idegenbe szakadt, sok hazát, de egyetlen új Hont sem találó magyarok számára. A Hazáról írván a magyar lelkipásztor ezt írja nekünk:

— És mikor közeledett — Jézus — látván a várost, sírva azon. (Luk. 19. 41.) Lukács evangélista fenti ígét, így magyarázza nekünk Ravasz László püspök:

— Jézusnak különösen fáj a szülőföldjének hitetlensége azért, mert különösen szerette azt, és különösen azért szeretett, mert az az ő földje, hazája volt. Micsoda érzés lehetett az, amely könnyekre bírta a nagy Szenvedőt, aki könnytelenül vitte a Golgotára az egész világ bűneit! Ebben a fájdalomban Jézus embersége zokogott fel. Neki Hazája van, és annak a vesztét siratja. Övé volt az örökkévalóság, bírt az egész földdel, és mégis fájoan drága volt neki egy parányi föld, rajta járó-kelő emberek, hegyeknek, halmoknak édes vonala, az a n y a n y e l v muzsikája, átöröklött szenvedések, álmok és remények szövedéke. Kicsiny volt az ő hazája, keményszívű és megvetett a népe, idegen a nyelve, kopár, vagy egyszerű a határa, s mégis könnye hullt e Haza földjére, jajjá szállt felette a fájdalma, mint egy kiterjesztett szárny, féltőn betakarta...

— Nekem is van Hazám, kicsiny, drága föld, nyelvünket csak ténylegy helyen beszélik, mégis zenéje ott remeg imádságaimban, Istennel ezen a nyelven társalgok, és magyar zsoltárok zengjenek koporsóm felett... Nekem H A Z Á M!

Íme, az agg főpap jelen körülményeinket is — már a két háború közötti időben megérző és krisztusi szenvedésekkel mérő meglátásai. De micsoda erőt ad nekünk a mi körülményeinkben az a biztos tudat, hogy minden Golgota úton Feltámadásba visz az út.

A népek és nemzetek életében sok-sok keresztút van. A fenti „igema-gyarázat” is bizonyosság erre. És mikor elérnek az emberi társadalmak a keresztúthoz, ahol megtorpannak a lét- vagy nemlét kérdése előtt, akkor az Örökkévaló kegyelméből — sokszor az ismeretlenségből is — előjönnek azok, akiket elküldtek, hogy a csüggedőknek új erőt adjanak, megmutassák az utat felfelé az aléló léleknek. Nem hangos lármával, nem pusztító fegyverek pokoli hangorkánjával, hanem szelíd szavakkal mutatják az utat felfelé. Jóllehet, hogy sokan nehezen értik, vagy nem is értik. Ezeknek az anyagok nyelvén nem lehet szólni — mert a lélek süketnéma bennük. De akadnak, akik megértik. És nem a mennyiség, hanem a minőség teszi az emberi társadalmakat nagygyá, megbecsültté...

Dr. Ravasz László református főpap 90. születésnapjára, mi, a következő generáció, szeretttünk volna szüleink nevében valami értékes, szép szavakból álló alkalmi üdvözletet küldeni. Ajándékot adni szívünkéből..., de nem tudunk. Más körülmények között nem lenne talán olyan értékes nekünk a fenti igemagyarázat, de itt idegenben c é l t mutat nekünk, a tévelygőknek, közönyöseknek — hogy miként Jézus nem feledte, mi sem feledjük azt a hazát, amelyet földi tartózkodásul adott a Teremtőnk, mert miként semmi kín nem volt mérhető Jézus kínjaival sem, mikor földi hazája romlását látta, úgy semmi gazdagság sem pótolhatja annak elvesztését. Ne szűnjünk dolgozni, munkálni Magyar Jövendőnket.

Ezért az Isten és Haza iránti hűségnek tanításáért, a magyar szellem mérhetetlen erősítéséért — nem tudunk méltó szavakat találni az agg Főpap születésnapjának alkalmára — köszönjük minden megnyilvánulását... a néma ellenállást is, amelyet ma részéről látunk. Imádkozunk, hogy adjon az Örökkévaló áldást hátralévő életére, Isten megérti a mi szakadozott hangfoszlányainkat, s ki nem mondott szavainkat is, s megáldja a mi Nagy Tanítónkat, Dr. Ravasz László református püspököt.

A REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEPÉRE

(Elmondta: M. K. M. 1960-ban)

Az a kitüntetés ért, hogy ezen alkalommal a reformációtörténet hős aszszonyairól beszélhetek, kiváltképpen Árva Bethlen Katáról.

Nemcsak az idő rövidsége, de azért sem térek ki a reformáció szükségességének méltatására, mert előttem már sokszor és nálam nagyobb és hivatottabb személyek megtették. Pár szóban mégis ki kell térjek azonban ezen zivataros idősakra azért, hogy igazolhassam azon Örök Mécseket, akiket a hitük megvallásától sem riasztott vissza és azokban a történelmet formáló időkben megállották helyüket a férfiakkal egy sorban.

Sokan vitatkoztak már, és még sokan vitatkoznak majd, hogy szükséges volt a reformáció? Lcsznek, akik vallják és lesznek, akik tagadják. Mi, ez alkalommal, a leghitelesebb bírót idézzük, amely annak a kornak a legkifejezőbb jelzőt adta — Sötét Középkor....

Ez a Sötét Középkor tette szükségessé a reformációt.

A pogány korszakot felváltotta a kereszténység. Azonban, hogyha figyelembe vesszük azt, hogy mi ítéletet mondtunk a pogány római császárok fölött, akik az első keresztényeket a kiéhezett fenevadak elé dobták, és az emberi élet előttük születési és vagyoni kiváltságoktól függött, akkor igazat kell adjunk a történelem ítéletének, amikor a Krisztus utáni, több mint 12-14 évszázad múlva, még akadtak, akiknek ugyanaz volt osztályrészük, mint az első keresztényeknek a pogányok uralma alatt, és életük mind a zsarnoktól függött, és hitüket sem vallhatták meg szabadon.

A bibliában is megvagyon írva, hogy őrizzétek a hamis papoktól és a hazug írásmagyarázóktól. A sötét középkor pedig a hazug papok és hamis írásmagyarázók korszaka volt. Félremagyarázták még az Isten előtti egyenlőséget is, de minden Istent szomorító tevékenységüket Jézus nevében tették.

A farizeusok és képmutatók legtöbbször a hatalmasok sorából kerülnek ki. Ezek ellen emelték fel szavukat az első reformátorok.

Luther Márton, mint tudjuk, 1517. október 31-én függesztette ki örökérvényű 95 pontját a wittenbergi vártemplom kapujára, és a reformáció, mint tűzcsóva terjedt a megérett talajon...!

Magyar népünk lelkében azonnal gyökeret eresztett. És, míg szerte a világon helyre állt már a rend, és vége volt a 30 éves háborúnak is, magyar népünk még mindig vérzett és áldozott, hogy református hitét megtarthas-

sa. Mi volt ennek az oka...? Az, hogy a reformáció magyar népünknek sokkal többet adott, mint más népek. Rokon volt a magyar nemzeti szellemiséggel. Hirdette az egyén szabadságát, a Teremtő előtti egyenlőségét, de a felelősséget is Istennel és fajtájával, hazájával szemben, amely ellen, ha vétkezett, — a felelősséget saját magának kellett azért vállalnia Isten és ember előtt... Ha a történelemben visszapillantunk a Krisztus előtti magyar évezredekre, azt láthatjuk, hogy testvéreink ősvallásának alaptételei nagyban hasonlítanak ehhez az emelkedett eszmerendszerhez...! Nem csoda hát, hogyha, amikor áterjedt hozzánk a reformáció, a legnagyobb magyar családok azonnal magukévá teszik. Templomokat, melléje iskolákat, versengve építenek, a házuk népét — de mindenkit az Isten az ő gyámságuk alá helyez — felemelni igyekeznek. A templomokban templompépítő főuraink és asszonyaink nem külön helyre ülnek, hanem az egész házuk népével, szolgálkikkal — érkezési sorrendben hallgatják Isten igéjét...

Nagyenyedén a világ második teológiája épül, Sárospatakon a másik...

Jól tudjuk, hogy a török bent ül hazánkban Mohács óta, saját koronás királyunk pedig a törökkel versengve pusztítja a magyar értékeket, és mégis mit látunk...? Ezen kort nevezik a történelemírók a legmagyarabb kornak Magyarországon. Ennek igazolására, hogy elfogultsággal ne vádolhassanak más vallású véreink, egy kegyesrendi tanár, római katolikus magyar püspököt idézek... Dr. Takács Sándor írja erről az időről: „Az új hit kezdetén a vallásgyűlölet ismeretlen volt hazánkban — nem itt termett, hanem Bécsből palántálták át hozzánk. A reformáció kezdetén — a régi és az új hit követői a legatyafiságosabb szeretetben éltek egymás mellett és a közjót is jobban szolgálták, mert mindegyik túl akarta szárnyalni a másikat a nemes cselekedetekben, az embertársaikhoz való szívességekben...”

A kezünk között lévő cc. 400 éves irat szerint — Baranya megyei levéltárból — már 1576-ban az egész ország fel van osztva, körzetekre, amelyek központok irányításával működnek. Van itt mindjárt egy hiteles igazolása is a működésüknek, olvassuk: „... 80 kilométeres körzetből, ki gyalog, ki lóháton igyekezzenek jelen lenni, nemcsak Baranya, de Szerém megyei reformátusok papjai is, hogy fontos egyházi ügyekről tanácskozzanak...”

Mi lehetett drága véreinknek olyan fontos egyházi ügy annak idején, hogy 80 km-es körzetből a lelkészeknek még gyalog is meg kellett jelenniük...?

„Azt akarjok, hogy minden tanító, vagyis pap — ne csak prédikáljon, hanem az gyermekeket, iffiakat is, a körösztýénségnek fundamentomára

tanítsa... Az iskola mestörök híven eljárújanak, mind az iffiaknak és minden gyermekeknek tanításában, mind peniglen az templomhoz való cceremóniáknak kiszolgálásában... Gyűlölködőket az Úr szent asztalához ne engedjenek... Az mennyegző az őrzők — vőfélyek — is jól meglássák, hogy kiket szöröznck össze — nem peniglen erkölcsstelen személyöket...”

Hasonlítsuk csak össze a mi Baranya megyei, vagy az ország más részének falusi kultúrigényeit pl. a nyugati világ néhány fővárosi népének kultúrigényeivel, nem cc. 400, de csak 200 évre visszamenően is, a csodaszép kőpalotákban analfabéta társadalmak élnek sok helyen... a reformációval a magyar szellemiség pedig évszázadokkal előbbre néző erkölcsi várakat épít...

Ez azonban sok volt az idegen vérű uralkodónknak. Elkövetkezett az ellenreformáció. Jöttek a hangzatos nagy szavak is: „Magyarországot előbb koldussá, azután katolikussá teszem...” Ha így nézzük, könnyen hihetjük, hogy az idegen uralkodó a maga módján Istent kíván szolgálni... de mit látunk...? A saját császári vagyonát kívánta gyarapítani a magyarok vagyonával, és a saját uralkodói hatalmát erősíteni. Ennek igazolására is előbbi baranyai és szerémi okiratot kell felmutatnunk. .. Megsemmisültek a baranyai és szerémi református központok, de az egyének és az egyház vagyonát nem magyar katolikusoknak adta az idegen uralkodó, hanem Baranyába svábokat, Szerémbe szerbeket telepített le. Erdélyben románokat tüntetett ki kegyecivel. Az akkori történészek írják, hogy az ellenreformáció idején három „fa” volt Magyarországon... Caraffa Bécsből az uralkodó parancsára, ... Musztafa, a török zsarnok, és az ... akasztófa, a magyarok számára. Ismét hivatkozom az előbbi római katolikus magyar püspökre. Ő írja: „... Isten virágoskertjében, Erdélyben kevés volt a kés, a magyarok nyakának elvágására...”

Aki ebben az időben mert és tudott protestáns lenni... azokat méltán tartjuk a reformáció hithű harcosainak, mártírjainak, vértanúinak... Hála Istennek, sokan voltak, és hisszük, hogy bármit hozzon a jövőendő, lesznek ismét. Az ellenreformációval járó irtózatoss körülményekben a férfiak mellett ott látjuk mindig a nőt is...! Nemcsak, mint feleséget és anyát, de mint munkatársat, sőt mint diplomatákat is. Szinte lehetetlen nem látni I. Rákóczi György mögött feleségét Lórántffy Zsuzsannát ... és kár volna a linzi békét és a vallásszabadságunk győzelmét egyedül Rákóczi Györgynek javára írni, vagy a svéd király által tett ígéretének tulajdonítani. Rákóczi, de előbb Bocskai is a bécsi császárt, de esküszegő magyar királyt, Bécsig ill.

Linzig verték, és a béketárgyalásokat a császárnak állva kellett folytatnia a magyarok előtt...! Lórántffy Zsuzsanna nagyszerű lelkiségét látjuk, aki a magyarokat ért sok-sok megaláztatásból ezt a keveset adta az esküszegő zsarnoknak. Látjuk ezt a nagyszerű asszonyt, amint a háznépével — de éjjel egymaga is — a legnehezebb munkától sem visszariadva, urának, a teljes hadi felszereléseket állítja elő ... a puskaportól egészen a sebkötöző pólyáig ... de sietve, mert levelet kell írnia — a futár várja már — a svéd királynak is...! Ura távollétében, nemcsak háza népe, de az egész országreszi magyarság védelme a törökkel és a császári hadakkal az övé... Micsoda magyar szív és lélek ez az asszony. Az ilyen személyekre külön vadásznak a törökök és a császári hadak is. De Isten el nem hagyja az ő szolgáját. Örökmécs marad, és élő fáklya, nemcsak a református, de a katolikus magyar nők szemében is. Menye, illetve unokájának felesége, Zrínyi Ilona, katolikus, de magyar lélek... későbbben, a sárospataki kollégium kertjében... imádkozik, hogy Isten adjon erőt neki, hogy legalább megközelíthesse ura nagyanyjának, a református Lórántffy Zsuzsannának nemes nagylelkűségét. Az a példa mutatja legjobban azt, hogy az ellenreformáció hazánkban — vagyis a protestánsok elleni irtó hadjárat — egy volt a nemzeti szellem ellen való hadjárat. Zrínyi Ilona katolikus vallású, vajon őt nem éri-e Bécs keze ugyanúgy, mint urának nagyanyját és a többi áldott női hősöket...? Fiát, II. Rákóczi Ferencet kiátkoztatják Rómával, aki görög katolikus egyházban keres menedéket... Ezen történelmi képeket igazolására hozom annak a ténynek, hogy az ellenreformáció érve alatt, kiirtani akarták az egész magyarságot. Jézus nevében... Isten dicsőségére... ezt hangoztatták a farizeusok...!

Árva Bethlen Kata sorsába is elértek a polip karok. Új fegyvereket kovácsolt Bécs. Látták a Zrínyi Ilona és Rákóczi Ferenc házasságából, hogyha magyar református és magyar katolikus házasodik össze, még fokozottabban erősödnek a protestánsok, vagyis a magyarok. Azért most már idegen katolikus főurak és magyar reformátusok közötti házasságokat hoztak létre. Így lett árva Bethlen Kata saját elhatározásának ellenére az idegen gróf, Haller felesége, aki katolikus volt. Bethlen Kata, mint Bethlen Gábor fejedelem is, büszkén és a felelősség legtudatosabb érzelmével, vallották magukat Szent István király nagyapja, Gyula erdélyi fejedelem vérének. Tudták, hogy ennek a nagy névnek mivel tartoznak, s általa nemcsak Erdély, de az egész ország tiszta magyarságának is, akik előtt ez a név együtt fénylik az országalapító nagy király nevével. Bethlen Katára sok szem tekintett,

hogy idegen származású urának akarata, kényszere, hogy vallását megtagadja, valóra válik-e? Állt, mint kőszikla a gyenge nő. Két fiúk és egy lányuk született. Akkor az anyai szív is nehéz kínokat állt ki, mert mindhárom gyermekét crószakkal katolikusnak keresztelték. De Bethlen Kata összeszorította a fogát és imádkozott. Elkövetkezett, hogy Haller nyilvánosság előtt csúnya szavakkal illette hitvesét a református hitéért, és arcul ütötte... Nem tudta, hogy ezzel mennyire vét a magyar szokások ellen. Gyermekei beszélni tanultak, és első szavuk édesanyjukhoz gúny és csúnya szavak hangoztatása volt, református hitéért. Akkor is imádkozik Bethlen Kata, kérve a Mindenhatót, hogy adjon crót neki, elviselni még ezt a csapást is, és adja elméjének megvilágosodását annyira, amennyire kiterjed a gonosz hatalom, hogy láthassa, mily sokan vannak, akik szomorítják az igaz Istent... Huszonhárom évesen özvegyen maradt. Akkor elkezdődött a harc gyermekei nevében — a vagyonért. Volt sok, de az kellett Bethlen Katának ... templomokat, iskolákat építtetett, és az ifjú, jó cszű jobbágyfiúk sokaságát küldte külföldi egyetemekre.. Gyermekeinek apai vagyonát odaadta, saját vagyonát a közjóra akarta fordítani... de ez kellett csak igazán, hiszen ni vagyona lehetett Magyarországon az idegen Hallereknek, amelyhez nem magyar vér tapadt...?

Állt már magyar Garabon, Bod Péter tiszteletes úr temploma, de állt érte a harc is. Simándi tiszteletesnek (Elnémult harangokról való emlékezés) keményen küzdeni kellett már a király támogatásával betelepített románokkal, a magyarok szellemi bástyáiért. Végül a hivatalos helyek, Bethlen Kata vagyonát zárolták addig, amíg döntés jön, hogy mi legyen vele... Azt hitték, ezzel eltérítik őt — megtörik. Nem így lett. Bethlen Kata korának legnagyobb nagyasszonya volt... saját udvarában állít elő nemcsak házi eszközöket, gyógyszereket stb., de enyv- és üveggyára is volt. Nem tört meg! Hí maradt Istenéhez és Isten nem hagyta el árva Bethlen Katát... derék, jó református férjet adott neki, gróf Teleki Lászlót, akivel a továbbiakban már együtt munkáltak itt a földön Istennek országát.

Bethlen Kata példája, a hithű és a hitért a legnagyobb lelki kínokat is vállaló református nőknek. Bethlen Kata szerint, nincsen olyan szerény cselekedet a nemes célokért, amely sokat ne jelentene az Isten előtt...

Napjainkban, hogyan és miben érvényesül a Bethlen Kata szellemisége...? Egyházközségünk egyik csoportja a Bethlen Kata nőegyesület... vajon, nem a mindent vállaló, és hittel, verejtékkel Isten országát munkáló

Bethlen Kata szellemét teljesíti-e ki, aki, aki nagyban hozzájárult, hogy Egyházunk 35. évfordulóját megünnepeltük...?

Bethlen Kata szelleme azonban ott van a rab hazában is, és hősöket formál a kínos betegségben szenvedő nőkből is. Rab hazánkban az istentelenség szül tanyát, és mégis az ő gúnyolódásuk közepette is, testi-lelki kínok között is, úgy vallotta meg hitét édesanyám — mint írták nekem — hogy nemcsak az egész falut, de az istentelen gúnyolódókat is megrendítette... Legyen emléke áldott, mert legtisztábban ő adta nekem a nagy református nők szellemiségét.

Kálvinista-református hitünk tanítása szerint, mindig keresnünk kell Istenünk útjait, és ahova állított bennünket, ott megmaradni. Azonban az élet tele van útvésztlőkkel, azért példa kell, mely utat mutat. Nézzük elődeink példáját, de számúzzuk azokat, akik mást akarnak nekünk mutatni.

A mi korunkban új válság előtt állunk. Magyarágunk, hitünk — de most már nemcsak a mi hitünk, az egész krisztusi életforma —, veszélybe került. Keleten nyíltan hangoztatják, hogy nincs Isten, a Nyugat pedig azt állítja, hogy ő krisztusi fundamentumokon áll! — Államférfiak órákat beszélnek anélkül, hogy Isten nevét egyszer is említenék....! Nekünk magyaroknak ez idegen... s mi ebben az idegenségben nem akarunk elveszni, mert hisszük, hogy a Teremtő bölcsőbb volt, amikor a népeket és nemzeteket külön teremtette az örök fejlődés érdekében —, mint azok a földi parányok, akik most a népeket és nemzeteket egyesíteni akarják akár az istentelenségben, akár a képmutató keresztény, vagy keresztyén életformában. Azért, soha annyira, mint most, szükséges nem volt, hogy Krisztusban testvér, más vallású magyarokkal is, versengve egymással, szolgáljuk fajtánkat, egyházainkat, az egyetemes krisztusi világnézetet. Erre int bennünket a reformáció vértanúinak és hőseinek, a Magyar Örök Mécseknek példája. Ha útmutatást látnánk az ő példáikból, bizony..., bizony... semmi mást nem jelentene az ünnep, mint alkalmat, hogy otthonról valahova elmenjünk és akkor hiábavaló lett volna az a tengernyi áldozat. Teremtő Istenünk a mi könyvünkbe pedig beírta, hogy adtam nekik hősöket, mártírokat nemes lelkű férfiakat, nőket, nem érdemelték meg... meg kell semmisülnenek...

— Mi nem akarunk megsemmisülni, ápoljuk, továbbadjuk szellemiségüket, hitüket, és nem riadunk vissza semmitől, hiszen erős várunk nekünk az Isten.

KI NEVELTE ZRÍNYI MIKLÓST...?

A hadvezér és költő Zrínyi Miklós halálának 300 esztendőös évfordulóját ünnepeljük ez évben. Két esztendő múlva — 1966-ban — a dédnagypapa, a mohácsi hős és szigetvári hadvezér Zrínyi Miklós halálának 400 esztendőös évfordulója lesz. Mint valahol olvastuk, otthon összevonták a két évfordulót és „Zrínyiek évének” nyilvánítva ez esztendőt, ott, ahol a dédnagypapa és dédunoka harcolt a törökkel — Szigetváron, hatalmas ünnepély keretében hódolnak a hősöknek véreink.

A külföldön megjelenő sajtóközlemények, méltatva Zrínyi Miklóst, a hadvezért és költőt, csaknem kivétel nélkül azt írják, hogy horvát származásúak és Pázmány Péter nevelte.

Mi nem kívánjuk kisebbiteni Pázmány Péter érdemeit. A Zrínyiek horvát eredetét nem vitatjuk. Azonban az alábbiakban nagy tudású magyar történészek a Zrínyiekkel kapcsolatos munkásságát ismertetjük.

Horváth Mihály — róm. kat. csanádi püspök, Kossuth kultuszminisztere, akit a Habsburgok halálra ítélték, és távollétében jelképesen ki is végeztek — Magyar Történet c. munkájában írja, hogy az Árpád-ház kihalása után (1301.), mikor a Szent Korona birtoklásáért, szembe találkozott több irányú törekvés, és végül az Anjou-házi Róbert Károly lett a magyar király, ebben legfőbb érdem Zrínyié volt...

Ezek szerint tehát a horvát eredetű Zrínyi család csaknem egy időben — vagy nem sokkal később — került kapcsolatba a magyarsággal, mint a német eredetű Pázmány család. Csakis így lehetett abban az időben számottevő személy a Szent Korona körüli történéseknél.

1526-ban Mohácsnál harcolva az alig 15 esztendőös Zrínyi Miklós érdemeiért kapja a grófi címet.

Sohol sem olvastuk eddig, hogy a Zrínyiek horvát eredetüket tagadták volna. Azt azonban sajnos olvashattuk és olvashatjuk, hogy a horvát nép nemcsak, hogy nem méltányolta kellőképpen a vérükből származó Zrínyieket, de van példa rá, hogy szövetkeztek ellenük az ellenséggel.

Olvashatjuk, hogy pl. Munkács várát, melyet hős védőasszonya, Zrínyi Ilona nagybátyjának, Zrínyi, a hadvezér és költőnek útmutatásai betűről-betűre való szem előtt tartásával rendezett be az ellenállásra, három évig tartó hiábavaló ostrom után, a fejedelemsasszony horvát származású bizalmasa árulja el a bécsi, császári hadaknak...

A következőkben dr. Takáts Sándor róm. kat. pap-tudós, kegyesrendi

tanár, magyar történész munkásságából veszünk ismertetőt. Takáts Sándor gyűjtötte össze a XVI. század és a XVII. század eleji, vagyis azon kornak fel-lelhető történeteit, adatait, családi kapcsolatait, levelezéseket stb., amelyben a Zrínyiek éltek. „*Régi Magyar Asszonyok*” c. könyve, 1914-ben jelent meg. Azonban „*Zrínyi Miklós nevelőanyja*” címen 1917-ben, 5000 példányban jelent meg ez a könyv. És mi 1959-ben teljesen felvágatlan példányt tudtunk szerezni ebből a könyvből. Jobban örültünk volna, ha agyonforgatott állapotban lett volna...

Mielőtt rátérnénk Zrínyi Miklós, a hadvezér és költő nevelésének körülményeit ismertetni, először a *Régi Magyar Asszonyok* c. könyvből kell megismerni a XVI. századi és a XVII. század eleji magyar családi életet, mely régi magyar családi szokások és hagyományok alapján folytatódott.

— A XVI. század - vagyis a legmagyarabb s a legnemzetibb század lelkésedésének, lovagias szellemének, a mély vallásosságának az okát és rugóját a magyar családi életben kell keresni — írja Takáts Sándor.

A század bevett szokása szerint a nemcesek és főnemcesek gyermekeit 9 - 10 éves korukban már más családokhoz adják, hogy ott tanuljanak és nevelődjenek. Minden főúri házban, imígyen egész csomó nemes ifjú és leány nevelkedett. Velük nőttek fel az illető család tisztjeinek, érdemes szolgálóinak gyermekei, valamint a nemes ifjak és leányok jobbágyinasai és szolgálóleányai. Valamennyi gyermek, ifjú, leány és szolga a ház urát „édesapámnak”, a ház úrnőjét „édesanyámnak” szólította. Jömaguk pedig „atyafi szolgák” néven szerepeltek. Az ifjaknak is, a leányoknak is külön mestereik voltak. Akadnak a mesterek között híres külföldi tudósok. Az ifjak között akadnak, akiket külföldi iskolákra küldenek tanulni.

Ezen magyar családoknak nemcsak belül az országban, de kívül idegen országokban is híruk van. Elismerést és tekintélyt szereznek nemcsak maguknak, de magyarságuknak is. Nagynevű külföldi családok küldik Hazánkba nevelkedni gyermekeiket, közöttük királyi családok ivadékait is. Így került pl. Zrínyi Miklós nevelőanyja — Lobkovitz Poppel Éva — a Batthyány Boldizsár udvarába, felnőve pedig menyük lett, Batthyány Ferencné. Batthyány Boldizsárnét, Zrínyi Doricát — a dédnagypapa egyik leányát — viszont Batthyány Ferencék nevelték fel, hogy ezután a menyük legyen.

Természetesen ezen udvarházak ifjúságának egész életükre kiható nevelést, legjobb példát, mindig a ház ura és a ház úrnője adja. Példás házasele-tükkel, egymás iránti kölcsönös szeretettel és megbecsüléssel, egymás irán-

ti kölcsönös tisztelettel. Jól tudják ezek a családok, hogy rájuk sokan néznek — idegenből is —, azért mindenkinek fölött nagyra tartják a család nevének tisztaságát. Ezt tartják a legnagyobb vagyonnak, az erkölcsi tisztaságot.

Földi javakról aligha lehet beszélni abban az időben, mert ami van, vagy a török, vagy a császári hadak lesik, hogy elrabolhassák. Olvassuk, hogy a Régi Magyar Asszonyok asztalainál, bár naponta 80, sőt 100-on is felül, tisztítják a cipőt, de a ház úrnője megrovást kap a királytól, hogy a koronázási ünnepélyen nem jelennek meg a magyar főasszonyok... És ez alkalommal derült ki, hogy ezen nemes lelkek, akik a XVI. században melegengették a dermedő magyar szellemet, nem tudtak felöltözni ők maguk az alkalmaknak megfelelően, mert nem volt ruhájuk.

Ismeretes, hogy annak a kornak a férfiai csaknem minden idejüket harcban töltik. Így minden munka, sőt a hadak élelmezésének gondja is, az asszonyok vállán nyugszik. Idejük hát nemigen jut léha szórakozásokra. A munkára másokat is nekik kell buzdítani a személyes példával.

Takáts Sándor, tanulmányozva ennek a kornak a történetét, keserűen írja, hogy „a Mohács utáni hivatalos magyar történészek szeretik az országunkat és népünket ért minden veszteséget a törökök nyakába sózni.”

„Ez pedig nem igaz, mert saját koronás királyunk utasítja a Bástat is Bécsből Magyarországra, hogy ölesse, égcsse, akasztassa, pusztítsa a rebellis magyarságot, s a jó érzésű németeknek osztogassa a magyar földet. S olyan világ támadt pl. Erdélyben, e szép „Tündérországban” (ez volt Erdély neve a XVI. sz.-ban), hogy nem találtak elegendő bicskát, amivel az elfogott uraknak, nemeseknek és vitézeknek nyakát elnyiszálhatták volna. S talán más világ járt Magyarországon? Oh, nem....!”

Az örökös harc felemésztett mindent, embernek-állatnak való eleséget. Az országutak pedig telve voltak egy-egy ütközet után árván maradt gyermekek éhes-rongyos, csapatokba verődött kis csavargóival. És ezeknek a kis háborús áldozatoknak útja is azokba az udvarházakba vezetett, ahol erre felkészülve vártak melegszívű magyar asszonyok. Nézzünk csak ezzel kapcsolatos eredeti levelet, Batthyány Ferenc (Zrínyi Dorica nevelőapja) írja:

„... az terek beszáguldott Velikére. Szinte Csázmáig jutott volna, ha az vizcken által jöhetett volna. Azért, mihelyt ágyúdörgést hallasz, azonnal hagyd meg a szegén népek, hogy fussanak, és oltalmaztasd őket. Hadd meg, hogy ébren legyenek. És innen küldök most valami szegény gyermekeket, kiket felvisznek. Azoknak gondját viseld, míg én is jövök...”

Mai szemmel nézve — ismerve már egy nyaláb „demokráciát” — úgy

véljük, ez a magyar hagyományokban gyökerező demokrácia mintha felemelőbb volna, mint a mostani divatúak...

Mi sem természetesebb, hogy az ilyen udvarházakban nevelődő gyermekereg szemei előtt zajlottak le ezek az csemények, és hatás nélkül nem maradhattak, egész életükre.

Ismertetni kellett ezt úgy véljük, hiszen Zrínyi is hagyományaik tiszteltére int. És volt-e jobb szükség hagyományaink megismerésére, mint a mi korunkban...?

Takáts Sándor, „Zrínyi Miklós nevelőanyja” c. könyvéből folytatjuk a továbbiakban az ismertetést. Tudjuk, hogy Batthyány Ferencné, Lobkovitz Poppel Éva nevelte. Majd 16 éves korában Nagyszombatban került Pázmány Péter nevelése alá. A dédnagypa Zrínyi 15 éves korában Mohácsnál harcol, ami rávilágít arra, hogy ebben az időben már kevésbé lehet beszélni „nevelésről”.

Könyvének 35. oldalán írja Takáts Sándor:

— Olyan asszonyok kormányozzák a legnagyobb magyar háztartásokat, mint Poppel Éva (Batthyány Ferencné), Czobor Erzsébet, Wesselényi Kata, Nyári Krisztina, Thurzó Borbála. Az ilyen asszonyok nevelő iskolájából csak jó magyarok, lelkes hazafiak kerülhettek ki. Ilyen tűzhelyek adhattak nekünk Zrínyi Miklósokat...

— Poppel Éva élete is ilyen tűzhely mellett folyt le. S már csak azért is érdemes őt megismernünk, mert vele együtt egyik leghatalmasabb főúri családunk háztartásának vonzó képe elevenedik meg. Azon tűzhely világa, amely mellett egykoron árva Zrínyi Miklósunk nevelkedett. Amit itt Lobkovitz Poppel Éva lelkivilágáról mondtunk, az kulcs Zrínyi Miklósunk jellemének, gondolkodásának, eszmevilágának megértéséhez...

Meg kell itt jegyezzük, hogy az új hit — a reformáció hamarosan elért Hazánkba, s a legnagyobb magyar családok teszik magukévá az indulásnál. A Batthyányak — Zrínyiek. Lobkovitz Poppel Éva is a protestáns Batthyányak udvarában nevelkedett, s ő maga is protestáns.

Takáts Sándor írja az új hit terjedéséről, hogy „... az új hit indulása idején, szinte termékenyítően hatott. A vallásellenes gyűlölködés idegen növény volt Hazánkban, Bécsből plántálták át hozzánk...”

Az ellenreformáció alatt sokan visszatérnek a katolikus hitre, így Zrínyi Miklós édesapja is, majd később Batthyány Ádám, Poppel Éva fia is.

Könyvének 34. oldalán írja Takáts Sándor:

— Bizonyos, hogy Zrínyiből emberséges magyar embert Poppel Éva

nevelt. Későbbi fejlődésére már nem volt befolyással. Hogy Zrínyi költő és hadvezér lett, abban neki nincs része De igenis az ő áldott befolyásának világos érdeme Zrínyi Miklósunk erkölcsi, hitbéli meggyőződése. Vaknak kell lennie, aki ezt észre nem veszi. Miként Poppel Éva, ő is a szeretet alapján való kölcsönös megértésnek volt a híve. Nem ismerte a felekezeti türelmetlenséget, ahogy nem ismerte azt nevelőanyja sem. De azért buzgó és hívő lélek volt, mint Poppel Éva. Védelmeszte a protestánsokat, hiszen akihez oly közel állott, nevelőanyja is protestáns volt.

114. oldal: — Alighogy Zrínyi György lehunyta a szemét, Poppel Éva már szárnyai alá vette a két kis árváját... Mivel a Zrínyi árvák gyámjai csak a birtokok kezelésével és „clkezelésével” foglalkoztak, a tanítás és nevelés dolgát Poppel Évára hagyták, mint az árvák legközelebbi rokonára. S Poppel Éva jó szíve ermél nem is kívánt többet. Csáktornyan tehát megtette az intézkedéseit. S miután távozott, levéllel és ajándékkal lepte meg a két kis Zrínyi fiút. Úgy látszik, Zrínyi Miklós és Péter ekkor írták életükben az első levelet. Szerelmes anyjuknak címezik e levelet, és szép szöveggel köszönik meg Poppel Éva jóságát.

115. oldal: — És ez időtől fogva (1627. február 5.) Poppel Éva lett a kis Zrínyi fiúk vezetője, tanácsadója és anyja. Két éven át hol otthon, hol Poppel Éva birtokain tanulgattak. Mikor elérkezett az idő, hogy külföldi iskolákban tanuljanak, Poppel Éva Grätzba adta őket, de a saját legbensőbb emberét küldi velük.

1629. március 31-én kelt levelüket így fejezik be a fiúk: „Sok szerencsés jóknak kívánása után, alázatos szolgálatunkat ajánljuk kegyelmednek, mint szerelmes anyánk asszonyak...”

1633-ban Bécsben tanulnak a Zrínyi fiúk, Poppel Éva ott személyesen velük van.

117. oldal: — Nagyszombatból írott leveleik is mutatják, hogy Poppel Évával és fiával (Batthyány Ádám) sűrűn érintkeznek. Bár itt még Pázmány befolyása alatt állottak, gyakran felkeresik nevelőanyjukat. Egyik együttesen írt levelükben Péter menti magát Batthyány Ádám előtt: „Minthogy nem írhatok asszony öngyászának, az mi anyánknak, méltóztassék alázatos fiúi szolgálatomat mondani, mert ha kegyelmed engedelmeiből lehet, én is öngyászga fiának tartom magam...”

A fentiekből látjuk, hogy amint a Zrínyi árvák Pázmány keze alá kerültek, ő a legelsőnek tartotta, ha megtiltja a levelezést a nevelőanyjukkal, mert az protestáns.

A 116. oldalon a 3-as számú lapjegyzetbe ezt írja Takáts Sándor:

— Megszokott dolog nálunk, hogy a Zrínyi fiúk neveltetését teljesen Pázmány Péternek tulajdonítják. Írott bizonyíték erre azonban idáig nem került napfényre. Az egyetlen, amit Zrínyi és Pázmány életírói felmutattak eddig, Zrínyi Miklósnak főlovászmesterré való kineveztetése 1628-ban. Ezt szerintük Pázmány eszközölte ki a királynál. Ez sem igaz ilyen formában. A történeti valóság az, hogy a kis Zrínyi Miklóst ajánlották erre a méltóságra, s a király a bevett szokás szerint megkérdezte a magyar tanácsosokat, köztük Pázmányt is véleményük felől. S mivel a kinevezést egyikük sem ellenezte, az meg is történt...

— A szívélyes viszony a Zrínyi fiúk és nevelőanyjuk között később sem változott — folytatja a történész. Poppel Éva a Zrínyi fiúk neve napjára nem felejtí el az ajándék küldését. A fiúk pedig így írnak neki: „...magamat nagyságodnak kegyelmébe ajánlván, nagyságodnak igaz szolgája és fia, gróf Zrínyi Miklós”... vagy 1640. júl. 15-én „...mint jóakaró asszonyomnak, anyámnak,... alázatos fia, Zrínyi Péter...”

— Jónak láttuk mindezt elmondani — írja Takáts Sándor a *Zrínyi Miklós nevelőanyja* c. könyv befejezéséül —, hogy végre tisztán lássuk, kinek az áldott lelke vezetgette az árva Zrínyi fiúkat gyermekségük és ifjúságuk rögzös pályáján. Eddig ugyanis olyanokra ruházták ezt a dicsőséget, akiknek vajmi kevés részük volt a Zrínyi fiúk lelkivilágának fejlesztésében.

Érdemes visszatekintenünk tehát erre jeles esztendőben arra a korra, amelyben élő magyar asszonyaink idegen családok gyermekeiből is olyan lelkes magyarokat neveltek, akik Zrínyi Miklóssok nevelésében fizettek nekünk. Sajnos Rákóczi Ferenc szabadságharca után ezeket az udvarházakat, nevelő otthonokat megsemmisítették, mert a „magyar szabadság melegágyai” voltak. Helyettük divattá tette a kamarilla Bécsből, hogy idegen nevelőket hozattak Hazánkba. Meg is lett az eredménye. Véleményünk szerint azonban ez a divat lett a veszte az önző családi érdekeket mindenk fölé helyező uralkodóháznak is. Mert, ha ennek előtte a magyar családokból kiinduló erkölcsi tekintély nemcsak elismerésre készítette, de követésre is a számottevő európai udvarokat, sőt gyermekeiket örömmel küldték hozzánk nevelni — ennek a családi nevelő otthonnak a megsemmisítése sem múlt el nyomtalanul Hazánkban kívül sem...

Jómagunk az itt közöltekkel — kegyeletünk egy virágját tesszük a halhatatlan Zrínyiek elé. És hálás kegyelettel emlékezünk azokról a régi magyar asszonyokról, akik a Zrínyieket és hozzájuk hasonló sok-sok derék,

kiváló férfit adták Nemzetünknek. És kegyelettel emlékezünk arról a római katolikus pap-tudósról, Dr. Takáts Sándorról is, aki élete fő céljául — mint a fenti művei is igazolják — szívvel-lélekkel magyar fajtájának nemcsak lelki, de szellemi pásztoralását is tűzte.

ZRÍNYI MIKLÓS, A SZIGETVÁRI HŐS

Az 1964-es esztendőben Zrínyi Miklós, a hadvezér és költő halálának 300 esztendős évfordulójáról emlékezünk. A most folyó — 1966 — esztendőben a szigetvári hős, Zrínyi Miklós halálának 400 esztendős évfordulója van. Időben 100 esztendő van a két Zrínyi — dédapa és unoka — között. Történelmi szerepük és hadvezéri nagyságuk között semmi különbség nincsen azon kívül, hogy az ifjabb Zrínyi a magyar irodalomban is maradandó emléket hagyott. Nevük egyforma fénnel ragyog Szigetvárnál is. A dédnagyapa azonban életét is áldozza Szigetvárnál a hatalmas túlerő előtt. A dédunoka Szigetvár védelmének — és általában a vár védelmének addig ismeretlen kidolgozásával éri el hadvezéri nagyságának egyik fokát. Mint ismeretes, a Zrínyi-féle várvédelmi terv alapján, három esztendeig áll ellen az unokahúg, Zrínyi Ilona Munkács váránál, saját koronás hóhéruink ostromának

A szigetvári hős 1508-ban született. Alig múlt 14 esztendő, mikor harcolni kezd a török ellen. A mohácsi csata alkalmával, a nem egészen 18 esztendő Zrínyi Miklós személyes bátorságával vívja ki az elismerést. Ferdinánd király 1546-ban érdemei jutalmául neki ajándékozza az egész Muraközt. Ekkor már több magas tisztség viselője, várkapitánya Szigetvárnak is. De megundorodik a Habsburg-udvar intrikáitól. Lemond minden tisztségéről. Visszaadja a szigetvári főkapitányságot is. Azonban, mikor megtudja, hogy Szulejman szultán Szigetvár ellen készül, visszavetzi a várkapitányságot.

Szulejman szultán terve pedig az volt, hogy Szigetvár megtörése után, Bécsset foglalja el. Azért óriási hadsereget csoportosított Szigetvár ellen.

Zrínyi Miklósnak, Szigetvár védelmére, 2500 harcosa volt. Miklós császár azonban segítséget ígért. Sajnos, a Habsburgoknak saját szavuk sem volt soha sem szent — sem cselekvéseik —, Miksa császár is megszegve szavát, nem a Zrínyinek ígért segítségen törte fejét, hanem szórakozni indult. Az sem érdekelte, hogy Szulejman szultán Bécsset is fenyegeti...

1566. augusztus hó elején Szulejman, több mint 100 ezer harcossal és 300 ágyúval, megérkezett Szigetvár alá. Kezdetét vette a középkor legkiemelkedőbb harci eseménye, a szigetvári ostrom. Augusztus hó 2-án a szultán maga állt az ostromlók élére, hogy személyes bátorságával erősítse a rettentő vérvesztéséget szenvedő török harcosokat. Harc közben követeket küldött Zrínyihez, hogy adja fel a várat, Horvátország trónját adja érte cse-

rébe. A szigetvári hős azonban nem fogadta el a szultán ajánlatát, és folyt a harc tovább. Szeptember hó 5-ig tizenegy rohamot vertek vissza Szigetvár védői. A szultánt annyira megdöbbenette a férfias bátorságnak és harci készségnek ez a foka, hogy szívszélhűdést kapott. A török fővezér azonban eltitkolta halálát az ostromlók előtt. Aknát ásott a főtorony alá, szeptember 8-án felrobbantották és 100 ezer török harcos, 300 ágyúval egyszerre támadta Szigetvárt, amelynek védő serege ekkorra 600 főre apadt.

Zrínyi látta, hogy elérkezett az utolsó óra. Hiába várja a segítséget Habsburg Miksa császár magyar királytól... Felöltötte díszes ruháját, drágaköves kardját, és zsebeibe 100-100 aranyat tett. Kicsiny, elszánt seregének élén kirohant a várból a török harcosok tengerébe...

Rövid volt a harc. Pillanatokon belül elvérteztek a szigetvári védők. Élükön Zrínyi Miklóssal.

A török fővezér levágatta Zrínyi Miklós fejét és elküldte a Győr körül szórakozó Miksának. Holttestét a törökök illő tisztességgel eltemették. Miksa a Zrínyi fejét átadta a Zrínyi családjának. Zrínyi Katica és az ura, Batthyány Boldizsár, vitték Csáktornyára, hogy édesanyjuk és két testvérük mellé temessék.

Zrínyi Miklósról, a szigetvári hősről, sajnálatosan kevés írott emlék maradt az utókorra. Feltételezhető pedig, hogy mikor jóval kisebb „valakikről” is össze tudtak írni a habsburgista történészek annyi „érdemes dolgot”, akadt volna feljegyezni való Szigetvár hősről is.

Kb. két esztendővel ezelőtt, amikor a dédunoka, Zrínyi Miklós a hadvezér és költőről emlékeztünk, szó esett a Zrínyi család származásáról is, mivel szinte általánossá vált a Zrínyieket horvát származásúnak tartani. Mi rendkívül nagyra becsüljük a horvát népet, hőseiket, mint a hősokeket — tiszteljük. Azonban saját hőseinket nem ajándékozhatjuk el, mert ezzel megtagadnánk történelmi nagyjainkat.

A Zrínyi névvel kapcsolatban, a történetírók felé elhangzott kb. két esztendővel ezelőtt egy kérdés. Arra a mai napig sem válasz, sem cáfolat napvilágot nem látott. A kérdés így szólt: ...Miért felejtik el, amikor Zrínyivel foglalkoznak, hogy az Árpád-házból származó Koppánynak — aki ezt a nevet csak azért kapta az ősi magyar szótárból, mert l á z a d ó volt, és a tet-tét a „Koppány” szóval jelölték meg —, édesapja a TAR ZIRIND volt...!

A szigetvári hős gondolkodásmódjában, szellemiségében mennyire magyar volt, megismerhetjük leginkább a családi életében. Nemcsak a mindennapi megnyilvánulásban volt magyar, de tervszerűen művelte családi

életében a magyar jövődőt is. Ismeretes az akkori szokás, amely szerint a fejlődő gyermekeket nevelésre más házakhoz adták. Több került külföldre, előkelő — sőt királyi — udvarokba is. Zrínyi Miklós nyolc leányát és két fiát magyar családokhoz adta nevelésbe is. A leányok a magyar nyelven kívül más nyelvet nem is használtak, s valamennyien magyarhoz mentek feleségül is.

Bármilyen mostohán kezelte a habsburgi történetírás — és kezeli ma is a Habsburg emlékün nevelkedett „bölcsek” kara a Zrínyieket, közöttük a szigetvári hős emlékét is, mégis fent maradt az utókorra a szigetvári hős legendás nagysága. A konstantinápolyi török levéltárban őrzik Szigetvár ostromának teljes leírását. Nekünk, magyaroknak idegenek felé is értéke-sebb az ellenfél leírása, mert elfogultsággal bennünket senki nem vádolhat a Zrínyikkel szemben.

Az amerikai történetíró Herold Lamb, Sulajman the Magnificent c. könyvéhez a történelmi adatokat a török levéltárból merítette. Az előszóban hangot ad annak, hogy a könyv megírására őszinte török barátsága indította. E barátságból indult ki érdeklődése a törökök történelme felé — az idő, amikor a magyar olvasók is megismerhetik a konstantinápolyi — vagyis az ellenfél történelméből saját hőseink, hőseink szerepét.

A szigetvári hős meglepő baráti levelezést folytatott Luther Márton fiával is. Véljük, a Luther család levelei között is találunk bőven adatokat, amelyek Zrínyi nagyságát 400 év távlatából is igazolják, ha szükség lenne igazolni egy Zrínyi nevet.

Magyar népi társadalmunkban a Zrínyi név éppen olyan legendássá lett, miként Hunyadi, Mátyás király, vagy Szent László. Odalent valahol az Alföldön, mi magunk is együtt tanultuk tisztelni e nagy nevet, a legigazabb magyar „történet tanítónőtől”, édesanyánktól. A hősi életszemléletet a férfiak élik, a nők őrzik, az édesanyák továbbadják...

Legyen áldott a szigetvári hős emléke, és példája világító fáklya, eljövendő magyar századokra.

A DÓZSA-ÉV VÉGÉRE...

A most folyó — 1972-es — esztendő, mint tudjuk, otthon a mai kor-mány „DÓZSA-ÉV”-nek nyilvánította. Irodalmi előadásokat tartanak Dózsa személyét ismertetni, újságok — képeslapok emlékeznek, szobrokat emelnek, s az alkalomnak megfelelő tv- és rádió-adásokat sugároznak.

Nem feledkezett meg Dózsáról a külföldi magyar sajtó sem. Két hábo-rú közötti, otthoni neves magyar író pl. Oláh György, majd a Kanadai Magyarság c. lapban Esze Ambrus, aki valamikor Budapesten megjelenő Pesti Újság munkatársa volt (akkori nevével), méltatják Dózsa emlékét, az otthoni írókkal, elemző formában.

Kíváncsi voltam, hogyan írnak — kevés kivétellel — azok, akik a hatalmon lévő párt erkölcsi alapjait kívánták szolgálni. Alkalom volt csupán a Dózsa-év a rendszert és a megszálló idegen hatalmat dicsőíteni. Pártpolitika.

A külföldön élő írók viszont, az otthon ma uralmon lévő politikai hata-lom birtokosait akarták csempülni — pártellenes szempontból.

Dózsa szellemiségének egyikhez sincs semmi köze.

Csak az halálosan bizonyos a két „pártos” között, hogy a mai magyarság — úgy az otthoni, mint az, aki kívül él a határokon, de belül a nemzetben a távolság ellenére is — ma éppen olyan sorsfordulóban él, mint Dózsa korában élt.

Így emelkedik Dózsa szellemisége történelmivé.

Az otthoni, valamint a külföldön élő írók — mint látom — ugyanazt a történeti forrást használták. Sokat tehát nem is találhattak Dózsáról. Ha csak annyi szerepe lett volna Dózsának kb. 500 évvel ezelőtt, amit találtak — ismervén a történelem nagyvonalúságát —, azóta az emléke sem élne.

Nem tudják pl. sem az otthoni, sem a kinti írók, mikor, hol született Dózsa. Az 500 éves „születésnap” csak „körülbelül”-nek jelzi az időt. Semmit sem tudnak — vagy ugyanazt írják — az 1514-es tragédiát kiváltó eseményről — egyszerű, szegény nemes volt. Mikor Bakócz Tamás bíboros keresztes hadjáratot szervezett, annak a kapitánya lett. Zászlója alá tömege-sen szöktek gazdáiktól a jobbágyok, s más rongyos, mezítlábos elemek. Ezekből tevődött össze serege. Azonban nem a török ellen indultak, hanem a magyar nemesség ellen. Csúnya mészárlást rendeztek soraikban... stb., stb... Cegléden találtak valami „kiáltványt” a levéltárban. Dózsának tulajdo-nítják. Ebben a kiáltványban Dózsa arra szólítja fel a mögötte lévőket, hogy mészárolják le a nemes urakat. Ezen kívül semmi... És éppen ez a gyanús...!

Debrecenben, elhaladva a Nagytemplom előtt, a Bessenyei ref. főgimnáziumnál kezdődő Péterfia utcán, a DX. Vegyesdandár Parancsnokságnál kezdődő Hősök fasorán is tovább menve, balra, egy széles nagy utca nyílik, Károly Ferenc József út a neve, a Hajdúböszörményi útra visz. Ha ezen az utcán elindulunk, kb. a közepe táján, a Gizella malom után pár háztömbbel, egy hatalmas sugárút indul északnak, a Dózsa György sugárút. Az első házban, fehér márványtáblán arany betűkkel az van írva: — Ez a föld a Dózsa György birtoka volt. Előtte Hunyadi János tulajdonában volt. Az én gyermekkoromban, a két háború között ott volt a tábla.

Itt mindjárt látjuk, hogy Dózsa György, Hunyadi János kortársa volt, valószínűen hadi érdemeiért adta Dózsának saját birtokából azt a földet, amely abban az időben még nem tartozott Debrecen városához.

Cegléden járt-e Dózsa, nem tudjuk, de a halálban is hűséges társa, Mészáros Lőrinc róm. kat. lelkipásztor ceglédi volt.

Dózsa túlélte Hunyadi, sőt Mátyás királyt is, mert Horváth Mihály (Kossuth kultuszminisztere) írja, hogy Ulászló Dózsát haditetteiért, valamint olyan párviadalokért, amelyben török tisztet semmisített meg, kitünteti, díszruhával és aranylánccal ajándékozza meg. Eszerint más, mint eddig olvastunk róla. Főnemes, aki — mint királyok, s más főurak — lovagi méltóságon is szerepel, sőt eredményesen... Nem nincstelen senki, hanem még aranylánca is van, és díszruhája.

A debreceni levéltárban feltétlenül kell szerepelni papíroknak, melyekben meg van örökítve, hogyan került a város birtokába az a rész, amerre terjedve a város, előző tulajdonosát — és mint arra érdemest — utcanevvel megörökítettek.

Még valami nyom Dózsa, ill. a zászlaja alatt feltételezhetően megfordult emberekről. Birtokomban van egy igen régi, az időtől megsárgult hajdúsági újság. Szüleimtől maradt rám. A hajdúsággal foglalkozva, credtüket ismertette azt írja, hogy — nem olyan a magyarság testébe külön olvadt törzs, mint a jászok és kunok, hanem a sokat harcolt, sokat szenvedett magyarság, megedződött népe, a hajdúság. Mint írja a lap — egyik ilyen zord idő emlékét őrzi pl. az 1514-es országgyűlés 60-61-es törvény-cikke. Eltiltja őket a fegyverviseléstől — megengedi, hogy a fegyveresen talált hajdút bárki elfoghassa, megölhesse, vagy szabadon üldözhesse...

Az 1514-es országgyűlés 60-61 tc. semmi kétséget nem hagyhat a

Dózsa-kutatónak, hogy a Dózsa központi hada a Hajdúságban volt. Tovább azt írja az újság: Épület, vagy kövck emlékül nem maradtak, elporladtak, de a szájhagyomány őrzi emléküket, mert a történetüket az apák tovább adják a fiaiknak...

Akik tehát a Dózsa nyomán elindulnak, a hajdúsági városok, stb. levéltáraiban talált emlékek mellett, a szájhagyományt se feledjék ki. Mivel pedig a Hajdúság — mint az előző tulajdonos nevét látjuk a táblán, a Hunyadi Jánosé volt, könnyen nyomára bukkanhatnak a Hunyadi családnak is. Kiderülhet, hogy nem román, hanem magyar származású volt Hunyadi János is.

A TÜZES TRÓNT ELŐZŐ MAGYAR TÖRTÉNESEK

A magyar Alkotmányból tudjuk, hogy — az uralkodónak az Árpád-házból kell származnia —, míg ki nem hal... Azután a királyválasztás a nemzetre száll.

Horváth Mihály írja, hogy amikor 1301-ben az Árpád-ház kihalt, az valamelyik akkori pártnak a merénylete folytán következett be. Hivatalos történeéseink ezt célzó megállapítást nem közöltek velünk. Természetes, hiszen az Árpád-ház, napjainkig nem halt ki. Sőt az Atilla-ház sem — mint olvashatjuk Rudnay Egyed *Atilla Trilógia* c. könyvében, s őmaga (Rudnay) is Atilla-házi volt, kb. két éve halt meg.

Az akkori pápa, Róbert Károlyt küldte a magyar trónra. A nemzeti pártot képviselő Csák Máté és Apor László erdélyi vajda a legélesebben szembeálltak a pápa szándékával. Mögöttük volt a magyar főnemesség, a nemesség, a magyarság.

A magyarság sohasem fog abba beleegyezni, hogy a pápa királyt küldhessen Magyarországra... — A pápának csak annyi joga van legfeljebb, hogy a nemzettől szabadon választott királyt megerősítse — írta Csák Máté és Apor vajda a pápának. Összecsomagolták és visszaküldték Róbert Károlyt. A pápa nem nyugodott bele, sem a magyarországi pápai szándékot támogató urak.

Évekig folyt a harc. Csák Máté és Apor vajda a koronát is magukhoz vették, hogy a hátuk mögött, csel folytán Róbert Károly fejére ne tegyék a koronát.

Elbuktak. Megkoronázták Róbert Károlyt. Koronázása pillanatában hűberré tette a pápának Magyarországot. Ezzel győzött az a törekvés, amely

Szent István korától már minden eszközt megragadott, de célját nem érte el addig, amíg az Árpád-ház „kihalása” be nem következett.

Ezzel kezdetét vette a magyarság nyugati életformába való betörése különböző törvénycikkek alapján. Fokozott irányt vett a jobbágság kialakítása. A főnemesség, nemesség és a főpapság idegenekkel való szaporítása.

Róbert Károlyt fia, Lajos követi a trónon. A hűbériséget még inkább megerősítette hazánkban. Ennek szem előtt tartásával szervezi-rendezi az országot, hogy olyan a politikai hatalom, kívül-belül, amely az ő királyi tekintélyét még inkább emeli a Szent Szék előtt. Ebből credően a Szent Hivatal is támogatja törekvéseit. Uralkodása alatt európai tekintélyre emelkedik nemzetünk. A történészekről a „nagy” előnevet kapja. A magyarok is kapnak valami ragyogó emléket a történészekről, azt írják rólunk, hogy „Nagy volt hajdan a magyar, Nagy volt hatalma, s birtoka. Magyar tenger vizében hunyt el Észak — Kelet — Dél hulló csillaga...”

Igazság ebben az volt, hogy a magyaroknak kellett három tenger között védeni az Egyház érdekeit...! Így írja ezt Horváth Mihály:

— Külföldi tekintélye nagy volt Magyarországnak, de ez csupán királyi tekintély volt. Ezzel szemben a parasztságot egészen az urak önkényc alá vetette. Olasz és német iparosokat telepített be, akik lerombolták az akkor már külföldön nagy tekintélyre szert tett magyar kézműiparosokat. Míg az idegenből behozott iparosok állami támogatást kaptak, céheket alapítottak, addig ugyanabban a városban a magyarok céheket nem alapíthattak — tagok éppenséggel nem lehettek az idegen iparosok céheiben. A magyar nagyon ritkán beszélt nyelv lett. Városokban, aki magyar nyelvet beszélt, azt az olasz és német iparosok kinézték soraikból... Szembeálltak nem egyszer a pápákkal, életére is törtek, vagy elkergették. A Szent Hivatalban attól függően irányították a politikát, hogy — nem egészen Istennek tetsző harácsolási szándékaikat kielégíteni — támogatást hol, melyik uralkodóban látnak...

Savonarola kiemelkedik ebből a korból. Szemére veti a főpapságnak, hogy mezítlábos Jézust hirdető Egyház zászlója alatt harácsolnak, népek feletti zsarnoki hatalmat gyakorolnak, földi hatalmi törekvéseik szem előtt tartásával irányítják a népek fejlődését. Elevenen elégetik

Dózsa Györgyöt időben jóval előzően, kerékbe törik Budai Nagy Antalt és társait, mert ki merik mondani, és hirdetni merik a független, szabad, nemzeti gondolatot. Pedig hívők voltak. Hitték, hogy a világon minden szép és jó, igazságosság, ami az egyént és a népi közösségeket összeköti,

minden áldás a földre, a jó Istentől jön. De az, amit láttak maguk körül Budai Nagy Antalék, azt ők a jó Isten eszméjével összeegyeztetni nem tudták, hanem ezt Ármánynak, vagy Ördögnek nevezték.

A magyarság eltemette Csák Mátét, Apor vajdát, a volt nemzeti pártot, s a független magyar nemzeti gondolatot. További történelme folyamán majd visszakapja Csák Mátét és Apor vajdát, mint „rabló-lovagokat”.

A törökkel a magyarságnak semmi baja nem volt. Kelet — Nyugat hitbéli, de még inkább politikai és gazdasági erőviszonyainak mérkőzése volt ez valójában. Hazánkat földrajzi fekvése, de még inkább, mert az egyház érdekeit kellett minden nemzeti érdek előtt szolgálni, mint hűbéresnek, semlegesek nem maradhattunk. Bár alkalmunk erre kitűnő feltételek mellett lett volna.

A török hadjárat, mely 150 éves megszállást hozott Hazánkra, és amely végül is, Hazánkban dőlt meg, mint világhatalmi tényező, - a mi levéltárainkban alig hagyott valami feljegyzést. Éppen ez ébreszt gyanút, hogy az sem igazi ... meghamisított.

A szabadföldi magyarságnak Nemzetünk e történelmi századaival szemben, szinte kötelessége lenne a török levéltárakat átvizsgálni, tanulmányozni. Láthatjuk, hogy külföldi írók, történeti írók, a török történelmet tanulmányozva munkásságaiknál, a török-magyar időkről sokkal többet, és egészen mást írnak, mint amit mi tanultunk valamikor.

A törökkel vívódó Hunyadi János világosan látja a magyarság akkori sorsát. Átérzi. Egy hús ... egy vér a magyarokkal. Ha idegen származása lenne, aligha érezné a magyar lélek rezdülését. Ahhoz nem elég a nyelvet használni. Mikor kormányzóvá választják, legelsősorban a Nemzet függetlenségét állítja vissza, független és szabad ismét. Azután szintén az első között van, a törvénycikk, hogy a Szent Székhez fordulni, a magyar országgyűlés tudta és belecselezése nélkül, akár a bíborosnak is — minden tiszt-ségüktől és minden vagyonuktól való megfosztást vonja maga után...! (Horváth Mihály).

Íme, itt a példa, hogyan reagál erre a Szent Szék...?

III. Calixtus (a spanyol Alonso de Borja) Hunyadiat — bár nem kérte — fejedelmi címmel, ennek jelképekül bíborral és mellkereszttel ajándékozta meg, Horváth M. szerint, Hunyadi a fejedelmi címert és bíbort nem használta — szerény volt —, a mellkeresztet pedig a gyulafehérvári templomnak ajándékozta. A Szent Szék, s a bíborosok tanácsa vagy testülete tehát nem mindig azonos az Egyház és a pápa törekvéseivel.

A Szent Szék — a bíborosok — Czillej Ulrikot küldték a Hunyadi nyakára.

Hunyadi Mátyás mindenben édesapja nyomdokain haladt uralkodása idején. A Nemzet érdeke volt előtte a legszentebb, és nem tűr semmit, ami ellenkezne a nemzet érdekeivel. Ismeretes, hogy saját nagybátyját, Vitéz János püspököt is börtönbe záratta, amikor rájön, hogy a háta mögött, a nemzet érdekei elleni kísérletnél szerepe volt.

Horváth Mihály azt írja, hogy a magyar nép olyan csodálatos erkölcsi és szellemi erő birtokában van, hogy a legerősebb nemzeti csapást is képes kiheverni egyetlen egy generáció alatt, ha saját véréből-húsából való, vele élő-érző vezető rétege van. A Hunyadiak kora mutatja ezt.

Országlásukat a régi magyar Alkotmányra alapozták (Pusztaszer). A független, szabad magyar szellemiség olyan csodát teremt, hogy az egész akkori európai népi társadalom bámulattal néz Mátyás király felé, Magyarországra. Pedig a Hunyadiak korában a főpapság és főnemesség hatalmi törekvéseiben igen korlátozva van. Az állami élettől elhatárolt Egyház is megtalálta munkásságának területét. Pogányságról nem tud senki a Hunyadiak korában Hazánkban.

Feltételezhetjük, hogy a Hunyadiak uralkodása alatti nemzeti emelkedés példája volt az a szikra, amely eljutva Európa nyugati országaiba, ott is mozgalmak indultak arra, hogy az egyházi érdek elé helyezték a nemzeti érdeket, mert így kívánta a fejlődő élet is. Feltételezhetjük, hogy a nyugati felvilágosodás korának bölcsője valahol ott ringott Pusztaszer körül, és még mélyebben a magyar őstörténelemben.

Dózsa György és társai tanúi voltak ezen történéseknek.

Hunyadi Mátyás halálával, amelyet szintén nemzetellenes erők segítettek elő — mint külföldi irodalomban olvashatjuk — a fekete ár összezsúpolt a független, nemzeti Magyarország fölött.

A dolgozó nemzet, a nemesség és polgárság Ulászló kormánya alatt, már a Fuggerek és — mint Horváth Mihály írja — a „megkeresztényült”. Szerencsés Imre bankár karmaiban nyög, akik elképzelhetetlen zsarnoksággal kezelik a karmaikba került dolgozó rétegeket.

Eközben meghalt a pápa. A Szent Széktől a magyar bíboros, Bakócz Tamás kapott ígéretet arra, hogy pápa lesz.

A pápaválasztásra induló Bakócz Tamás — mint a külföldi irodalomból is olvasható — marékszámra szórta az aranyat és az ígéretek a népeknek, amerre elhaladt, az időre, ha pápa lesz. Természetesen az aranyat idegenben szórta, az ígéretek meg Hazánkban.

X. Leó néven Medici János lett a pápa. Bakócz Tamás kárpótlásul „pápa-követ” címet kapott, mégpedig Kelet-Nyugaton a kereszténység minden tartományába. Nem adták ingyen...

Előzően felfedezték Amerikát. V. Habsburg Károly, spanyol király, Amerika felé kívánt terjeszkedni. De még Spanyolországban bent voltak a mórok, vagyis az Iszlám. Előbb Spanyolországból ki kellett az Iszlámot szorítani.

A törökök mozgásba jöttek, hogy az Osztrák (Habsburg)-Római császárságot megsemmisítsék, s ezzel a mórok megsemmisítését Spanyolországban megakadályozzák.

Délkelet-Európa kapuja vagyunk, a török átvonulást kért Ulászlótól, Ausztria felé. Európa többi államai segítséget ígértek Ulászlónak, ha nem egyezkedik a törökkel. De Ulászló nem bízott a segítségben, hanem mire Bakócz, mint „pápa-követ” visszatért Rómából, békét kötött a törökkel. Ez felborította a pápa és Bakócz — pápa-követ — tervét. Ő azonban nem hátrált meg. Tudta — mint Horváth Mihály írja —, hogy nagy hatást gyakorol tisztségével Ulászlóra. Azért megparancsolta, hogy országtanácsot hívjon össze, hogy ott tudassa a főnemesekkel és nemesekkel, hogy a pápa keresztes hadat kíván szervezni a török ellen.

Ulászló nem szívesen — hiszen ez a törökkel fegyverszünetet kötött tényt hazudtolja meg —, mégis összehívta az országtanácsot.

Bakócz előadta a pápa kívánságát az országtanácsban, azt is, hogy ezt a háborút a török ellen ő maga intézendí, alkalmas vezérről is ő maga gondoskodik.

Horváth Mihály alább egy még régebbi történetstől idéz a továbbiakban ezzel a vállalkozással kapcsolatban Jászaytól, aki azt írja, külön hangsúlyt adott a vállalkozásnak a körülmény, hogy a pápa-követ adja elő, aki ezt a címet az egész keresztény világban egyedül viseli.

Hogy ez a vállalkozás csak részleges, mert más országokból is jönnek a keresztes hadba, mert az egyetemes hadba menés előtt a pápa veszi át a hadak vezetését, és hogy az érsek alkövetet, vagyis helytartót, ez ismét he-

lyetteseket nevez ki, kik által a pápa parancsa végrehajtassék, mert cz Isten szent nevében az egész kereszténység közügye. Azért Isten szent nevében helyesnek és kedvesnek hirdettetnek mindazon rendelkezések, eszközök és büntetések azokkal szemben, akik ezt a tervet gátolni igyekeznek. Minden gátló szándékot, már cleve „pártütő” címmel bélyegezzenek mind az érsek, majd a helyettesek, sőt a biztosok is...

Ez volt az ok, amiét az úri szolgálatoktól éppen a tavaszi munka kezdetén elvont jobbágyok — a vezérek és biztosok által neki tüzelve, jogosnak érzé magát a bűnbocsánat kedves jutalmával kínálkozó szent vállalkozásnak ellenszegülni akarókat, mint „pártütőket” oly borzasztó eszközökkel verni. Bakócz — mint az országtanácsban is kijelentette, a hadak vezéréről is gondoskodott. Mint „pápa-titkár”, vagyis a pápa nevében — Dózsa Györgyöt kérte fel, akinek neve akkor, mint hadvezérnek, fogalom volt. Dózsa elfogadta a megtiszteltetést. Gondolhatott volna-e visszautasításra, vagy ellenszegülni — s „pártütővé lenni maga is” — mikor erre a pápa-titkár saját maga kérte, akinek őszinteségében nem kételkedhetett.

Dózsa nevére — és mert ebben az időben a gyenge uralkodó alatt, az elnyomott dolgozó rétegnek élelemhez is alig jutottak, a zsarnokság pedig rettentően nyilvánult meg feljűk a főnemesség és a „megkeresztényültek” részéről, akiket reájuk szabadítottak a Szerencsés Imrék és a Fuggerek — tömegesen állt a nép Dózsa György zászlója alá.

A nemesek és főnemesek látták, hogy könnyen baj lehet. Bakóczot igyekeztek rávenni, hogy beszéljen a pápával, nézze az ország rettenetes állapotát, és a pápát vegye rá, hogy a keresztes hadba vonulás csctére, a bűnbocsánat kedves ígérete helyett, valami mást ígérjen...

Dózsa serege egyre nőtt. Bakócz, a főrendek tanácskoztak, mi legyen.

Dózsa mögött a tömeg elhagyott családot, tűzhelyet — itt most sem élelmet, sem szállást nem kapott. Az idő telt...

Elindult a csóva, hogy honnan, senki nem tudta. Dózsa és serege megindult azok ellen, akiket a pápa nevében Bakócz előre „pártütőknek” bélyegzett. És elkezdődött „az Isten szent nevében helyeseknek és kedveseknek hirdetett minden eszközök” alkalmazása a „pártütőkkel” szemben.

Mikor Bakócz, a főrendek és a pápa észbekapott ... lángokban volt az ország. Mégis elég lett volna egy pápai, vagy pápa-titkári nyilatkozat, hogy megállítsa a történéseket, ... de nem hangzott el... Ellenben a főnemesség, a megmenekült nemesség, polgárság, a Dózsa-féle „lázádoakra” vetette magát,

és irtózatossággal pusztítani kezdte őket. Legborzalmasabban a Szapolyai táborában bántak velük, Dózsa is ide került testvérével együtt.

Dózsa György tüzes trónra került, tüzes koronával megkoronázták, és tüzes jogart adtak a kezébe. Félig sült húsából enni kényszerítették az odavonszolt magyarokat, majd karóba húzták őket. Dózsa táborában, amelyet elfoglaltak Szapolyaiék, nagyszámú nő és gyermek is volt, és ezeket az ártatlanokat sem kímélték a főnemesek, vagy felkoncolták őket, vagy éhhalálra ítélték. Horváth Mihály írja, hogy a győzőknek a szívében az engesztelésnek még a nyoma sem volt. Karóba húzások, kerékbekötések, amelyek alig akartak megállni. Majd, mikor ezt megelégtelték, akkor a „vérítéletek” kezdődtek. Akik eddig menekülni tudtak, és a hozzátartozók között a legbarbárabb törvény — a „bűn részesein kívül” több íziglen visszamenő halál, vagy megcsonkítással való büntetés.

E szörnyű vérengzés áldozata lett Dózsaék alatt 400 nemes, majd Dózsaék leveretése után 70 ezer magyar, aki Dózsa táborában volt, és ezeknek visszamenően a családtagjaik is, akiket vagy karóba húztak, vagy megcsonkítottak.

A magyarság létszáma abban az időben 3 és fél, 4 millió volt. Ilyen veszteség érte a magyarságot ebben az időben. A XX. századi magyarság számarányához viszonyítva az I. és II. világháború, valamint a II. világháborút követő „háborús bűnös” — címen kivégzett vértanúk sokezeres száma, valamint az 1956-os szabadságharc együttes véráldozatával mérhető.

A Cegléden talált és Dózsának tulajdonított „kiáltvány² értelmi szerzőjeként X. Leó pápát és Bakócz Tamás „pápa-titkár” bírálhatjuk. Az én véleményem szerint — a tüzes trón is őket illette volna.

Akik tehát otthon a mai politikát irányítják és a folyó évet „Dózsa-év”-nek nyilvánították, a fentiekből láthatják, hogy igen messze estek a Dózsa szellemiségtől. Dózsa a kor áldozata volt, vele annak a kornak nemcsak nemesei, de a dolgozó magyarság is. Okulhatnak belőle. De nemcsak az otthoni magyarság okulhat Dózsa példájából, hanem a külföldön élő magyarság is.

A mohácsi vész ugyanazon erőviszonyok mérkőzése volt. A mórokat — az Iszlámot — kiszorították Spanyolországból, és II. Habsburg Fülöppel világhatalomra emelkedett Spanyolország. Az akkori Fuggerek és „megkeresztényült” Szerencsés Imrék gazdasági világhatalmát, csak a 30 éves háború szakítja meg.

Mohácsnál viszont elvérzett — mint az amerikai történész Harold

Lamb írja — Magyarország gerince, a nemességen kívül az egész dolgozó Magyarország. A bécsi titkos levéltári adatok szerint, II. Lajost egy Zettrich Ulrik nevű cseh, megbízásból szúrta hátba, így esett lovával a Csele patakba... Halálával felesége Habsburg Mária kezébe, ill. a Habsburg család birtokába került a korona, akik az első pillanatban, ahogy módjuk volt reá, ismét egyházi hűberré tették Magyarországot. Bár a Habsburg-házat a magyarok 1921-ben trónvesztettnek nyilvánították — detronizálták — a korona egyházi jelentősége — mint láthattuk a két háború között — megmaradt.

A független, szabad, nemzeti Magyarország eszméjét, 1944. október 10. tc. Szálasi Ferenc nemzetvezetővé választása, azután tett esküje, illetve a Szálasi Ferenc vezetése alatt egyesült koalíciós magyar kormány állította vissza. Háború tombolt akkor már az országban, így nem volt mód arra, hogy a magyarság megmutathatta volna — mint a Hunyadiak korában —, hogy mire képes egyetlen magyar generáció, ha véréből-húsából való vezető rétege van.

Nagyon jól látták a külföldi nemzetellenes erők már jóval előbb, mi következhet be, ha az a népi mozgalom előtérbe kerül, amely a napi politika apróságain kívül, az ő terveiket kerékbe töri. Megindult a rágalomhadjárat. Ma sem szűnt meg emléküik ellen.

Az új Czilleyek — a „nagy politikusok” — de, akik nem látják a hétköznapi politikától, hogy szemünk előtt új erőviszonyok bontakoznak. Világnézeti harc folyik, amelynek végén már nem lehet ilyen-olyan kis konföderációs terveket megvalósítani. Nem konföderáció, hanem élettér bontakozik ki, és pl. az európai élettérbe az ő elgondolásuk nem illeszthető be. Az a nép-nemzet, amely egy ilyen élettérbe nem tud beilleszkedni, vagy idegen élettér érdekét kívánja oda becsempészni, elvesz, kitermelik magukból az egészséges szellemiségű népek.

Eckhardt Tibor — a modern Czillek — a fenti politikának volt a hordozója. Halála után követői sokszorozott erővel munkálkodnak ezen.

Oláh György a *Kanadai Magyarság* c. lap több számában állítja elének „a nagy politikus”-t úgy, hogy k ö v e t e n d ő példa legyen a külföldi magyarság számára. Lefesti a nagy politikus körülményeit, hogyan és miért került Amerikába. Az Eckhardt amerikai útjának körülményeit szemléltetve, bőséges anyaggal szolgálnak a Magyar Parlamenti Napló 1939-40, sőt a 41-es üléseken e tárggyal kapcsolatban, a Nyilaskeresztes Párt képviselői részéről. Ezen túlmenően, iratok találhatók a Magyar Nemzeti Bank 1939.

szeptemberi könyveiben — a tartalék arany kiadásáról, majd a magyarországi General Biztosítónál, ezen arany biztosításáról, majd a Savoya c. olasz hajózási társaságnál. Eckhardt Tibor és az általa vitt magyar aranyszállítvány amerikai útirányát mutatva.

Parlamenti viharos ülések naplójából kiderül, hogy a miniszterelnök — gróf Teleki Pál — az országgyűlés tudta és beleegyezése nélkül adta oda Eckhardtnak a Nemzeti Bank bentlévő aranykészletét, azzal a céllal, hogy a már érezhető II. világháború kitörne, abból külföldön ellenkormányt alakítsanak. 1939-ben már — ilyen nagy politikus volt Eckhardt, de akkor még a háború csak szóbeszéd tárgya volt, és csak egy európai átjáró Danzig körül. Hogy azután, hova lett az Eckhardt által az USA-ba vitt arany — titok. De nem volt titok a szovjet megszállók fegyverekre támaszkodó kommunista kormány előtt, mert Szálasi Ferenc és mozgalma kontójára írva — mint „lám ez is a rovásukra!” címen számtalan magyar élet esett áldozatul. Senki sem lépett közbe, rágalomhadjárat az életben maradtak része ma is, úgy a külföldi, mint az otthoni hatalmasoktól.

Az „Élet-tér”-be, ha a „követendő példás” politikus nyomain indulunk, és idegen „Élet-tér” törekvéseit szolgáljuk külföldön, az európai „Élet-tér”-be olyan körülményeket vihetünk be, amelyek hazánkra és népünkre új Dózsákat, új Mohácsokat credményezhet, ahelyett, hogy független, magyar nemzeti Magyarország valósulhatna meg. Nekünk pedig az kell. És ehhez nekünk minden adottságunk megvan.

Legyen áldott Dózsa és társainak emléke, mert példája, hogy mi lehet a vége, ha nem ismert célok szolgálatába szerződünk.

SZENT ISTVÁN NAPJA UTÁNI GONDOLATOK

Szent István névünnepe alkalmából, ebben az évben is — mint az előzőkben — a szent király érdemeit méltató, igen megható, kegyes, szép írásokat olvashattunk. Méltatták érdemeit, fennkölt szellemiségét és a rettenő igyekezetét, hogy magyar népét felcsemelje és beilleszthesse az európai nyugati kultúrkörbe. Olyan igyekezettel csodálgatják az írók, hogy szinte látni véli az olvasó, micsoda erőfeszítésre van szüksége, hogy a „pogány-barbár” véreit kimentse elesett állapotából.

A szöveg, amit életünk folyamán ez alkalommal kapcsolatban olvasunk, alig tér el az előző évi szövegtől. Talán csak annyiban, hogy az írók túl akarják szárnyalni egymást a magyarság lekicsinylésében. Nem tudják másképpen mérni Szt. István nagyságát, csak a korabeli magyarság — elődeink — lekicsinylésével.

Mária Terézia tette kötelező nemzeti ünnepé az 1770-es években, adják tudtunkul.

A mai magyarságnak tehát még mindig a Mária Terézia által kötelező módon kell ünnepelni úgy, ahogy az osztrák-római császár kötelezte. Nem pedig úgy, ahogy a valóságnak jobban megfelel, s ahogy a magyarok ünneplik az Országépitőt.

Akad-e valaki, aki elhiszi, hogy az osztrák-római császárt áhítatos lélek készítette arra, hogy „kötelező nemzeti ünnepé” tegye e napot, akár Szt. Istvánnal, akár utódaival szemben...? Éppen ez a Habsburg uralkodó az, aki leküldötte Erdélybe Bécsből báró Róth generálist, magyart, székelyt mészárolni. Mária Terézia magyart, székelyt mészárló igyekezete elől menekültek a tömegek Besszarábiába és Moldovába, halálra kínozott gyermekeket, özvegyeket és égő falvak romjait hagyva maguk után. Nyíró József *Mádéfalvi veszedelem* c. könyvét kínáljuk olvasásra azoknak, akik jövőre is írni készülnek úgy, ahogy Mária Terézia elrendelte...

Jómagunk azon gondolkodunk, hogy mi készíti a II. világháború után idegenben élő magyarságot arra, hogy még mindig úgy emlékezzenek Szt. Istvánra, ahogy azt idegen uralkodó előírta... Csak nem jár vissza az idegen uralkodó szelleme kísérteni...? Miért nem próbálkoznak szabadon, függetlenül keresni-kutatni az igaz magyar történelem után külföldön? Itt kint rendelkezésükre áll sok minden, ami otthon nem volt meg, vagy hamis volt. A Habsburg-korszak alatt a magyar közoktatás, a közszellem mind hazug és hamis irányítás alatt volt, de külföldön találhatunk őszinte törté-

nelmi munkákat is. Éppen a Szt. István példája mutatja, hogy velünk, csak mint az Egyház szentjét akarják ünnepeztetni, letakarva ezzel a történelemben kevés olyan magasra emelkedő Országépítőt, nemzetvezetőt — mint Szt. István volt.

Azon is gondolkodni lehet, hogy az írók hogyan látják a Szent István korabeli Európát...? Vagyis, azt a „nyugati kultúrkört”, amelybe beépíteni akarta pogány-barbár fajtáját a Nagy Király...? Ha a mai kialakult országhatárokat, népi társadalmakat látjuk — tévednek. Európában jóval később alakul ki az élet lehetőségeihez szükséges körülmény, mint a Földközi-tenger afrikai medencéjében.

Akik olvastak a mai Európa kialakulásáról szóló leírásokat, láthatják, hogy a volt római településeken kívül alig volt más emberi település. Úttalan utak, óriási erdőségek, mocsarak váltják egymást. A visszamaradott emberi társadalmak törzsekben, csoportokban kóborolnak. Az egyszerű törzsekből kisebb-nagyobb csoportok alakulnak... Az enyészet eltemeti a római korabeli romokat. Később, mikor városokat építenek már, pl. Augsburgot, észre sem veszik, hogy azt ráépítették egy másik városra. Röviden, Augsburgot, Augustus császár városára építették, és csak 1911-ben vették észre, akkor is véletlenül...

A keresztény kultúra Közel-Keletről indult ki. Mielőtt elérte volna Nyugat-Európát, évszázadok teltek. Ezalatt generációk merítettek belőle előbb, és munkálták is. Nyugat-Európába a hunok birodalmán keresztül jutott el. A hun birodalom területén élő népek, törzsek — akár tetszik a „nyugati kultúra mimóza-lelkű” képviselőinek, akár nem — éppen az úttörők között voltak.

A könnyebb megértés végett egy kis visszapillantás...

Attila egyik fiának a görög császár a keresztapja. Tehát Atilla sem pogány. Atilla unokája Odovacar — aki hivatalosan megdönti a Római Világbirodalmat, a legfőbb segítője Severin pápának, aki még mielőtt a Római Birodalom megdőlt volna, már Róma keresztény püspöke. Severin pápa hűn volt.

Gejza fejedelem királyi koronát kap a kelet-római keresztény császártól, tehát Gejza is keresztény volt. Sarolta, Szt. István édesanyja, akit a kelet-római császár házában neveltek — keresztény volt. Feltehetően korának rendkívül kiemelkedő, értékes asszonya volt, mert a nyugati írók nagyon leértékelik személyét. Egyébként az erdélyi Gyula — tisztséget jelent abban az időben — szintén keresztény volt. A pannonthalmi kolostort, az esztergo-

mi székesegyház, amelyre majd a „nyugati kultúra” hordozói ráépítik azt, amelyet a II. világháborúban bomba rombol le, így adván tudtára a késői unokáknak, hogy a romok alatt Árpád-házi k e r e s z t é n y székesegyház van — Gejza fejedelem és Sarolta építtették. Vajk — nem pogány név volt, hanem ősi magyar név.

A keresztény egyház, a római birodalom összeomlása előtt évszázadokkal megalakult. A történelemben rövid pár évszázad alatt, politikai törekvések központja lett. Ezért következik be az egyházszakadás Kr.u. 359-ben. Bizánc marad a kelet-római keresztény császárság központja. Rómából indul ki a Nyugat-római Keresztény Császárság. Az egyházszakadás oka, mint látjuk, hogy a politikai és gazdasági törekvések, vagyis nagyon is világias érdekek eszköze lett az egyház... Magától értetődik, hogy a római egyház éppen ezen földi érdekek kikapcsolására, a hívő lelkek szolgálatára indult útnak...

A Római Birodalom területén éltek a keresztényeken kívül valóban olyan törzsek, akiknek külön isteneik voltak, legnagyobb tömbben éltek az európai területen lévő részekben — g ó t o k — ariánusok. Hitték az Atya-Fiút, de nem tisztelték a Szentlelket.

A keleti- és római egyház azután igyekezett a kívülállókat a maga oldalára irányítani. A törzsi kiskirályokat, vezéreket, fegyveres támogatásukra is megnyerni. Ez az idő, mikor még Európában országhatárok nincsenek, így pl. a gótokat, a keleti-nyugati római keresztény egyházak azzal kívánják megnyerni, hogy „hazát ígérnek” nekik valahol Európában...

Atilla unokája, Odovacar, megdöntvén a római birodalmat 476-ban — őt viszont Nagy Teodorik gót király megölette —, 40 évig a gótok ülnek Rómában. Csak ezután érkeznek majd Itáliából Európa belseje felé hittérítők és misszionáriusok... Az ő munkásságuk folytán kezd majd kialakulni Európa.

Az első európai keresztény császárságot a frank Nagy Károly alapítja meg, a VIII. században. Anyja — a v a r.

Több idegen író egybehangzóan írja le, hogy addig, amíg kialakul az első nyugat-római keresztény császárság — valószínűen egy forrásból merítenek — Európa vér-sár tenger. Bár vannak törzsek, akik önként hódolnak, keresztvíz alá hajlanak, de akadnak, akik egy szálig elvesznek a gyilkos harcokban. Akadnak, akik menekülnek. Ezek vagy régi isteneiknek hódolnak, vagy bizánci hitűek. Lévéen a kelet-római keresztény császárság régebbi, az egyház hódítása is előbb elérte őket.

Az akkori korszellemet olvasgatva, Nagy Károlyék „kegyes” térítését elítélni nem lehet. Medici Katalin jó pár száz év múlva még, egy éjszaka (Szent Bertalan éjszakája) 25 ezer ember torkát vágatja el vallási türelmetlenségében. Vagy nézzük éppen Mária Teréziát, aki „kötelezővé” teszi a Szt. István ünnepét ünnepelni, de a nagy király utódait mérsároltatni „kegyes” eljárásnak minősíti. Vagy, ha tudjuk, hogy pl. 1600 februárjában elevenen elégetik Giordano Brúnót a római piactéren, mert azt hirdeti, hogy az általunk ismert világegyetemen kívül más világegyetem is van a világon, és hirdetni meri a „szabad gondolkodást”, hogy ti. az egyénnek joga van azt gondolni, amit ő akar... Mindezek tudatában állíthatjuk, hogy Szt. Istvánnak a saját korában több baja volt a „nyugati kultúra” terjesztőivel, mint a saját fajtájával...

Mikor kialakult az első nyugat-római keresztény császárság, az akkori európai népek nem tudtak írni-olvasni. A régi római birodalom területén írás-olvasás volt, a hunoknál rovásírás.

Kr.u. 547-ben Szent Benedek megalapította Monte Cassinoban az első Benedek-rendi kolostort. Természetesen római-, vagyis latin nyelven. Ez lett az egyház hivatalos nyelve. Gót lett volna a hivatalos nyelv valószínűen, ha akkor lett volna már gótírás...!

A Bencések rendje lesz a nyugat-római egyház adminisztratív szerve.

Nagy Károly a Bencéseket telepíti be. Így a Bencések lesznek a nyugat-római keresztény császárság kultúrájának megalapítói.

Szt. István ezért „éppen” a Bencéseket telepítette be, mert más rend az ő idejében még nem volt. Azok a „lovag-rendek” is jóval később alakulnak ki, amelyeket „betelepítettek” Istvánnal... csak Szt. László korára.

Fulda, Szent Gallen, Solesmes, Monserrat, épültek a Bencés kolostorok. Az egyház többi rendjei majd a Bencésekből alakulnak ki.

Nyugat-Európa területét a Bencések, félretéve törzsi-népi, ország- és nyelvi határokat, „egyházkerületekre” osztanak fel. A keleti részekre menekülöket, „töredék-népnek” s lévén már keleti egyház híve nagy részben, „pravoszláv”-nak nevezik E jelző később „szláv” formájában íródik majd. Fajra- és népi különbségre való tekintet nélkül e gyűjtőnév adja meg majd annak az egyre nagyobb egységnek a nevét, amelyet „szláv” tömegnek — napjainkra „szláv” tengernek ismerünk.

Napjainkra úgy „kialakult” Európa, mint a bibliai Bábel. Egynyelvű, egyvérű népek nem értik egymás nyelvét. A Hun Birodalom területén élő népek — amely akkor még a mai Ausztriát is magába foglalta az Enns folyó-

ig — a Tisza folyón túlra, a mai Erdélybe, vagy Etelközbe, az ott élő magyarokhoz mentek. Nagy Károly hódítói, misszionáriusok stb... a Tiszán nem mertek túl menni. A Tisza vonalától nyugatra eső részekben maradt avarok fölötti győzelem — nem úgy igaz, ahogy azt írva találhatjuk... „Megsemmisítő”... Kegyes Hazugság.

Igazság az, hogy az avarok választott vezetője Tudun, népe nevében vette fel — tehát csatlakozott — a nyugat-római keresztény császársághoz...! Ez lett a vesztük...! Azonnal elvesztették a függetlenségüket, földrajzi területeiket és népüket szétforgácsolták egyházi kerületekbe... Felszívódtak a környező „töredék” „pravoszláv”, „szláv” vagy „gót” népekbe.

A Tisza folyó vonalától keletre eső magyarok úgy nézték ezt a beolvasztást, mint mi nézzük az erdélyi véreink eloláhosítását...

A Bencések pedig beírták a Szent Galleni „nagykönyvbe”, hogy a pogány avarok eltűntek ... Igazuk volt, ha úgy nézzük...

Mit jelentett ez az egyházkerületekre való bontása népeknek-országoknak. Szent István kora utáni példával mutatunk rá, mikor a Nagy Király által biztosított nemzeti függetlenségüktől csalárdul megfosztottak.

Nagy Lajos — Anjou-házi — idejében „három tenger között hunyt el Észak - Kelet - és Dél hullócsillaga...” Röviden, három tenger között magyar vérrrel kellett védeni az egyházi érdekeket...

Hunyadi Jánosék a török ellen védték Nándorfehérvárt, ezt a régi avar központot. Mikor óriási áldozatokkal visszavették a töröktől, két héten belül ki kellett üríteni, s átadni egy olasz érsekségnek — mert annak birtoka volt — egyházkerületileg. A mi korunkra Nándorfehérvárból Belgrád lett.

Ebben az évben került a kezünkbe *Muraköz története* címen egy füzetecske, írója közigazgatási tisztviselő volt valamikor Csáktornyan, a Zrínyiek fészkeiben. Ebből a kis füzetből megtudjuk, hogy Muraköz elvesztének legfőbb oka az volt, hogy egyházkerületileg, a zágrábi érsekséghez tartozott. Így mikor a trianoni határokat húzták, átirták a színtiszta magyar Muraközt is Jugoszláviának.

Az Árpádok után függetlenségét veszített magyarság, a Hunyadiak alatt lett ismét független. Emlékezzünk Mátyás király korára, mikor minden európai udvar Budavára felé nézett... Jött a török háborúskodás... Mikor a török haderőt Budaváránál a magyarok legyőzték 1686-ban, még nagyobb szerencsétlenség érte őket, Habsburg Lipót csavarta ki kezükből a koronával együtt, a nemzeti függetlenséget is. Az a tc., amely kimondja az „ellen-

állási jog” eltiprását és „örök ajándékba adja” a Habsburgoknak Szent István koronáját. Az 1687-i törvény azt is előírja, hogy a magyarok „kötelesek magyarrá fogadni mindazokat a külföldi idegeneket, akiket betelepítenek”. Ezek a „magyarrá fogadott idegenek” néhány generáció után, az egész magyar szellemi irányítást átvették, a gazdasági életből a magyarokat kiszemelték... A két világháború között — a trianoni Magyarországon — a legfelső vezetés 85 %-ban idegenek kezében volt. Pedig a Habsburg-házat az I. világháború végén detronizálták...! Egyházkerületileg, semmit sem változott a helyzet, Szt. István ettől óvta népét...! Rákóczi Ferencre az egyházi átkot a győri püspök hirdeti ki — a szász választófejedelem Szent István törvénye ezt kizárta volna, hogy magyart saját hazájában, idegen közösítsen ki...

Nem kell nagy erőlködés ahhoz, hogy láthassuk, hova lenne néhány generáció után a magyarság, hogyha ismét trónra ülhetnének Mária Terézia utódai...? A mi korunkban, a kornak megfelelő vádakkal irtanák — az egyiket, mert „nyilas volt”, a másikat mert „kommunista” volt...

1953-ban XII. Pius pápa kinyilatkoztatta, hogy — Magyarország felszabadulása esetére, az Egyház és az Állam viszonya többé nem áll vissza úgy, mint volt. Elkülönül. Az Egyház feladata lesz, hogy krisztusibb embert nevel, az Állam feladata, hogy magyarabb magyart, mert most látni, hogy a szegény Egyház közelebb van a néphez...

A vatikáni rádió, a Vatikán hivatalos lapja, sőt az amerikai Kat. Magyarok Vasárnapja is lehozta a pápai nyilatkozatot...

Honfoglaló őseink és Szent István országépítése, több mint ezer esztendővel ezelőtt, ezt az álláspontot képviselték.

A nyugat-római keresztény császárság azzal, hogy „intézményesítette” a királyi koronát, az így kialakuló népi-nemzeti érdeket alárendelte az egyházi érdekeknek. Ezáltal politikai és gazdasági világhatalom lett. Elért oda, ahol akkor volt, mikor a keresztény római császárság kettészakadt. Rövid pár száz év alatt. Ez az a kor, amelyet a Történelem úgy jegyez, hogy „...a sötét középkor”...

Csoda-e az, hogy az egyházi és világiak politikai és gazdasági versengése miatt veszélybe került az Egyház...? Hogy súlyos és megrázó történések sorakoztak...? Szent István idejében az egyház érdeke nagy veszélyben volt. Ha akkor a magyarok más utat választanak, és nem a nyugati egyházhoz csatlakoznak — ma másképpen nézne ki Európa.

Sem a magyarok, sem Szent István nem „a tekintély emelésére” kapta a

koronát, akkor nem lehetne „apostoli”, abban az időben Európában Magyarország volt a legnagyobb tekintély. Ha így lett volna igaz, ahogy írják, akkor kikötéseket nem tehetett volna. Már pedig tett... Legfőképpen azt, amit kb. ezer esztendővel később XII. Pius kinyilatkoztatott... „... hogy Egyház és Állam viszonya nem azonos...” Azután a legmesszebbmenő nemzetvédelmi és magyar közoktatási, népnevelői rendelkezéseket biztosított.

Hogy milyen szükség volt arra, hogy Szent István ezt a leghatározottabban biztosíthassa az egyháziakkal szemben, arra már Szent László korában szükség volt.

Éppen a magyarok csatlakozásával megerősödött egyház már követelőleg lép fel a magyarokkal szemben, a Korona jogán. Szent László az akkori pápához intézett levelében azt írja, ... szentséged jegyezze meg, hogy hol van a határ az egyház és az ország között, mert a seregeimmel mutatom meg. Szent László ezen levele a passauai levéltárban olvasható...

Nem idegeneket telepített be Szent István — sőt a következő Árpád-házi királyaink sem —, hanem a még fellelhető hun-avar utódokat... Szent István nevelője lesz, mikor 8 éves a „nyugatról betelepített” Severini gróf. Horváth Mihály történészünk szerint, ez a Severini gróf alapítja a mai Tata nevű települést, Eszterházyak birtoka most. Rudnay Egyed — *Atilla trilógia* c. háromkötetes művében olvassuk, hogy az Eszterházyak — akár ő is — hun származásúak. Szent István nevelője, ivadéka annak a Severin nevű pápának, akit Atilla unokája, Odovacar támogat a pápai trónra és életében végig...

„Barbár, pogány őseink” tehát nem idegeneket telepítettek be, hanem „hazatelepíteni” kívánták fajtájukat. És innen következethetünk a közénk palántált „turáni átok” mesére is, hogy ti. a „magyarok széthúzó...” Hazugság ez is. Láthatjuk, hogy évszázadok távlatából is megkeresik a családi folytonosságot...

A hírhedt „St.-Galleni” rablótámadás a Bencés kolostor ellen, amelyet úgy kiszíneznék — „Magyarok rablókalandozásai a honfoglalás után” ... nem egyéb, mint az, hogy a St.-Galleni kolostorban tudták akkor még, hogy a különböző törzsekben élő hunok-avarok, milyen egyházkerületekbe lettek szétosztva...

Mindezek ismeretében, ha visszagondolunk honfoglaló őseinkre és Szent Istvánra, csak sajnálattal nézzük azokat az írásműveket, amelyek Szent István névünnepe alkalmával olvashatók. Láthatják, hogy minden

erőlködés hiábavaló, mert nem lehet kimosni Szent István utódaiból azt az óriási örökséget, amelyet hagytak reánk, a szabad, független örök Magyarország gondolatát.

EGY JÓKAI REGÉNY 100 ESZTENDŐS SZÜLETÉSNAPJÁRA

Ez év augusztusában 100 esztendeje annak, hogy elhagyta a nyomdát Jókai Mór *Politikai divatok* c. könyve.

Azért említésre méltó e könyv megjelenésének évfordulója, mert a mű tartalma és a jelen körülményei között élénk hasonlatosság van. Akik végigolvasták Jókai „*Politikai divatok*” c. könyvét, feltétlenül rájönnek, hogy a tartalom, kísértetiesen egyezik a most élő magyar társadalom körülményeivel. Hogyha pedig kicsit messzebbre kívánnak tekinteni — pl. a többi népek felé — világosan felfedezhetik a most élő valamennyi nép társadalmában azon „divatos” figurákat, akik az élet napos oldalát maguknak akarják kisajátítani. Ez azonban nemcsak most, de mindig is így volt. És így is lesz.

Jókai könyvének utóhangjában megmagyarázza a tartalom némelyütt összefüggéstelennek látszó cselekményeit. Így megértünk olyan gondolatokat is, amelyeket nem írt le Jókai, de melyek leginkább ösztönözték belülről a nagy író, hogy megírja ezt a könyvet.

Az 1848-49-es magyar szabadságharc után, a 13. esztendőben került a könyv a közönség elé. Élő tanúi vannak még nagy számban a történelmi cseményeknek. Nemcsak „élő” tanúi, de élőholt szereplői is, akik felvett nevekké élnek valahol a hazában, távol saját házuktól, s akiknek szülőfalujuk a temetőkertbe már sírlelkét állított. Még telve vannak a börtönök nemcsak minálunk, de a mi fiainkkal az osztrák börtönök is...! A „fejvadászat” is folyik még nagyban ez időben.

Írja Jókai, hogy szeretett volna emléket állítani az 1848-as eseményeknek addig, amíg élénken élt benne minden apró részlet — a zászló lehasználatása után — naivan azt híván, hogy „... ezt mind föl lehet támasztani a hamuból és ködből...” Azonban...

De átadom a szót a bevezetésben is a halhatatlan írónak, hiszen úgyis méltatlan parány vagyok ahhoz, hogy magam keressem a szavakat ott, ahol Jókai szólhat...

Mire elkészültem a regénnyel — írja Jókai —, akkorra vége lett az alkotmányos korszaknak. Jött az átokterhelt Schmerling-éra. Százszorta rosszabb a Bach-korszaknál, mert „ez” egy becsületes abszolutizmus volt, amely kimondta azt az őszinte jelszót, amihez tartsuk magunkat — „Fizetni és száját befogni...!” De Schmerlingék egy hazudott alkotmányosság színe alatt követtek el rajtunk erőszakot, s ha Bach kormányozni ránk küldte a németeket és a katonákat, azok tisztességes „idegenek” voltak, akikkel lehe-

tett beszélni, ha németül tudtunk, de Schmerling ránk eresztette azokat a hazánkfiait, akik gyűlölte bennünket...!

Íme, mennyire szembeötlő a hasonlóság a jelen és a 100 év előtti eseményekkel...?!

Azonban nemcsak a fenti idézet, de a könyv tartalmának minden részletére megtaláljuk a hasonlóságot napjainkban.

Ez volt az indító oka annak, hogy a lelkem mélyén épült templom úrasztalára letegyen szívemből nőtt virágaim nem hervadó koszorúját, 100 évvel a fenti könyv megjelenése után.

Annak idején Jókai Mór is azzal a szándékkal örököztette meg ebben a könyvben az 1848-49-es esemény előkészítőit, szereplőit és áldozatainak emlékét, hogy letegyen érettük egy-egy szál virágot a magyar szellemiség templomának — a magyar irodalomnak — úrasztalára.

Jókai 1862-ben, amikor kiadta a *Politikai divatok* c. könyvét, pontosan azokat a képeket látta, amelyek most 100 évvel később is láthatók a magyar társadalomban. Nem sokkal — 13 évvel később, a történelmi eseményeknek, ezt írja:

— Az utcákon nagy volt a sár, az ég egészen nekikeseredve, akiknek nagyon jó emlékezetük van, még talán révedezik előttük, hogy ez a nap, március 15-e volt... Valószínűen nagyon régen el van az már feledve...

— Hja bizony, barátaim, a politikai divatok is csak olyanok, mint más divatok, míg fényes, míg új, az egész publikum hordja, mikor kopik, leveti, zsigbászra kerül...

— Nemcsak a kabátnak, a salüpnak, a krinolinnak van divatja, jámbor barátaim — mi is együtt figurálunk abban, hányt-vetett emberek. Ma azt kiáltják, hogy „éljen!”, egy év múlva azt kérdezik, hogy „mégis élsz?”

Keserűen mondatja Jókai a regény egyik szereplőjével, hogy sokkal fájdalmasabb volt látni azt, hogyan fordul el, vagy mélyül közönybe az akkori magyar társadalom, a szabadságharc résztvevőinek még börtönben szenvedőivel szemben, vagy a hősök és vértanúk meghozott áldozataival szemben — mint a nagy nemzeti tragédia alkalmával temetni a holtakat.

Jókai 100 év előtti keserűsége visszhangot ver a mi lelkünk falán is. Hiszen a hasonlóság itt is szembeötlő.

Politikai divatok ... egyszerűen felvenni és letenni elveket, mint a divat-jamúlt — talán még meg sem unt — ruhát. Miként a divatnak, úgy a politikának is megvannak a tervezői, kivitelezői, uralói, kiszolgálói. Sokan élnek

ebből. Sokan élnek ezért, de még többen halnak a politikai divatok hóbort-jáért. Attól függ, hogyan jövedelmezőbb...

A Szentírásból tudjuk, hogy Krisztus urunk földön jártában, tanítván a népeket, három alkalommal kifejezetten a férfiakhoz szólt. Egyik „utasítá-sa” Krisztusnak az volt, a férfiak felé, hogy: „Vigyázzatok, farkas jár a nyáj között...” A magyar szabadságharc 1848-as szereplői — mint a következők is — ezt a krisztusi utasítást tették magukévá és Nemzetükért, a nyájért, meghozták áldozataikat, hogy a zsarnok farkast ártatlanná tegyék.

Jókai bemutatja nekünk a zsarnok farkas eszközeit, az elveket, mint ócska holmikat csereberélgető, hóbortos divatfigurákat. Látjuk a felelőtlen — férfinévre is méltatlan — férfiakat, felelőtlen, tetszelgő, feltűnési viszke-tegségben szenvedő nőket, tűzrevaló pletyka ifjú és idős személyeket, szembeállítva a családjukért s Nemzetükért minden áldozatra kész tiszte-letre méltó hitvesekkel — édesanyákkal... akár napjainkban...!

Azonban valami hiányzik Jókai könyvéből. De ez a valami nem is lehet benne abban az 1862-ben megjelent könyvben. Az a hiányzó valami ugya-nis éppen az a tapasztalat, amely visszavezet bennünket a régi időkbe, a leg-régebbi történelmi időkig visszamenőleg. Nemcsak azonosak az esemé-nyek a 100 esztendővel ezelőtti eseményekkel és talán gyászosabbak is, hi-szen jelenünkben — cc. egy évtized alatt — kétszer ismétlődött meg ugyanaz a véres és ifjúságunkat a nemzeti Golgotára kényszerítő esemény. Azonban ha párhuzamot vonunk Jókai könyve és a legrégebbi történelem között is, akkor reménnyel telik meg a szívünk a Jövendőt illetően. Jókai könyvéből is láthatjuk, hogy nemcsak a Történelem, de még a volt ellenség is azoknak adta a babért és a műemléket, akik becsületesen és nyíltan szem-beszálltak velc. Akik nem forogtak az idők szelével, és nem lettek szolgálai a ma ilyen, holnap olyan áramlatoknak, hanem kitartottak.

A népek életében rendszerek jönnek-mennek. Hasonlatos ez a tenger-hez, amelynek sima felületét néha-néha óriási viharok hasogatják, de a vihar elmúltával a tenger ugyanaz marad.

A mi magyar népünk átesett már néhány ilyen „viharon, divathóbort-on.” Túlélte már azt, hogy a pápa kiátkozza Rákóczi Ferencet, de másfél évszázad múlva, mégis a múltat őrző magyarok síró-nevető sorfala között, mint hőst, hozzák haza áldott porait idegenből. Műemléket nem a Rákóczi áruló tábornokai és áruló diplomatái kapnak, hanem a „Nagyságos Fejedelem” a hálás utókortól. Látjuk Jókait és kortársait, műemlékeit és a nem hervadó koszorúkat...

Azonban sehol sem látjuk azokat, akik velük együtt hódoltak akkor az idők divatjának.

Változnak a divatok. Jönnek-mennek. Megtörténik az is, hogy a többség ismét azt a divatot tartja időtállóknak, amelyet egykor azok viseltek, akik kitartottak viseletük mellett, akár a Golgotáig...!

Lám, Jókainak, Petőfinek, de valamennyi szereplőnek, akik egykor azt a viseletet választották — áldozatos honleányoknak, édesanyáknak — nevét imádságként említik ma is, akik vallják azt a régi divatot. Hol vannak a „szép hölgyek”, hol vannak a „férfiatlan-férfiak...?” És vajh hová tűnnek...?

Nagy tapasztalat nekünk ez a 100 esztendőös könyv. Tanulság arra, hogy érdemes azért a „régí divatért”, amelynek 100 esztendővel ezelőtt is voltak viselői, elszenvedni a nagy kérdőjelet a kaméleonok szemében, akik leghangosabban kiáltották az „éljént”, s ma kérdezik „még élsz...?” Érdemes kitaratani az elvek mellett.

Szolgahadra szüksége van a „divattervezőknek”, fizetett „alkalmazottakra”... De egyenlő tárgyalófélként soha nem állnak szóba lakájokkal, szolgálkával és árulókkal, csakis azokkal, akik ugyanúgy, mint maguk a „divattervezők” a saját családjuk — vagy nemzetük — boldogulásáért dolgoznak, „tervezgetnek”.

Jókai Mór odafönről kortársaival látja a mennyei Magyarország ablakából, hogy a Történelem őt, őket és hozzájuk hasonlókat igazolta.

Mi pedig láthatjuk, hogy mindaz, ami a mában van, ismétlődés. A nagy nemzeti tragédiánk — ismétlődés, amelyet feltétlenül követ egy másik ismétlődés, a nemzeti feltámadás.

Legyen áldott poraiban is nemzeti szellemiségünk halhatatlan papja, Jókai Mór, aki ezelőtt 100 esztendővel kiadta *Politikai divatok* c. könyvét, és azzal új erőt adott a 100 esztendővel későbbi véreinek...!

MIK VOLTAK ERDÉLY LEGELSŐ LAKÓI...

A Montreálban megjelenő THE GAZETTE c. napilap 1979. nov. 17-i számának utazási rovatában, felhívják a turisták figyelmét Németországban Augsburg városára. Közlük a Székesegyház és a városháza képét is azzal a felírással, hogy — ezt a szép várost, Bavária szívét több mint 2000 évvel ezelőtt, Augsburg császár idejében, a rómaiak alapították. A városháza előtti parkban lévő forrás ma is Augustus nevét viseli. Azzal folytatja, ebből a városból indulnak utak más római alapítású városok felé, amelyek kb. abban az időben épültek, pl. München... stb. Augsburg több mint 400 évig volt a Birodalom szerves része — írják —, majd mikor a rómaiak elvonultak „szabad város” volt 500 évig. Végül olvashatjuk, hogy mind eme turistáknak való csodalátványosság csak 1911-ben került napfényre. Akkor is v é l e t - l e n ü l. Mi mindent rejtget még méhében Földanyánk..?

A Római Birodalom egykor magába foglalta a mai Németországot, Franciaországot, Spanyolország részét, sőt a mai Angliát is. Röviden a Földközi-tenger európai medencéjét, de a Közel- és Közép-keletet is, az Afrikai-medencével, valamint a szigetvilágot. Palesztinában is ott voltak, helytartókkal kormányoztak (besúgókat is találtak). Jézus születésekor éppen Heródes volt a római helytartó Palesztinában.

A rómaiak visszavonulása után nem találunk olyan települési helyre, ahol hivatkozna valaki is arra napjainkban, hogy „római utód...” A visszamaradó népek törzsi vagy törzsszövetségi életben éltek. Az ún. „szabad városok” is később alakulnak. Hódító Vilmos, mikor partra száll Angliában 1055-ben, ott élő törzsekkel és azokat veszélyeztető „előbbi látogatóval”, a dánokkal veszi fel a harcot. Magyarországon, főleg a Duna vonalán — bár akad más folyók körül is —, a Dunántúlon, amely a rómaiak térképén már mint Pannónia szerepel. Erdélyben találunk aránylag legkevesebb római nyomot. Traján hídját, mint „római kultúremléket” említene a románok, Dác kultúremlékét hangoztatni eddig nem hallottunk. Azután napjainkban szokás lett a „szumír” kőtáblákra való hivatkozás... Erre hivatkozott az az amerikai színész is, aki az 1976-os montreáli Olimpiász után, Romániába ment a kis Kemenes Anna „házájába”. A tv-ben láttuk-hallottuk, hogy hangoztatja a „román 2000 éves kultúrát”. Ez is pl. „nyugati román kultúra”... Ezek a sumír kőtáblák Erdélyben pár ezer évvel előbb ott voltak, mint a románok, vagy rómaiak. Éppen csak az a „véletlen” hiányzott, amely — mint 1911-ben Augsburg római alapítását feltárta — ott lett volna...

A mai európai hódítások alatt, láthatjuk, hogy pl. Augsburg 400 évig, a mai Anglia csaknem 500 évig tartozott a birodalomhoz... Erdélyben azonban csak 170 évig voltak. Azután visszavonultak, mint később a török is visszavonult hazánkból 150 évi megszállás után.

A rómaiak Magyarországot — a Kárpát-medence és Duna-vonalat nem településre használták, ő s s z e k ő t ő főútvonal volt a birodalom európai és keleti tartományai között, kereskedelmi célból. Karthágó megszerzése után, a mai Angliából és Európa nyugatibb oldaláról Gibraltáron át folyik ez az útvonal. Ezt leginkább a Traján hídja is bizonyítja, hogy — kereskedelmi út — csupán. Traján hídjáról egyebekben beigazolódott, hogy nem római kultúra maradványa. Traján császár hódítása közben Mezopotámiában járván, az Eufrateszen látta meg, s azt Erdélyben leutánoztatta. Milyen kultúrát képvisel tehát Erdélyben...? Hol van itt a „folytonosság” bizonyítása...? A dákóromán elmélet alapja...?

Kik jártak a rómaiak előtt Hazánkban, Erdélyben, de legfőképpen a Kárpát-medencében, Duna-vonalon, hagytak-e nyomot maguk után, van-e jogunk nekünk is magyaroknak hivatkozni, mint „jogos tulajdonosnak” a „folytonosságra”...?

Dr. Toronyi Etelka (herceg Hohenlohe Lajosné, Argentína) 1974-ben kiadott egy könyvecskét. Címe „*A Kárpát-medence a kultúrák bölcsője és a magyarok őshazája*”. Ebben azt írja, hogy 1963-ban az UNESCO által „Prehistoria és kultúrák” címen megjelent munka, a legújabb archeológiai leletekre támaszkodik. Ez az UNESCO által kiadott könyv az európai legelső kultúrközpontnak a k ő r ő s i kultúrát jelöli, és azt mintegy 5-6000 évvel Kr. e. teszi. Ezt a fejlett városépítészeti kultúrát — fent nevezett könyv megállapítása szerint —, mint írja dr. Toronyi E. — „preszeszklok, szeszklok, vagyis elő-székelyek” hozták létre. Ezt a feltűnő meghatározást és megállapítást az UNESCO szerzői, pár esztendővel ezelőtt, az Olt, a Maros és a Körös völgyében, és a Bánát területén eszközölt ásások eredményei alapján mondták ki. Ui. a múlt évtizedben, vegyes nemzetiségű archeológusok, az Olt völgyében, Háromszék megyében egy „ős-szeszkló” várost, Erősdöt ásták ki. Ez a város, mintegy 5-6 ezer évvel Kr. e. épült előre meghatározott terv szerint, széles utcákkal, tágas kertekkel. Az itt élő lakosság többszobás, kényelmes, előteres házakban élt. A házakat a központban elhelyezett színes csempékkel kirakott kemence fűtötte. A házak ormát a székely faragáshoz hasonló díszek ékesítették. Több ezer esztendőes épületek, a régmúltba vetített képei a jelen székely építkezésnek.

A kiásott Erősd romjai között talált edények rajzai, azután a Torockón a mai napig divatban maradt ékes rajzolatú, színes csempékkel kirakott búbos kemence. Más európai népeknél a domborkerámiáknak a művészetét csak jóval Krisztus után találjuk meg. 1967-ben — írja tovább dr. Tornyai E. a Vaskapu környékén ástak ki Lepinszki-vir község közelében egy 41 házból álló egységet a ráakódott földtömeg alól. Ezek sem össze-vissza, hanem tervszerűen voltak építve egymás mellé, teljesen azonosan, mint az előbb említett Erősd városban. Az alaprajz azonos Erősd város alaprajzával, a házak stílusa is. A Vaskapu környéki ásatásoknál felszínre került 33 db. embert ábrázoló szobrocska is. Az Erősd városi kerámiai edények százai kerültek színre. Végül a Gilgames-eposz, Arany János *Toldija* és Petőfi Sándor *János vitézének* szellemiségét hasonlítja össze dr. Toronyi E. — Ugyanez a szellemisége Arany *Toldijának*, vagy Petőfi *János vitézének*. Mélységes hit a Legfelső Erőben, — a jó és a rossz örök harca, az erények diadala a gonosz fölött, a hősi életszemlélet és a család tisztaságának eszméje.

Dr. Toronyi E. ill. az UNESCO által felsorolt magyarországi ókoremlékeken kívül — a családnevek, utcanév, városok, folyónevek, hegyek nevei honnan erednek? Pl. a Kárpát hegykoszorú neve? Pannónia — Nyugat-Magyarországon, Erdélyben az Olt körül —, ahol az ásatások voltak — mint olvastuk előbb a Bánátban is — a Barcaság néven ismert rész...? Vagy Debrecenben a Kandia utca neve — gyermekkoromban idejártam 1 fillérért kevert cukrot venni — Mit őriz ez a név ebben a többi magyar városok által is kimosolygott „maradi-ósi” városban...? Tóció néven ismert patakocska ma már a város mellett...? A Debre, Debris, az ó-görögben is előfordul. Ott is, mint a ma élő angol nyelvben „debris” romos, omladékos a jelentése. Tóció ugyanúgy az ó-görögben is iszapos, lápos folyót jelent. Valószínűen a Tóció folyócska valamikor sokkal jelentősebb volt, mint napjainkban... Arad, Zilah, Baja...?

Strabó — görög Strabos — szül. Kr. e. 66 és meghalt Kr. u. 20-ban. Görög térképrajzoló és utazó volt. Strabos térképezte fel az akkor ismert világot. Természetesen feljegyezz minden említésre méltót a helyeken, amerre járt. Ő találja meg Mezopotámiában az Eufratesen a hidat, amely-nél bejegyz, hogy „Traján császár Dáciában ezt utánozta le, annyira megtetszett neki.” Írja, hogy : ... az utolsó jégkorszak után, a ma ismert európai szárazföld kialakulásakor, a Földközi-tenger keleti és afrikai medencéjében, és a szigetvilágban már óriási kultúra virágzik. Az emberi társadalom tör-

zsekben, törzsszövetségekben, városállamokban él. Az egy földrajzi területen élő, egyfajta és egyvérű népeket a többiekkel a sorsközösség egymás mellé állítja. Királyságok, köztársaságok, érdekszövetségek alakulnak. Törvényeket hoznak, szigorú betartásáról gondoskodnak. A vízi törvényeik pl. olyanok — Strabo szerint —, hogy az példa lehet mindenkor. Családnevek alakultak már ki, dinasztiai, b i r o d a l m i gondolat és annak megvalósítása. Ugyanazt jelenti akkor, mint napjainkban — írja Strabo.

Elővettem egy ókori térképet — 1570-ből való feljegyzése az addig ismert világnak. Azután elővettem egy legújabbat. 1900. februári száma az Amerikában megjelenő National Geographik Magazinnak. Majd Strabo feljegyzése után indulva, kikerestem a helyet, ahonnan kiindult a család, amely Strabo szerint a Földközi-tenger afrikai medencéjében, Közel- és Közép-keleten kialakította a „republicat”. Abban az időben vizeken történt a távolabb jutás. Így az volt az úr, aki úr volt a vizeken. Abban az időben a „vizek ura” a phöníciai nép volt. A birodalom élén pedig a Barca dinasztia volt...! Az abban az időben kialakuló Európába, fel a vizeken — Olt, Maros, ki indulhatott tehát... Ki adta a hegyeknek a Kárpát nevet...? Rodos és a mai Kréta sziget között egy másik sziget van... Neve ma is Kárpátos.

Tyre, a libanoni tengerparton van... Ma már jelentéktelen kis hely. Az angol lexikonok feljegyzik, hogy — épült Kr. e. 2800 esztendőben. Fejlett kereskedelmi város. Első, ahol készen előállított gyártmányokat vásárolhatnak messze földre — selyem, festékipar (Kr. e. 2800 évvel) és, hogy ez a város látja el áruval (kulturcikkkel) Babilonia, Syria, Persla vidékeket stb! És — mint írja az angol lexikon — ez a nép, amely építette annak idején azt az óriási kereskedelmi és kultúrközpontot, építi később Karthágót, Kr. e. 1100-ban.

Strabo feljegyzik, hogy az ókori népek az akkori „túl népes” részekből megindultak, vándoroltak az akkor még barbár Európa felé...

Természetesen a Nyugat felé vándorlás, évszázados, évezredes folyamat. A vizeken feljutnak Észak felé, a Kárpát vonaltól keletre eső folyók mentén is. Feltehetően ők adják a mai Kréta sziget ókori nevét — Kandia — is. Ezt őrzik valószínűen Debrecenben a Kandia utca neve. A Földközi-tenger mindkét medencéjében azonosnak található — minden átírás nélkül ma is — azonos településck nevei. A birodalomalapító Barca, Barcza név, pontosan így van írva ma is a mai Líbia területén — akár Erdélyben a Barcaság. Spanyolországi egykori helyüket Barcelona őrzik, Tyre a Krisztus előtti ókori kultúra központja. Beletartozik szervesen Mezopotámia is.

Az ismert sumir-akkád vitában tehát eldőnti a kérdést az angol lexikonok tudósítója. Tyre = The Columbia Viking Desk Enciclopedia.

Az ókori 1570-ben megrajzolt térkép szerint — a mai Líbia, Barcza — az 1980-as legújabb térképen már Barqa — alcímben Cyrenia. Az ókori térképen a Barcaságban (Líbia) a következő nevek ma is = Béda, Zilah, Bir Zoltan (Zoltán fia, vagy kis Zoltán) Zelten, Hun. A mai Tunisziában (Karthágótól kicsit délre) Arad, Bea-Baja? — A mai Algír város alatt Blida (Atilla öccse).

Strabo feljegyzi, hogy Karthágót építő nép, az az őshaza nevét adta a város alatti tengernek, Zyren-tenger... Előbb azonban, a Kárpátok után, megkeresztelik a ma ismert Tiroli-hegyeket. Mikor a Pun háborúkról írnak a történészek, ~~punok~~ alatt azt a népet kell értsük, amely nép Nyugat-Magyarországot Pun-Oniának keresztelte, mert a rómaiak már Pannóniát írják a térképeikre...

Hogy a Földközi-tenger európai és afrikai medencéjében talált, és a mai napig változatlanul megmaradt ősi nevek mennyit változtak eddig, Isten tudja — városnevek — törzsszállások, törzsszövetségek nevét őrzi-e, vagy szabad városok, a titkot évezredek rejtik magukba. Hunok, Baján avarjai és Karthágó építői, egészen közel vannak egymáshoz. Ha Tyre-t Kr. e. 2800-ban építették, 1700 esztendővel azután Karthágót, míg odáig értek, mindehnyit maradandót alkottak.

1100-ban Kr. előtt, áll Karthágó. Az akkor ismert világ Thyre után leg-hatalmasabb gazdasági központja. A római birodalomnak szüksége van rá. Bárca, Hamilcar fia — Hannibál — mint írja Strabo — leopárdbőr kacagánnyal, mint „had-úr” néz a rómaiakra...

Sok vita volt már akörül, hogy honfoglaló apáink viseletében a párdúc-bőr kacagány honnan eredhet...? Ugyanis ahonnan ezek a vadhordák beözönlöttek a „kultúr Európába, Ázsiába, ott párdúc nincsen” és honnan ered a mai „hadúr” szavunk?

Karthágónak el kell esni. A feljegyző szerint azonban az igazi ok nem az, hogy az „erkölcstelensége” döntötte meg. Ugyanis a győztes rómaiaknál az „erkölcs” alatta van a karthágói erkölcsnek.

Történelemforduló van. Európa kezd benépesedni, törzsi életből néppé formálódni. És a letelepedéssel járó fejlődő emberi igények, fejlettebb kapcsolatokat, kereskedelmi pontokat kívánnak. Több hasznót a vállalkozóknak.

Felhívjuk a figyelmet az amerikai történetíró Herold Lamb — *Hannibal*

c. könyvére. Akik tehetik ugyane szerzőtől olvassák el a *Sulejman the Magnificent* c. könyvet is. Ebből a magyarországi török háborúskodást ismerik meg valójában. *Hannibál* c. könyvében pedig a szerző a görög Strabo feljegyzéseit veszi vezérfonalnak. Mint előbb írtuk, Strabo Kr. e. 66-ban született. Mikor tehát Karthágo környékét térképezte, még „száj-hagyomány” is őrizi Hannibál emlékét, s azt Strabo feljegyzi. Akik ismerik Atilla hódításának irányát — már ahogy meg van örökítve — láthatják, hogy az, mintegy folytatása Hannibálnak a rómaiak elleni hadjáratnál. Röviden, hogy Atilla hódításának célja, a rómaiak által az ősoktól bitorolt örökség visszaszerzése, a római birodalom megbuktatása. Ezt azonban csak Atilla unokája éri el, Odovacár. Róla azt írja a nyugati történetíró, hogy „herulok királya”.

Ezt a kis kitérőt azért írtam le, hogy aki teheti, olvassa el a Hannibálról szóló könyvet, a Strabo-féle feljegyzésekért... sok ősi legendánknek eredetét találja meg benne.

Hódító Vilmos 1066-ban még véres harcot vív, hogy lábát megvethesse a mai Angliában. Árpád apánk 896-ban magyar birodalmat alapít, az elsőt az akkori Európában. — És dinasztiát. Ennek értékét akkor tudjuk felmérni, ha tudjuk, hogy a mai egységes Németországot csaknem egyezer év után, akkor is óriási nehézségekkel tudja összekovácsolni Bismarck, a sok kis királyságból. A honalapításnak azt a tehetségét, máról holnapra elsajátítani nem lehet. Itt nemcsak egyetlen vezéregyéniségre van szükség, de érett néptömegekre is. Később, mikor Szt. István megyékre osztja az országot, szemünkbe kell, tűnjön, hogy pl. Arad város, de több is — megye! Honfoglaló őseink, országépítő elődeink, ismerték a népünk történelmét visszafelé annyira legalább, mint mi...

A napjainban 2000 éves múltjukra hivatkozó románok, mint őslakosok, követelik Erdélyt — de azok is, akik e törekvéseket támogatják, a legnagyobb mértékben azt igazolják a művelt világ előtt, hogy az elmúlt idő alatt semmit sem fejlődtek...!

A mai románok követelésének alapján — mi magyarok több joggal követelhetnénk pl. Arad városát — települését — a mai Izrael állam területén a Holt-tenger medencéjében. És ha akadna, aki emiatt méltatlankodna, akkor románok adta példa alapján „háborús bűnösnek, gyilkos nyilasnak, fasisztának, nácinak” nevezhetnénk...

★★★

Az európai országhatárok kialakulásával, népek, nemzetek szaporodásával, egyre nagyobb jelentősége van a Kárpát-Duna Medencének. Az ott élő többféle népek érdekét, békés együttélését biztosítani tudó, ún. „vezető” népre volt és van szükség. Az Árpádok és Hunyadiak korában, a történelmi Magyarország területén élő népek érdekeit, békéjüket, sok esetben a honfoglaló magyarok áldozatvállalásával is biztosították.

1526-ban Mohácsnál a törökkel vívott harcban kivérzett a Magyar Nemzet. Az ország egyik része török megszállás, a másik része Habsburg uralom alatt van. A 150 évig tartó török megszállás után, 1687-ben megszűnt a független, szabad, nemzeti Magyarország. Az 1687/4. tc. szerint a magyarok annyira megörültek, hogy a Habsburgok felszabadították őket a török megszállás alól, hogy „hálából” a Habsburg-házra ruházták a Koronát, és a nemzeti függetlenséget biztosító ellenállási jogot. Ősi Alkotmányunk meggyalázása volt ez. Ezzel elkezdődött nemzetünk csaknem 400 esztendő tragédiája. A Habsburg-háznak nem a magyarság kellett, hanem a Kárpát-Duna Medence. Elkövetett tehát mindent, hogy a magyar fajtát kiirtsa. Hazánk kulcsterülete Európának, és ezen a kulcsterületen keresztül a Habsburgok kegyelmétől függött Európa és a keleti részek fejlődése is.

1688-ban már állanak a vérpadok Hazánkban a függetlenségüket követelő magyarok számára. Akasztófa-erdők szerte az országban. Magyar rab-szolgákkal telnek messze országok rabszolga piacai, és magyar gályarabok húzzák idegen vizeken a hajókat. Zrínyi Ilona édesapja — Zrínyi Péter, Nádasdy, Wesselényi, Frangepán és Martinovics mint „összeesküvők” négyfelé vágatnak, és Erdély egyik városában Nagyváradon 6 napig az emberi roncsok kifüggesztve állanak, augusztusi melegben, rovarok prédájára, emberek veszedelmére. Román nevet nem látunk sehol a magyar függetlenséget követelők sorában — de ott vannak a „szentséges császár” — ahogy ő nevezte magát — táborában. Napjainkban az ún. Emberi jogokat védők elé csak ezt az egyetlen történetet letennénk — mi lenne a véleményük. Vegyük mindezek mellé a még nagyobb — a nemzeti életnek, szellemi síkon való megsemmisítését. A közoktatás magyartalanító igyekezetét, történelmünk hamisítását.

Thököly Imre, Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos szabadságharca függetlenségünkért — „csak” forradalom, király elleni lázadás — néven lesz megörökítve.

Az 1867-es kiegyezés hozott megkönnyebbülést a Nemzetnek, de

amiért az 1848-as szabadságharc kezdődött — a Nemzet függetlenségét nem adta vissza. Magyarországra ráépítették az Osztrák-Magyar Monarchiát. Az I. világháború után, megdőlt az Osztrák-Magyar Monarchia Trianonban, és annak alapja, Magyarország károsodott legjobban... Szétdarabolták az ország testét. Véreinket — családokat — szétszórták.

Mi magyarok, a világ közvéleményéhez fordulunk, kérdezzük ... felelősek lehetünk-e mi mindazért, amelyet a Magyar Nemzet nevében, a magyar függetlenséget kezükben tartó, tőlünk idegen „koronás hóhérok” elkövettek akár hazánk területén élő más népek ellen, akár Európa ellen...?

Sem az I. sem a II. világháború nem a mi kezdeményezésünk volt. A két háború közötti trianoni Magyarországnak 7 millió lakosa volt. Az ország irányítói (állami V. fizetési osztályig) 85%-ban az Osztrák-Magyar Monarchia „itt felejtett” rétegéből tevődött. Az országban 3 millió koldus volt, 100 %-ban honfoglaló ősök ivadékai.

A románok részéről induló Wass Albert elleni támadásból látjuk, hogy dr. Szemák Jenő *Living History of Hungary* c. kiadvány miatt támadják. — Dr. Szemákot „háborús bűnös” náci-nyilas-fasiszta (szokott recept) jelzőkkel díszítve. Nevezett könyvet, a Sout California Egyetem adta ki először, az egyetem engedélyével adhatta ki Wass Albert ismét. Milyen titulust adnak a South California Egyetemnek...?

Dr. Szemák Jenő ükapja, Rákóczi fejedelem jogi tanácsadója volt. Ő maga igazságkereső. A bírói eskü kizárja, hogy politizáljon a bíróság tagja. Dr. Szemák betartotta esküjét. Törvényszéki bíró korában a fennálló törvények alapján ítélte el Rákosi Mátyást, és ezen törvények alapján ítélte el Szálasi Ferencet is. Rákosi idejében kikérték mint „háborús bűnöst”. A győztes hatalmak egyik legnagyobb egyénisége nem engedte át Rákosiéknak, azzal az indokolással, hogy dr. Szemák nemcsak magyar jogász, és az élő egyik legnagyobb nemzetközi jogász is, tehát nemcsak magyar érték. Módjában lett volna a hazátlanságban változtatni sorsán, ha „politikából” megalkuszik. Idegenek kegyelem segélyén halt meg.

Szálasi Ferencet az arra leghivatottabb Fórum — Izrael államügyésze Hausner, rehabilitálta — mentette fel — a zsidó vér-vád alól, az Eichmann

per kapcsán. Annak idején az amerikai újságok lehozták. A szabadföldi magyar sajtó a mai napig sem hozta le. — Bach-huszárok serénykednek a magyar sajtó berkeiben.

Prof. Macartney — az angol történész — *October Fifteenth* c. munkájának Szálasiról szóló részében azt írja, hogy Szálasinak magyar birodalmi tervei voltak...

Szálas Ferenc tisztában volt azzal, hogy a „magyar birodalom” visszaállításának legelső pillére, a m a g y a r f ü g g e t l e n s é g visszaszerzése!

Ami nem sikerült évszázadokon át, és amiért annyi élet- vér- és könny-áldozatot hozott Nemzetünk, a felséges Isten akaratából és a nemzet boldogulásáért bitót is vállaló magyar férfiak akaratából sikerült. A történelmi magyar határok visszaállítása tehát csak idő kérdése, mert nemzetünknek a joga biztosítva van ehhez.

Új világ van kialakulóban. Európának ma sokkal inkább szüksége van és lesz Délkelet-Európára, mint összekötőre. Európának ott azon a helyen olyan népre van szüksége, amely vezető szerepét nem „harácsolásra”, hanem a többi népekkel békésen élve, érdekeiket összehangolni tudja.

A kialakuló Új Európának nem Trianont módosítgató, vagy ilyen-olyan formában unió-kat szervező csoportokra, hanem a történelmi Magyarországra van szüksége, s lesz egyre jobban... A történelmi Magyarországnak pedig Erdély szerves része, Horvátország Fiumével „társ-ország”, mint volt 700 éven át.

Lehet-e a románság ott vezető, ahol szükséges a békés együttélés, a mai Románia pedig nem a békés megoldást keresi, hanem az ott élő népek k i i r t á s á v a l akarja magának az egyeduralmat megteremteni...

A két háború közötti román értelmiséggel volt kapcsolatunk. Ők úgy látták, mint mi az elkövetkező Új Európa képét. De a II. világháború után ezt a román réteget Pauker Anna és „munkatársai” pontosan úgy irtották, mint Rákosi Mátyás és „munkatársai” a magyarokat — fejdázatokkal, a napjainkig tartó „fejdázattal” szerte a világon...!

Fentiekben bemutattuk, hogy kinek van ősi joga Erdélyhez — az egész Kárpát-Duna-medencéhez. Meggyőződésem, hogy magyarok otthon, de szerte a világban is készek arra, hogy megállják helyüket ezen az ősi örökségen, a Történelmi Magyarországon.

A 750 ÉVES ARANYBULLA SZEREPE NEMZETI ÉLETÜNK BEN.

A megtestesült Ige után — 1222-ben II. Endre, magyar király kihirdette az Aranybullát. Ígéretes tavaszi idő volt.

Az Aranybulla kihirdetése után — írják a történetírók — a világ második nemzete a magyar. Az angol Magne Carte ugyanis 7 évvel előbb kelt. Írják azt is a történetírók, hogy a magyar Aranybulla igen hasonlatos az angol Magne Carte-hoz, mert a magyarok alkotmányuk megszerkesztésénél figyelembe vették az angol Magne Carte törvényeit.

A történetírók azonban nem angolok, akik a fenti tételt jegyzik, hogy ti. az angol az első nemzet a világon, más írók írják, hogy a „magyar a második”.

Helyénvaló lesz megnézni, hogy mit ír a magyar történész. Ámbár nem származik hátrány a fenti megállapításokból sem a Magyar Nemzetre.

Horváth Mihály — csanádi püspök, Kossuth volt kultuszminisztere — magyar történész, 1842-ben kiadott Magyarok Története c. munkájában II. Endre és korát tárgyaló fejezetben írja:

„II. Endrét az országos bajok és a főnemesség kényszerítették az Aranybulla kihirdetésére. A híres törvénykönyv, amely Aranybulla név alatt a magyar alkotmányos szabadságnak mind máig m á s o d i k alapul szolgált, s mint ilyen méltó, hogy főbb pontjaiban előadáséék...

Mind az országos nemeseknek, mind más szabadoknak — a mai értelemben, a honfoglaló magyarság és vezetőinek ivadékai — Szt. István-tól nyert jogait s kiváltságait helyreállította. Az elajándékozott királyi várakat — javakat —, kivéve azokat, amelyeket hadi érdemekért adtak, mind visszavétessenek. Egész vármegyét, várkerületeket a király többé nem ajánldékozhat, mert ez a hon-védelem alapja,

— idegeneknek az ország tanácsa nélkül, a király javakat sem ingyen, sem pénzért nem adhat — ha adott eddig, az a magyarok által visszavehető legyen,

— kamaraispánok, sóharmincad tisztek csak nemesek lehetnek. Zsidók, szerecsenek nemességre nem emelhetők, pénzváltástól, adószedéstől eltiltassanak,

— végezetül — hogy a nemességnek joga van fegyvert is fogni a királlyal szemben, hogyha megszegi a törvénybe iktatott pontokat. Az idő

múlásával módosult a nemesség szerepe és az átment az országgyűlésre, és mindenben az Alkotmány szellemének megfelelő formában.

A fentiekből azt látjuk, hogy 1222 tavaszán II. Endre csak is m é t e l t e n kihirdeti, s megerősíti mindazt, amit Szt. István már kihirdetett jóval előbb.

Azonban mindaz, amelyet Szt. István mint vezérfonalat szem előtt tart az ő munkásságánál, a Honfoglalás előtt — Etelközben már megvolt alapjaiban.

Horváth Mihály írja ezzel kapcsolatban, hogy mielőtt Etelközből a magyarok honfoglalásra indultak volna — előbb egyesülve az ott talált magyarokkal azonos vérű kunokkal és kabarokkal — vezért választottak. Szerződésüket öt pontban foglalták össze.

1. hogy a fejedelem ezentúl mindig Álmos családjából származzék,
2. hogy amit közös erővel szereznek, abból a vezetésük alatt élő népek érdemeik szerint egyformán részesülnek,
3. akik Álmost szabad akaratukból fejedelmül választották, sem ők, sem utódaik a fejedelem tanácsából, s a haza kormányából soha ki ne zárassanak,
4. ha utódaik közül valaki a fejedelem iránti hűséget megszegné, vagy a törzs-fejek között meghasonlást szítana, annak a vére ontassék,
5. ha valaki az esküvők közül — akár a fejedelem, akár a törzs-fejek ezen esküt megszegné, a Nemzet kebeléből örökre kizárassanak.

A honfoglalás után — 896 — Árpád összehívta az első nemzeti gyűlést Pusztaszeren. Itt a törzsfejekkel és a nemzetségfejekkel 34 napig tanácskoztak.

Részletes tudósítást emlékeink nem adnak e gyűlés eredményéről — írja Horváth Mihály —, Anonymus az ezt említő egyetlen kútfő, és ő is csak azt mondja, hogy Pusztaszeren a jogok és kötelességek, a nép, a főrendek és a fejedelem közötti viszonyok lettek szorosan meghatározva, a bírák rendeltettek, a törvénykezés s a büntető törvény szabályoztatott. Azonban e néhány szó is elég arra, hogy lássuk az ország felosztásának, mint később kifejlett helyhatósági rendszernek, itt vetették meg alapjait — fejezi be Horváth Mihály.

Igen keserű lesz a szájízünk, ha arra gondolunk, hogy milyen furcsa véletlen folytán, eltűnt minden az Árpád korát megörökített emlék annyi-

ra, hogy már Anonymus is, mások is alig emlékeznek valamire a fentiekén kívül.

Az Etelközből honfoglalásra indulók szerződéséből is láthatjuk, hogy a fejedelem minden sorsdöntő kérdésben együttesen dönt a törzsfejekkel, nemzetségekkel, akiket a nép emel maga fölé, a honfoglalás után Pusztaszeren újra nemzetgyűlést tartanak, hogyan rendezkedjenek be... Őseink minden lépésüket, mindig az egész népi közösség érdekeinek szem előtt tartásával és beleegyezésével tették. Az első és leglényegesebb pont a hon- és nemzetvédelem.

Külön gondoskodás történik a személyes szabadság védelméről is Pusztaszeren — a gyengék, özvegyek és árvák gyámolítása... stb. Szolgáságba magyar csak nagy hadi bűnért alacsonyítottak... az itt talált népek, akik ezelőtt szabadok voltak, s a magyaroknak önként hódoltak, ezután is megtartották szabadságukat, sőt azok előkelői a magyarokkal együtt földbirtokot is szerezhettek. Csak azok lettek szolgáságba vetve, akik ellenálltak a magyaroknak — írja Horváth Mihály.

A fentiek tudatában kérdezzük Pusztaszer után több mint 1000 esztendővel, napjainkban a fentinel különb demokrácia hol van...? Azt is kérdezzük a nyugati íróktól, történészekről, valóban „barbár horda” volt a honfoglaló magyarság?

Azt látjuk, hogy az angol Magne Carteből, amely 1215-ben lett kihirdetve, 896-ban Pusztaszeren nem másolhattak ki semmit Árpád fejedelemék. De látjuk azt, hogy minden nép és nemzet életében azonos az erkölcsi alap, ha az élet körülményei a továbbiakban nem is azonosak.

II. Endrét az Aranybulla kihirdetésére — megerősítésére — a honfoglaló magyarság ivadécai kényszerítették. Azon jogok, amelyeket Szt. István sem hagyhatott figyelmen kívül az ország alapításánál. Ez még így is egyre inkább háttérbe szorult, a Szt. István és felesége által betelepített idegenek által. István király és felesége, és a következő királyok is — kivéve Szt. Lászlót — túlságosan is hódolva a kor szellemének, versengve egyengetik útját az egyház lobogója alatt hazánkba minden felől érkező külső szándékoknak.

Az Aranybulla kihirdetése után hamarosan a tatárjárás száguld végig hazánkon. A magyar történetírók feltűnően keveset írnak az ezt megelőző

okokról. Külföldi történetírók — akár mint a török háborúról is — sokkal bővebben foglalkoznak a tatárjárást felidéző okkal.

Az Aranybulla megerősítése utáni magyar századok tarkítva vannak olyan eseményekkel, amelyeket „magyar széthúzás”, „turáni átok” cím alatt szokás emlegetni. Igazi oka ennek legtöbbször a honfoglaló magyarság ivadékainak az uralkodó rendszer által való kisemmizése — idegenek javára. Legtöbbször jogos követelése a magyarságnak a mindennapi kenyérhez és a haza földjéhez.

Hunyadi János kormányzósága alatt éri el a magyarság azt a szerencsés pillanatot, amikor visszaállítják jogait úgy, mint Szt. István korában volt. Hunyadinak a Szent Korona előtt, mint kormányzónak tett esküje, a Magyar Nemzetre visszaruházza azokat a jogokat is, amelyeket Szt. István rögzített az Egyházzal, mikor a koronát kapta, s amely Hunyadi idejére igen meg lett „módosítva”. Sajnos, nagyon rövid ideig tartott ez az idő.

Mátyás király alatt ismét fellélegzik a magyar nemzet, hogy az igazságot ismét elveszítse...

Mohácsnál a költő siratja a nemzetet. Pedig Mohácsnál csak 24 ezer hősi halott volt, a törökkel vívott — de valójában nem magunk védelmében, hanem Nyugatért való harcunkban. Reánk szakadt a 150 esztendeig tartó török megszállás. De kibírtuk azt is. Elérkezett a török megszállás alól felszabadulásunk, amely után a Nemzet az 1687. IV. törvénycikkkel, függetlenségének legerősebb fegyverét ráruházta a királyra azt, hogyha a király megszegné a nemzetnek tett esküjét, fegyverrel ellenállhat a nemzet. Mohácsnál 24 ezer magyar hős esett el, de az 1687. IV. törvénnyel a magyar függetlenség.

Az akkori indokolása az volt az 1687. IV. tc.-nek, hogy a magyar nemzet hálál ruházza a Habsburg-házra.

Magyar és külföldi történészek munkáiból ismeretesek ma már azon események, amelyek a magyarságot ilyen „hálára” indították. Hiszen a török hódoltság is onnan zúdult nemzetünkre, ahonnan a „hála” indokolása. A magyarság eme hálájáért, hogy a függetlenségét ráruházta a királyra — a király fizetett.

Egy éven belül álltak a vérpádok hazánkban. Kolonics, az esztergomi érsek, Caraffa tábornok Bécsből megérkeztek. A protestáns magyart, mert „eretnek”, a katolikus magyart, „mert lázadó” vitték a vérpadokra és akasztófákra, és a nápolyi rabszolgahajók megteltek magyar rabszolgákkal. Ontotta a magyar király a magyar javakat bőséggel minden olyan európai

népnek, aki az ő zsoldjában állt — csak magyar lézengett hontalanul, éhesen a hazában.

Sok feljegyzett és fel nem jegyzett véres összecsapás, a magyarság jogaiért való harc, egyenetlik Thököly, később Rákóczi Ferenc útját. Egy emberként áll a nemzet Rákóczi mögött, de hiányzik, és nem érkezik a külföldi segítség. Elvárzik Rákóczi Ferenc szabadságharca, csak „lázadó” lesz a magyar ismét. A történelem folyik tovább, és a Magyar Nemzet 1848-ban szintén ott áll az esküt szegő királya előtt. De a király az 1687/IV. tc. alapján a „király elleni lázadókra” behívja az orosz haderőt.

Az I. világháború — amely szintén Habsburg és mögöttesek szándékaiért tört ki — a magyarságra zúdította ismét a legnagyobb tragédiát. Azt azonban mégis ennek tulajdoníthatjuk, hogy a nemzetnek végre sikerült detronizálni a Habsburg dinasztiát, és ezzel az 1687/IV. tc., vagyis a nemzetünk függetlenségének biztosítása visszaszállt a nemzetre 1921-ben...!

Horthy Miklós kormányzósága sok magújhadást nem hozott a nemzetre. A trianoni csonka országban az Osztrák-Magyar Monarchia idejéből itt maradt terheket is viselve, a magyarság éppen olyan hontalanul bolyongott a Hazában, mint előbb. Óriási kiterjedésű egyházi és más birtokok megmaradtak azok kezében, ahova még a Habsburgok kegyelméből kerültek. A vezető réteg óriási többségben a Monarchia korából maradt, vagy csak ivadécai voltak. Szellemisségükben — mint a felmerülő események mutatták később — magyarrá lenni nem tudtak, magyar érdeket képviselni méltók nem voltak.

A trianoni csonka ország 7 millió lakosából 3 millió koldus van — emeli fel hangját a magyarságért mélységesen aggódó egyik legnagyobb író, Oláh György. Népi válság van a népi Magyarországon — írja a nagy próféta, Milotay István. Az országgyűlési képviselő választások pedig rámutattak, hogy melyik az a politikai irányzat, amelyben a nemzeti magyarság kívánalmait biztosítva látja.

Laczkó Miklós munkájában, amely *Nyilasok és nemzeti szocialisták* címen, Budapesten jelent meg 1966-ban, a legnagyobb mellébeszéléssel sem tudja a magyar nemzeti szocialista pártok előretörését meghazudtolni, a választási statisztikák feldolgozásánál.

Hazánk kulcsterület Kelet és Nyugat között. Többféle nép különböző szándékainak ütközőjében. Így a II. világháború is elvonult fölöttünk, törve-zúzva élet- és anyagi javainkat.

A magyar kormányzó, Horthy Miklós 1944-ben a nemzet megkérdezé-

se nélkül tárgyalni kezdett a hazánk egy részét már megszállott haderővel, és letette a fegyvert előttük, megszegvén a nemzet védelmére tett esküjét. A nemzetre ezzel visszaszállt az Aranybullában ismert jog — a király, ill. az államfő akaratával szembeszállt, és felvette az államfő által letett fegyvert.

A magyar Alkotmány értelmében az utolsó törvényes választások 1939-ben voltak hazánkban. Mikor idegen haderő egyetlen tagja sem volt jelen. Ez az utolsó, alkotmányos országgyűlés 1944 októberében koalícióban egyesült. Az Alkotmány szellemének megfelelően Szálasi Ferencet nemzetvezetőnek választotta, majd az előrenyomuló megszálló haderő elől, Nyugatra kényszerült. Felosztatva — a mai napig nincs. Ebből eredően az Aranybulla értelmében mindaz, ami ma Magyarországon van, kényszerítő körülmények hatására van, nem a nép szabad megnyilvánulásának eredménye.

Szálasi Ferenc a Szt. Korona előtt tett esküjével — mint annak idején Hunyadi János kormányzó — a Magyar Nemzetnek mindazon jogait visszaszámarmaztatta, amelyet még az Aranybulla előtt, Szent István, sőt előtte a honfoglaló Árpád vezérék iktatták pontokba a pusztaszeri nemzetgyűlésen. Ezen a tényen nem változtat az, hogy a kor szereplői, a kortársak, milyen személyes érzelmeket táplálnak a történelmi eseménnyel kapcsolatban. Nemzeti életünkben — jövőt formáló.

A mai Magyarországon megváltozott az államforma is, a királyság után köztársaság lett. Európában sem az első, hogy még úgynevezett katolikus királyságok is átmentek már jóval előbb a köztársasági államformába. Azonban ezt az államformát hazánkban sem a nép akaratának megnyilvánulása hozta létre, hanem a megszálló haderőre támaszkodók, részben idegen állampolgárok — moszkoviták stb. igyekezete.

Jóllehet, hogy a magyar nép üdvösnek találja ezt az államformát, azonban, hogy elfogadhassa, ahhoz előbb ki kell vonulni a szovjet megszálló csapatoknak és alkalmat biztosítani a magyar népnek, hogy nyilatkozzon saját akaratából az államforma kérdését illetően is. Mindaddig, amíg idegen haderő — akár egyetlen egy is — van az országban, semmis minden szerződés, minden törvény, amelyet a magyar nép nevében kötnek.

Éppen úgy semmis azonban minden olyan megállapodás is, amelyet Nyugaton élő és különböző politikai lobogókat magukra öltő személyek, csoportok, vagy az úgynevezett „magyar sajtó” hangadói, különböző szándékú érdekcsoportokkal kötnek az időre, ha szovjet megszállás alól felszabadul nemzetünk.

Az 1956-os szabadságharc idejéből igen markáns megnyilatkozásokat volt módunkban tapasztalni e téren — azóta az ún. „szabadságharcosokkal” számuk még szaporodott is. Hasonlatosak a nyugaton különböző felelős helyek felé való sündörgések azokhoz a ténykedésekhez, amelyek a török hazánkból való kivonulását előzték. Egyéni érdekeik szolgálatában idegen érdekeket csempészni be a felszabaduló országba. Ilyen nyugati „hálára” indító cselekedetekre azt mondjuk mi, hogy túlságosan él a Rákóczi-féle szabadságharc emléke és az 1848-as szabadságharc keserve nemzetünk lelkében. Az 1687/IV. ismétlődni többé nem fog.

Az angol Magne Carte és a magyar Alkotmánynak sorsa is hasonló. Mint tudjuk a történelemből példa van arra, hogy az angol alkotmány külföldön volt — emigrációban, akár a mai magyar országgyűlés. És mégis a Magne Carte adta vissza az angol nép szabadságát és függetlenségét annak idején.

Mi tudatában vagyunk annak, hogy a győztes hatalmak tisztában vannak azzal a jelentőséggel, hogy az alkotmányos Magyarország soha sem csatlakozott a Keleti Blokk országaihoz. Így a II. világháborút veszített magyarság kérdését nem lehet azonos értelemben tárgyalni, mint azokét, akik önként csatlakoztak a Keleti Blokkhoz. Meggyőződésünk, hogy az Európát rendezni óhajtó hatalmak megtalálják a módját a magyar kérdés olyan megoldásának, hogy a magyarság ismét visszanyerje azt a szerepét Délkelet-Európában, amelyen, míg magyar volt őrségen, több biztosítékot nyújtott egész Európának.

Az Aranybulla, II. Endre által 1222-ben megerősített honvédelmi és magyar nemzetvédelmi szempontból rendkívül értékes okmánya tehát, s a mai napig sem veszített értékéből. Áldott legyen őscink emléke, míg magyarok jele, a nap az égen lesz.

300 ESZTENDEJE, HOGY MEGSZÚNT A FÜGGETLEN, SZABAD KIRÁLY-VÁLASZTÓ MAGYARORSZÁG

Ami Budavár visszavétele után következett

1686 szeptemberében Budavára felszabadult a kb. 150 esztendeig tartó török megszállás alól. A vár felszabadulása nemcsak magyar, de több európai népek által is küldött zsoldosok harcának eredménye volt. Azt jelenti ez, hogy nemcsak Budavára, vagy Magyarország felszabadításán volt a hangsúly, hanem a török haderő visszaszorításán, amely akadályozta az európai népek fejlődését. Érthető tehát, hogy örült az egész Európa.

Azonban Budavára felszabadulása még nem jelentette a török háború végét. Budától nem messze, pl. a Baranya megyei Nagyharsány község is csak a következő évben szabadul fel. Az ország déli része és Erdély nagy harcok színtere, és Zentánál harcát a törökkel Savoyai Eugén majd 1697-ben vívja. A háborúnak vége, 1699-ben következik el a károlyvárosi — ma Carlovici — békekötéssel.

A karlovici békekötés, a török visszavonulása után, módja lesz elmélkedni majd a magyaroknak, — velük az európai népeknek — hogy mikor volt rosszabb, a török hadjárat alatt, vagy azután, mikor megszűnt a „török-vész”...?

Mi volt a török hadjárat igazi oka?

Krónikásaink, történetírásunk, a népoktatás stb. arra épültek fel, hogy a „pogány török” a kereszténység elpusztítására tör... Ha ez igaz, akkor miért nem harcolt a „pogány” ellen az egyetemes kereszténység? Franciaország, Lengyelország pl., akik szintén a kereszténység hordozói. Az európai török hadjáratnak óriási irodalma van nemcsak az európai, de az egész világirodalomban. Legutóbb pl. az Amerikai Geografik Magazin 1987-es novemberi száma is foglalkozik a „csodálatos” Sulejmmannel. Az amerikai történetíró, Harold Lamb 1951-ben megjelent könyve — amely 1954-ben 5 kiadást ért meg — leírja az egész magyarországi Sulejman hadjáratával kapcsolatos történetet „Sulejman the Magnificent” c. munkájában. A helyszínen tanulmányozott naplójából részleteket hoz. Így pl. ma tudjuk, hogy a mohácsi csata utáni reggelen, mit jegyzett be... Ugyancsak Harold Lambtól olvashatunk a tatárjárás igazi okáról is, aki nem ismeri a hazai Sajtó folyó környékét, ha olvassa — megismeri.

Az az érdekes, hogy — kivéve az európai történetírókat — a keleti hódí-

tókról azt írják, hogy hitükért senkit sem bántanak. Vallási meggyőződésüket a megszállásuk alatt lévő népeknek tisztelettel nézik.

Magyar egyházi lapban olvastuk az elmúlt évben, hogy a palesztinai Szent Földön járó zarándokok látták fehér márványtáblán megörökítve a Sulejman szultán nevét, aki a megrongálódott kegyhelyeket újjá építette... Minden vallásfelekezetnek kegyhelyet építtetett. A zsidók Siratófalát is kiásatta a reárákódott homoktömeg alól... Ez a Sulejman, azonos személy a „kereszténységet elpusztítani akaró” Sulejmannal...

Ezalatt Európában olyan vallási kultúra virágzik, amelyre a történelem a „sötét középkor” bélyegét sűti. Élő emberek alatt égnek a máglyák, egy éjszaka leforgása alatt 25 ezer ember torkát vágatja el az uralkodó (Medici Katalin), mert más vallású, mint amit előírt az általuk táplált korszellem.

A francia Karoling császároktól a császári koronát jogtalanul szerzi meg a német-ági V. Habsburg Károly. VII. Kelemen pápa azért nem akarja császárrá koronázni. Habsburg Károly durva erőszakkal kényszeríti a pápát a koronázásra. Erről is van irodalom bőven. A pápa engedve az erőszaknak — megkoronázza. Kényszeríti azután, hogy nyilatkoztassa ki a pápa, hogy ő V. Habsburg Károly, spanyol király az egyedüli hitvédő az uralkodók között, továbbá, hogy az ő, a császár törekvései, azonosak az egyház kívánalmaival, és hogy az ő — a császár személye — azonos tisztelettel öveztesse, mint az egyház feje — a pápa személye. VII. Kelemen pápa az erőszak hatása alatt teljesíti a „császár parancsát”...

Ettől kezdve lesz a nyugat-római — a „szent római császár” — és a Habsburg Birodalom azonos a szent római birodalommal.

Az utókor majd azt írja, hogy VII. Kelemen pápa a törökkel cimborál, de így írnak majd mindazon egyházi személyekről, akik az egyházat — de a császárt nem — akarják szolgálni.

A német-ági V. Habsburg Károly császár — spanyol király — mint hitvédő, elsősorban kiirtatja mindazokat, akik a törekvéseit bírálni is merik. Behozza az inkvizíciót, s elég két tanú — hamis is —, hogy csupán a „pogánnyal való” cimboraság vádjával elégezzék. Megindul a „boszorkányüldözés stb. s eretnekség” cím alatti megsemmisítése mindenkinek és mindennek.

V. Károly azonban nemcsak a császári koronát szerzi meg a Karolinoktól, de a tervet is, amelyet még a frank Nagy Károly császárrá koronázása alkalmával (Aechen 800-ban) az odaérkező Hadrián pápával terveznek... Előre Keletnek, Jeruzsálemig... az a hatalom, amely

Jeruzsálemet birtokolja, egyszerre három világrész politikai és gazdasági vérkeringésén tartja a kezét.

A tatárjárást pl. a Karoling császárok keleti irányú törekvése váltja ki. A német V. Habsburg Károly törekvése az európai török hadjáratot. A törökkel való háború tehát nem azért volt, mert a török a kereszténységet el akarta pusztítani. Ez nem a kereszténység háborúja volt, hanem a német-ági császár Keletre való törekvéseinek, hódításának háborúja. Napóleon terve is lesz később. Ez a terve Hitlernek is valójában, ha a hétköznapi politikai zajt kikapcsoljuk, látható...

Budavár visszavétele után következő év — 1687. október 18. — Szent Lukács napjára **Lipót** magyar király, egyben osztrák-magyar császár, országgyűlést hívott egybe Pozsony városába. Ez az országgyűlés szünteti meg a magyar függetlenséget, a szabad királyválasztást, melyet Szent István az Egyházzal szemben is biztosít utódainak, és „örökös királyt” választ.

A magyar Alkotmány értelmében nem lehet választást tartani ott, ahol idegen hatalomnak egyetlen tagja is jelen van, mert a megjelenésével csupán nyomást gyakorolhat a választókra, megfélemlítheti őket stb... És hol van még a háború vége...? Azok, akik a magyarságot képviselhetnék az országgyűlésben, katonai szolgálatuk miatt sem lehetnek jelen.

Lipót magyar király 1664-ben, titokban a törökkel megkötí a vasvári békét, átengedve az ellenségnek az ország tekintélyes részét... Ezt a király az országgyűlés tudta és beleegyezése nélkül tette. Olyan súlyosan sértette meg a nemzet törvényeit — az Alkotmányt —, hogy mikor kitudódik kb. egy hónap múlva, a saját zsoldos generálisai is elámulnak... A nemzet nevében a közjogi megbízottak, az Aranybullában is biztosított 31. pontot, az ellenállást az esküszegő királlyal szemben foganatosítják... **Lipót** király erre a zsoldosait uszítja a **magyarságra**, akik törve-zúzva-égetve mindent maguk előtt, a „lázdókat” szedik össze és viszik „fej- és jószág-vesztéssel” az eperjesi verpadokra... Hogy tévedésbe ne essünk, kik az esküszegő és Alkotmányt sértő királlyal szemben az ellenállók, a törvénytári napló „lábjegyzetben” említi vezérüket, Thököly Imrét.

Egyébként ez a cikkely foglalkozik az „eperjesi árvák- és özvegyek” sorával is. Ebből világos az, hogy az a bizonyos 1668-as pozsonyi magyar országgyűlés, a magyarságot képviselő közjogi személyeket, verpadokkal, bakokkal zárta ki a „magyar törvények” meghozatalánál.

A történetírásba ez úgy kerül bele, hogy a közjogi törvények, amelyekkel a császárra ruházzák mindörökre a függetlenséget, a szabad királyválasz-

tást — a nemzet hálája jeléül adja, mert a török alól felszabadították az országot. Arról nem beszél senki, hogy honnan tudhatták a magyarok, milyen lesz a háború vége és mikor lesz vége, 12 évvel előbb, mint a békekötés ideje elérkezett... még ha ott lehettek volna is az országgyűlésen...

1687. évi törvénycikkek:

Mi... Lipót, Isten kegyelméből mindig felséges választott római császár és Német-, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát-, Szlovén- stb. országok királya, Ausztria főhercege, Burgund Brabant, Styria, Karinthia, Krajna hercege, Morvaország őrgrófja, Habsburg-Tirol és Görcz grófja stb., adjuk emlékezetül ezeknek rendében, jelentvén mindenkinek, akiket illet:

1.§ Midőn lelkünk egyéb gondjai között, ősi Magyarországunk korábbi boldog létének eszközzésére, s visszaszerzésére az is üdvös segédeszköznek látszott volna előttünk, hogy szab. kir. Pozsony városunkba az 1687. évi Szent Lukács napjára... „országgyűlést hirdetvén említett Magyarországunk és csatolt részeinek korai és rendinek közönséges gyűlést hirdetvén, s azon magunk is jelen lévén — fenséges főherceg József elsőszülött fiúunkat leendő örökös urukká, királyukká koronáztassuk...”

1687/IV. 2. cikkely

A mostani császári és királyi szent felség, fenséges finemű örökösének elsőszülötteit Magyarország s ahhoz csatolt részek természetes és örökös királyainak nyilvántják — c. Bevezetés után ...

„És minthogy ő császári és királyi legszentségesebb felsége dicsőséges és győzelmes fegyvereivel, a keresztény név iszonyú ellenségét, a törököt, számos véres és döntő ütközetben megverte. Isten segítő hatalmával az ő naponként élet-halálra kínozott nyakukról elűzte, s annak torkából, melyben ekkorig oly hosszas időtől fogva legnagyobb veszéllyel nyögének...”

1.§ „Ez oly nagy s örökké hálával említendő jótéteményeknek emlékeztére, s alázatosan kedveskedő lelkünknek mindenkorra felismerhető jeléül, a Magyarországnak s kapcsolt részeinek összes karai és rendéi kinyilatkoztatjuk, hogy mostantól jövőre, s örök időkre senki mást, mint fent címzett ő császári és királyi felségének saját ágyékából származott fiúörökösei közül az elsőszülöttet (ugyanazt határozván az 1547. évi V. tc., s más e felől elköött törvénycikkek) fogják törvényes királyuknak elismerni...”

3. cikkely

Fent tisztelt ő császári és királyi felsége fiúágának megveszekedése után, következni fognak a fent írt uralkodásban a mostani felséges spanyol király fiúörökösei, ugyancsak az elsőszülöttek — csak ezeknek kihalása után nyer-

ten helyet a karok és rendek ősi, régi, helybenhagyott szokása, s előjoga a királyválasztásban...”

4. cikkely I.§ „Mindemellett a karok és rendek e pontban is, hódolatuknak, mocsoktalan hűségük kötelességüknek további tanítására, alázattal kedveskedő, hódoló lélekkel beleegyeztek, hogy az ellenmondás és ellenállás szabadságáról, II. Endre király említett decretuma előbb említett módon leírt koronázási esküjéből, e jelen törvényes rendelettel kizárják, s eltávolítják...”

Az 1547. évi V. tc. (Magyar Közjog Compendiuma) című — törvénytár kiadvány — Budapest 1904-ben kiadott könyve szerint 15. § A királyi szék betöltése cím alatt ezt írja:

A Habsburgi I. Ferdinánd teljesen szabad választás mellett jutott a trónra, mely az 1537. évi V. tc. szerint nemcsak neki, hanem fiú utódainak is minden időre biztosított, vagyis nemcsak királyt, de dinasztíát is választott benne a nemzet...

Hunyadi János kormányzó érdeme, a „szabad királyválasztás”, aki Szent István eme legnagyobb örökségét visszaszerezte a Nemzetnek, amelyet idegen házból való uralkodóink egyházi hűbérül felajánlottak. Helytelen tehát az, ami a történetírásban ezzel kapcsolatban tudatosítva van, hogy Szent István ajánlotta volna fel a koronát.

A korona és a nemzet függetlenségének visszaszerzése Hunyadi János kormányzó által — a nemzet előtt, minden török feletti győzelménél nagyobb hálára érdemesíti őt. Ennek érdeméért választják fiát, Mátyást királlyá... Ha nem sikerült volna Hunyadi kormányzónak a függetlenség visszaállítása és a szabad királyválasztás joga — akkor I. Habsburg Ferdinándék nem hivatkozhattak volna erre...

Azonban a „teljesen szabad királyválasztás” alkalmával az ország, a h á b o r ú országa. Azt írják, hogy ez alkalommal, nemcsak királyt, de dinasztíát választ a Magyar Nemzet... Hol van a Nemzet...? Ki tette a király fejére Szent István koronáját a Nemzet nevében...? Azok a közjogi személyek, akiknek személyes jelenlétük nélkül nem lehet királyt választani, hát még dinasztíát! Csaknem kivétel nélkül ott maradtak a mohácsi csatatéren... Élükön Tomori érsekkel...! És még csak a kezdetén vagyunk az elkövetkező, s csaknem 150 évig tartó török megszállásnak.

Szent István koronáját úgy szerezte meg I. Habsburg Ferdinánd, mint bátyja, V. Károly a császári koronát — erőszak és hatalom által.

300 esztendővel ezelőtt a pozsonyi országgyűlés tehát a független, sza-

bad magyar nemzetet, az osztrák-római császárság tagállamává minősítette. Célja a birodalom más népeivel való eggyé olvasztás — miként a császársági intézménynek szokása, tűzzel-vassal. Az ellene való lázadók Thököly után Rákóczi mögött sorakoznak fel. Majd Kossuthék következnek. Függetlenségi törekvésükben segítséget nem kapnak, mert „lázadók” csupán, hiszen az 1687/IV. tc. alapján a nemzet maga adta a függetlenségét a császárnak. Palmeron, az angol külügyminiszter ezt Kossuthnak megmondja nyíltan. A nagyvilág csak a menekülő magyarokon tud segíteni... de a magyar közjogon nem... Magyarországon segíteni, csak a magyarok tudnak, vagyis a függetlenséget a császártól visszaszerezni. Az 1848-as szabadságharc alkalmával, mikor az orosz cárhoz fordul a császár segítségül, arra a közjogi tc.-re hivatkozik, hogy a „lázadók” fenyegetik a hatalmát. Mikor a cár megtudja, hogy valójában a zsarnok ellen folyik a nemzet élet-halál harca a függetlenségéért, a szabadságáért fiát, a cárevicset küldi az osztrák-római császárhoz, hogy kérje, ne tegye Magyarországot akasztófa erdővé, temetővé. Késő volt. A magyar függetlenségért folyó küzdelem vérbe fúlt.

Az ún. „Kiegyezés” csak annyi eredményt hozott a magyarság számára, amennyit a császár — mert szorították a cipőjét — megengedett. Osztrák-Magyar Monarchia, kettős királyság. Azonban az 1567/XII. tc. kimondja, hogy Szent István koronájával, csakis osztrák főherceg koronázható meg. A koronához tartozó országok szerint Magyarország és társországai ez időközben a császárság által hozzákapcsolt részekkel, felbonthatatlanul és együtt birtoklandók, hogy Ausztria és Magyarország együtt és elválaszthatatlan ugyanazon uralkodó által birtokolhassanak.

Mária Terézia és Lotaringiai Károly házassága folytán, mint „nászajándékot”, Szent István koronájához csatolják Franciaország egy részét, Elzász Lotaringiát.

Ferenc Ferdinánd trónörökös idejére már Románia is „királyság” lett.

A román király német-házi sarjadék. Ferenc Ferdinánd terve az, hogy egy ún. nép-császárság keretében eggyé formálja a birodalom népeit, s velük és általuk a nagy, hódítói álom, Jeruzsálem, mint világhatalmak biztosítóka három földrész között. A politikai és gazdasági főhatalom a császárságé legyen.

Ez okozhatta az I. világháború kitörését. Ez a terv a nyugat-európai országok, a népek szempontjából, de ugyanúgy a Kelet felé élő népek szempontjából is káros volt.

Az I. világháború az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását eredmé-

nyezte... Attól a naptól, ahogy a győztes hatalmak a Monarchia felbomlását kimondották, Trianonig 90 nap telt el... Ezalatt a magyaroknak alkalmuk lehetett volna bejelenteni, hogy igényt tartanak a történelmi Magyarországra. Miért nem jelentették be...?

Magyarország megtartotta a „királyság” államformát, de a Habsburg-házat detronizálta. Mint fent látjuk, megkoronázni csak a felséges ausztriai házából való főherceget lehet Szent István koronájával. A Habsburg-ház detronizálásával mégis a függetlenség visszaszállt a nemzetre. A Habsburg császárság felbomlasztásával a győztesek nem a történelmi és független Magyarországot kívánták megcsonkítani — mint ahogy nem azt tették —, hanem a világhatalmi pozícióra törő osztrák-római császárt. De a fennálló magyar közjogi törvények Magyarországot, mint a császárság alapját, meg kellett semmisíteni. A Trianonban bennünket ért nemzeti szerencsétlenséget tehát az 1668/IV. tc.-ből kiinduló folyamatnak — az eltiport nemzeti függetlenségnek köszönhetjük.

A Habsburg-ház detronizálása után a függetlenségét visszanyert Nemzet kormányzót választott Horthy Miklós személyében. Az 1920/I. tc. kimondja, hogy a kormányzó felelős a Nemzet által szabadon választott országgyűlésnek (Aranybulla 31. tc.) A II. világháború utolsó idejében a kormányzó (miként Lipót király 1664-ben) az országgyűlés tudta és beleegyezése nélkül, tárgyalásokba kezdett az ellenséggel. Miként Lipót királynak, úgy a kormányzónak sem tűrte el az Alkotmánysértést a Nemzet, hanem élt az Alkotmányban biztosított jogával a törvénysértővel szemben. Tiltakozott. Koalícióba tömörültek a különböző pártok, amelyek összesen az országgyűlés 85%-át tették ki. A fennmaradó 15% az ellenséggel titokban tárgyaló kormányzóval volt, közöttük a kommunista és a habsburgista párt, az 1921/3. tc. állam és társadalmi rend elleni szervezkedés miatt törvényen kívül helyezett csoportok.

A koalícióban egyesült pártok annak a pártnak vezetőjét választották, amely pártnak indulása idejében a történelmi Magyarország volt a célja. A nemzetvezető megbízását a háború tartamára és arra az időre kapta, amíg majd a háború befejezése után a rend helyreáll az országban.

A nemzetvezető esküjét a Szent István koronája előtt tette le, mint egykor Hunyadi János kormányzó. Hogy mégis a nemzetvezetői közjogi tisztséget viseli, magyarázata az, hogy a császárság, hogy a „kormányzófélek” még egyszer ne veszélyeztessék a „királyság” intézményét, módosították a kormányzói közjogi szerepet.

Ezzel tisztában volt a független magyar országgyűlés, és felkészült rá. Aki vállalta a nemzetvezetői tisztséget, az is tisztában volt azzal, hogy mi vár azokra, akik Szent István koronáját a császártól visszaszerezni akarják... Vértanúk sora jelezte az utat. Mikor a nemzetvezető leteszi az esküt — mint az egyház hű fia, mint volt Hunyadi János is — abban a pillanatban megszűnt Szent István koronája császárok politikai eszköze lenni, visszaszármazott az Egyház tulajdonába. Többé, mint az Egyház „kívánalmaira” nem építheti „törekvéseit” a császár.

Mikor Szálasi Ferenc nemzetvezető letette az esküt az Egyház Szent Koronája előtt — az Egyház képviselőjében jelen volt a hercegprímás, Serédi Jusztinián is — a Korona visszakertült az Egyház tulajdonába. A szabad királyválasztás joga pedig visszaszállt a Nemzetre. Ugyanúgy, mint Hunyadi János kormányzó, a Korona előtt tett esküje alkalmával. Ha egyszer eljön az Igazság napja Magyarország fölé is, akkor a Nemzet maga határozza majd meg, hogy milyen államformában akar élni.

1953. december 3-án XII. Pius pápa ezt az eseményt hivatalosan is kinyilatkoztatta. A Vatikán hivatalos lapja, sajtó, rádió stb. közölte. Az Amerikában megjelenő Katolikus Magyarok Vasárnapja c. lap is leközzölte címlapján. A pápa kinyilatkoztatása szerint — Magyarország felszabadulása esetén, nem áll vissza a régi viszony az Egyház és az Állam között. Elkülönül. Az Egyház feladata lesz, hogy krisztusibb embert neveljen — az Állam feladata, hogy magyarabb magyart...

Az „örökös királyt” a pápai kinyilatkoztatás nem tartotta vissza attól, hogy 1956-ban ne próbálkozzon egy „népcsászárság” tervével. Miként annak idején Ferenc Ferdinánd. Ma sem szűnik ezen tervével tevékenykedni. Most, a nyugati demokráciát kívánja megnyerni támogatásul... Hivatkozván, hogy a magyar törvények értelmében (1687/IV.) „örökös” király, csak az idegen megszállók és „lázadó magyar kiscsoportok” akadályozzák...

A magyarságot nem Szent István koronája tartotta meg a történelemben napjainkig. Hiszen az Árpádok és a Hunyadiak korán kívül mindig idegen fejet ékesített, és idegenek érdekét szolgálta.

A magyarságot az a korona tartotta meg, amely a Nemzet címerpajzsában látható! Erről ír a Törvénytári Kivonat „... a régi, eredeti magyar állami címerpajzs (mely fölé jön majd a Szilveszter pápa által küldött korona), amely hosszában kétfelé van osztva, a jobb oldalon, a vörös részen négy fehér vízszintes csík (szelemen), a bal oldalon szintén vörös részen hármás

zöld halom fölött arany koronák, kiemelkedő kettős fehér kereszt... Ez a magyarság címerpajzsa. Az aranykoronából kiemelkedő kettős- egykor három kereszt volt.

A három zöld halom tetején az arany koronából kiemelkedő fehér kettős kereszt egy régi hármás, keresztény királyságot mutat. Az Igazság születésénél, a betlehemi jászolnál, a Keletről érkező Háromkirályok tisztelegnek. Tehát nem három király megy Jézust tisztelni, hanem a Háromkirályok, akik közül egy fekete volt, kettő nem volt fekete...

Ez a korona tartotta meg a magyarságot nemcsak Kárpát-Duna-medencében lévő, de előbbi történelmünkben is — vagyis az az erkölcsi és hitbéli erő, amelyet ez a régi Korona szimbolizál. Ennek a régi koronának szellemiségében folytatta a II. világháborút a most még független szabad magyar nemzet, nemcsak hazája, de Európa védelmében is. Annak idején az egész világ sajtója méltatta azt az önfeláldozó harcot, amelyet ez a maroknyi magyar véderő kifejtett. Amerikai stb. katonai szakértők vitatják nagyságát a „hadászati” tudománynak is, amellyel sikerült megállítani az orosz haderőt a jelenlegi állásában, s nem érhetette el a La Manche-csatornát... A független szabad Magyar Nemzet megfordította Európa történelmét, de elvesztette a háborút. Azért sorsát tárgyalni, a háborút vesztt országok sorsával nem lehet és nem szabad tárgyalni. Nem csatlós állama a szovjetnek, miként a szovjet blokk többi országai... Tárgyalják le a háborút vesztt, de független szabad magyarság ügyét az erre illetékes fórumok, adják vissza történelmi határait, hogy a Kárpát-Duna-medencében összekötője, és ne ütközője lehessen Kelet-Nyugat egészséges és eredményes kapcsolatának.

300 esztendővel függetlenségünk elvesztése után, láthatjuk, hova jutottunk a népek ranglistáján. Most tudjuk értékelni igazán Szent István reánk hagyott nagy örökségét — a független szabad Magyarországot.

Emlékezzünk és nagyon sokszor idegenek által irányított népi politikával szemben, mindig a „nemzetpolitikát” tartsuk szemünk előtt...! Szent István és előtte való őseink — itt élnek közöttünk az ő törvényeikben... Az a nép, amely elfelejti az ősei törvényeit, elpusztul. Mi emlékezzünk!

AZ ARANYBULLA ÉS A LATERÁNI ZSINAT

Az elmúlt esztendőben a II. Endre magyar király által 1222-ben kihirdetett Aranybulla 750 éves évfordulójával kapcsolatban számos ismertetőt olvashattunk. Láthattuk ebből, hogy a világ második nemzete a magyar, mert az angol Magne Charter csak 7 évvel idősebb, amelyet 1215-ben hirdettek ki.

A Szittyakürt múlt évi májusi számában jómagam is írtam az Aranybulláról. Azonban akkori cikkemben is rámutattam, hogy a magyar alkotmányos nemzeti élet nem az Aranybulla kihirdetésével veszi kezdetét. Írtam, hogy mielőtt a magyarok Etelközből új honfoglalásra indultak, előbb egymás között szerződtek. Öt sarokpont, amelyben megállapították a jogokat s köteleességeket, a vezetők a vezérhez való jogát és viszont.

A Honfoglalás után Pusztaszeren nemzetgyűlést tartottak ismét. Mint tavaly is írtam — minden közös vállalkozás előtt és után, közösen határoztak minden közös vállalkozásról. Pusztaszeren Árpádot fejedelemül választották. A megváltozott körülmények figyelembevételével, az etelközi 5 „sarokpont”-ot módosították. A Hon- és Nemzetvédelem legszigorúbb szem előtt tartásával. Tanácskozó, bíraskodó szerveket állítottak fel, meghatározták a letelepülés rendjét, és biztonságot szolgáló véderő felállítását határozták, a kívülről jöhető törekvések ellen.

Akkori cikkem írásánál is — mint most is — Horváth Mihály római katolikus csanádi püspök, Kossuth kultuszminiszterének 1842-ben megjelent *Magyarok története* c. munkáját tartottam vezérfonalnak.

Elmúlt a jeles évforduló. Úgy látszik azonban, hogy akadnak érdekelt-ségek, akik szükségesnek találják az érdeklődés ébrentartását az Aranybullával kapcsolatban továbbra is.

A *Katolikus Magyarok Vásárnapja* folyó évi 4-es szám (jan. 28-ra keltezve) — *Gondoljunk csak az Aranybullára* címmel, ismét hoz egy közleményt.

„Jogtörténetünk a múlt évben háromnegyed évezredes fordulóhoz érkezett. Alkotmányunk alapkövét, az Aranybullát az 1222-es országgyűlés alkalmával szentesítette (?) II. Endre királyunk. Eme nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő jogalkotás szellemi hátterének (?) a Laterani Zsinat tekinthető 1179, ill. 1215-ben. Az 1215-ben kiadott Great Charter, a hét évvel idősebb angol Bulla hatása kétséget kizáróan kimutatható a magyar Bullán...”

Írja a továbbiakban: „... az angol inspirációkon kívül népünk szabad-

„sugszeretete és a magyar jogalkotó génusz teljesítménye volt az Aranybulla...” Azután felsorol az író több pontot az Aranybullából, amiből megállapítható, hogy módjában volt foglalkozni kimerítően a tárggyal, de vagy eltévesztette a lényegét, vagy az volt a célja, hogy az olvasók tévedszék el a lényegét, mert — amiért ki kellett hirdetni az Aranybullát, nem tesz említést. Miután bizonyíthatóan foglalkozott a tárggyal, így határozottan állítható, hogy az volt a célja csupán, hogy a figyelmet a Laterani Zsinatra irányítsa, s hogy a Laterani Zsinat „szellemi háttérét”, mint „magyar jogalkotó génuszt” állítsa elénk, és mi is onnan számítsuk a világ kezdetét.

Azonban, ha igaz, hogy II. Endre csak szentesítette a Laterinai Zsinat „szellemi háttérét” vagyis, hogy a Magyar Alkotmányban foglalt törvények nem a magyar nép független, szabad elhatározásából születtek, hanem külső törekvések eredménye — akkor ma sem lehet sok szavunk a mai magyar rendszert illetően hazánkban. Ez sem a magyarság szabad akaratának megnyilvánulása, hasonlatosan a Laterani Zsinat ügködésének, külső törekvések eredménye, amelyet csak szentesített Rákosi, de egész világosan látható a moszkvai „szellemi háttér”.

Ha az államforma és a társadalmi rend nem a nép szabad akaratának megnyilvánulása, hanem külső hatás eredménye — oly mindegy, hogy milyen világtájról való erőszakon áll a rendszer.

Az elmúlt magyar történelem bizonyítja, hogy nemzetünk éppen úgy elutasította a Laterani Zsinat „szellemi háttérét”, mint ahogy ma elutasítja a „moszkvai szellemi háttérét”.

Mikor II. Endre kihirdette az Aranybullát, teszi ezt éppen azért, mert a nemesség alkotmányos jogait érvényesíti vele szemben — kényszeríti kihirdetni, mert idegenek — olasz-német-spanyol papok és zsidó pénzváltók birtokokat szereznek, és olyan méltóságokat töltenek be II. Endre jóvoltából, amelyből kifolyóan megindulhat hazánkban az inkvizíciós perek áradata, hogy „eretnekség” címén éppen a honfoglalók ivadékait irthassák. Az egyháziak tehát nagyon hálátlanok II. Endrével szemben, mikor minduntalan azt hangsúlyozzák, hogy milyen ingatat, gyenge király volt, mert intézkedései arra vallottak, mintha a Laterani Zsinat — a Szent Hivatal — szolgálja lett volna máris. Az akkori magyarság éppen eme cselekedetei miatt marasztalja el, s ez volt az oka az Aranybulla kihirdetésének. Idézzük Horváth Mihályt a következőkben:

„...az ország veszedelme, kivált az alkotmánynak a királyi várjak elparlása által okozott felforgatásból származik, nincs mód a haza szívéen dülő

zavatokból menekülni, mint a törvény, s a jogtalan adományokat megsemmisíteni...” „Ennek eredménye azon híres törvénykönyv lett, amely Aranybulla név alatt a magyar alkotmányos szabadságnak mindmáig második alapjául szolgál...”

Ilyen jogtalan, s az alkotmányt sértő volt Endrének, hogy pl. felesége, Gertrúd öccsét a káptalan által kinevezett kalocsai érseknek. Majd mikor a pápa megerősíteni akarta a léha élete miatt, akkor Bánk helyébe Horvát-s Dalmátország bánjává nevezte ki... Az ősi magyar alkotmány értelmében bizonyos egyházi és közjogi méltóságok, tisztségek csak az országgyűlés hozzájárulásával tölthetők be, és csak magyar származású lehet a méltóság viselője, mert kifejezetten „származáshoz” és nem névhez vannak kötve.

Írja még a cikk szerzője, hogy az angol Great Charternél az Aranybulla annyiban tökéletesebb, hogy szabadságjogokat is tartalmaz, hogy ti. a királlyal szemben fegyverrel is felléphet a nép, jogainak követelése, illetve jogai sértése miatt, s a királynak a nemzeti közösség elleni mulasztásánál.

Az Aranybulla eme pontja — szabadságjogok — 1222-ben már —, ha csak Zoltán fejedelemtől számítjuk, akkor is több mint 300 éves volt... Nemcsak mi nézünk visszafelé — őseink is visszafelé néztek törvényeik alkotásánál, s a régi bevált „jog”-ot a változó körülményekhez módosították. A Great Charter eme hiányzó záradéka arra vall, hogy az valóban a Laterani Zsinat szellemi háttéréből indult, 1215-ben. A népnek biztosított jogai nem voltak — csak köteleességei. Talán éppen ebből indult el a folyamat, hogy az angol népi közösség céljait szolgáló eredménnyel és véres harcok után, VIII. Henrikkel, tökéletesen lerázta magáról Anglia a Laterani Zsinat „szellemi háttérét”.

Nálunk viszont — éppen a szabadságjogokból eredően — csak a török hódoltság után sikerült korlátlan uralmát kiterjeszteni, amikor 1687. évi IV. tc.-kel kicsavarták a nemzet kezéből egyetlen fegyverét, az ellenállás jogát, „hálából a Habsburg házra...”!

A Lateráni Zsinat

Üléseit a 9. században kezdi, folytatja 1179-1215. Ez az idő egybeesik a mai Európa képének kialakulásával. A népvándorlás elmúlt, elkülönülnek egymástól, országhatárok és államformák alakulnak. A kelet-római és nyugat-római egyház összebékülni nem tud — ma sem — élesen elkülönülnek. Az európai népek Rómához csatakoznak. A harcos időszaknak meg-

felelő vezérek után, a királyságok, tekintélyállamok kora következik. A római egyház keretein belül megalakul a lelki egyház céljaival nem mindig egyező szervezet, amely később világot átfogó hatalmas organizáció lesz, a Laterani Zsinat. Több előkészítő ülés után, 1215-ben lesz a Zsinat célja nyilvánítva, amely országok királyi koronát kérnek a római egyháztól tekintélyük emelésére, az egyház hűbéreseivé lesznek. A továbbiakban állami érdekeiket alárendelik az egyház érdekeinek, erkölcsi, szellemi, gazdasági érdek, sőt a bíraskodás is a „szent korona” érdekeinek szeme előtt tartásával rendeződik. A Laterani Zsinat természetesen a koronás főket világpolitikai és világ gazdasági szempontok szem előtt tartásával küldi, akik a népi társadalmakon belül az egyház érdekeinek megfelelő osztályuralmat teremtik meg a dolgozók fölött.

Jóllehet, hogy kb.1000 esztendővel ezelőtt igen üdvös volt. Azonban a fejlődő Európában új államformák születnek a népek erkölcsi, szellemi adottságának eredményeként, és visszaküldik a koronát Rómának — a nép, az állam érdekét helyezve előbbre. Ami vagy protestáns királyság, vagy köztársaság formájában a lelki-egyháztól egyáltalán nem különül el — csak a Szent Szék birtokjogát szünteti meg.

A gyakorlati életben mit jelent a nemzeti érdek előtérbe helyezése, azt az Árpád-ház kihalása után, mi a Hunyadiak korában tapasztalhattuk. A lengyelek a magyar Báthory István királysága alatt, aki a Hunyadiaktól elsajátított módon — mikor királlyá lesz Lengyelországban, azonnal megszünteti, ill. a nemzet érdeke alá helyezi a Szent Szék érdekeit. Lengyelország soha azelőtt a történelemben — azután sem volt olyan virágzó, mint Báthory királysága alatt. Azután, mint nálunk Mátyás halála után — aki saját nagybátyját is börtönbe vetette, mikor megtudta, hogy a nemzet érdekeivel ellentétes összeállásban segédkezett — Ulászló alatt ismét a Szent Szék befolyása érvényesül a kapzsi, nagyravágyó Bakócz Tamás, „megkeresztényült” és mégsem „keresztényült” a hada közreműködésével. A magyarság szín-javát, már Mohács előtt kiirtják. Végül még Mohács is a malmukra hajtja a vizet, mert az a magyar főnemesség, amely elvérzik Mohácsnál, éppen az ősi alkotmányt követelve II. Lajostól, aki felesége Habsburg Mária családjára hallgatva, ismét hűbérré akarja az országot alacsonyítani — megoszlik.

Az elmúlt 1000 esztendő alatt, ha rugalmas eszmét képviselt volna, csodálatos szerepe lehetett volna. Ha a fejlődő társadalmi életben, a felmerülő szociális problémák megoldására irányt mutatott volna. Ehelyett azonban

mindig hátul maradt, s kénytelen-kelletlen ismerte el a dolgozó rétegnek azt a jogát is, amit azok már régen kiverekedtek maguknak. Például a rab-szolgaság megszüntetésénél látni a Szent Szék kezdeményezését...? Nem. Hosszú évek után, utoljára ismeri el a rab-szolgaság megszüntetését is.

A legmagasztosabb eszme is megsemmisül, ha öncélúvá válik...

A lelki és gyakorlati élet mellett a szellemi fejlődéssel sem lehet összeegyeztetni, mert azt azonosítani nem lehet a tömegekkel. Kiváló egyéniségeket tömegmértékkel mérni Isten ellen való bűn. A népek között is, minden népnek más az adottsága. Nálunk pl. Kálmán király (1095-1114) tc.-kel tiltja az akkor „divatos” kegyetlenkedéseket. Még tolvajokkal szemben sem tűri az „istenítéleteket”, kéz-láb, orr-fül levágást. Betiltja a boszorkányégetést, indokolva, hogy nincsenek boszorkányok. És a római piacon 1600. február 17-én elevenen elégetik a kor egyik legnagyobb filozófusát, Giordano Brunot, „eretnekség” vádjával, mert hirdetni meri a gondolatszabadságot!

Hazánkban a I Iunyadiak után Bocskai, Bethlen Gábor világosan látják, hogy a magyar szellemiséget, a magyar nemzeti életet összeegyeztetni nem lehet a Laterani Zsinat mindenképp fölötte való gyámságával. Bethlen Gábor — mint egykor Csák Máté — a koronát is magához veszi. Besztercére viszi, hogy azt a két egyházhoz, amint lehet, visszaszármaztassa. Megsemmisül a terv, Martinuzzi-Frangepán-Zrínyi... akiket azért fejeznek le szintén, s tartják a nyári hőségben 6 napon keresztül „elrettető példának” holttestüket a váradi piacon — Jézus nevében. Lázadtak a korona ellen.

A magyar irodalomban természetesen nem találunk semmit, a Lateran név alatt a lexikonokban is csak annyit, hogy a „pápai palota”. Sajnos, módunkban van külföldi irodalomban — a magyar történelemmel jobban ismerkedni. De hiszen éppen abban van az ereje népek-nemzetek fölötte, hogy azok kultúráját, közoktatását, szellemi fejlődését a saját hatalmára biztosítsa.

1929-ben Laterani Egyezmény jött létre az olasz állam és a Szent Szék között. Az olasz nép Mussolinivel az élen, a korona érdekét aláhelyeztették az olasz nép érdekeinek... Történelmi jelentőségű volt. A király megmaradt ugyan, de a korona érdeke megszűnt az állam fölötte. A 2. világháború után — Mussolini halott. Az olasz nép pedig emlékezik a magyarok és Lengyelország példájára, amikor a Hunyadiak, ill. Báthory után — a korona a nemzet birtokában maradván — csak alkalom kellett, s az lett, a Laterani Zsinat visszanyerte szerepét a nép fölötte. Az olaszok tehát átalakul-

lak a 2. világháború után köztársasággá... Az olasz korona visszament a jogos tulajdonosnak, a Szent Széknek. Láthatjuk — nem dőlt össze a világ...!

Hazánk a Habsburg-ház detronizációjával királyság maradt. Olyan Ulászló-féle körülmények között, hogy ti. a korona jogai, amelyek nem szűntek meg a Habsburg-ház detronizációjával, a trianoni Csonka-Magyarországon is az állam érdeke fölött volt. A kormányzó — mint egykor Kossuth Lajos is, nem volt a római egyház tagja. Az egyháziak nemzetek fölötti törekvéseinek központjában voltunk és vagyunk, egészen a kelet-római egyházi érdekig. Madrid-Bécs-Budapest-Varsó. És ez — ma is így van.

A Honfoglaláskor, az akkori Európa kialakulásánál a honfoglaló magyarság szerepe sorsdöntő volt, nemcsak a magyarságra, de egész Európára. A 2. világháború után újra alakuló Európában semmivel sem kisebb a magyarság szerepe. Akik azt mondják, hogyha annak idején a magyarság nem csatlakozott volna a nyugati egyház — Rómához — elpusztult volna, annak figyelembe kell vennie a jelen időt is —, ha most a helyünket nem találjuk az újraalakuló Európában — most is elpusztulunk.

Az I. világháború után a nemzet a Habsburg-házat egyhangúlag detronizálta. Az ellenállási jog visszaszállt a nemzetre (1687/IV)... Azonban továbbra is hűbére maradt a koronának.

A II. világháborúba, mint „királyság” sodródott. A háború vége felé a kormányzó megszegte a nemzet védelmére esküjét — a nemzet tudta és beleegyezése nélkül, külön békéről kezdett tárgyalni az ellenséggel. A nemzet az „ellenállás” jogát gyakorolta — szembeszállt a kormányzó és kis elemből álló klikkjének szándékaival, az önvédelmi harcot tovább folytatta.

Az 1956-os eseményeknek ez a tény adta a jogalapot...!

Ugyanis a kormányzó szándékaival, az 1939-es — háborút előző alkotmányos választások utáni országgyűlés különböző pártjaiból alakult és a nemzet nagy többségét jelentő koalíciós kormány gyakorolta az „ellenállás jogát”...!

A koalíciós kormány nemzetvezetőt választott. A nemzetvezető — a legnagyobb körültekintéssel szem előtt tartotta a Nagy Tanítómester — a magyar történelem tanulságait. Az eskütételnél — mint annak idején Hunyadi — még a háborús bombazáporok között is a legnagyobb figyelemmel, közjogi stb. törvények szem előtt tartásával jártak el. A történelmi pillanatnál — amikor a nemzet a hűbériség igájából megszabadulhat annyi

évszázad után — minden a törvényeknek megfelelő szerv, szervezet jelen volt.

Az Egyház nem tiltakozott távolmaradásával, hanem tudomásul vette a történeket. Képviselőiben jelen volt Serédi Jusztínián, esztergomi hercegprímás. Neki jutott a történelmi szerep a Laterani Zsinat részéről, hogy segédkezett a magyar Phönix — a magyar szabadság — felemelkedésében. E történelmi esemény után megszűnt a korona joga Magyarországon, Róma többé nem küldhet hazánkba egyházfőt, sem uralkodót, mert a Szent István — ill. az ősi magyar alkotmány életbeléptével „...legfeljebb csak szentesítheti azt” —, akit a magyar országgyűlés felterjeszt.

Az érdemes cikkíró tehát — és akik egyetértenek vele — hiába fáradozik azon, hogy a magyar alkotmányos élet kezdetét a Laterani Zsinat „szellemi hátterének” állítsa a magyarság elé.

A 2. világháború végén, az ország szovjet megszállás alá került. Mai napig ott van. A valóban „utolsó m. kir. kormány” tehát nem tarthatott választásokat, hogy a nemzetnek átadhassa volna visszaszerzett jogait —, hogy annak birtokában, a következőkben maga választhatott volna államformát és társadalmi rendet. Ha a háború nem külső fegyveres erő megszállását vonta volna maga után — a választások a legrövidebb időn belül ki lettek volna írva. Erre tanú a koalíciós kormányon kívül álló elenyésző ellenzéki párt, valamint mindazok a pártok és szervek, amelyek a világháború után, 1221/3 tc.-kel (állami és társadalom rendjének erőszakos felforgatására irányuló cselekedetek!), be lettek tiltva, de a föld alatt tovább folytatták az „állam és társadalom erőszakos felforgatására irányuló játékait (szabadkőművesek, kommunisták stb.) és a koalíciós kormánytól fehér lapot kaptak. Egyenlő esélyekkel indulhattak volna a választásokon, és alkalmuk lett volna, esetleg „elsöprő” győzelmet aratni... — A fehér lap birtokában — ők másképpen cselekedtek...

Az ősi magyar Alkotmány jelenleg ugyanolyan helyzetben van, mint egykor az angol Great Charter volt — az országgyűlés kívül a határon, a nemzet idegen megszállás alatt. Az ősi magyar alkotmány elleni törekvések hasonlatosak ahhoz, ahogy a Hunyadiak után következő időkben volt. És mint mikor a törökök kivonulása után bekövetkezett az 1687/TV. az „ellenállás jogát az oroszok kivonulása fölötti örömeiben a nemzet ismét a Habsburgháznak ajándékozta”, ill. automatikusan visszaáll. És majd jön az új saját hercegprímásunk, az új Kolonics és az új Caraffa generális, s az új birtok, új verpadok egyik magyarnak, mert kommunista, a másiknak mert nyilas...

Mi az 1944. okt. 10. tc.-kel a nemzetre visszaszállt ősi magyar alkotmány nevében kérjük a háborút nyert győztes hatalmakat, az Egyesült Nemzeteket, az Egyesült Nemzetek minden tagállamát külön-külön, tegyék lehetővé, hogy a magyar ügyet mielőbb tárgyalja az Egyesült Nemzetek bizottsága. Mert hazánk nem szatelit, az ősi magyar alkotmányon álló nemzet — sohasem csatlakozott a Szovjetunióhoz...! És nem kíván a jövőben sem „függvénye” lenni senkinek, se Nyugatnak, se Keletnek. Többé nem „ütközőpont” Kelet-Nyugat találkozásában, hanem összekötő kapocs akarunk lenni.

Az illetékesek megtalálják a módját annak — miként az angol történelemben volt —, hogy az alkotmányos magyar országgyűlés betölthesse történelmi szerepét — amely valóban „történelmien rövid lesz”, tanácskozhat, s feloszlathat. Így ez az ülés lesz, amely a „hon-atyák” nevét legendássá teszi. Ezzel az 1939-es országgyűlés szerepe megszűnt...

Ősi alkotmányunk

Etelköztől István királyig

Nem kell előszedni óriási történelmi munkákat. Pillanatokon belül megtudhatjuk pl. a Columbia Encyclopedia 1953-as kiadásából, hogy az angol Great Charter, vagy a magyar alkotmány-e az idősebb.

Anglia kialakulásánál azt írja, hogy a rómaiak visszavonulása után, a sziget őslakói — kelták - írek - britek — élet-halálharcot folytattak a dánokkal a sziget birtokáért. Ez a harc 1066-ban Hódító Vilmos és angolszász seregeinek győzelmével ért véget. Ekkor kezdődik a mai Anglia kialakulása. 1215-ben a Magna Charter (Great Charter) foglalja eggyé az őslakosok és Hódító Vilmos anglo-szaxon népeit. Olyan érvényű nemzetgyűlést, mint Árpádék tartottak Pusztaszeren, 1265-ben tartottak az angol parlamentben. Ugyanaz az Encyclopedia „Árpád” névnél láthatjuk a mai Magyarország kialakulását is — „Árpád” szül. 840-ben, meghalt 907-ben (?), a magyarok vezére volt, aki bevezette őket a mai országba, és utódaiból származtak az uralkodók 1301-ig...”

A Honfoglalók tehát a pusztaszeri nemzetgyűlésen dinasztiát alakítottak már...

Horváth Mihály — Kossuth kultuszminisztere írja —, hogy a pusztaszeri nemzetgyűlésnél az új, vagy a módosult régebbi törvények alkotásánál, az Etelközi 5 sarokpont volt az irányadó.

1. A fejedelem mindig Álmos családjából választassék.
2. Amit közös erővel szereznek - termelnek - abban mindenki érdeme szerint részesüljön.

3. A vezérek, akik Álmost fejedelemül s urukul szabadon választották, s az ő utódaik, a fejedelem tanácsából, s a haza kormányából soha ki ne zárasanak.

4. Ha utódaik közül valaki a fejedelem iránti hűséget megszegné, vagy közte és a törzsökfejek között meghasonlást szítana, annak a vére ontassék, valamint a szerződők vére ontatott ez eskünel, amellyel magukat Álmos — és családjának — lekötötték.

5. Ha valaki a fejedelem és a törzsökfejek utódai közül ezen esküt megszegné, örökre átkozott legyen, s kizárassék a nemzet kebeléből.

Ezen öt pont teszi vázolatát a magyarok idővel bővebben kifejtett, s páratlan Alkotmányának — fejezi be Horváth Mihály.

Pusztaszernél tehát a fentiek szem előtt tartásával, de a változott körülményeknek — letelepedés, stb. — megfelelően bővülnek, változnak a fenti törvények: közigazgatás, törvénykezési, államvédelmi stb. Megmaradt azonban változatlanul nagyon sok, pl.: a termelt javak érdem szerinti elosztása, hadi érdemek, kiváló erkölcsi, szellemi érdemek jutalmazása, gyengék, árvák, öregek, betegek védelmezése. Rabszolgaság intézményét nem ismerte a magyar, de a közösség ellen elkövetett bűnért saját vérüket is szolgaságba döntötték. Önként hódoló népek életét kímélték, s érdemeik szerint a magyarokkal egyenlően, kiváltságokat is kaptak.

Az ősi magyar alkotmány szelleme — mint látjuk — mai szemmel nézve szocializmus volt, magyar módra.

Árpád halála után legkisebb fia, Zoltán élt, de gyerek volt, „elégtelen az ország kormányára” — írja Horváth Mihály. „A nemzet fejei tanácsot tartottak a hon igazgatásáról, s némi belügyekről intézkedni. Mindenekelőtt kormányzatokat, s hadi vezéretket választottak, akik az országot Zoltán felnőttségig igazgatták. A közbizodalom Lehelt, Bulcsút és Botondot jelölte ki a magas méltóságra... Ez a tanács kerületenként törvényszéket s bírót rendelt a fejedelem helyetteséül. E bírák ítéleteikben oly szorosan köteleztettek ragaszkodni a nemzeti törvényekhez és szokásokhoz, hogy ha azokat valamely esetben megsértették, a népnek joga volt az ítélet megsemmisítésére, s a vétkező bírót tisztétől megfosztani...”

Az „ellenállás joga” tehát csak Zoltán fejedelemtől az Aranybulláig is,

tolb mint 300 éves volt... Elfogadhatjuk-e azt, mint a Laterani Zsinat (1179-1215) szellemi hátterét? Nem!

Apostoli kereszt és királyi korona...

Különböző módon kiszínezve írják le, hogy hajtotta keresztvíz alá fejét a „barbár-pogány-ázsiai horda”... István király kegyetlen mészárlásának eredményeképpen. Ezen eseményeket pedig éppen azért kell az utókornak úgy megismerni, hogy átokkal gondoljon csak az Országépítő királyra, s eszébe ne jusson kutatni az akkori ténykedések rugóit, s eszébe ne jusson az utókornak arra az Alkotmányra gondolni, amely az időben érvényes lehetett — csak az Aranybullára emlékezzen. Pedig, ha II. Endre korában az akkori nemességnek még az ősi Alkotmány adta az erőt a királlyal szemben a nemzetvédelemre —, még inkább köthette az Országépítő királyt 1222 előtt, vagyis több mint 200 évvel előbb, mint az Aranybulla.

Az igazság az, hogy akkor már a magyarok legnagyobb része keresztény volt európai értelemben is — Bizánchoz tartozott. Geyza fejedelem királyi koronát is kapott Dukál János görög császártól. Sarolta, a felesége, István király édesanyja, a bizánci császár családjával nevelkedett.

Az tudja, aki valaha is olvasott már arról a rettentő harcról, amely a kelet-római és nyugat-római egyház között folyt abban az időben — ma is —, míg végül is elszakadtak egymástól. Mindegyik kölcsönösen „pogánynak” kiáltva ki a másikat, s „egyedül üdvözítőnek” tartva saját magát. Az európai országok Rómához csatlakoztak, Magyarország kulcsterület lesz a két egyház egymás ellen való törekvésében. Rómához való csatlakozása eldönti sorsát Délkelet-Európa kulcsának. Az akkori magyarságot azonban nem egészen „hit-beli”, hanem nemzetpolitikai látóköri serkentette, hogy mielőbb csatlakozzanak. Ha akkor a magyarok nem csatlakoznak a nyugati egyházhoz, az akkori nyugati egyház népei — az akkori Európa megsemmisítette volna. A kor-szellem, amely „keresztes hadak” képében vonult végig Európán, s volt pl. Kálmán király idejében az akkori létszámú magyarságra egyszerre 400 ezres had zúdult, mint „pogányt” elsöpört volna bennünket. Volt velük baj is — fegyveres harcok is, stb. — a kegyetlenkedéseik miatt, amelyhez képest a tatár-török „kismiska” volt. De erről hallgatnak a krónikák.

Horváth Mihály írja — István fejedelem az országot tíz egyházmegyére osztotta, hogy az új hit könnyebben terjedjen. Esztergom, Kalocsa, Bács, Veszprém, Győr, Pécs, Eger, Csanád, Vác és Gyulafehérvár. A Geyza által megkezdett St. Mártonhegyi-Pannonhalma-Benedekrend kolostorát felé-

pítette, és még négy apátságot alapított: Pécsvárad, Szalavár, Bakonybél és Czobor hegyén. Az egyházmegyéket gazdagon megajándékozta, püspökökkel, előjárókkal látta el, s ezeknek segítségükre volt még abban is, hogy maga is — maga köré gyűjtött sok-sok esetben tömegeket, s terjesztette közöttük az új hitet. Apostolkodott!

Mivel azonban ezen egyházi intézkedésekhez a római pápa által kellett a megerősítés, a kalocsai püspököt, Astricot Rómába küldte, kérve általa az újhitre tért magyarok egyházi bejegyzését, s az egyházi előjárók, püspökök stb. megerősítését. Egyben pedig a kor szokása szerint, a pápától a maga számára koronát kért.

Sylvester, annyi ezrek megtérítésén örvendezve, nemcsak a tett intézkedéseket s a kinevezett püspököket erősítette meg, hanem a jövőre is jogot adott neki és utódainak, a magyar egyház ügyeit rendezni — végre maga és utódai (tehát a magyar uralkodók) számára egy kettős keresztet és koronát küldött... Szó szerint ezt írta le Horváth Mihály, azaz a Rómához való csatlakozás körülményeit.

Mint a cím is mutatja, előbb apostoli befejezett egyházi eredményt jelentett Rómának és nem „térítőket kért”, másodsorban „királyi”, — mint a kor szokása, a tekintély kifejezője.

Az apostoli jog az első, az állam felügyeleti joga az egyház fölött, István király utódainak — a magyar nemzetnek.

Horváth Mihály írja — István király alkotmánya — melyet kihirdetett a nemzeti életben történt óriási változáskor, el sem maradhatott volna — elveszett, csak töredékeiben van meg és az utána következő királyok alkotmány módosításaiban, amelyekben — mindig az Országépítő király tc.-eire hivatkoznak. II. Endre az Aranybullánál is. Az alkotmánytöredékekből és a következő királyok alkotmánymódosításaiból tisztán kivehető, hogy a tíz egyházmegye élére, a káptalanok, kolostorok és egyházi intézmények élére kifejezetten magyar származású — tehát nem magyarosított nevű —, hanem magyar származású! — vezetőket lehet állítani. Hasonlatos ehhez a főbb közjogi méltóságok helyzete is. Ahol az állam és nemzetvédelem — nemzetnevelés és nemzetgazdálkodás összpontosul! Honvédelem!

Könnyű tehát megérteni, hogy miért kell elmarasztalni az egyháziak részéről, és miért kell az utókorral átkoztatni István királyt!

Az ősi magyar alkotmány és a Krisztus-hit összeegyeztethető.

Akik a „Laterani Zsinat szellemi háttérének” kívánják nekünk „közoktatni” a magyar alkotmányos nemzeti életet, álljon itt a Magyar Közjog

Compendiuma. 1904-ben, Budapesten kiadott törvénytár. A „császári és királyi” törvénytár valószínűen azért tartotta szükségesnek kb. 10 évvel az I. világháború kitörése előtt is az ősi alkotmányra való hivatkozást, hogy annak alapján, még az egyházi hűbériséghez való ragaszkodást is — a mi nyakunkba akassza.

...Már az ázsiai törzsszervezet a közszabadság eszméjén alapult. A törzsi vezérek nem uralkodók, annál kevésbé despoták, hanem a törzs népe által szabadon választott vezetői a törzs életének, oltalmazói a törzsi jogrendnek, kormányzók, bírák és hadvezérek, a törzshöz tartozó nemzetiségek fejeinek és az összes szabadoknak közreműködésével — továbbá

...Nincs szünet alkotmányosságunkban a királyság keletkezése miatt, ami azt is mutatja, hogy nem a királyság alkotása az alkotmány, de örökölte és fenntartotta az a nemzet a régi időkből, módosítva annak elveit és intézményeit, az önalkotta új nemzetorgánum a „királyság” természetének kívánalmaihoz képest... és

...Az ősi államfelfogást, a közszabadság érzetét azonban nem a monarchikus princípium beoltása (királyság), sem a Krisztus vallása nem semmisítette meg, meg nem tendált erre, kiegyeztethető volt vele...

Ez az, amit a magyarság a történelem folyamán megérteni nem tudott. Hogyha olyan alkotmányunk volt már törzsi szervezetben, hogy az a Krisztusvallással „összeegyeztethető volt”, akkor a Laterani Zsinat szellemiségének miért volt annyira „eretnek”, hogy tűzzel-vassal irtotta emlékét is. És történetírásunk, közoktatásunk miért csak a Laterani Zsinattal és az egyházi hűbériséggel kezdődik?... Ideértve a Magyar Közjog Compendiuma fent idézett törvénytár következő bejegyzését is:

A keresztény hit felvétele (már ti. a Rómához való csatlakozás) a magyar nemzetélet őseredeti — ázsiai! — jellegét lényegesen megváltoztatja. A pogány erkölcsök helyébe lépett keresztény erkölcs az állami életre kihat, s a keresztény erkölcs és szellem alapján királyság e hatást erős kézzel vezeti, érvényesíti...

E tétel szerint volt hát nemzeti szellemiségünk úgy irányítva, hogy állandóan szemünk előtt lebegjen, „ős-ázsiai jellegünk” és ragaszkodjunk ahhoz, ami azt megváltoztatja. Ezzel egyszerre éket is vertek miközénk és ázsiai véreink közé — mi kendőzzük a jelleget, ami őket jellemzi.

S ebben az 1904-ben kiadott törvénytárban — szinte fenyegetőleg az 1848-as eseményekre vonatkoztatva — azt írják:

...Nagyon tévednek azok, akik azt hiszik, hogy az 1848-ban bekövetke-

zett átalakulásokkal elenyészett az a 900 évszázados (már csak ennyi éves az előbbi „ősalkotmány”) közjogi rendszer — a korona közjogi rendszere. Éppenséggel nem!...

Míg az Árpád-házat „kihalttá” nem nyilvánították, nem sikerült hűbérre tenni Magyarországot. Szt. László összeforrasztatja a két királyi koronát is. Pajzsára nem egyházi, hanem nyilaskeresztet tesz. Valószínűen azt kívánta szimbolizálni, hogy mindkét egyház védelemben részesül, egyenlő hatáskörrel Nemzetünk életében — de mindkettővel szemben —, ha kell, megvédjük nemzeti szellemiségünket... Valószínűen azért az ősi fegyver keresztben.

Csák Máté és Apor vajda erre az ősi alkotmányra való hivatkozással küldik vissza Róbert Károlyt, akit a pápa királynak küldött Magyarországra...

A pápának nincs joga királyt küldeni, legfeljebb csak annyi, hogy szentítse azt, akit a nemzet felterjeszt. Az állam felügyeleti joga érvényesül az egyházi ügyekben... Elbukik Csák Máté, Apor vajda és a nemzeti párt. Róbert Károly király lesz — az ország és nemzet — egyházi hűbér. Hunyadi Jánostól időben nem telik annyi Csák Máté és koráig —, mint a mi korunktól Rákóczi Ferencig. Az ősi alkotmány szellemisége vakítóan világít a rabláncra vert, minden nemzeti javakból kiforgatott magyarság előtt. Hunyadinak, mikor egyhangúlag kormányzóvá választják, első ténykedése a nemzet függetlenségének visszaállítása. Esküjével visszaszámztatja és első tc.-e, hogy még a hercegprímás sem fordulhat a Szent Székhez az országgyűlés tudta- és beleegyezése nélkül... Érvényben az ősi Alkotmány! A pápa III. Calixtus fejedelmi bíbort és keresztet küld Hunyadinak. Az ősi Alkotmány és a Krisztusvallás — összeegyeztethető! Mint István király korában volt...

Ha az ősi Alkotmány Hunyadival vissza nem állt volna, Mátyás királyt a Duna jegén királlyá választani nem lehetett volna!...

A Szent Szék — Laterani Zsinat — Czillej Ulrikot küldte Hunyadi nyakára...

Sem a mohácsi vész, sem a török megszállás nem tudta az ősi Alkotmányt kitörölni a nemzet lelkéből... Mikor a török hódoltság után az 1687/IV. kicsavarták legerősebb fegyverét — az ellenállás jogát — akkor csapott lángra a szívekben őrzött függetlenség- és szabadság lángja, az ősi Alkotmány szikrája legjobban. Mint ahogy sohasem volt „turáni átok”, nem volt „magyar széthúzás” az ősi Alkotmány jegyében, most sem volt. Egy emberként állt az ország Rákóczi Ferenc mögött... Rákóczi Ferenc az ősi

Alkotmány alapján állt, amely „Krisztusvallással összeegyeztethető” és a Szent Szék kiátkozta!... Hazaárulás címen. Az egyházi átkot az akkori hercegprímás, Keresztely Ágost szász választófejedelem, aki a győri egyházmegye püspöke volt, hirdette ki. Az István király és Róma közötti megállapodás értelmében idegen ebben az egyházi méltóságban nem is ülhett volna. Még a halott Rákóczinak sem volt kegyelem —, csak 200 esztendő múlva, 1906-ban „kegyelméből” az idegen eredetű királyunknak, hozhatták hazaporait.

Az 1848-as Szabadságharcunkat ugyancsak az ősi Alkotmányból táplálják. Éppen a „Laterani Zsinat szellemi hátterének” „közoktatói” szeretik feltüntetni „forradalomnak” — mint 1956-ot is —, ahol az ifjak egyik perctől a másikra a „szabadság-függetlenség” jelszavával és Talpra Magyar verssel, lerázzák a zsarnokot, és a köztársaságot kikiáltják...

Az ősi magyar Alkotmányról c. cikkemben leírt minden ismertetőt Horváth Mihálytól — a Kossuth köztársasági kormányának kultuszminiszterétől idéztem. Magyarok Története címen, 1842-ben adta ki. Hat évvel az 1848-as szabadságharc kirobbanása előtt... Ez azt jelenti, hogy a könyv kiadásától is 6 év telt el, s ért a vetés azok előtt is, akik ha nem tudták volna előbb... megtudták Horváth Mihály és Kossuth és társaiktól, hogy az ősi Alkotmányban van egyedül és kizárólag a független, szabad Magyarország. Tehát nem egyik perctől a másikra szóló fellobbanás volt. Deák Ferenc a kiegyezéskor erre céloz, amikor azt mondja Ferenc Józsefnek: „...amit erő és hatalom elvesz, azt az idő és szerencse visszahozhatja, de amiről a nemzet önmaga mond le, annak visszaszerzése nehéz és — kétséges!”

1944. okt. 10. tc.-kel az idő és szerencse — és életüket is áldozni tudó férfiak — visszahozta, a nemzet pedig, mint azelőtt, nem mondott le az ősi Alkotmányban örök időkre lefektetett jogairól — most sem mond le... se Keletre, se Nyugatra!...

Amely oldalról az Aranybullával és Laterani Zsinattal kapcsolatos cikk ezt a fenti szöveget kiváltotta belőlem — a most 125 éves Kossuth-féle szabadságharc emlékét, mint „vezérszónokok” többen méltatták. Ismerve most a kettő közötti differenciát, azt kérdezzük, hogy milyen módon tudták összeegyeztetni ... a szabadságot-függetlenséget és a hűbériséget?

SZENT LÁSZLÓ KIRÁLY LEÁNYA, PIROSKA — EIRÉNE — ALAPÍTOTTA A VILÁG LEGELSŐ KÓRHÁZÁT...

A különböző kórházak betegszobáiban szenvedő, avagy az orvosok gyógyító késztől egészséget remélő emberi társadalomnak vajh, felmerül-e elméjében a gondolat — kinek az agyában született meg legelőször annak az intézménynek szükségessége, amelynek falai között, és amelynek istápolása mellett erejét és egészségét visszanyerni reméli...?

Valljuk be őszintén, mi már el sem tudjuk képzelni, hogy valamikor — évszázadokkal ezelőtt, csak a kiváltságosok számára volt gyógyító kéz és gyógyító kés, akik vagy a trón birtokosai voltak, vagy más kiváltságokkal büszkélkedhettek. A szegény köznép igen kivételes esetekben remélhette, hogy betegségében szakszerű beavatkozást kaphat — szerte az egész akkori világon.

Mikor először pattant ki a kórházak — kórház — intézményének szükségessége egy gyenge női szívből — még sehol sem hivatkoztak a „humanizmus”, az emberiség, bizony egyre üresebben hangzó jelszavával. Inkább azt mondhatnánk, hogy egész Európa kalandvágók, lovagok, keresztes lovagok országútja volt, semhogy rendezett emberi társadalmak összessége. Mégis ebben a korban — a XII. század első évtizedeiben születik egy olyan intézmény, amelynek humanizmusa — emberiesége — felér majd a holdba is, ha megvalósulnak a holdrakéták.

Jó, készséggel helyet adunk azok közbevetésének, akik megjegyzik, hogy annak idején a XII. század első évtizedeiben, hogyha nem is találta volna ki, és meg nem alapítja is a magyar királylány Bizánc trónján az első kórházat, azóta már régen feltalálta volna valaki. De abban az időben, amikor az első kórház alapítatott, volt az akkora szenzáció és olyan nagy elgondolás, mint ma a holdba jutás gondolata. Ahova, ha valójában felérnek, felér majd a kórház intézménye is egyben.

Nézzük, mit írnak a krónikások Eiréne — Piroska — Bizánc császárnője életéről.

Szent László király házassága rheinfeldi Adelhaiddel 1082 körül volt, de Adelhaid királynő 2 évvel később meghalt. Szent László leánya, Piroska elvesztette korán édesanyját, akit hamarosan követett édesapjának, Szent Lászlónak elvesztése. Az árva Piroska unokabátyjához, Kálmán királyhoz került, onnan veszi feleségül 1104 körül Johannes Kinnenoe — Alexion, görög császár fia. Házasságukból négy fiú és négy leány született.

Látjuk, a XII. század ragyogó Bizáncának képét. Fénye és kultúrája kiterjed az egész ekkori világra. És elindul a Duna-Tisza közéről egy 16 éves kis királyleány, hogy Bizánc fényének, kultúrájának tetejébe tegye érző, meleg szívét, amelynek minden dobbanása azokért van, akik ennek a nagy fénynek árnyékában élnek — a szegényekért, gyámoltalanokért. Isten megáldotta Piroskát megértő és őt nagyon szerető élettárrsal, az urával.

Piroska — Eiréne — halála elég korán és váratlanul következett be, és olyan úrt hagyott vissza az ura lelkében, amelyet soha semmi betölteni nem tudott a császár életében. Utolsó órájáig elhunyt hitvese terveinek, óhajainak munkálója és támogatója maradt.

A kezünk között lévő sárga írások szerint — ha a XII. századbéli bizánci irodalmat olvassuk, a történetírók és költők műveit, s a szentek életét tanulmányozzuk, ott találkozunk Piroska — Eiréne — császárnő nevével. Alakját az elsuhant századok árnyai homályba takarták, emléke hazája földjén (Magyarországon) elmosódott, csak az egykorú középkori krónikások egy-két szűkszavú megjegyzésében él — de ha idegen földön járunk, idegen emlékek között élénk lép alakja...

Nem akarunk most a Mohács utáni magyar történészek „áldásos” működésével foglalkozni, de mégsem tudjuk megjegyzés nélkül hagyni, hogy közöttük igen nagy számmal akadtak, akik inkább ártalmára voltak a Magyar Nemzetnek, nemhogy szolgálták volna azt, amiért busás jövedelmet biztosított nekik Nemzetünk. Nem tanulmányozták, és nem tudatosították eléggé azt, amit kötelességük lett volna. (Vagy azért nem tudatosították, mert tanulmányozták... és részükre jobb volt elhallgatni...?)

Nézzük csak a kezünk között lévő sárga iratokat.

Aki a velencei San Marco-bazilika homályos csarnokába a templom pompás mozaikjának megtekintése közben a főoltár felé halad, annak háta mögött egy aranytól, drágakövektől és gyöngyöktől csillogó remekműhöz ér, az ún. Pala d Oro-hoz (Szomorú, de igaz, hogy ez a remekmű Bizáncból nem ajándékozás útján került oda...!). Ha figyelmesen nézzük az egyik románcozott lapon egy bizánci császárnő alakja tűnik elé, tarka császári palástban, kezében királyi pálca, fején aranyozott fehér korona, körülötte világoskék fénykoszorú, amelynek arany háttéréből élesen kiválik Piroska császárnő, a XII. századi magyar hercegnő, Szent László királyunk leánya — mint olvasható görög nyelven.

Ha a görög egyház szentjeinek és vértanúinak ünnepeit és életét tartalmazó írásokat lapozzuk, augusztus 13-án egy bejegyzést találunk, mely sze-

rint Piroska — Eiréne — augusztus 13. napján halt meg. Ezen feljegyzések tanúsítják azt is, hogy Szent László leánya, Piroska — Eiréne — császárnő nemcsak a világ legelső kórházát alapította, de ő alapította a bizánci Pantokrator — Mindenható — monostort is, amelynek falai között, illetve vele összefüggésben állott a világ legelső kórháza. Piroska — Eiréne — a görög egyház szentjeinek sorában van, ünnepét augusztus 13-án tartják.

Mi itt most nem a bizánci Pantokrator — Mindenható — monostor alapításával akarunk foglalkozni. Piroska — Eiréne — előtt és utána is többen, kiváló emberek, Isten dicsőségére monostorok alapításával kívánták a Mindenhatónak megköszönni a feljük irányuló áldását. Az előttünk lévő sárga iratokból azonban kitűnik, hogy a Pantokrator monostor alapításának tervét és a megvalósulását is, milyen számosan igyekeztek a történészek elperelni a magyar király lányától. Azonban a korabeli görög feljegyzések, külön hangsúlyt adnak annak, hogy „magyar hercegnő Piroska — Eiréne — alapította.” Akárhogyan is volt, a monostor alapítása nem volt új gondolat már a Piroska — Eiréne — idejében. Új volt azonban a kórház intézményének gondolata és megvalósítása. És mi ezzel kívánunk foglalkozni. Piroska — Eiréne — életével azért foglalkozunk bővebben, mielőtt rátérnénk az első kórház ismertetésére, mert meggyőződésünk, hogy szívesen olvassa el mindenki, hogy megismerhesse a magánéletét is ennek az eszményi nőnek. Szébb és fenségesebb társadalmi intézményt napjainkig nem tudtak túlszárnyalni cc. 8 évszázad után sem.

A kórház természetesen összefüggésben volt a Pantokrator monostorral. Egy nagy kórház volt, azután a nyomorékok számára alapított szeretetház és az elmebetegek kórháza.

A kórháznak a berendezése olyan meglepően hasonlít a modern kórházakra, hogy szinte nehéz elhinni, hogy minden XII. századi Bizáncból való. Minden legkisebb részletében visszatükrözi azt a szellemet, a szerető, odaadó gondoskodást, az emberi szenvedések enyhítésének vágyát, melyet az alapító császárnő, és annak akaratát teljesítő császár lelkét áthatotta — írja az akkori történelem jegyzője.

A kórház ötven fekvő beteg számára volt berendezve, s öt osztályra oszlott. A sebészetiben tíz, a gyomor- és szembajok osztályában nyolc, a női betegek osztályában tizenkét ágy volt. Két osztály állt a rendes betegek rendelkezésére tíz-tíz ágygal. Minden osztályban volt szükség esetére egy-egy pótágy, s külön szám felett hat ágy, a nagyon súlyos betegek számára. Minden ágyhoz szőnyeg, szalmazsák, fejtámla, takaró, és téli időben két

alunna tartozott. Az egyes osztályok élén két orvos állott, melléjük öt felcser és két szolga volt beosztva és hat felcsernő. A női osztályban külön egy szülésznő. Az egésznek a vezetését két főorvos végezte, a többiek ezek alá voltak rendelve. Az osztályorvosokon kívül találunk két idősebb orvost, egy orvostanárt, aki a többieket az orvoslás művészetére tanította — két segédorvost. A bejáró betegek kezelését két belgyógyász végezte és két sebész. Ezek mellé nyolc felcser volt beosztva. A bejáró betegek kezelésére rendelt orvosok közül kettő és két felcser tartozott ellátni a Pantokrator — Mindenható — monostor apróbb — nem súlyos beteg — szolgálatait is. Az orvosok száma meghaladta az ötvenet. Két csoportra osztva, havonta egymást váltva végezték munkájukat. A főorvosnak minden nap végig kellett járni az osztályokat, megvizsgálni a betegek állapotát, kikérdezni őket — meg vannak-e elégedve az ápolással és ellátással. Éjjel minden osztályban egy inspekciós felcser ügyelt. A bejáró betegek osztályában, súlyosabb esetben a rendelő orvos jelentést tesz a főorvosnak, aki erre egy tapasztaltabb orvost küld ki tanácskozás végett.

Piroska — Eiréne — császárnő alapító levele az orvosoknak a lelkére kéri külön, hogy „...kötelességeiket lelkiismeretesen, szeretettel és odaadással végezzék, s tekintetük mindig a Mindenhatón függjön, mert az ő örök-ké éber szemét nem kerülhetik el...”

Tartalmazza a császárnő alapító levele a kórházba utalt betegek más körülményeit is:

A kórházba való felvételkor friss fehérneműt és ruhát kapnak, régi ruhájukat kimossák és megőrzik arra az időre, amikor felépülve elhagyja a kórházat. A kórházban gyakran kell ruhát váltani és a matracokat — derékaljakat — felfrissíteni. Az akkori időknek megfelelően — havonta kétszer türdeni. Fel van sorolva pontosan, hogy naponta mennyi súlyú kenyér, főzelék, zöldség, olaj, hús jár a betegeknek. A napi borra és a vasárnapi szappanra, külön pénzt kapnak. A kórháznak kápolnája is van, két pappal. Ebben a kápolnában a császár és császárné halála ünnepén — ha az elérkezik — külön ajándékban is részesüljenek a betegek és a kórház személyze- te, akik a járni tudó betegekkel együtt részt kell, vegyenek az Istenanya templomában, az alapító császárné és császár halotti ünnepén tartandó istentiszteleten.

A kórház ellátásának nagy munkáját házi kezelésben kell végezni. Külön gyógyszerháza van a kórháznak, malma, sütődéje és hátslova, haszonállata. Kb. negyven ember áll a kórház betegeinek, vezetőinek és orvo-

sainak szolgálatára. Az alapító levél felsorolja a gyönyörűen felszerelt kórházban uralkodó rendet, tisztaságot, ill. azok követelményét, sőt még az orvosi műszereket is. Megszabja külön, hogy minden osztályban legyen egy kézmosó berendezés is, ahol az orvos a betegekkel való foglalkozás után kezét moshat.

A szeretetházban huszonnégy nyomorék ember talált menedéket, akiknek ellátásáról az alapító levél éppen olyan gonddal és szeretettel foglalkozik, mint a kórházi betegekről. Ezek mellé hat szolgálta van beosztva, s a Pantokrator monostor egy szerzetese gondozza őket. A kórház és szeretetház halottainak külön temetőről is gondoskodik az alapító levél, mert erről a helyről nehéz volt megközelíteni az Arany Szarvon túl lévő temetőt. A temetőben is épült halottas kápolna.

Külön épült az előbbiektől az elmebetegek kórháza, hogy sem a sűrűbben lakott területeket, sem a kórházat ne zavarják az ápoltak. Az, aki gondoskodott a fenti kórházról, szeretetházról, meggyőződésünk, hogy gondoskodott az elmebetegek kórházáról is.

„Mit használ az én vérem, ha romlásba szállok...” ismételte a császárnő életében.

Szent Lászlónak leánya, Piroska — Eiréne — tehát minden vércsöppjével és szíve minden dobbanásával szolgálni akarta embertársainak javát — hasonlatosan édesapjához! Nemcsak a kórház megalapításáról, de annak fenntartásáról is ő gondoskodott — miképpen a Pantokrator monostor fenntartásáról is. Saját anyagi javain kívül megnyeri nemcsak császári urát, de a hozzátartozók jóindulatát is.

A Duna-Tisza közéről indult el Piroska, hogy mint Eiréne császárnő trónra kerüljön Bizáncban — s végül Krisztus menyasszonyként — a görög császárnők szokásához híven, mint apáca Xene „Idegen” néven menjen át az Örök Hazába.

Komnenos — Piroska életrajzírója, urának öccse — kiemeli művében, hogy a császárnőt soha sem vonzották az élet külső, puha szépségei. Idegen volt neki Bizánc, mert ő maga idegennek érezte magát benne, szülőhazáját sohasem tudta feledni. Lelke tele volt hittel, rajongással és szeretettel, magasabbra nézett és látott, mint a császári ház fénye, de szűk világa... Mindig Istent kereste — írja Komnenos —, és úgy találta meg a szenvedő embert. Amit az élet adott kezébe, két kézzel szórta a rászorulóknak felé..., alattvalóinak eszményképe volt, 1134-ben halt meg. Szarkofágja, amely földi maradványait magába zárta, a Pantokrator monostor előtt volt...

Amikor Kelet felől megindult az ozmánosság, hogy az európai keresztény világnézetet megsemmisítse, útjába esett Bizánc.

Álljunk csak meg egy pillanatra és nézzük meg, vajh mit tett Bizánc...? A krisztusi kereszténység és krisztusi kultúra nevében Nyugathoz fordult segítségért...

Nyugat mit tett ekkor...? Hasonlóan ahhoz, amit akkor, amikor a magyar történelem sok-sok véres napján a hozzáfordulókkal tett — ölbe tett kezekkel nézte már az akkori Nyugat is, hogy megsemmisülhessen az, amit Isten dicsőségére addig épített a kereszténység...! Így esett áldozatul Bizánc a török előretörésnek — később hazánk is. A Pantokrator — Mindenható

monostor és kórház, hogy később — mint a török történészek is megállapítják — csizmadiák üssenek tanyát benne addig, amíg mecsetté nem alakítják. Konstantinápolyi török hagyomány szerint – aki az Arany Szarv isztambuli oldalán emelkedő egyik halmon egy bizánci bazilika épületéhez ér, annak nyugati falai előtt egy verde-anticoból készült hatalmas szarkofágot lát, négy oldalán kereszttel... Ma víztartóul szolgál. Ez a szarkofág volt valamikor Piroska — Eiréne — földi maradványainak nyughelye, amíg szentségtörő kezek szét nem dúlták...

„Csak a testet lehet megölni, csak a test múlandó, de a cselekedetek örökéletűek.” Piroska — Eiréne császárnő — nevét sem ismerik sokan ma már saját hazájában sem — Magyarországon —, de az általa megálmodott emberbaráti intézmény a mai kornak megfelelően — ma is él.

„Minden szép és jó, ami a világon van — a nőtől származik, de minden, ami a szépnak és jónak az ellenkezője, az is a nőtől ered” — mondja egy régi bölcselő.

Mi itt most egy kb. 8 évszázaddal ezelőtt élt gyenge nő napjainkban is érezhető áldásos életéről írtunk... Bárha a Teremtő Isten adná, hogy kb. 8 évszázad múlva, a jelennek is lenne értéke...

Az olvasójelek közötti szöveget szó szerint idézem Moravcsik Gyula „Szent László és a Bizánci Pantokrator Monostor” c. füzetéből, amely a Konstantinápolyi Tudományos Intézet közleményei 7-8. sz. füzetben, 1923-ban jelent meg. Szükségesnek tartom ennek megjegyzését azért is, hogy ezúton emléket állítsak Moravcsik Gyulának, a fenti mű összeállítójának is.

ÖRÖK MÉCSEK I.

Dr. Takáts Sándor: Régi magyar asszonyok

Zrínyi Miklós, a szigetvári hős — mint a lexikonban is olvashatjuk, 1508-ban született. Csaknem gyermekkorától kezdve harcban állott a törökkel. Részt vett a mohácsi csatában is. Háborús érdemeiért I. Ferdinánd 1564-ben az egész Muraközt Zrínyi Miklósnak adományozta. Ez időtől kezdve viselkednek a Zrínyiek — magyar főurakként. Több főtisztséget viselt, horvát bán is volt, de küzdelmeiben a bécsi udvar — a magyar király — Ferdinánd nem támogatta, azért Zrínyi Miklós lemondott minden viselt tisztségéről, Szigetvár védelméről is. Amikor meghallotta azt, hogy Szulejmán szultán Szigetvárt készül támadni, akkor önként vette fel újra a vár védelmét. Mint tudjuk, ott lelte halálát is Szigetvárnál, ha nem tévedünk Bécs, illetve a Habsburg Kamarilla nagy meglegedésére.

Zrínyi Miklós, a szigetvári hős nem azonos Zrínyi Miklóssal, a költővel, aki szintén több sikeres harcot vezetett a török ellen, horvát bán is volt, verses kötete 1651-ben jelent meg (Szigeti veszedelem, Török áfium ellen való orvosság stb.), de a család azonos. Nemcsak „magyar főurakként viselkednek”, de szellemiségük is magyar. Nem kívánunk vitatkozni a horvát népcsalád tagjaival a Zrínyiek származását illetően, mint ahogyan nem kívánunk a lengyel Bem tábornok, vagy a Petrovics-Petőfi név miatt sem nemzetiségi kérdést csinálni, hiszen ezek a nagy szellemek a történelem távlatából maguk bizonyítják legjobban horvát-magyar, vagy lengyel-magyar stb. értéküket. Hiába is akarnánk állítani a tényekkel ellenkező dolgokat, hiszen mulandó volna minden bizonyíték, hogyha az erkölcsi alap hiányozna. Horvátország fénye tetőfokán egy magyar király idejében volt... Lengyelország nagyságát, amely Báthori István magyar királysága alatt volt, örökké visszasírja. Oly nagy fényük ezen történelmi vezér egyéniségeknek, hogy minden további nélkül, helyet igényelnek nemcsak a horvát-magyar, de minden egyéb — az eszményekért élni és halni tudó népek történelmében. A történelmet hamisítani nem lehet. Hiába akarunk ma valami olyasmit állítani, amely esetleges évszázadok távlatából azt mutatja majd, mindez, amelyet építettünk valamikor erkölcsi alap nélkül — jogtalanul — ebek harmincadjára került. A történelem számon kéri nemcsak az egyéni, de a népi bűnöket is..., s mint mondják a régi magyar példabeszédek: „ebül szerzett jószág, ebül vész el”. Nem köntörfalazunk. A szlovákokról beszélünk.

Ki ne emlékezne arra, hogy az elmúlt esztendőben a szlovákok kiadtak Amerikában egy képes albumot a szlovák „régí kultúráról”. Évszázados építkezések, műemlékek stb., stb... Úgy tüntetve fel, hogy mindaz a „több évszázados szlovák kultúra története”. Uram bocsássa meg nekik, nem átalították még a Homonnai-Drugeth házat is felvenni, s belevenni a képes albumba, mint hogyha az szlovák kultúra terméke lenne...

Semmi okunk arra, hogy kárörvendők legyünk. „Ebül szerzett jószágként” került ez a szlovák magazinba, amely elveszett „ebül”, mert a csehek éppen olyan alapon tartottak arra igényt, akár a szlovákok. A horvátok ennél jogosabban tartanak igényt a Zrínyiek származására, viszont mi nem is vitatjuk el igazunkat a Zrínyiek származását illetően.

Zrínyi Kata első leveléből már láthattuk, hogy azt a levelet az 1580-as években Zrínyi Kata Trencséntől is északra fekvő várából írta... Ergo, Magyarország az a része, amelyet a szlovákok „évszázados szlovák” kultúrterületnek tartanak — magyar volt!!! Lám a Homonnai-Drugeth Ház is... Homonnai Drugeth Máriáról — a Murányi Vénus (Lőcsei Fehérrasszony Jókainál!) úgyis szó lesz majd később sorozatunk kapcsán, azért majd akkor bővebben emlékezünk arról az egész vidékről, már ti. hogy mennyire „szlovák kultúrterület évszázadok óta”, most csak a Zrínyi család eredetével kapcsolatban kívánjuk alátámasztani azt, hogy mi, magyar nők tudatosan elkerülni igyekezőnk minden olyan momentumot, amely később káros lehetne, s alapja lehetne bármilyen nemzetiségi vitának. Tesszük pedig ezt azért, mert mi jól tudjuk, hogy akadnak a férfiak között forrófejű politikusok, akik fajtájuk és hazájuk szeretetében elmennek olyan határig is, amely lehet pillanatnyilag áldásos népükre, de homokra építve a várat, később az unokákra ráomlik a ház. Mi tudjuk, hogy akadnak a szomszéd népeink rasszonytársadalmában fennkölt lelkű nők, akikkel mi előre is kezdet szorítva, közösen munkálhatjuk a jószomszédi viszonyt, s a szomszéd népek társadalmára nagyobb áldást hozhat munkánk, mint egy ármádia hősi halott.

Zrínyi Miklós a törökkel folytatott dicsőséges harcaiért kapta 1564-ben I. Ferdinánd magyar király, osztrák császár adományaként az egész Muraközt — olvashatjuk az előttünk fekvő sorokból. Ez azt jelenti, hogy 1564-ig, s utána a Zrínyi Miklós tulajdonában is, Muraköz is Magyarország területe volt. Meggyőződésem, hogy nem örömmel adta a király Zrínyinek a Muraközt, de kénytelen volt elismerni Zrínyi hadvezéri nagyságát, s valamivel — mint új uralkodónak — kedvezni akart ezzel az adományozással a magyaroknak, akiknek szemében Zrínyi módfelett kedves volt. Ferdinánd

azonban hamarosan megbánta, hogy Zrínyivel szemben bőkezű volt, s ha nem is vette vissza az ajándékot tőle — Muraközt —, de hamarosan hadilábra került a barátság. Zrínyi nem volt hajlandó kiszolgálni a Habsburg király és császár magyarellenes politikáját. De nemcsak a szigetvári hős, hanem a következő Zrínyiek sem... Például Zrínyi Miklóst, a költőt — mint tudjuk egy vadászat alkalmával, orvul gyilkoltatta meg az udvar (iskolai és egyéb könyvekben, amelyeket a Habsburg-századok alatt írtak, az olvasható, hogy „vadkan ölte meg Zrínyit, a költőt...” — hát nem egészen így van).

Hazánkban a Habsburg századok alatt a történelmet úgy kellett írni, ahogy azt az uralkodó rendszer jónak és a dinasztia szempontjából előnyösnek tartotta. Emlékezzünk csak: azt tanultuk, hogy a mohácsi vész után — 1526. augusztus 25-én, menekült a király, II. Lajos, menekülés közben a lova megbotlott, s II. Lajost a Csele-patakba ejtette, majd ráesve gazdájára, belefulladt lovastól a Csele-patakba — így az iskolai tankönyvek, s egyéb írások. Azonban Szerémi György krónikás könyvének 133. oldalán a Csele-patakban megtalált királyi holttestről azt írja:

„... reperimus, quad cum gladis bohemics transfixus erat...”

II. Lajos magyar király gyilkosa a mohácsi elveszített csata után való menekülése közben a cseh Zettritz Ulrik volt, aki egy másik társával együtt kísérte a menekülő magyar királyt a csata színhelyéről. Igazi cseheknek való munka...

Az egyik bécsi udvari levéltáros Hermayer „Anomonen” című munkájában, mit a levéltár titkos aktáira támaszkodva írt meg, szintén azt írja, hogy II. Lajos, magyar királyt a mohácsi csataterőről menekülés közben orvul gyilkolták meg.

A magyar király meggyilkolása csak Ferdinánd osztrák-római császárnak lehetett érdeke, mint aki Lajos halála után a magyar trónt „örökség” címen megszerezni akarta és megszerezte.

Milyen érdekes, ugye, lám, hogy a Habsburg századokat, illetve a Habsburg kamarillákat, mint hűséges szolgák, kísérik a csehek és sokkal kedvesebbek mindenkor a császári ház előtt, mint akár maga az osztrák nép, amely népről tudjuk, hogy pl. 1948-49-i szabadságharcban is kivette részét a magyarok oldalán a saját császára ellen... Pöltenberg, Aulich ... a tizenhárom tábornokból kb. 4 volt osztrák származású, akik a bécsi Fehér Légióval harcoltak a Habsburg dinasztia rémuralma ellen.

Zrínyi Miklós nemcsak néz a szemével, de lát is. Mindenek fölött bírja

bizalmát a magyarságnak és érzi, hogy a török ellen való harcban, nagy tetteiket fűznek személyéhez. De látva a császár politikáját, amely a magyarságra nézve nemcsak nem előnyös, de a törökével azonos, érzelmeit véka alá nem rejtí az uralkodóval szemben. Az uralkodó csak német vagy latin nyelvet kíván a magyarságra erőszakolni, Zrínyi Miklós hát — bár felesége német származású — gyermekeit, amint elérnek abba a korba, olyan magyar udvarházba adja nevelésre, ahol még véletlenül sem hallanak mást, csak magyar szót. Nyolc leánya és két fia volt.

Dr. Takáts Sándor írja: „... Zrínyi bizalmas, családi levelezése elveszett nagyrészt, csak kevés olyan emlék maradt reánk, amelyek a szigetvári hősnék gondolatvilágáról szólnak és érzéseiről. De hála Istennek, vannak Zrínyi életében olyan jelenségek, amik mindenféle elegy-belegy írásnál többet érnek, többet beszélnek...”

Zrínyi Miklós a magyar szokásoknak hódolt, s volt ereje is hozzá, felesége keze alól kivette gyermekeit, s magyar kézre adta őket. Ez világosan mutatja, hogy gyermekeit nyelvre és szívre — magyarokká akarja nevelni. Fiát az Erdődy, leányait pedig Batthyány családnak adta, mikor még gyermekkorban voltak. A leányok a magyaron kívül más nyelvet nem is beszéltek, s kivétel nélkül törzssőkös magyar családok fiaihoz mentek nőül. Országh Kristóf, Batthyány Boldizsár, Thurzó Ferenc, Forgách Imre, Bánffy Miklós, Thurzó Elek, Perényi és Telekessy, valamennyinek Zrínyi Miklós leányainak egyike a felesége.

Zrínyi Kata, a Batthyány Ferenc udvarában nevelkedett fel. Ha valahol, úgy itt sajátíthatta el a magyar erkölcsöt, a magyar szokást, itt kedvelte meg a magyar patriarchális életet. Batthyáyné (Bánffy Kata) korának egyik legkiválóbb, legmagyarabb, legdolgosabb asszonya volt, aki férjével együtt sok időt a család gyermekét nevelte tüzes magyarrá. Zrínyi Kata magyarrá lett minden ízében, megszerette a munkát, megkedvelte az egyszerűséget. Az a szerénység és az alázatosság, amely Batthyáynét oly igen áthatotta, mély gyökeret vert Zrínyi Kata lelkében is. Megszerette a majorkodást (háziállatokkal való foglalkozást), a kertészkedést, annak csínját-bínját kíváncsisággal és örömmel leste el nevelőanyjától. Mikor kikerült az életbe, a dolgait immár magának kellett forgatnia, megbizonyult, hogy amit gyermekkorában tanult nevelőanyjától, az lelkének mind állandó tulajdonsága lett. Ránk maradt levelei, hozzátartozóinak feljegyzései és az általa alapított humánus intézmények azt hirdetik, hogy Zrínyi Kata századának egyik legkiválóbb, legkedvesebb nőalakja volt. Csupa szív, szelídség, szeretet.

Kedvkereső feleség, leányos, gyermekes asszony, aki mások gyönyörűségére termett. A szeretetben állhatatos, a jó barátságban állandó, a hűségben erős. Örül mások boldogságának, s résztvevő szívvel szenved mások szenvedését. Azt vallja saját magáénak, amit másokra költ. Nincs epéje, a haragot és a gyűlölködést nem tűri a szíve. Még ellenfeleit is jó szívvel, s engedelmes szolgálatával igyekszik magához vonni. Hívő, vallásos lélek is, akinek hite a sziklánál is erősebb. A hite, a vallásos meggyőződése igazgatja minden tettét. Isten áldásának nézi a boldogságot, s minden erejével igyekszik azt Teremtőjének meghálálni. Isten látogató kezét szelíd engedelmességgel fogadja, bú és bánat idején el nem csügged, mert hite ilyenkor is vigaszt nyújt neki. Az idők és az események semmi változást nem tesznek rajta. Egyforma mindig. Érzéssel van telve lelke, kora ifjúságától haláláig, s ez érzések kifejezésére sokszor nem talál szavakat... „A mély érzés és a tiszta szeretet csak akkor némiul el benne, mikor lelke elszállófélben vagon...” 1548-ban született, április 30-án és 1585. április 26-án halt meg.

Zrínyi Kata Baththyány Ferenc udvarában találkozott Thurzó Ferencsel a volt nyitrai püspökkel.

(Olvasóinkat arra kérjük, hogy azon városok, várak és falvak neveit, amelyek felmerülnek a közleményekben, és amelyekre úgy hivatkoznak jelenlegi új gazdáik, hogy régi szlovák, horvát, román stb. terület, jegyezzék fel, hogy végezetül előttünk álljon tisztán és világosan bizonyíthatóan, hogy akkor, amikor a török-tatár dúlástól kellett megvédeni ezen várakat, városokat vagy falvakat, hiába keressük a védők között azokat, akik most arra hivatkoznak, azon területek ilyen-olyan ősrégi szlovák, stb. területek, települések és az ott található kultúrák, ezen nemzetiségek kultúremlékei... eddig felmerült Trencsén, Trencséntől északra eső részek, most a fenti bekezdésben Nyitra...)

Thurzó Ferencet a püspökségtől a pápa mentette fel, s a pápa adott engedélyt a házasságra, hogy a hatalmas Thurzó család ki ne haljon. (Erre vonatkozó iratok a cs. kir. állami, továbbá a közös pénzügyi levéltárban vannak.) Az esküvő a katolikus egyház szertartása szerint volt. Takáts Sándor azért tartja ezt fontosnak külön említeni, mert igen sok történetíró azt írja, hogy Thurzó nemcsak a püspökségtől vált meg, hanem fölvette a református hitet is. Nem. Takáts Sándor írja, hogy Thurzó első felesége is katolikus volt. Zrínyi Kata azonban református volt, s később a házasság folyamán tért át Thurzó az új hitre.

Dr. Takáts Sándor szükségesnek tartja megemlíteni minden jeles ma-

gyar család életében azt, hogy melyik egyházhoz tartozott, valamint azt is, hogy kik, mikor vették fel az új hitet — protestáns — és pedig nem azért, hogy ezzel a Krisztusban testvér egyházak békéjét háborítani akarná, hanem éppen azért, hogy ezzel is alátámassza, hogy valláscsere nem azt jelentette, mintha hűtlen lett volna előbbi egyházához valamely család, hanem azért, hogy ezzel kihangsúlyozza és ítéletét lerögzítse azzal az uralkodó rendszerrel szemben, amely nem átalította minden Isten és vallásellenes cselekedetére ráteríteni az Egyház zászlaját. Bizony nehezen talált volna utat az új hit a magyarság sorai között akkor, hogyha elsősorban a Habsburg dinasztia vette volna fel Luther és Kálvin zászlóját Hazánkban...

Az idők folyamán, később nem egy család akadt, aki visszatért a római egyház kebelébe és a változás sem azt jelentette, mintha más értékű magyar lett volna általa. Dr. Takáts maga írja, hogy a vallásgyűlölet „idegen növény volt Hazánkban, Bécsből plántálták...” Idő tellett abba és új — satnya generációk — hogy Krisztusban testvér egyházak tagjait egymás ellen uszítsák — hála legyen a Mindenhatónak, hogy a felekezeti villongás el is tűnt az uralkodó dinasztiával együtt, és az újra csak Istent kereső magyarok szorítják egymás kezét, mint mutatta ezt a II. világháború, és azt követő dicsőséges, de fájdalmas emlékü 1956-os magyar szabadságharc is.

Olvassuk a továbbiakban, hogy Thurzó Ferenc feleségét, Zrínyi Katát, Letavára vitte. Letaván és a regényes fekvésű Árva várában éltek. (Semmi kedvünk rosszmájúnak lenni a „szlovák kultúrkincseket” tartalmazó díszes kiadású művel kapcsolatban, de lám, Árva vára Thurzó-Zrínyi birtok, az Úr 1550-es éveiben.)

Zrínyi Kata mindenben jobb keze az urának, Thurzó Ferencnek — írja dr. Takács. Thurzót a magas állásai sokszor távol tartják az otthontól, és mindennel az asszonynak kellett törődnie, Zrínyi Katának kellett vezetni az egész gazdaságot, beleértve a majorságot is.

1564-ben Thurzó megszerzi a ricsei és bicsei uradalmakat is, amely Thurzóné, Zrínyi Kata számára jelent még több munkát... olvassuk, hogy Ricse és Bicse rövidesen országszerte irigyelt javakká váltak, pedig éppen azért tudták megszerezni, mert a gaz és gyom felverte azokat Lykerka úr hanyagsága miatt...

Zrínyi Kata a nagy elfoglaltsága mellett időt talált arra, hogy saját maga foglalkozzon az udvarház népének oktatásával is... lám... lám modern asszonyok, volt idő még arra is...!

Takáts írja, hogy Zrínyi Kata rendkívül vallásos nő volt, az uradalom

lakóinak lelki dolgaival saját maga foglalkozott. Tanította a népet, s az istenés és erkölcsös életre saját maga szolgált a legvonzóbb példával. Támogattat a szegényeket, ispotályokat alapított, iskolákról gondoskodott. Árva várában és más kastélyaiban az udvartartása csakis magyar volt, s mert Zrínyi Kata és magyar udvartartása szeretetre méltó tulajdonságaival magához vonzotta Árva, Trencsén környékén élő más népeket is, a Felvidéken megindult a magyarosodás. Zrínyi Kata nem nézte, hogy a vidéken található szegény diák milyen nemzetiségű... saját maga taníttatta külföldi egyetemeken...! Amit tehát Lykerka uramék elhanyagoltak... anyagiak, erkölcsiek és szellemiek terén, helyrehozta azt egy gyenge magyar női lélek... Így mondanám mai nyelven, a szlovák kultúrkinccseket megörökítő albummal kapcsolatban....

Azt is írja Takáts Sándor, hogy a Thurzó Ferenc áttérése az új hitre, nagy hatással volt Árva- és Trencsén megyékre. A jobbágyság követték az urak példáját, s mivel az uraság a kastélyokban és a templomokban magyar istentiszteleteket tartottak, a magyar nyelv ezeken a helyeken teljesen tért hódított.

Zrínyi Kata és Thurzó Ferenc életére vonatkozó iratok találhatók: cs. és kir. állami, továbbá a közös pénzügyi ltv.-ban, a Lykerka-féle adás-vétel iratai a Közös ltv.-ban... Rendelet Lykerkához, hogy általa tönkretett Bicsét és Ricsét átadja érdemesebb gazdának c. alatt.

Egy régi bölcselő azt mondotta, hogy „Minden szép és felséges, ami van ezen a világon, a nőtől ered, de minden fürtelem és alávalóság is a nőtől származik....”

Az olvasóra bízunk, gondolkodjon a régi bölcselő megállapításán. Nézzünk vissza a múltba a mi Örök Mécseink fényénél, majd vizsgáljuk a jelent... Olvassuk, hogyan, milyennek írja le dr. Takáts Sándor Zrínyi Katát, ezt az akkor, amikor Thurzóné volt, még gyermekasszonyt... írja, hogy „a 16. század legkedvesebb nőalakja volt... a szeretetben állhatatos, a jó barátságban állandó, a hűségben erős..., s azt vallja magáénak, amit másokra költ... hívő... vallásos lélek, akinek hite erősebb a kösziklánál is... az Istenhite igazgatja minden tettét...”

Több mint 400 év távlatából világít ez az Örök Mécse, amelynek fénye megkapja dr. Takáts Sándort is ... vajh, azok a csillagok, melyek tündökölnék a társadalmak egén... hány „fényévet” számolhatnak?

Ma divat lett madame Du Barryhoz hasonlítani, akinek fénye elvakított egy királyt is... de milyen förtelmes és szomorú árnyéka volt annak a fény-

nek... és hol aludt ki, a vesztőhelyen... erről megfeledkeznek a jelen „csillagok”. Tudjuk, forradalom szele sodorta a fűrészpóros kosárba a királyi szertető fejét... és az a forradalom vitte oda Párizs rendőrfőnökének és feleségének fejét is... és a tömeg, amely gúnyosan nevetett, amikor madame Du Barry feje lehullott... zokogva kísért a vérpadra az eszményi asszonyt. Párizs rendőrfőnökének feleségét, aki szívének, lelkének melegéből két kézzel adott még a legelesettebb szegényeknek is. Egy lett a halálban madame Du Barry és Párizs rendőrfőnökének felesége... csak a mód volt különböző: míg egyiket zokogva kísérték a vérpadra — vállalva a hasonló halált, amely kijárt azoknak, akik szánalmat mutattak a kivégzendővel szemben is — addig Du Barryt csaknem meglincselték már a vesztőhelyre menet közben. S míg az egyik emelt fejjel, nyugodtan hajtotta fejét a vérpadra a tiszta lelkiismeret nyugalmaival, addig madám Du Barry nyugtalan lelkiismeretének hatása alatt szenvedett.

Szükségesnek tartjuk ezen madame Du Barryt utánozni akaró, a mai társadalmak egén szikrázó üstökösök példáját felemlíteni, hogy alkalma legyen a mai társadalomnak párhuzamot vonni... a történész mindent feljegyez — s nem felejt el semmit.

Mulandók vagyunk, de mulandóságunkkal az örökéletet kell szolgálni. Mi, a jelen, vagyunk felelősek azért, hogy ne üstökösöket adjunk a jövő számára, hanem Örök Mécseket. Nem árt, hogyha elgondolkozunk hát a régi bölcselő mondásán.

Akadnak, akik azt mondják szánalmas mosoly keretében, hogy a XVI. század, illetve Zrínyi Kata óta óriásit fejlődött a világ. Fejlődött, de egyvalami bizonyosan ugyanazon alapkövön nyugszik... az erkölcs tisztasága. Olyan szilárdnak kell, legyen, mint az, hogy az éjszakát nappal követi. Minél nagyobb a változása egyéb dolgoknak, annál tisztábbnak kellene lenni az erkölcsi életnek, mert a technika óriási fejlődése, hogyha nem szabályozza azt az erkölcs hatása... temetővé változtatja a világot.

Világosabban: a mai atomkorban, amikor már a holdat és a csillagokat célozzák az emberek ... a borzalmas pusztító fegyverek birtokában vannak, hogyha ezt a józan ész és erkölcsi értelem nem szorítja korlátok közé, az emberiség pusztulását hozhatja magával. Ne legyünk beképzelték a mai korral szemben... olvastunk már akkora fejlett technikáról, kultúráról... és arról, hogyan tették néptelenné vele a földet... mi tehát, mielőtt a holdba indulnánk, tanuljunk meg idelelni a földön tiszta lábbal járni, értelem szerint lépkedni.

Takáts Sándor azt írja, hogy a XVI. században azért virágzott az emberszeretet, mert olyan tüneményes nagy szellemmel plántálták, mint a Régi Magyar Asszonyok. Mi lenne, hogyha mi magunk is próbálnánk hasonlítani valamiben a régi magyar asszonyokra... nevezetesen abban, hogy megpróbálunk melegítést készíteni az emberszeretet virágainak?

Semmit, semmit nem kell nekünk újra kezdeni... folytatni ott, ahol abbahagyták a régi asszonyok... amikor a krisztusi kinyilatkoztatott igazságoknak még erenye volt a földön. Kérdezzük, akkor mit jelentenének a tudomány vívmányai, amelyek azóta valósultak meg, hogyha hozzájárult volna az emberszeretet ápolása is. Hogyha a régi bölcselő megállapítása szerinti kétféle nő közül ne az győzne, akitől nem is eredhet felemelő társadalmi forma?

Hagyjunk időt a gondolkodásra a nagy kérdés fölött. Nagy utat tett meg a nő a társadalmi életben mostanáig. Valamikor „úri nőnek” azt nevezték, aki minél magasabb polcon volt, annál inkább le tudott hajolni. Felfelé csak a csúszó-mászó emelkedik, nyújtogatja undorító fejét... a nagy lélek lehajlik — saját nagyságából.

A későbbi századok termelték ki ezt a „nagyságos” típust, amely csak üres szó volt és maradt. Azután jött a legújabb „arisztokrácia”, a „pártarisztokrácia”. Örök Mécseink nagysága még lelkükben és szívükben volt..., „édesanyámnak” szólította a legkisebb szolga gyerek is... azután meghozták a Mohács utáni évek és a „felvilágosodás” a címeres baby holmikat..., legújabbán pedig a „párt-tagságnál” kezdődik az ember. Nincsen itt sem a „nagy felvilágosodásnak”, sem a „párt-arisztokráciának” semmi köze sem a nagysághoz..., sem a demokráciához...! Nevet ezen mindegyiken a gondolkodó nő, csupán, mert mit tehet egyebet?

De mit szólnának ehhez a régi magyar asszonyok, ha sírjukból feltámadnának... mit szólnának ahhoz, hogy a ma már szinte rettegve ejtett „teenager”-eket meglátnák... hát a régi bölcselő mit szólana ezen látványhoz... mit állapíthatna meg... mi marad majd az emberiségre a jelen női generációktól... és hol van ma emberszeretet?

Menjünk... menjünk vissza a múlthoz melegedni! Olvassuk a drága sorokat és álmódjunk egy szebb világot, ahol nincsen semmiféle „arisztokrácia” semminemű „demokratikus párt-arisztokrácia”, csak szív van és hit... remény és őszinte szeretet.

Zrínyi Kata a legboldogabban élt Thurzó Ferencsel. Öt gyermekük született. És szegény jó Katánkat — s vele az egész magyar nemzetet —

rettentő csapással látogatta meg a Teremtő. Szigetvárnál hősi halált halt Zrínyi Miklós, az édesapja. 1566-ban elment a Hadak útjára, a legdicsőbb halálba Zrínyi Miklós. Írja dr. Takáts Sándor, hogy Zrínyi Miklós amilyen rettenthetetlen hős volt a háborúban... annyira gyengéd apa volt családjában. Gyerekei rajongásig szerették (bár gyermekkoruktól más udvarházakban lettek nevelve..., s lám mégis a szülői szeretet oltárkép volt a szívükben..., mert azzá tette őket a nevelő szülő lelki nagysága!) Zrínyi Katát úgy éri a hír, hogy azonnal Győrbe rohan, majd onnan Csáktornyára kíséri édesapja fejét, amelyet a Szent Ilona monostorba temettek el, és utána ágy-nak esett. Egy esztendeig feküdt ágyban édesapja elhunytára iránti gyászából eredő gyengélkedéssel. Thurzó Ferenc, a férj ír a királyhoz, hogy mentse fel minden ténykedése alól őt, mert feleségét saját maga kívánja ápolni... (Kszp. pénz. ltr. 276. oldal, 1567. augusztus) Thurzó Ferenc aggódó szeretete lábra állította feleségét, de ezután maga esett ágy-nak. Most Kata ápolja az urát aggódó szeretettel, de hiába. Thurzó megírja végrendeletét, mindenét feleségének Zrínyi Katának adja, és 1674. év március 17-én Árva várában visszament a Teremtőhöz.

Zrínyi Kata 24 éves, amikor özvegyen marad. Két évig gyászolta az urát, s azután lett Forgách Imre felesége.

Forgách Imre a Thurzó árvákat a legnagyobb gonddal nevelte és szeretetével elhalmozta. Még az esztergomi káptalan is azt hagyta írva, hogy a protestáns Forgách Imre úgy viseli gondját mostoha gyermekeinek, mintha saját gyermekei lennének (Orsz. Levéltár). Zrínyi Kata szeretetét és háláját második ura czzel még inkább kiérdemelte. Takáts Sándor írja, hogy Zrínyi Kata levelezését tanulmányozva, azt látja az ember, hogy annyi szeretet és gyengédség volt benne övéi és más embertársa iránt is, hogy szinte alig talál szavakat Kata asszony, hogy kifejezze érzelmeit. Egy alkalommal pl. így ír az urának, Forgáchnak.

„Az én holtomig való szolgálatomat ajánlom kegyelmednek, mint szerelmes szívem én édes urának. Kívánok az Atya-Úristentől az Krisztus által kegyelmednek kimondhatatlan jókat testünk és lelkünk szerint, kiben, hogy velem egyetemben én édes szerelmes uram, a szent felsége kegyelmedet sok jó ideig megtartsion, szent nevének tisztességére és nekünk idvességünkre — imádjuk a szent felségét.

Továbbá szerelmes szívem, én édes uram, kegyelmednek azt írhatom, hogy a mi szerelmes gyermekeink Istennek legyen hála, békével vannak.

Én édes szerelmes szívem, az szánat is elküldettem kegyelmednek,

kérem szívem, én édes szerelmes uram, hogy kegyelmed siessen haza, és holnap várom kegyelmedet haza. Ha kegyelmed holnap nem jöhet, bizony elég bánatban leszek. Evvel ajánlom kegyelmednek az én holtomig való szolgálatomat és az én kegyelmedhez való tiszta szívből való szerelmemet, mint szerelmes szívem én édes uramnak. Az Úristen hozza kegyelmedet szerelmes én édes uram jó egészségben haza hamar és adja az Úristen, hogy láthassam kegyelmedet szerelmes én édes lelkem-uram ugyan jó egészségben és boldog életben, kiből nagy sok jó ideig egyetemben, az mennynek, földnek ura minket megtartani az áldott, szerelmes szent fiának érdemeiért. Ámen. Ez a levél kelt Bicsén, csütörtök estve fél öt órán, 1577.”

Világosan látni a levélből, hogy érzelmekkel mennyire telve volt szíve ennek a csöpp asszonynak, aki szinte ugyanazon szavakat írja minden mondatában, csak azért, hogy gondolatban minél előbb több időt tölthessen az urával... hosszú levelében. Milyen szépséges az érzelme a Felséges Istenhez való ragaszkodása és Krisztus megváltói érdemeinek tisztelete is... milyen egyszerű, de őszinte szavakban nyer kifejezést, s milyen szívesen használja a jelzőket minden mondatában Isten dicsőítésére. Bizony követendő példa Zrínyi Kata napjainkban is, amikor a krisztusi világnézet elérkezett a lét-vagy nemlét kérdéséhez... Isten milyen felséges, nagy kegyelemmel jutalmazza Zrínyi Kata erős hitét és Krisztushoz való ragaszkodását, amikor segítségével apja iránti mély gyászán, majd az első ura elvesztése után éppen olyan érző, melegszívű férjet ad neki, miként volt Thurzó Ferenc is.

Forgách Imrével — második urával — Zrínyi Kata folytathatja azt a nagy művet, amelyet Isten dicsőségére kezdett el élete elején... az emberi lelkek munkálását. Forgách Imre megszerezte Trencsént és megkapta az örökös trencsényi főispánságot is. Öt leánya és két fia született Zrínyi Katának második urától... Thurzó Ferenctől is maradt öt, szóval valóban népes család vette körül az asztalt.

Úgy Trencsénben, az új birtokon, mint a régieken, egyformán gondoskodnak ispotályok, iskolák és templomok építéséről.

A trencsényi uradalomról készült hivatalos összeírások megörökítették a regulákat is — utasításokat —, s így Forgách Imre és Zrínyi Kata asszony gondolkodásának és szellemének beszélő emlékét hagyták reánk. (Országos levéltár Urb. et Conspr. 64. 35. sz.) A 158. évi összeírás egymaga hatalmas ívrétű kötet.

A trencsényi összeírás szerint Forgách Imre és felesége minden népesebb falujukba alapítottak ispotályt (szegényházat), mint már írtuk, nem a vallás-

telekezetek, hanem a rászorulóknak számára! A trencsényi hévizek mellett fürdőházat alapítottak a szegények számára. A trencsényi, toplai, báni, kubrai stb. szegényházak egyforma regulákkal éltek, „Ispotályházban — szegényházban — mondja az utasítás — ki nem akar imádkozni, egyet se tartsanak köztük. Ha valaki nem tudja az imádságot, hitnek ágait, és az isteni tízparancsolatot, napot kell neki hagyni, hogy megtanulja. Ha nem akar tanulni, üzzék ki onnan. Udvarbíró fekete szabású, szürke posztót csináltasson, és adjon minden férfinak, asszonynak és leánynak, kik ispotályban laknak, egy hosszú szoknyát, kétszer cipellőt, férfiaknak két hosszú inget és egy vagy két gatyát, férfinak süveget, mindenkinek szíjővet, asszonyembernek és leánynak egy hosszú inget az ő módjuk szerint, két előkötőt, két pinzes fedelet (fejre való kendőt), lánynak hajfonót és egy fekete paraszt pártát. Aki meghal, annak csináltasson az udvarbíró inget bokáig, abba temessék. Koldulni nem szabad, de ha úr jön, akkor a szegények közül kettőt persellyel istenébe odaküldjön az urak elébe. Karácsonykor, húsvétkor, pünkösdben és Szent Imre napján (védőszentje a magyarságnak!) mind a négy napra minden ispotályos három tál ételt kap, bárányt, tyúkot, 24 icce borsót, szalonnát, lisztet, 6–6 icce bort és 10–10 icce sert. Egyik tál étel mindenkor borsos és sáfrányos legyen...”

A fentiekben látva a XVI. század magyar urainak a Teremtő Isten által közelükbe adott szegénységről való gondoskodást, és ismerve az életük egyszerűségét, hogy mint olvashattuk is... némely ilyen nagyasszonynak még két inge sem volt sajátja — felsóhajtunk: Uram, micsoda lelki arisztokrácia, micsoda lelki nagyság kellett ahhoz, hogy még a szegénység ingyen gyógyvizéről is gondoskodtak... s hogy ünnepnapokon az akkor még szinte ritkaság számba menő borsos, sáfrányos ételt is kötelezővé tették az udvarbíró számára, hogy kiszolgáltassa a szegénységnek...

Leleki nagyság... lelki arisztokrácia... de micsoda eget felemelő demokrácia is..., amikor le tudott mondani a magyar asszony a csillogásról, a pompáról, hogy „édesanyja” lehessen és a saját részéről lemondott ruhákkal melengesse az elesetteket.

Úriak voltak, ezek voltak az úriak, akikhez felérni nem tudtak azok, akik elhomályosítani igyekeznek az igazi úri nem ragyogását.

Folytassuk csak a továbbiakban a Forgách-Zrínyi ívek ismertetését az ő nagy lelkük halhatatlanságáról:

„A várbeli prédikátor kap évenként 34 és fél kvarta lisztet, 312 font tehénhúst, 365 icce bort (nyilván egy iccét minden napra) 430 icce sert. Az

öreg deákoknak ád az úr minden héten húszra 30 pénzt, medikánosoknak 20 pénzt, egy vég morvai posztót, de az mester jól meglátja, hogy akik csavarognak — bujdosók volnának, azoknak ne adjon. Csak iskolabeli diákoknak és medikusoknak ád a várból minden héten lisztet másfél fertált egy-egy kántorba — negyedévbe — borsót, másfél fertály kölest, vagy pohánka kását, másfél fertályt. Szegényeknek, kik vasárnap istenébe alamizsnát várnak, 8 forint 32 krajcárt, a medikusoknak az egyháznál minden vasárnap 6 dénárt.”

Olvassuk tovább, hogy a Forgách-Zrínyi Kata házaspár legszebb kertjében a „Podmaniczky kertben” 10 koldus számára épített szegényházat, ezek is úgy lettek ellátva, mint a trencséniek.

Az egyházi dolgokra külön utasítást adtak az udvarbíróknak... „Gondot viseljen a parochiákra, egyházakra — felekezeti különbség nélkül —, hogy el ne pusztuljanak. A predikátorokat minden rendbéli nép nagy tiszteletben tartsa, becsülje, tisztelje. Jövedelmük ne kisebbüljön se a prédikátoroknak, se a Krisztusban testvér egyházaknak, sem az iskoláknak. Valamikor bemegegyen az udvarbíró a faluba, először szembe megyen az prédikátorral s megértse tőle, ha az bíró, esküdtek és egyéb köznép, vasárnap és ünnepeken jártak-e az egyházakhoz Isten ígéje hallgatására. Ha találkoznak olyak, akik ritkán járnak prédikációra, az kézi kalodába — ki az falu közepén vagy — betétesse. (Ez a XVI. század egy fenyítési módja volt világszerte.) Ha ki oda nem fér, láncra kötöztesse, s ott a kaloda környül legyen a predikációtól kezdve estélig. Ha azonban nem tanulnak... akkor más vasárnap is tétessék kalodába, s két nap tartsa benne és két éjjel. Ha az másik fogságon sem tanulnak és prédikációra még sem mennek, tehát minden késedelem nélkül, feleségestül kiküldje az faluból, házát, földjét vegyék el pénz nélkül. A predikátorokat mindenkor intse, hogy az egyszerű népet tanítsák imádságokra és minden fél esztendőben egzaminálják házankint... véneket és ifjakat, férfiakat és asszonyállatot, Napot hagyjanak nekik, hogy imádságokat megtanulják. Ha így sem tanulnának erősen, meghagyja az predikátoroknak, hogy hírré tegyék az udvarbíróknak az efféléket, s az udvarbíró minden kedvezés nélkül megfogassa, és fogságból ki ne bocsássa, míg meg nem tanulják az imádságot. Minden faluban legyen kézi kaloda tizenkét emberre való. Egy falu sem merjen fejek és jószágok veszte nélkül az predikátoroknak búcsút adni...” (már ti. hogy a lelkipásztorokat a falukból ki ne merjék kergetni...)

Trencsén... Árva... stb. szóval az Észak-nyugati Felföld azon része,

mely most Csehszlovákiához tartozik... Így indult meg a kultúra útján, hogy egyszer belemarjon az áldó kézbe, amely a tudás fényét megmutatta neki akkor, amikor más országokban még ekébe fogták a hasonló emberi társadalmat. Örök mécsek... édes jó anyáink... visszanyúlnak a századok mélyéből, hogy visszavegyék régi jussait kései unokáinknak, nem Csehszlovákia... soha nem lesz azzá, mert mindörökké magyar volt és marad az a része az Isten tenyerének.

A hitéletre és az iskolákra vonatkozó körülményeken kívül nem hanyagolják el a gazdasági részét sem ezen területnek a Forgách-Zrínyi házaspár. Úgy felvirágoztatják Trencsént és környékét, hogy fogalomvá válik, és szerte beszélik külföldön járó emberek is, hogy a trencsényi urak.... Forgách Imre és felesége... áldást hoztak Magyarországnak erre a részére.

A fentieket látva, újra azon elmélkedünk, hogy Mohácsnál többet veszítettünk, mint 24 ezer hősi halottat. Elvesztettük nemzeti függetlenségünket is, olyan rendszer lett úrrá a Kárpát-medencében, amely évszázadokon dolgozott azon, hogy elérjük a mai helyzetünket. Elismerjük, hogy a világ fordult..., de nekünk jó lett volna az a régi mód is..., amikor az adott szó szent volt még, és amikor a méltóság a szívben és a lélekben lakozott..., a demokrácia meg nem Moszkvában született, vagy másik oldalán a világnak, hanem megnyilvánult a legfenségesebb formájában.

ÖRÖK MÉCSEK II.

Dr. Takáts Sándor: Régi Magyar Asszonyok

Lapunk nemrégén megjelent számában közöltük a szabad földön élő magyarok Nemzeti Világszövetségének véleményét a „magzatelhajtással”, valamint a „fogamzást megelőző” tablettákkal szemben. Írtuk akkor, hogy azoknak, akik ismerik a magyar nép szellemiségét, semmi okuk arra, hogy gyászbeszédeket tartsanak a Jövendő felett. Nagyobb viharokat is kibírt már a magyarság és átélt sok olyan idegen hatalmi túlsúlyt, amely elnyelni igyekezett. Emlékeztet, hogy véleményünket, népünkbe vetett sziklaszilárd hitünkre építettük — a magyarság erkölcsi erejére. Istenbe vetett egyszerű, de őszinte hite és az, hogy még tudat alatt is tartózkodik mindentől, amely neki idegen.

Nekünk, akik a sorokat írjuk, — bejárva a népek országútját — módunkban volt megismerni más népek erkölcsi felfogását és viszonyát a Teremtőhöz. Megállapíthatjuk, hogy bár akadnak, akik fényesebben és hangosabban vallják meg hitüket, de olyan őszintén és tiszta szívvel kevesen borulnak Isten színe elé, és kevesen ejtik olyan gyermeki alázattal a szót: Édesatyánk! — mint a magyar nép.

Méltatlan utódai lennénk honfoglalás előtti őseinknek, hogyha a kereszténységgel felvett hitünk alapjait, elhallgatni akarnánk a Fehér Ló Legendájában..., őseink EGYISTEN hitében és elhallgatnánk, hogy a szépséges Szűz Mária kultusz is ott virágzott már a pogány ősmagyarok sátrában termő Boldogasszony képében — mint olvashatjuk krónikásaink tollából. Az ó-hit, párosulva az új-hitünkkel, végtelen erkölcsi alapot jelent az! Csakis ez a mindennél erősebb alap, a tiszta, mélységes, Istenbe vetett hit és az abból áradó erkölcsi erő képes arra, hogy népek tengerében megálljunk. Őseinknek is megvolt a fogalmuk a Hazáról. Mint olvashatjuk, szent volt a temetkezési helyük, mert az csak pora egyesült ott a földdel... ez lassan átment a Haza fogalmává; szent a hely, amelyből vétettünk, s szent, amelybe tétettünk!

Vajon Krisztus példái ellen cselekedtek-e a magyar elődeink? Nem!

Nézzük Krisztus példáját. Lukács evangélista 19. rész 41. versében azt mondja: „... és amikor közeledett — Jézus — látván a várost, síra azon...! Dr. Ravasz református püspök úgy magyarázza Lukács evangélistát: „...Krisztus embersége zokogott fel a fájdalomban, látva a várost, szülőföldjét, — amely elpusztult... micsoda érzés lehetett az, hogy könnyekre

bírta a Nagy Szenvedőt, aki könnyek nélkül vitte a Golgotára az emberiség bűneit? Jézus embersége zokog a földi hazáért, övé volt az örökkévalóság, bírt az egész földdel és mégis fájoan drága volt neki egy parányi föld, a rajta járó-kelő, szomorú emberek, hegyeknek, völgyeknek édes vonala, az anyanyelv csodálatos muzsikája, átöröklött szenvedések, álmok, és remények szövődéke. Kicsiny volt az ő hazája, keményszívű és megvetett népe, idegen nyelve, kopár, vagy egyszerű a határa, s mégis könnye hullt a haza földjére, jaja szállt felette, a fájdalom, mint egy kiterjesztett szárny, féltlen betakarta...

Mit szólnak a fentiekhez azok, akik Krisztus követinek tartják magukat, de a hazához való hűség és szeretet fogalmát tagadják? Avagy; megismerni sem óhajtják?

Magyar népünk, hogyha nem lenne hordozója még tudat alatt is ezen erkölcsi erőnek, — meg nem maradhatott volna azon a helyén Európának. Eljön az idő előbb-utóbb minden népek fölé. Elérkeznek a Történelem nagy keresztútjához, és előttük lebeg a lét-, vagy nemlét kérdése. A nagy történelmi fordulókkal járó idők elsöprik azokat, akik nem erkölcsi alapon állanak. Miként a természetben, úgy a Történelemben is pusztítanak néha nagy, véres zivatarok...

Magyar nemzetünk fölött a középkorban vonult át egy a maihoz hasonló szörnyű vihar és Nemzetünk a lenni, vagy elpusztulni szörnyű kérdését látta az ország fölött, lángbetűkkel írva.

Keletről zúdult akkor is a vihar... a török elindult, hogy adófizetőjévé tegye az osztrák római császárságot. Útja keresztül vezetett Hazánkon. Nem tudjuk és nehéz elgondolni is, hogyan nézne ma ki Európa térképe, hogyha őseink útjába nem állanak a Nyugat felé igyekvő hódítóknak? Otthon, az iskolákban tanultunk valamit — most látjuk, milyen szánalmasan keveset — a török hódoltság koráról. Kint kóborolva a világban, a különböző levéltárakban tekintve széjjel, azután külföldi nyelveken megjelenő irodalmat olvasva látjuk, hogy sokkal bővebb magyarázat is van a török hódoltság okára. És most tudjuk igazán felmérni, ezeket a külföldi forrásmunkákat látva, hogy őseink micsoda emberfeletti erő kifejtést vittek véghez, — nem magukért, hanem a magyar jövődöért. Különösen feltűnő sok helyről hozza a dokumentumokat a magyarországi török hadjáratról és annak okairól Harold Lamb, amerikai történész, aki *Suleiman the Magnificent* („A csodálatos Sulejman”) című könyvét török barátainak ajánlja előszavában, s a török nagyságnak kíván művében emléket állítani. Mődfellett

ajánljuk ezt a könyvet elolvasni mindenkinek, akinek módjában van, mert ritka értékes felvilágosításokat szerezhetsz belőle... Land of War... A háború országa... Magyarország... természetesen Harold Lamb könyvében az események színhelye. Zrínyi Miklós, a szigetvári hős, úgy jelenik meg előttünk Harold Lamb könyvében, ahogyan — sajnos! — nem ismerhettük meg a magyar tankönyveinkben sem... Suleiman, a csodálatos hadvezér, csodálatos ellenfele...! Aki teheti, olvassa el, minden könyvtárban megvan.

Milyen lehetett a magyar családok sorsa abban a borzalmas viharban? Áldott fény melengette a kis csibéket védő szárnyak alatt... magyar asszonyok védtek a fészket, amelyben kikeltek ezek a drága apróságok... akiket úgy vettek akkor, mint az Úristen legdrágább ajándékát... az ÉLETET. Az élet, pedig az anyákon keresztül újul meg... így lesz az anya a Teremtő munkatársa mindörökké, amíg élet van a földön. És ilyennek látták a nőket a férfiak is... Isten munkatársainak, az élet örökkévalóságánál... örök munkatársnak a férj oldala mellett... értékük mindennél drágább volt... édesanyák voltak. Az akkori időknek megfelelően néha nemcsak a saját gyermekeiknek, de sokszor mások gyermekeinek is. És nem fáradtak bele ebbe a magasztos hivatásba... kötelességbe... Magyar Nők voltak. A történelem kívánta erejüket... de szívük, lelkük minden rezdülését is... és könnyűszerrel adták. Milyen szegények lehetnek azok a népek, akiknek történelméből hiányoznak ezek az Örök Mécsesek... az anyaság, a honleányi lélek, a nemzeti szellem örök mécsesei... És milyen gazdagok vagyunk mi, — elesettségünkben is, olyan kincsünk van, nem sokaknak... köszikla erős hitünk. Hitünket erősíti őseink példája, akik túléltek Mohácsot... majd a következő gyászokat... és él a magyar.

Mielőtt elővennénk Örök Mécseseink... Régi Magyar Asszonyaink korabeli levelezését, hogy azokat olvasgatva, újra érezzük fényük ma is éltető melegét, tegyük le a hála és kegyelet virágait dr. Takáts Sándor kegyesrendi tanár, rk. Püspök sírjára. Dr. Takáts gyűjtötte össze és adta ki ezt a remekművet 1914-ben Magyarországon.

Amennyiben szívünk szerint cselekedhetnénk, akkor Takáts Sándor könyvét úgy, ahogy van... sok-sok példányban kinyomtatnánk... s minden élő és eljövendő magyar nőnek odaadnánk s hagynánk, olvasni. Ugyanis nemcsak a Régi Magyar Asszonyok levelezése, de a Takáts Sándor írása is olyan, hogy szinte érezzük; nem szűnt meg a halállal pesztrálni a lelkeket. Most is tanít... oktat, és példát állít Takáts Sándor nemcsak Isten országa, de a Hazánk szolgálatára is. Hazánkban a nemzeti szellemiség ellen hadjá-

rat indult már az I. világháború előtt. Mikszáth is sajnálkozva emlegeti már műveiben a nemzeti szellem — tévedés ne essék — nem satnyulását, — hanem — száműzetését!!! És, amikor a nemzeti szellemiséget száműzni akarják néhányak, akkor olyan hatalmas szellemóriásokat termel ki magából Nemzetünk, mint Takáts Sándor, aki egyetlen munkájával is; a magyar nemzeti szellemet emeli magasba fátkjának. Elénk tárja a legtragikusabb magyar kornak szellemi nagyságait, — követendő példának. Amit lehet, mindet megteszünk, hogy minél erőteljesebben emelkedjék ki Takáts Sándor munkássága is ősanyánk levelezésénél, a jelen szűkre szabott hasábjain is.

Köszönetet mondunk azután dr. Fehér Mihálynak, a montreali református lelkipásztornak, aki Takáts Sándor könyvét kihozta az Óhazából és könyvtárában dédelgeti. Helyette egyebet is hozhatott volna, de kincsként hozta az Óceánon át...

Mit köszönjük azoknak, akikről szól ez a könyv, mit köszönjük a Régi Magyar Asszonyoknak?

Anyáink... Néktek köszönjük, hogy Istenbe vetett hitünket lelkünkbe plántáltátok... köszönjük Krisztust... köszönjük a drága Nagy Szenvedőt, Hazánkat, akit Ti tartottatok meg magyarnak. Legyen emléketek áldott, és szellemiségtök fénye mutassa az utat új- és új évezredek felé...

Dr. Takáts Sándor írja: Az ember ízlése és felfogása napról-napra változhatik. Nevetségesnek találhatja, amit jámbor eleink szépnek és magasztosnak tartottak. Gúny tárgyává teheti, ami azelőtt nemzetünk féltett kincse volt. Lealacsonyíthatja a felemelőt; kacaghatja, gyűlölheti, amit egykoron odaadóan szerettek és tiszteltek. De egyet soha el nem érhet; azt soha meg nem akadályozhatja, hogy a mélyen gondolkodó lélek ne keresse, ne szeresse a régit, a magyart, a nemzetit; ne csodálja azt a munkás tiszta életet, azt a minden ízben nemzeti gondolkozást, azt a kőnél szilárdabb hitet, amely a XVI. század nagy magyar asszonyainak életében örök példaul felénk ragyog. Aki melegedni akar, közelebb megy a tűzhöz. Aki magyar lelkét akarja felvidítani és felmelegíteni, olvassgassa régi nagyasszonyaink megsárgult leveleit, s mélyreható szemmel tanulmányozza azokat, lélekmelegítő és felemelő hatásukat lehetetlenség nem éreznie. Hangjuknak egyszerűsége és közvetlensége csak fokozza a hatásukat.

A levelek, amelyeket nagyasszonyaink írtak, az ő életük legszebb dicsőrete. Emellett még az a jó tulajdonságuk is megvan, hogy czernyi aprósággal szolgálnak a régi magyar családi élet megértéséhez. Így hát műveltség-

történetünknek is elsőrendű forrásai azok. Ilyen módon az egész nemzetet érdeklő cél e leveleknek s velük az íróiknak a megismerése.

E sorok írója meggyőződése, hogy olvasóink elsősorban arra kíváncsiak, hogyan éltek... s munkálkodtak a szigertvári hősnek — akiről köztudomású, hogy felesége nem magyar nő volt — gyermekei. Mielőtt rátérnék egyéb körülményeik ismertetésére, Zrínyi Katának egy levelét közöljük, amelyet 1585. március hó 11-én írt az urához, érezvén lebetegedését. Takáts Sándor írja, hogy Zrínyi Katát — Forgách Imrénét — balsejtelmek gyötörték a szülés előtt, de arról levelében semmit nem érzékeltet, hogy urát ne aggassa vele a török ellen való harcban.

„Kívánok — írja Zrínyi Kata 1585. március 11-én — az Atyaúristentől az Krisztus által kegyelmednek kimondhatatlan sok jókat, testit és lelkit, kiben hogy én édes szívem-lelkem uram, s szent felsége kegyelmedet sok ideiglen megtartson, szent nevének tisztességére és kegyelmednek üdvösségére; tiszta szívből könyörgök a szent felségének. Simon, legyen hála az Úristennek, jól vagyon, az többi (gyermek) is, legyen hála az Úristennek jól vannak, én pedig napról-napra mind nehezebben vagyok. Továbbá szerelmes szívem, én édes uram, kegyelmedet kérem, hogyha kegyelmed engem szeret, ne késék kegyelmed ott, hanem siessen kegyelmed haza! Azon is kérem kegyelmedet, mint szerelmes szívemet, én édes uramat, hogy kegyelmed az inastól írja meg énnékem, mely nap indul kegyelmed, s mint merre jó kegyelmed haza, hogy tudhassak kegyelmedbe elibe küldeni Trencsénbe. Én innen kegyelmednek semmi hírt nem írhatok; mert sehonét semmit sem hallok. Szívvel ajánlom kegyelmednek az én holtomig való szolgálatomat és az én kegyelmedhez tiszta szívből való szerelmemet, mint szerelmes szívem, lelkem én édes egyetlenegy uramnak...”

Tudjuk, hogy akadnak majd, akik ezt a stílust megmosolyogják... kinevetik. De azt is tudjuk, hogy jönni fog egy olyan korszak, amely majd a mi nyelvezetünket mosolyogja meg ugyanúgy. Egy bizonyos, hogyha ismerjük a régi idők szellemiségét, a hitvestársi viszony magasztos voltál, amelyet Zrínyi Kata leveléből olvashatunk, akkor kevés okunk lesz a gúnnyra a Forgáchné sorain.

A XVI. század, vagyis a legmagyarabb kor — írja Takáts Sándor — lelkességének, lovagias szellemének mély vallásosságának az okát és rugóját,

a magyar családi életben kell keresnünk. Bár a török betelepült hozzánk, bár a harc szakadatlanul dúlt; a haladás és fejlődés Rudolf császár koráig állandó!!! A nemzeti visszahatás s vele együtt az egész nemzeti élet tehát él és virul. Nemzeti sajátosságaink, nemzeti önérzetünk s nemzeti nyelvünk soha jobban nem hódítottak, mint ebben a zavaros században. Az ilyen hódítás kiváló példaadás nélkül nem lehetséges. S kik jártak volna elől a jó példával, ha nem a legkiválóbb családjaink?

A XVI. században minden főúri várkastély, minden nagyobb udvarház nemcsak egyetlen házaspárnak volt a fészke, hanem egész sereg ifjúnak és leánynak a nevelő iskolája. A főnemesség és a nemesség nem az iskolákban, hanem a kastélyokban és az udvarházakban nevelkedett, — írja Takáts Sándor.

Ez nemcsak Magyarországon volt így, hanem szerte az egész világon. Olvashatjuk a más népek történelmében is, hogy hasonló volt a társadalmi berendezkedés országaikban. Eltérés legfeljebb ott volt, ahol ismeretlen volt az emberiesség szellemisége, s az alárendelt személyekkel nem bántak emberi módon. Nálunk, nemcsak a középkorban, de még a két háború között is szájról-szájra száll a mondás, hogy mindent, amelyet a Teremtő mellénk rendelt... ember, mint aki Isten képe mását viseli, bármilyen rangban is — vagy növényi, avagy állatvilág azon része, amelyet elérhetünk, s róla gondoskodhatunk, rendelve lett arra, hogy Isten kegyelmét és Krisztus szeretetét vele éreztessük. Nem iskolai tantárgyként szerepelt ez a tétel a mi társadalmi életünkben sem, de az anyák tanítási rendjében első helyen állt. Onnan kaptuk magunk is! És szívesen adjuk tovább.

ÖRÖK MÉCSEK III.

Dr. Takáts Sándor: Régi Magyar Asszonyok

Érdemes külön is foglalkozni a XVI. század magyar társadalmi szokásaival. Dr. Takáts Sándor igen szemléletesen közli azt Régi Magyar Asszonyok című könyvében.

Legutóbbi számunkban közöltük, hogy a század szokása szerint a nemesek és a főnemesek gyermekeiket 9-10 éves korukban már más családokhoz adták, hogy ott tanuljanak és nevelkedjenek. Velük együtt nőttek fel és velük együtt lettek nevelve az illető család tisztjeinek, szolgálóinak gyermekei, a nemes ifjak jobbágy-inasai és a nemes leányok szolgáló-leányai. A fiúknak is, meg a leányoknak külön-külön nevelői voltak — írja dr. Takáts Sándor. Valamennyi gyermek, ifjú, leány és szolgáló, a ház urát édesapjának, a ház úrnőjét édesanyjának hívta és tartotta. Jómaguk, pedig valamenynyien atyafi-szolgák néven szerepeltek, akár nemesek, akár jobbágyok letének légyen.

Innen ered az, hogy a legkülönbözőbb nevű családok gyermekei olyanokat neveznek édesapjuknak és édesanyjuknak, akikhez tulajdonképpen még rokonság sem fűzte őket. Tahy Zsófia például Nádasdynét anyjának és Nádasdyt „apám-uramnak” mondja állandóan leveleiben. „Én nekem, — írja Tahy Zsófia Nádasdynénak 1555. július 8-án, — mint szolgáló leányának parancsoljon és meglátja nagyságod, hogy nem leszek az többi szolgáló leányánál mindenestül fogva heábváló szolgálója...”

A XVI. század urai és asszonyai igazi apai és anyai szeretettel vették körül azokat, akiket házukba fogadtak. Fájó szívvel nézték, amikor felcseperedvén, távoztak házukból. Devecseri Choron Margit, kéri pl. Batthyánynét, hagyná nála Zrínyi Zsuzsanna árvácskáját, mert még az édesanyjának sem adja vissza. A körmendi ltr. Missiles, 1607. (XVII. század immár) szerint így ír: „Szánj meg engem, szegény megkeseredett szívű anyát, fogj mellettem édes asszonyom, mert halált szenvedek az gyermekért... Soha kezemből ki nem adom. Lelkem édes szerelmes asszonyom, jó és kedves választ várok...”

Lám, a régi magyarságot nem kellett a „demokráciára” oktatgatni és a demokráciájukat nem kellett golyószóróval kényszeríteni a társadalomra, hanem örömmel fogadta szívébe mindenki. A nemes urak gyermekei ugyanúgy, mint a jobbágyok gyermekei részesei lehettek javaknak. Hogyha pedig olyan szeretettel tudtak függeni még a gondjukra bízott gyermekek-

kel is, mint azt a Devecseri Choron Margit leveléből láthatjuk, el kell higgyük, hogy szemük előtt tartották a saját gyermekeik nevelését is. Különösen jól esik most olvasgatni, amikor jelszó lett az, hogy a gyermekben hagyni kell az ösztönöket kifejlődni... hogyha pedig tudjuk azt is, hogy korunkban a gyermekszülés is fájdalommentes már... nevelni sem tartják szükségesnek, — elmondhatjuk, hogy igen lényegest fordult a világ.

Dr. Takáts Sándor írja, hogy volt olyan udvarház, ahol egyszerre 70-80 személy evett a cselédségen kívül. Az ország pedig módfelett szegény volt. S az akkori Magyarországon összesen négy főúri asszony akadt, aki a koronázáson megjelenhetett... mert nem volt megfelelő ruhája! De egész sereg ifjú és leány tanult és nevelkedett udvaraikban!!! Például az akkor hatalmas Batthyány Kristóf cipóján egész sereg ifjú és leány nevelkedik, a saját fia Ferdinánd király udvarában tanul és onnan írja az édesapjának:

„Kérem kegyelmedet, mint szerelmes uramat, atyámat, hogy tekegyelmed mondja az én szerelmes asszonyomnak, anyámnak, hogy énnékem inget küldjön és fehér nadrágot; mert immáron nincsen mit viselnem... (Körmendi Ltr. Missiles 1550. szept. 20. Bécs)

Írja Takáts Sándor, hogy a király — Ferdinánd és Miksa is — rászólt a magyar urakra, hogy néha hozzák fel a feleségeiket Bécsbe. Batthyány azt felelte egy alkalommal, hogy az nehezen megy, mert ahhoz fény és pompa kell, — az pedig hiányzik a magyar asszonyoknál...

A továbbiakban emléket állít Takáts anyáinknak a következőkben:

— Mélyreható szemmel azt látjuk, hogy a magyar asszonyok a maguk egyszerűségük szerint semmi élvezetet nem találtak abban, hogy az udvar körül ragyogjanak és pompázzanak. Szívesebben voltak otthon, több örömet okozott nekik a családi élet és a gazdálkodás, mint a fény és pompa és a multság. A XVI. század magyar asszonyainak otthon az unalomra nem igen maradt idejük. A férfiak az idejüket veszedelmes végvárakban a törökökkel való harcban töltötték. A házuknál ritkán fordultak meg. Már most emígyen az egész gazdálkodást, a nagy udvarnép minden gondját a háziasszonyoknak kellett intézni... Förfogatos téli estéken csipkét vertek, fontak, varrtak, hímeztek. Olvashatjuk a bizonyosságát; „Érette leszek — ezt Batthyáynénak jelentik — nagyságod parancsolatja szerint, hogy csipkékét csináltassak az leányokkal” (Orsz. levéltár. Nádasdy lev.) 1562-ben Batthyány Ferencné írja a nádorispánnénak: „Jól tudja kegyelmed, hogy itt menyegző nélkül soha nem vagyunk... Küldje el kegyelmed az koszorút,

csak az formájáért, az kötésnek mását veszem. (Mintát vesz egy pártáról.) Orsz. Ltr. Nádasdy lev.

Más volt az akkori rokoni levelezés és rokoni kapcsolat is, mint napjainkban. Bensőségesebb volt, mélyebb alapokon nyugodott. Takáts Sándor Forgách Imre levelét közli, amelyet Zrínyi Kata férje a sógorának, Zrínyi Györgynek ír: „Mely nagykévánsággal akarjuk hallani idejövételüket, azt mi semmi nyelvvél ki nem mondhatjuk. Az én szerelmes Katámmal úgy várjuk régtől fogvást kendet, mint az Istennek irgalmát, kit értvén kegyelemed, immár mentsen meg bennünket az nagy gondtul...” (Körmendi ltr. 1579-ben) A régi magyar asszonyoknak egyetlen szórakozása volt, hogy egész udvarnépükkel halásztak. A halastó nem hiányzott sehol. Madarásztak, és a zsákmányból mindig juttattak a távol harcoló uraiknak. Az akkori kedves humor szerint örökíti meg, pl. Pethes Benedek a feleségének zsákmányát, amelyet egy nyulászat alkalmával szerzett. Pethes Benedek írja feleségéről: „...mindaddig nyulásza, hogy tegnap kilenc órakor egy fiat foga... Ím mostan mind ketten együtt feküszik az gyermekágyat.” (Körmendi ltr.)

Valóságos versengés folyt a kertészkedés körül — írja Takáts Sándor —, boldog volt az a főasszony, aki a pálmát elnyerte. Nádasdyné, Batthyány Ferencné, a bán felesége még a káposztát is maguk ültették. A kertészkedés olyan magas fokon állt Magyarországon a XVI. században, hogy még Bécsben is díjat nyert. Külföldre küldözgették a gyümölcsoltó ágakat, gyümölcsöket. Maguk dolgozták fel a gyümölcsöket... virágvizet csináltak. Az aszaláson kívül lckvárt, dinnyesajtot, szilva- és almavizet. Hogyha valaki valami újat fedezett fel a gyümölcsfeldolgozása terén, azonnal közölte azt a többiekkel.

Mi, kései unokák, úgy érezzük, hogy hűtlenek lennénk ősanyáink szakácstudományához, hogyha nem közölnénk egy receptet, az ő konyháikból. Annyiféle gyümölcskonzerválási módot mutatnak nekünk, mint a tudomány csúcsát, hogy nem lesz érdemtelen megnézni azt a régi receptet. Choron Zsófia írja 1569-ben Nádasdy Kristófnénak. „Kisasszonynap után való pénteken... Az bereczket (barackot) — írja — meghámozom szépen és az bereczk magva helyett egy fél mandolát teszek, és borsos mézet teszek reá és tiszta deszkára szépen rendelem, az kemencében úgy száraztam meg. Az szilva-likváriumot így is csinálom, hogy az szilvát meghámozom és meghasogatom és szépen deszkára rendelem. Az magvát megtöretem és az magvabelit az magva helyébe teszem s borsos mézet öntetek reá és úgy száraztam meg kemencében tiszta deszkán. Héjastól a szilvát, ha csinálom,

tehát csak félfel meghasítom az szilvát, és az magvát kiveszem és megtörettem, az magva belit ez még magva helyébe teszem és borsos mézet öntetek belé és az deszkára rendelem, és úgy száraztam kemencében...” (Orsz. Lev. Nádasy lev.)

Olvashatjuk továbbá a régi magyar asszonyokról, hogy a majorsággal, a hizi szárnyasokkal is saját maguk foglalkoztak. Pávákat, gyöngytyúkokat, ludakat, kappanokat még királyi udvaroknak is küldözgettek. I. Ferdinánd király pl. januárban, — fiatal libákat kapott ajándékba Nádasdynétől, akinek viszont Ferdinánd király küld ajándékba szárnyasokat 1546. január 6-án. Oh, boldog idők, ... amikor még a királyok is örömet találtak az ilyen apró ajándékokban...

„Régi magyar asszonyaink szállóigéje volt, amelyet a fiatalságnak hirdetni soha nem pihentek — írja Takáts Sándor, illetve idézi egy régi levélből: „...magadat is, jószágodat is megáldja az Isten, ha az irgalmasság cselekedeteit gyakorlatosan míveled...”

Az így nevelkedő lányok természetesen mindazt megtanulták, amit idegen anyjuktól láttak és hallottak. Így azután belőlük is derék majorosok és jó gazdasszonyok váltak.

Olvaszuk, hogy az udvarházakban nagy gondot fordítottak a vallás-erkölcsei oktatásra is. Isten ígéjének hirdetője nélkül, egyetlen udvarház sem volt. A XVI. század nagy asszonyinak legszebb erénye és tulajdonsága, hogy a vallás ápolása terén példaadók voltak — írja Takáts — és azt, amit hallottak a lelkipásztoroktól, vagy olvastak, odaadással csöpögtették a fiatal-ságba...”

„...magyari érzés dolgában sokszor még az urakat is felülmúlták... nem csoda, hiszen ők foglalkoztak a földdel, tehát szeretniük is kellett a földet, ahol éltek... már gyermekkorukban, úgy szólván a szemükkel látták a török harcokat. Látták a diadalmas hazatérő hadfiakat, akiket asszonyaik a legnagyobb örömmel és lelkesedéssel fogadtak... De látták a gyászt, a fájdalmat is, ami az elesett vitézek nyomában támadt. S a fogékony gyermeki lélek hamar megtanulta; lángholni a nemzeti dicsőségért, vágyódni a nemzeti célok után...” Szó szerint dr. Takáts Sándor kegyesrendi tanár szavait idézzük. Úgy érezzük, hogy nem elég csak nagyasszonyaink levelezését idézni, hanem kell, idézzük Takáts Sándor szavait is. Lelkipásztor. Soha annyira nem vágyódott a megfáradt magyar lélek a pásztor után, mint jelenünkben, s oly jól esik, hogy Takáts Sándor soraiban nemcsak a lelkipásztort, de a magyar lélek pásztort is tisztelhetjük.

A XVI. század örökös háborúi hamar elszegényítették az országot. Urat és szegényt egyaránt nyomta a rohamosan terjedő elszegényedés. Ám a kor mély vallásossága nagyon felvirágoztatta az emberszeretetet — írja Takáts Sándor.

A XVI. századot azonban nemcsak a törökkel való háborúskodás tette zajossá, hanem akkor kezdődik az új hit terjedése is. Tudjuk, hogy Luther Márton 1517. október 31-én függeszti ki a 95 pontból álló tételét, és azt látjuk, hogy Hazánkban teljes erővel kezdi útját az új hit terjedése, azonban, mint írja Takáts Sándor: „Az új hitről (a reformációról) unos-untig eleget írtak. Egy emberöltő is kevés arra, hogy az ember a rengeteg anyagon átverje magát, — s mégis — nekünk úgy tetszik — mint ha az ingerült elemek a tüzes vitatkozásban a legtanulságosabb dolgokról teljesen megfélemedtek volna. Felszedett szemöldökkel, tűztől gyulladt tekintettel hirdettek minden olyan dolgot, aminck nyomában csak gyűlölet kelhet, kígyó-követ fűjtak egymásra s nem vették észre, hogy ezer- és ezer ember lelkének a csendességét felzavarják. Pedig az új hit napjainak fiatal zöldjében nálunk nem gyűlölet, hanem szeretet nyiladozott; nem indulatosság, hanem emberszeretet és a jótékonyság hódított. A vallási gyűlölet idegen növény volt! Bécsből ültették át hozzánk. S míg ez a mérges növény nálunk gyökeret nem vert, addig egészen más élet járta itt, legalábbis nem olyan, mint amilyenről régi, molyette könyvekben olvasunk.

Úgy érezzük szó szerint kell, idézzük az alábbiakban is Takáts Sándort. Annyira korszerű és olyan nagy szolgálatot tesz a magyarságnak jelen körülményeinkben is, legfőbbképpen azzal, hogy úgy van írva, hogyha nem néznénk utána a Lexikonban, hogy szerzője kegyesrendi pap, nem találnánk ki, hogy a római katolikus egyházhoz tartozik. Azt látnánk, hogy olyan tiszta magyar lélek az írója a soroknak, aki legfőbbképpen Istennek kíván szolgálni azzal, hogy Nemzetének szolgál.

„A törvény az étellel nem mindig jár karöltve. Gyakran megesik, hogy csak egyes ember érdeke hozza létre s így az életre semmi hatással nincsen. A XVI. században az új hit ellen hozott törvényekkel is így vagyunk. Ezek gyűlöletet hirdetnek akkor, amikor a magyar családok kebelében a vallási gyűlölet még teljesen ismeretlen dolog volt. Halálos büntetéssel fenyegetik az új hit terjesztőit akkor, amikor az egész országban tárt karokkal fogadják őket. Lehet ilyen körülmények között a törvénynek erkölcsi ereje és hatása? A felelet arra fakad, hogy sohasem... Az új hitre vonatkozó törvényeket, politikai írásokat mindkét részről jól ismerjük... mi a sivár küzdelemben új

eszmét vetünk... Eddig még senkinek sem jutott eszébe, hogy az új hit terjedelmét és hódítását a családi levelezések szelíd fényével igyekezett volna megvilágítani. Pedig bőven szólnak erről a családi levelek is és tartalmuk tisztább, közvetlenebb és igazabb minden politikai írásnál. Miért nem induljunk tehát a sötétségbe ezek világánál?

A reformáció még alig tekinthet vissza pár évtizedre, s Hazánkban a Zrínyi Miklós, Forgách, Batthány, Nádasdy család protestáns. És a családok tagjainak sohasem jut eszébe, hogy a más felekezeten lévőknek valamit szemükre vessenek. A legjobb viszonyban vannak a protestáns és a katolikus püspök tagjai is a családoknak, s gyakran vendégeskednek egymás házánál. Gomba módra emelkednek az iskolák és egyházak, s mindegyik magánosok bőkezűségéből fakad.

Ott, ahol az emberszeretet és a buzgóság játssza a főszerepet, az asszonyi rend szokott elől járni! Így volt ez az új hitnél is. Ennek a körülménynek jelentős társadalmi hatása van. Tudjuk, hogy a női szív gyengédebb, mint a harcokban megkeményedett férfiszív.

Az új hit nyomában kifejlődött mély és mindent átható buzgóság, az amúgy is érzékeny női szíveket mások szenvedése iránt, még fogékonyabbá tette. S mi lőn az eredmény? A legönzőbbnek, a legszívtelenebbnek mondott XVI. században az irgalmasság és az emberszeretet erénye oly mértékben virul, hogy a későbbi kort hasonlítani sem lehet. Hol van ma az a főúri család, amelyik naponta több mint száz éhezőnek terít? Hol vannak a földesurak, akik megnyomorodott falvak egész seregét gabonával tartják el? Hol vannak a családok, amelyek itthon és külföldön szegény deákokat tartanak és taníttatnak? Magyarországon mindez a XVI. században köznapi dolognak számított."

Milyen korszerűek Takáts Sándor sorai. Hol van ma az emberszeretet?

Olvasgatván régi nagy asszonyaink levelezését, látjuk, hogy végrendeletüknél mindig gondoltak kórházak, aggmenházak, iskolák alapítására, de sehol sincsen megjegyezve, hogy mely vallásfelekezet számára. Nem a felekezeteket, hanem a rászorulókat számára alapították!

Írja Takáts Sándor, hogy pl.: „a protestáns Zrínyi Kata az új hit érdekében többet tett a nemzet javára, mint a civakodó és a gyűlölködő hitvitázó próféták...”

Bécsből azonban találtak módot arra, hogyan lehet aprópénzre váltani a felekezeti békét Hazánkban. Az alábbiakban közlünk egy levelet, amelyet a katolikus Forgách püspök ír a protestánssá lett öccsének és az ugyancsak

protestáns Batthyány Ferencnek. Ebben a levélben bizalmasan megírja Forgách püspök, hogy miért hagyta ott a bécsi udvart. „Mivel a magyar történetírás — nem ismervén e levelet — csak tapogatózik a kérdés körül, ideiktatjuk azt. Bécs. lev. tá. 1565. november 15. (Batthyány Ferenchez).”

Takáts Sándor most szó szerint idézi a régi sárgult levelet: „In summa azt írhatom kegyelmednek, hogy a császár ő felsége az Velencésnek (t. i. Dephininek) adta a győri püspökséget, kit soha ez óráig egy magyar király sem mívelt vala! Immár most kéréssel tapasztaljuk, hogy elveszünk, azért csak az mindenható Úristen immár, ki minket tart; mert nekünk más országban sem azelőtt nem adott, azután sem ad, az mi országunkban sem ad. Én immár mindenből kivettem reménységemet! ... ha magyarnak adta volna, semmit nem gondolnék vele, de hogy velencésnek adta, ki a szent koronának ellensége és kinél az föld hitványabb embert nem termett, az énnékem bosszúságom és nagy megmondhatatlan kisebbségem, mely dolgon senki eleget nem tud csodálkozni. Kérem ezért kegyelmedet, hogy az Istenért, adjon tanácsot, mit kell mívelnem.”...Elmondja levelében, hogy többé a császárral sehová nem megy, „hanem hon akarok laknom...”

A császárok hasonló intézkedései váltották ki azután egyre nagyobb mértékben az új hit terjedését.

Jelen korunkban oly sokszor halljuk a nők szájából a szót, hogy nincsen idejük semmire... Ha visszapillantunk a XVI. század asszonyainak életére, láthatjuk, hogy sokkal több joggal beszélhettek volna így... mert az, amit eddig közöltünk — házi teendők —, nem volt elég. A régi magyar asszonyoknak néha a harcot is fel kellett venni kóborló török csapatokkal. Bánffy Kata, Batthyányné pl. két ízben is felvette a harcot várai védelmében a törökkel, mert az urát Erdélybe szólította a II. Iza. Batthyány maga írja... „Tudod, hogy egyszer is, mikor Erdélybe mentem volt, Tereád bíztam vala az végeket és akkoron Veszprémnél igen megvertétek vala az törököt.”

ÖRÖK MÉCSEK IV.

Dr. Takáts Sándor: Régi Magyar Asszonyok

Írtuk már, hogy a régi magyar kor asszonyainak nemcsak a saját családjuk gondja jutott, — nemcsak asszonyi teendőikkel kellett foglalatoskodniuk, de nem egyszer fel kellett venni a harcot a törökkel és saját császáruk zsoldosaival, akik — mint Takáts Sándor is említi több alkalommal is, versenyt raboltak és gyűjtogattak a törökkel, az országban. Ebből a korból ered a nóta szövege is nyilván: „...két pogány közt egy Hazáért ömlik vére...” Szomorú, de így igaz.

Takáts Sándor jegyzi, hogy a fejlődés és haladás Rudolf császár koráig állandó. Habsburg Rudolf császárral azonban elkezdődik Hazánkban a harc a magyar nemzeti szellemiség ellen.

„1593-ban megindult az egész országban a török háború, amelyet mindenki nagy örömmel várt — írja Dr. Takáts, valamennyi párt egyesült, s az ország fővitézei ezentúl hitték, hogy a nagy harcot sikerrel vívják meg és felragyog Magyarország elhomályosult csillaga. Győztünk itt is, ott is... úgy látszott, hogy a szarvára fogyott török hold alászállóban van. Ami a pacsirta a piruló hajnalnak, olyan volt a siker az ébredő nemzetnek. Sajnos, az alkonyodó század e szép reményt hamar letarolta.

A magyarok a császári hadseregben bíztak. Ez a sereg azonban több kárt tett a magyar vagyonban, mint a törökében, s jobban gyűlölte — saját Isten nevére esküdött Habsburg császáruk katonája — a magyart, mint a pogány ellenséget!!! Azután vele együtt a rác, a román, a török, és a tatár, mert Bécsből olyan politikát folytattak, amely inkább a magyarság, mint a törökség gyengítését szolgálta. Koronázott császáruk Básta hadát küldte a Nemzetre. Magyarország koronázott királya utasításul adta Bástának, hogy ölösse, égesse, akasztassa, pusztítsa a rebellis magyarságot, s jóérzésű németeknek osztogassa a magyar földet. És Básta, szó szerint teljesíté ura parancsát. Erdélyben például a szép tündérországban (Erdély neve a XVI. században) olyan világ volt, hogy nem találtak elegendő bicskát, amivel az elfogott magyarság nyakát elnyiszhathatták volna...”

1593-ból idézünk, nem pedig a bolsevista megszállás alatt élő Magyarországról. Isten szent nevére esküt tett Habsburg császáruk adta a parancsot ellenünk Bástának — cseh rablóvezér volt — és nem Sztalin Rákosinak. A történelem ismétlődik, minden elnyomó egyforma eszközeiben. Rudolf azonban nem egyedül volt a Habsburgok között, aki Isten

nevére tett esküjét így tartotta... hanem sajnós... így ment ez végig. Isten különös kegyelmének köszönhetjük, hogy Hazánk megszabadult tőlük. Hiszen közöttük az az uralkodó, akire még aránylag legszívesebben emlékeznek vissza apáink, Ferenc József is, az aradi 13 tábornok halálos ítéletének aláírásával — valamint az orosz haderőnek 1849-ben történt, Magyarország legázolására szóló kérésével írta nevét a magyar történelembe. S bár elkövetett aránylag mindent az irányban uralkodása idején később, hogy feledtesse a gyászt Nemzetünkkel, mégsem tudott soha közel férközni a magyar szellemiség fellegváraihoz. Hiszen pl., amikor az Ezeréves ünnepélye volt Nemzetünknek — Millennium — s mindenki rózsásnak látta a világot Hazánkban az uralkodó kegye folytán, abban az esztendőben alapították a „kivándorlók irodáját” Budapesten, a Fiumei úton — írja a ve-rejtekéző magyarság szent püspöke: Prohászka Ottokár. 1593-tól 1896-ig, így módosult a magyarság elleni politika saját hazájában.

Igen szép számmal vannak történelmszeink, akik az ország pusztítását a középkorban, a török hódoltsággal járó háborúknak tudják be... nem egészen így van ez, mert lám saját császáruink hada sem akart különb lenni, mint az általa „pogánynak” tartott török. Míg azonban a török csak az ország anyagi és területi értékét követelte tőlünk — hódoltságot —, addig a másik zsarnok a magyar szellemiség ellen is elkezdte a generációkon át folytatott harcát, — mint fent írtuk.

Divat volt a múltban a királyoknál, hogy „Isten kegyelméből” való királynak nevezték magukat. Magyar Alkotmányunk, pedig (Aranybulla 1222.) kimondja, hogy az uralkodónak esküt kell tennie arra is, hogy népünk bevett szokásait, erényeit, stb. megtartja, és másokkal is megtartatja...

Régi magyar asszonyaink, anyáink, pedig azt látták, hogy az, ami eddig erény volt, s amelyet féltő gonddal csöpögtettek a fejlődő ifjúság lelkébe —, egyszerre csak bűn lett. Akár napjainkban, a bolsevista igában nyögő Hazánkban. A gyenge női lélek, a családjáért aggódó anya, sokkal előbb érzi meg a bajt, mint a harcokban edzett férfi. Így volt abban az időben is, de nem szűnt meg később sem a Rákóczi-féle harcoknál, — mint látjuk a későbbiekben. Habsburg Rudolf — akár a következő Habsburgok a 400 éves uralkodásuk alatt — úgy igyekezett feltüntetni uralkodását, mintha minden cselekedetében Isten szolgálatát kívánná teljesíteni. Minden elitelendő cselekedetére, amelyet Nemzetünk ellen elkövetett — akár a következők is — az Egyház palástját akarta takarni. Valláserkölcsi síkon támadni

livánta elődeinket is, aki Isten nevét bizony igen hiábavalóan vette fel, mert minden ténykedése egyedül a Habsburg-dinasztia erősítése volt. Láthatjuk majd a későbbiek folyamán, hogy utódai is, még a korukbeli római pápa utasítását sem veszik semmibe, hogyha az rövidítené a dinasztia érdekeit, vagy anyagi hiányt szenvednének. Rudolf hát új erkölcsöt hirdetett meg... minden jó és nemes volt, amely jó volt Bécsnek. Istentagadás... hazaárulás... mindezt grófi cím, vagy nagy kitüntetés járt. Mohács előtt a magyarság soraiból kiváló hadvezérek, nagyhírű tudósok, valóban — nemcsak született — szellemi arisztokraták emelkednek ki. Rudolffal megszűnik az, hogy valaki kiemelkedhessék a Nemzet szolgálatáért, és előtérbe jut az, aki hajlandó az uralkodóház kegyeiért kilincselni, és fajtájára árulkodni. A régi magyar asszonyok nevelési módszere egyszerre szembetalálja magát a szolgálélek típusával. Ez ellen úgy védekezik, hogy egyszerűen semmibe veszi az új módot. Nem szűnik a lélek útját Isten országa felé, és az ember útját a földi célok felé irányítani.

Nevelési módszerük tengelyében változatlanul marad a család nevének mocsoktalan őrzése. Lelki üdvösségük után, legféltettebb kincsük marad a család nevének tisztasága. Isten és ember ellen elkövetett bűn, a közösség elleni bűn, árulás, az ellenséggel való cimborálás — megbocsájthatatlan bűn, amely kíséri a generációkat is.

Gondoljunk csak a XVIII. században Rákóczi vezére; Ocskay brigádrosra... ma is magában hordja ez a név a nemzeti közösség ellen való árulást. A XVI. században ez, még nagyobb bűn volt. Az akkori magyar anyák azonban tudatosan csepegtették a Gondviselő által rájuk bízott ember-palánták lelkébe az ellenszenvet az egyéni vagy a közösség ellen elkövetett bűnökkel szemben. Milyen szép volna, hogyha napjainkban újra ismételhethné magát a Történelem, hogy tudniillik a mai anyák is rámutatnának fejlődő gyermekeik előtt azokra a gyászos, szánalomra méltó személyekre, akik merő önzésből, mint a falevél, hajladoznak a szél irányába. Nem elég az, hogyha nagyhangon valljuk magyarságunkat, magyar érzelmeinket, de közben a magyar erényeket tagadjuk. Napjainkban, pl. láthatjuk, hogy magukat nagyhangon magyarnak valló egyének, a Nemzet érdekeit nem nézik, sőt elárulják, idegenek bérencei lesznek, saját fajtájuk rovására - idegen zsoldosok — s azután gondolnak egy nagyot, s újra a nemzeti magyarság vezéreinek kívánják magukat tiszteltetni. Bizony sokkal inkább megfelelné a magyar erénynek, hogyha egyszer beállottak ezek a derék urak az idegen szolgálatába — csalódtak —, akkor leülnének, s nem vezetni akar-

nának, mert hiszen képtelenek a vezetésre, éppen saját maguk bizonyították be, amikor csalódtak. Mit szólnának a régi magyar anyák az ilyen szálnalmas személyekre? Hogyan állíthatnák be őket a fejlődő gyermek elé; követendő példának? Nincsen olyan gondolkodó magyar nő, a mai korban sem, aki ítéletet ne mondana ezek fölött és az enyészetnek ne szánná az ilyenek nevét.

Dr. Takáts Sándor könyvéből láthatjuk, hogy annak idején, amikor Rudolf „Isten kegyelméből” való császáruk megszegi még az Isten nevére tett esküjét is... soha nem látott erővel tör ki az adott szóhoz való hűség fogalmának nevelése. A császár idegen, esküt szeghet, hazudhat. Isten nevében cselekedhet Isten ellen — idegen a magyar erényeket, de az emberi erényeket sem ismeri, — szent hát az adott szó a magyaroknál. Szentebb lesz, mint a magyarrá soha lenni nem tudó hatalmas császáré. Rudolf alatt a magyar házakban a nevelők órákon át magyarázzák, hogy magyar ember nem hazudik, — az ellenséggel nem cimborál, életét, családját és Hazáját Isten kegyemébe ajánlja, s ha kell, meghal érte. Régi magyar asszonyaink új síkra mennek harcolni... nemcsak a várak ormain harcolnak a törökkel, de harcolnak a magyar szellemiségért is immár. A harc nem lanyhul, bár az uralkodók a Habsburg dinasztiából változnak, miként anyáink is megtérnek az örök pihenőhelyre, de tovább adják a fáklyát, a magyar szellemiség fáklyáját a következőknek.

Sajnálatos napjainkban azt a rengeteg kifogást hallani, amivel jönnek egyesek, amikor a gyermekük neveléséről van szó. Pedig napjainkban sokkal egyszerűbb volna, mint volt anyáink idejében. Láthatjuk régi magyar asszonyink nevelési módszeréből a két sarkpontot; a lelket irányítani égi és földi célok felé... Valahol, valami elveszett, a saját biztonságérzetünk. Deák Ferencet idézzük, — menjünk vissza oda, ahonnan elindultunk, vagyis, hogyha „rosszul gomboltuk be a mellényt, gombolkodjunk újra” az ő elgondolásaikhoz a nevelést illetően; legyen újra a legdrágább kincsünk a lelkünk üdvössége, és a nevünk tisztasága... és legyen eszmény újra mindannyiunk szülőföldje, a nagy szenvedő Magyarország.

A következőkben újra visszatérünk Zrínyi Katára. Úgy látjuk, hogy dr. Takáts Sándornak is kedves alakja volt Zrínyi Kata, ill. Zrínyi Miklós családja. Szívesen foglalkozunk a Zrínyi család ismertetésével azért is, mert éppen most a második világháború után hallottuk nem egyszer horvát származású ismerőseinktől, hogy: végre jegyezzék meg a magyarok, hogy a Zrínyi család horvát volt... Horvát volt-e, vagy nem, — az kétségtelen,

hogy horvát származású volt, azonban, hogy mennyire magyar volt Zrínyi Miklós családja, azt Zrínyi erényeiből ismerjük meg. Dr. Takáts írja — s azóta is sokan —, hogy a történetírók elkövetnek mindent — horvát és magyar oldalon is —, hogy a Zrínyi család magyar érzését és magyar gondolkodását megvilágíthatnák. Azonban a Zrínyi család levelezése nagy részben elveszett, kevés emlék maradt utána.

MAGYAR ASSZONYOK ÉS TORMAY CÉCILE EMLÉKÉRE...!

Október van — 1959. Ebben a hónapban emlékeznünk kell egy 4 évtizeddel ezelőtti októberre. Lehetetlen volna róla elfeledkezni, mert minden, ami bennünket itt idegenben körülvesz — de a Rab-nemzetet is — arra a régi októberre emlékezteti. Akiknek emlékezőtehetsége nem érte el 4 évtized távolságra, azok gondoljanak 1956. októberére, amelynek eredményeképpen még nem horpadtak be a hősi sírhantok.

Mi most arra a 4 évtizeddel előbbi októberre emlékezünk. Ennek a régi októbernek emlékét — édesanyánk adta át hűséggel és mi megőriztük. Mindent, amit az édesanyák adnak át, — őrizni kell.

Negyven évvel ezelőtt ebben a hónapban jött az „őszirózsás” forradalom Magyarországon, a sokak — (de milyenek...?) által megénekelt „nagyszerűségében”.

Temetővirág az őszirózsa. Jól választották ezt jelvényül annakidején. Ahol ennek a virágnak jegyében megjelennek a bolsevizmus hordozói, — ott megtelnek a temetők. A forradalom jelszava „egyenlőség”, azért hát, aki különb mer lenni, mint a bolsevizmus hordozói, annak a temetőben a helye.

Napjainkban már nem kell a bolsevizmust bemutatni sehol senkinek. Mindenki ismeri, — nem úgy, mint 1919-ben.

Négy évtizeddel később most emléket kívánunk sorainkkal állítani azoknak a tünneményes asszonyoknak, akik 1919-ben szembefordultak a kommunizmussal. És ezen évforduló alkalmával, az 1919-es forradalom halhatatlan nagyasszonyainak sorába emeljük 1956 októberének hős magyar nagyasszonyait, akik követték édesanyjuk 1919-ben állított példáját, — szembefordultak a bolsevizmussal — évek távlatából.

A magyar nő nem igen hasonlítható más népek asszonyaihoz. A mi asszonyaink tudnak csöndben élni, és pajkos gyermekseregeknek játszópajtása lenni még éltesebb korban is. Veszély idején azonban komoly lesz, mint az erős férfi. Ha szól a vészharang a Haza, vagy a család háza felett, a magyar asszony ura mellett van és egyenlő erejű bajtárs.

Az 1919-es első bolsevista forradalom idejéből a többi közül egy asszony neve világít elő: Tormay Cécile.

Tormay Cécile magyar írónő volt. Az ő idejében is divat volt szajkózni, hogy „úrinő nem politizál”. Ezt a jelmondatot természetesen idegen jövevények honosították meg nálunk, éppen olyanok, akik azt is emlegették,

hogy „közös nagy érdekeket nemzetközi síkon mozgó személyekkel, csak fehér asztalnál lehet elintézni”. Természetes ezen jövevények a „fehér asztalnál a nemzetközi ügyeket mindig a háziasszony elnökletével intézték, vagyis hogy ők politizálhattak, — nélkülünk.

Jól látták ezt a magyar asszonyok, azért nem is vették komolyan az ilyen mondásokat.

Tormay Cécile, mint érzékeny lelkű nő, lelki szemeivel látta, hogy a bolsevizmus a magyar szellemiségre sokkal veszélyesebb, mint bármi más eddig volt a történelmünkben, ezért néhányad magával kisebb csoportot szervezett, hogy velük együtt megszervezze a magyar nőket a magyar szellem védelmében, és ha kell, szembeforduljanak a bolsevizmussal.

Először kis csoportgyűléseket tartottak, hol egyikük, hol másikuk lakásán, néha éjjel is. Majd, amikor számuk egyre növekedett, több ezer volt már, akkor nyíltan gyűlést hirdettek olyan időben, amelyben gyűléstilalmat rendelt el a kommunista kormány. A gyűlés helyét — természetesen körülvették kommunista bizalmiakkal (1919-es ÁVÓ-val). Azonban a gyűlés meg lett tartva. Tormay Cécile volt a vezérszónok, s ezen a gyűlésen egyesültek a különböző Egyházakhoz tartozó női csoportokkal. Rövid idő alatt több mint 300 ezer tagja lett a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének szerte az országban.

Hogyan és miképpen érte el Tormay Cécile ezt a nagyszerű eredményt a legválságosabb időkben? Idézzük az ő munkásságát:

„Két templomot látok magyar földön, a katolikus és a protestáns templomok nagy Egyházait. A föld, amelyen állanak, az ég, amely rájuk borul, a Haza és a Hit. Ez kössön össze bennünket testvéreim, mert nem járhatunk külön utakon, akik Krisztus jelölte úton járunk. Szeressük egymást, fogjuk meg egymás kezét és induljunk el Magyar Asszonyok azért, hogy Magyarországot magyar és Krisztusé legyen...”

Pilátus tornácán az Úr és a tömeg üvölt, — feszítsd meg. Keresztet tesznek a vállára és felhajszolják a Golgotára, rászegezik a keresztre, hogy ne mozdulhasson és lássa vérbeborult szemekkel, hogy lábánál köntösére is kockát vetnek. Fegyveresekkel őriztetik, hogy halott maradjon, ... de harmadik napon asszonyok mennek Krisztus sírjához... Asszonyok voltak, akik először meglátták a Feltámadást...!”

Tormay Cécile szavai ma is időszerűek. Pilátus ma, — az UNO. Asztalán Hazánk, mint Krisztus köntöse, és kockát vetnek rá, fegyveresek-

kel. őriztetik, hogy fel ne támadjon, és a kereszten a Nagyszenvedő-Magyarország népe.

Milyen csodálatos, isteni gondviselés lenne, hogyha sorainkból, akik a szabadföldön élünk, újra egy hatalmas női tábor alakulhatna. Munkálná, elősegítené a Feltámadás útját. Újra asszonyok lehetnének az első, akik a Nemzet nagypéntekje után a dicsőséges Feltámadás reggelét köszönhetnék.

Ne gondoljuk, hogy 1919-ben könnyebb volt ez, mint napjainkban... Írja Tormay Cécile: „Nekünk, asszonyoknak kell valamit tenni, mert a férfiak nem tesznek semmit, az asszonyokat kell megszervezni, mert a magyar nő tudat alatt is várja, hogy szólítsák...!”

A sorokból láthatjuk, hogy 1919-ben is vártak és politikai jelszavakkal lícitáltak az urak, — a magyar asszonyok, pedig befejezett tények elé állították őket.

Négy évtized után, azonban le kell szűrni az elmúlt idő tanulságait. Túlságosan nagy tandíjat fizettünk érte. Ki kell küszöbölni a hibákat, azért, hogy a Jövődő biztos alapokra legyen építve és ne átmeneti idő legyen újra, mint volt az 1919-es bolsevista forradalom után.

Láthattuk és megjegyezhattuk, hogy a bolsevizmus csak okozat!!

Azért hogyha minden időre le akarunk vele számolni, akkor először az okot kell megszüntetni. Nem volt ismeretlen az ok 1919-ben sem, hiszen évekkel az első világháború előtt rámutatott arra a magyar dolgozók szent püspöke, Prohászka Ottokár, amikor írta, „...hogyha az ember az Isten képét milliókban eltorzíja, hogyha a munka jármában verejtékezőket kifejlődni sem hagyja, úgy tesz velük, mint mikor a fűre követ hengerítenek. Vegyétek el a követ, hogy az élet örülni tudjon a napsütésnek...”

Rámutat szent püspökünk arra az áldatlan állapotra is, amely a különböző Egyházak tagjai között dül, — ezt sem árt tudni. Írja a bolsevista forradalom előtt: „...fogjanak kezét mindazok, akik testvérek Krisztusban, mert olyan rém közeledik Keletről ellenünk, amely ellen meg nem állhatnak külön utakon...”

Amikor kitört a forradalom, fájó lélekkel jegyzi Prohászka: „...borzalmas mély eke szánt a magyar nép lelkén, bárha az élet, amely majd az eke után barázdákba kerül, gazdag termést hozna a szenvedő Nemzetnek...!”

Az első kommün után, reményteljes mag került a mély eke helyén támadt barázdákba. Sajnos a szépen fejlődő vetést, elkótyavetyélték. Rosszul gazdálkodtak. Kevés helyen túl sok volt felhalmozva, — sok he-

lyen nem volt meg a mindennapi kenyér. Prohászka intelmeit nem jegyezte meg az ember, — Isten képét milliókban torzította tovább. Nemcsak Magyarországon, de szerte a világban. Ez az ok, és ezt követi az okozat, — a világ emberi társadalmainak mai helyzetképe.

Akik tehát a bolsevizmus ellen harcolnak, elsősorban azt kell nekik kihangsúlyozni, ami majd a bolsevizmus megdőlte után következik. Mi magyarok azért vagyunk legfőbbképpen erre kíváncsiak, mert mi már egyszer láttuk megdőlni a vörös bálványt. Mi már tudjuk, hogy annak, akit nyúznak... mindegy, hogy milyen „izmusokat” szajkózik a hóhér és milyen színű ruhában van, mert az, a megmentőjét fogadja örömmel úgylis.

Annak a négy évtizedes októbernek évfordulóján Tormay Cécilét és a régi asszonyokat véljük hallani. Talán nem süket füleknek szólnak... elindulnak az úton, kéz a kézben, hogy újra asszonyok lássák meg, — most már az igazi Feltámadást. Adja Isten, hogy úgy legyen.

KÁLDEÁTÓL ISTER-GAMIG VÉDELMEBEN

Ft. dr. Jaszovszky József támadása Badiny Jós Ferenc ellen

Feltűnően éles támadást intézett Főtisztelendő dr. Jaszovszky József, Badiny Jós Ferenc, a Buenos Airesi Jezsuita Egyetem szumír tanszékének professzora ellen. A támadás *Quo Vadis Mah-Gar* címen a *Katolikus Magyarok Vasárnapja* folyó évi április 23-i számában csaknem egy egész oldalt tesz ki, és Badiny Jós Ferenc *Kaldeától Ister-Gamig* címen megjelent tanulmányával kapcsolatos.

Főtisztelendő dr. Jaszovszky mindjárt az írása kezdetén azzal tör pálcát sok világhíres archeológus tudásának eredménye fölött, hogy a Badiny Jós által forrásként felhasznált eredményeiket semmibe sem veszi, azzal intézi el, hogy — egy-két magyar összehajolt és gondolatvilágukban fantasztikus elképzelések keringenek a magyar nyelv és a magyar nép eredetéről.

Akik olvasták Badiny Jós *Kaldeától Ister-Gamig* című nagyszerű könyvét, láthatták, hogy felsorol minden forrást, ahonnan merítette fenti könyve írásait. Tehát nem „egy-két magyar összehajlásának fantasztikus elképzeléseit” adta ki könyv alakban. Nem. Sőt nem is a magyar kutatók, hanem nemzetközi síkon is a legnagyobb szaktekintélyek munkásságának tárgyi bizonyítékait.

Nehéz elhinni azt, hogy Főtisztelendő dr. Jaszovszky soha sem találkozott volna a különböző nyelveken — így magyar nyelven is megjelent és a keleti romvárosok ásátásainál talált kőtáblákról szóló híryanaggal. Hiszen nem egy alkalommal a Kat. Magy. Vasárnapja c. lapban is olvashattunk róla. Vagy pl. a Montreal Star c. napilap is éppen pár nappal előbbi — 1972. május 3-i számában — megjelent közlemény az Irakban talált kőtáblák megfejtéséről szóló hír. Az iraki kőtáblák — mint a Montreal Star írja — Kr. e. 700-ban készültek, arám nyelven van írva a szöveg. A tartalom pedig ellenkezője annak, amit a Biblia a zsidókról szóló részében ír.

Az archeológusok által feltárt történelmi tárgyi bizonyítékok — amelyeket Badiny Jós felhasznált, mint forrásmunkát könyvének írásakor — arra mutatnak, hogy valamikor Kr. e. kb. 5 ezer esztendővel már élt egy nagy kultúrájú nép. Szellemiségének, abból fakadó kultúrájának nyomai világosan láthatók a feltárt romokon. E felfedezés vezette a tudósokat arra, hogy a ma is élő népek között kutassák, melyik az a nép, amelynek mai kultúrájában és nyelvében kimutatható valami a tárgyi bizonyítékokból. Így érkeztek el a ma élő magyarsághoz. A magyar szellemiségből táplálkozó

kultúra, a ma élő magyar nyelv az, amelyben leginkább kimutathatók a talált tárgyi bizonyítékok emlékei.

Valószínű, hogy a kutatók között is akadt, aki örült volna, ha saját népének kapcsolata derült volna ki a kb. 5 ezer éves tárgyi bizonyítékok alapján. Nekünk magyaroknak pedig látni kell, hogy akad olyan magyar lelkipásztor, aki nem örül, hanem élesen támadja azt, aki tudatosítani akarja a mai magyarságban, hogyha a jelenje szomorú is, de múltját szégyenleni nem kell. Lám, még a kóbor cigánynak is mennyivel jobb, mint a magyarnak. A cigánnyal, mikor tréfásan rátámadnak, hogy „Fáraó ivadéka” ősi nagyságát tudatosítják vele. Mi magyarok pedig, ha idegen által feltárt ősi nagyságunk tárgyi bizonyítékaira hivatkozunk is, szellemi vezetőink ledorongolnak bennünket.

Főtisztelendő dr. Jaszovszky nehezményezi, hogy a *Kaldeától Ister-Gamig* c. könyvében található bizonyítékok szerint Jézus nem volt zsidó származású, hanem a szumír népcsaládhoz tartozó népből eredt. Nehezményezi azt is, hogy a kb. 5 ezer évvel előbb élt népeknek már volt Megváltójuk, sőt a Szentháromság fogalmát is ismerték. A magyar történelmet Szt. Istvántól számítja csupán. Úgy állítja be, mintha a magyarság Szt. István előtt az akkori népek társadalmában semmit sem számított volna. Mint írja szó szerint, a magyarságot a bencés misszionáriusok tanították kultúrára.

Lám, milyen jó, hogy a bencés misszionáriusokat beengedték hazánkba, „nyugati kultúrát” tanultunk, s van, akikhez dörgedelmét intézte a Főtisztelendő úr. De most nekünk Badiny Jósokra van szükségünk, hogy ebben az össze-vissza „kulturált” világban, megmaradhassunk magyarnak.

Milyen pogányok és „kulturálatlanok” voltunk a Honfoglalók idejében és Etelközben, meg kell nézzünk korabeli feljegyzést őseink valláséletéről. Bölcs Leó, görög császár történelmsze írja a „pogány” magyarokról (Horváth Mihály, csanádi püspök Magyar történet c. munkájából idézve!): Ők csak egy fő-lényt imádtak, ki mindenecket alkotott, fenntart és igazgat. Ennek tiszteletére közönséges dombokon s berkekben imákat, s áldozatokat mutatának be e végre leölt marhákból (gazdaságaikból). Legbecesebb értékük ló volt, különösen a fehér ló. Azért nagy ünnepeken azt áldozták. E jó szellemen kívül, kik őt Isten név alatt tisztelének, s kinek adományából jönni hittek minden áldást és szerencsét, tisztelték még — de nem imádták — a levegőt, vizet, tüzet, földet, kivált a Napot, mint olyan lényeket, amelyek által leginkább vették Isten jótéteményeit. Nagy szerepet játszott még vallási életükben egy hatalmas, de Istennek alávetett gonosz szellem, kit

Ármánynak, másképpen Üraüنگnek vagy Ördögnek nevezték. Ettől származtatták őket, mint más népek is a világon előforduló gonoszt, mit ők a jó Isten eszméjével megegyeztetni nem tudtak. Hitték a lélek halhatatlanságát és egy túlvilági jobb életet. Valának papjaik is, akiket táltosoknak neveztek. A nép irántuk határtalan tisztelettel viseltetett, de szabadságát általuk — mint akkori más népeknél lehetett — megsérteni, vagy összeszorítani nem engedte...

Így írta le Bölcs Leó császár a honfoglalás kori és etelközi magyarok valóság-életét, melyet Horváth Mihály rom. kat. csanádi püspök szó szerint idézett.

A „pogány magyarok” táltosai, mágusai éppen ezt a szellemiséget becsülték meg véreikben, mert ez volt a sajátosan magyar.

Azonban ezzel a sajátosan magyar szabadsággal bíró — sértő szándékot még papjaitól sem tűrő — magyar szellemiség ütközött meg Szt. István korában azzal a nyugati új vallással, amely — mint fentebb látjuk — nem új fogalmakat, hanem új formákat szabott neki.

Erősödött a harc, mikor Szt. István, a kor szokásának megfelelően, mint minden népek, akik a nyugati kereszténységhez csatlakoztak, királyi koronát kapott Rómából.

A római eredetű korona második volt a magyarság számára. Az első királyi koronát Gejza fejedelemnek küldte Dukát János görög császár. Tehát Gejza fejedelem is kapott keresztény királyi koronát, hivatalosan sem volt pogány akkori értelemben sem. A római és bizánci eredetű két koronát, Szt. László forrasztatta egybe. Hogy a két különböző egyházi érdekből származó „ajándék” milyen hatással sugárzott ki az akkori magyarságra, és egymásra milyen erőt gyakoroltak — láthatjuk az akkori állandó harcokból, amelyek vége az Árpád-ház kihalása, magyar ősi családok megsemmisülése, a még Etelközből hozott Alkotmányunk semmibe vevése — állandó viszálykodás volt. Kivéve erélyes uralkodókat, akik az egyháziaknak megtiltották az állami élet fölötti uralmukat. Mint pl. Szt. László is, aki nemcsak megtiltotta az egyháziak állam fölötti hatalmát, hanem az államhatalom ellenőrzését emelte az egyháziak fölé, pl. évenként a kolostorok könyveinek átvizsgálását...

Jaszovszky Főtisztelendő úr megrója Badiny Jóst, hogy említést tett arról, hogy Szt. István kanonizáló okiratait a Vatikánban nem találta, ezzel kétségbe vonja a szentté avatását is I. Istvánnak.

Szt. László korában avatták az országépítő I. Istvánt szentté. A pápa és

Szt. László e tárgyban váltott levelezése a passauai levéltárban található, mint több alkalommal olvashattunk erről, különböző lapokban. Mint a lapok közölték már több alkalommal, Szt. László határozott óhaja volt ez. Különben talán még mindig folya a szentté avatási pör I. István körül is, mint IV. Béla leánya Szt. Margit körül folyt — évszázadokon át.

Leszögezem, hogy Badiny Jós Ferenc engem — e sorok íróját — nem kért, hogy vegyem védelmembe. Nem is ismerem. Azonban az a hang, ahogyan dr. Jaszovszky József Főtisztelendő úr kirohant Badiny Jós munkája, illetve *Kaldeától Ister-Gamig* c. könyv ellen, jogot ad, hogy véleményt nyilváníthassak e tárgyban.

Napjainkban — Kr.u. 1972. — a Holdba jönnek-mennek az emberek földünkről. Csak pár száz éve még Galileit halálra ítélték az egyházi hatóságok, mert azt merte állítani, hogy a „föld mozog”. Kiderült, hogy Galileinek volt igaza. Viszont még napjainkban is megbélyegzik azt, aki kételkedni mer egyháziak részéről induló — sokszor napi politikát is uraló megnyilatkozásokban. Repülnek a legismertebb vádak — egyházellenes „pogány”, ateista stb. Pedig akik nyilatkozni mernek, nem az Egyházat, nem a pápát, s legfőképpen nem az Istent, hanem a nyilatkozgató egyházakat bírálják. Erre pedig az Újszövetségben is van felhívás — Vigyázatok a hamis papokkal és a hazug írásmagyarázókkal szemben... Nem állítjuk, hogy „hamis papok” vagy „hazug írásmagyarázók” történelmünkben szereplnének, de hogy a középkori stílusban akarjanak bennünket még saját magyar őstörténetünk szemléletére is kioktatni — nem fogadjuk el.

Meggyőződésünk, hogy Jaszovszky Főtisztelendő urat a *Kaldeától Ister-Gamig* c. könyv, 202. oldalán *Epilog* cím alatti írásmű hozta ki sodrából. A szerző az *Epilogot* Málnási Ödön — *Magyar nemzet őszinte története* c. könyvének oldalairól vette. Még az oldalszámot is megjegyzi, mikor a Málnási-féle szöveget idézi. Miért Badiny Jós ellen gerjedt haragra a Főtisztelendő úr, nem tudjuk.

Az *Epiloggal* kapcsolatban pedig rá kell mutassunk egy magyar szempontból rendkívül nagy jelentőségű pápai nyilatkozatra:

1952. december 3-án XII. Pius pápa kinyilatkoztatta, hogy „...a római katolikus Egyház nem várja, hogy Magyarország felszabadítása esetén az Egyház háború előtti jogállása minden tekintetben helyre álljon... és nem áll fenn az a kívánság, miszerint az Egyház visszakapja földbirtokait, melyekből jövedelmének nagy része származott Magyarországon”.

XII. Pius pápa rádióban is elhangzott nyilatkozatát a vatikáni hivatalos

lap, a *Religious News Service* is leköszölte. Vatikán városban magyar nyelven megjelenő *Élet* c. lap, a hivatalos magyar nyelvű magyarázattal is ellátta, idézve XII. Pius pápa nyilatkozatának egyes részeit.

Tehát, amit Málnási Ödön a *Magyar nemzet őszinte története* c. munkájában leírt, s amit tőle Badiny Jós könyvének 202. oldalán idéz, nem légből kapott. Erre vall XII. Pius megnyilatkozása, 1952. dec. 3-án. Az egyházi érdekek az államérdekek fölött voltak még a trianoni Magyarországon is, mivel „királyság” államformában maradtunk, kormányzóságunk alatt is, lévén Szent Koronának egyházi jellege.

Az *Élet* c. vatikáni hírmagyarázó idézve tovább XII. Pius pápát, írja „...a politikai élet síkján kétségtelenül jobban megfelel a mai kor igényeinek, ha a két hatalom világosabban elkülönül egymástól. Kétségtelen, hogy az egyházi nagybirtok akadályos volt a pap és a nép lelki kapcsolatának. Erről különösen az elmúlt hét esztendő tapasztalatai után felesleges is beszélni. A szegény Egyház legszebb feladata az lesz a jövőben, hogy minél több krisztusi embert és magyarabb magyart neveljen a nemzetnek.”

Mint láthatjuk, XII. Pius a mai kor politikai, ill. állami élet igényeit veszi alapul, míg Jaszovszky Főtisztelendő bennünket ma is a Szt. István korába akar visszautasítani. Szt. Istvántól napjainkig változott a korszellem. A fejlődő korszellemmel változott az állami élet is. Nyugat-európai hatalmak cseréltek államformát, s küldték vissza a koronát Rómába, mert az egyházi érdek szembe került az államélet követelményeivel. Az Amerikai Egyesült Államok, vagy pl. Kanada stb., már alakulásuk idejében az államérdeket helyezték előtérbe. Azonban azt mondani, hogy ezek a népek ateisták-pogányok-pápaellenesek, vakmerőség volna. Több templom épült az elmúlt 200 esztendőben, mint az előző évszázadokban együttvéve. Ez az igazság.

Az első világháború kitörésekor Európa kellős közepén, mint politizáló egyházi hatalom, a Habsburg, ill. osztrák-római császárság állott, ill. az Osztrák-Magyar Monarchia. Európa fejlődő államainak útjában volt. Eltették az útból. A Monarchia kebelébe tartozó népek között vesztés az lett, aki továbbra is képviselte a politikai hatalmat gyakorló egyházi érdekeket. Könnyű kitalálni, melyik nép, ha XII. Pius idézett megnyilatkozását ismerjük.

XII. Pius pápa kinyilatkoztatásáról annak idején jómagam írtam cikket, *Egy vatikáni nyilatkozat margójára — A Magyar földbirtok kérdése* címen. Cikkemben feltettem a kérdést, hogy mi lett volna akkor, ha ez a pápai nyi-

litkozat 100 évvel előbb történik, és nem 7 évvel a II. világháború után...? Azt hittem, olyan érdeklődő levelek érkeznek majd, amelyek egészséges utat indítanak meg 1953 tavaszán. Hiszen jól tudjuk, hogy hazánkban a földkérdés, életkérdés... Bármikor nyerjük vissza szabadságunkat. Jóllehet, hogy kaptam igen számos lelkesen helyeslő levelet, amelyben biztosítottak, hogy imádkoznak XII. Pius pápa — a magyarok legnagyobb pápája, mint uták — egészségéért, életéért stb. Azonban kaptam egy kocsiderék olyan hangon írt levelet is, amelyen hangon most Főtisztelendő Jaszovszky ledorongolta Badiny Jós professzort. Természetesen szerepelt a levelekben a „kommunista-ateista, egyházellenes, pogány” is. Jóllehet éppen XII. Pius pápai kinyilatkoztatását méltattam. Kérdezem, ki a pápaellenes? Ki az egyházellenes? Vagy kérdezem, kik azok, akik pápábbak a pápánál...?

Végül a legegyszerűbben intézték el az egyháziak a pápa kinyilatkoztatását — agyonhallgatták. Pedig lám, az 1952. december 3-án szabad földre került magyarságot is érdekelte volna ez a kérdés — ha nem csalódom.

Szó sincs arról, hogy általánosítani akarjuk az egyháziak tevékenységét nemzeti életünkben. Nagyon jól tudjuk, hogy minden időkben voltak az Egyháznak — egyházaknak — kimagasló képviselői hazánkban. A XX. században pl. Prohászka Ottokár, akit minden hivatalos intézkedés nélkül, szentté avatott a dolgozó, verejtékező magyarság felekezeti különbség nélkül. De — éppen Prohászka tündöklően tiszta Isten szolgálata mutatja az erem másik oldalát is. Kérdezzük, nem Prohászka mondja-e hogy — a szegénység orra előtt a tízparancsolatot húzgálják, a gazdagok páncélszekeréneket pedig állami segítséggel őrzik, a nyomor megszüntetésére pedig semmit sem tesznek...?

Nem Prohászka példája mutatja-e, hogy részben túlbuzgóságból, részben meg nem értésből — tévedésből indexre — tiltott olvasmányok listájára tették Prohászka műveinek egy részét, s ott van a mai napig is... az ideológiai Iránytű...! A társadalom-szemlélet, amely 1934-ben jelent meg...!?

A magyar nép mindenkor a legnagyobb tisztelettel vette és veszi körül az egyházak képviselőit. Ez hozzátartozik a magyar szellemiséghez. De elvárja, hogy valóban az Istent szolgálja, valóban a lélek pásztora legyen.

VÁLASZLEVÉL SZILVÁSSY LÁSZLÓ FŐSZERKESZTŐ ÚRNAK

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Az Ige megtestesülésének 1964 tavaszán írott és „Toronto mai dátum”-mal jelzett kedves sorait megkaptam. Sajnos nem volt időm akkor válaszolni. Főszerkesztő Úr meg időközben szállást cserélt, — az élők világából, átköltözött a Halhatatlanok Birodalmába. Onnan viszont jóval messzebbre látnak. Így hát nem kell keresni az indokolást, hogy válaszlevelem miért késik, mert hiszen látja odafönről, hogy tízkörömmel, — csákánnyal-kapával-kaszával „adminisztrálom” Ste Anne des Plainest, hogy Szentannapuszta legyen. Nem akarom, hogy azt mondja a befogadó ország földje, azért mostoha hozzám, mert én is mostohán bánok vele. Megadok neki mindent, amit megadtunk és megadnánk ma is, az Édesanyaföldnek, valahol túl az Óperencián is, — de hiába. Így kérges kezeimen a feltört sebeket kenegetve, azon málázgatok magamban, hogy lám, — nem én vagyok az oka, hogy elérhetetlen vágy Szentannapuszta.

Maguk együtt vannak most már Főszerkesztő Úr Móra Ferencce. Tudom, ő most boldog és megelégedett, mert megvalósult az óhaja, amelyet az *Ének a búzamezőkről* című könyvének befejező részében írt, — magyar földben pihenhet és szívének poraiból pipitér, búzavirág és pipacs integet azok felé, akik *Üzenetet* látnak a virágok szirmaiban az elköltözöttektől.

Főszerkesztő Úr, én vajh remélhetem-e ezt a boldogságot...? Vajon nekem nem félve kell-e arra gondolnom, hogy az én szívem pora idegen földdel lesz eggyé. Idegen földben az én szívem porából mérgező növény lesz, és nem látnak bennem a járókelők semmi mást, mint félelmet gerjesztő, betegséget — pl.: honvágy! — terjesztő, kiirtásra ítélt értéktelenséget...!

Azonban, válaszom írása közben azon meditálni, hogy majd mi lesz, ha már én nem leszek, korai lenne. Még időm sincsen hozzá. Én ugyanis még élek, de körülöttem a Nagytermészet haldoklik, s minden hullatja levelét. Az elmúláshoz az őszi szél zenél, a köd terjeng, s a levelek zizegve hullanak. A hulló levelek eltakarítása közben — magamról a verejtéket törölgetván — arra gondoltam, hogy mit csinálna a Főszerkesztő Úr a helyemben...? A választ megkaptam magamban, ismervén szívből jövő humorát, — az őszi versek íróit „munkaszolgálatra” meghívná, takarítsák el az általuk megénekelte hulló leveleket, — mindjárt kevesebbet írnának, — jelszóval.

Ma szakad az eső. Semmit sem lehet a házon kívül csinálni embernek. Mint otthon mondják Szép Magyarországon, rendes gazda a kutyáját sem veri ki, olyan idő van. Én is behoztam a Bodrit bőrigázva a verandára... majd megszárad. Jómagam meg rovom a sorokat.

Toronto mai dátum-mal kelt levelére válaszolva Főszerkesztő Úr, a következőket: ha itt lehetne még közöttünk látható lénye, — nem írnék még, de mert csak szellemisége van közöttünk, a válasz számomra parancs lett. Én legalábbis parancsnak veszem az írást, amelyet írója számomra utoljára vetett papírra.

Levelemben óhaját közölte velem, amely kettőnknek semmit sem jelent, csak a felfokozott kötelességteljesítést Isten legkisebb fiával, magyar tájtánkkal kapcsolatban.

Ehhez hasonló levelem van már néhány. Azon levelek írói is megírták, megcímezték nekem levelüket, s útnak indították — némelyiket fekete úrvonalon a Margó utcai, vagy más börtönökből is. Olyan is akadt, amelyet egyenesen a siralomházból küldtek. Hogyne jelentenének ezen levélben-foglaltak, életre szóló parancsot nékem, — hiszen, mint utolsó kívánságok értek utol engem...!

Tudja-e Főszerkesztő Úr, hogy mikor ismertem én meg Magát...?

Emlékezzem. A Mesék a brianszki erdőből című könyvének első kötetében van egy fejezet. Címe: Rakott krumpli Zsengellér módra. Abban a Zsengellér-féle rakott-krumpliban ismertem meg. Személyesen mi sohasem találkoztunk. Azonban az az ételrecept a bizonyosság arra, hogy Szilvássy Főszerkesztő Úr, mint ember, mint magyar és mint férfi — mint honvéd, kiemelkedik a hétköznapi, a tömegember soraiból. Ezen ételrecept leírásában olvashatjuk, hogy „...végy kb. 10 db krumplit, — főzd meg hajában. Amikor megfőtt, dobj hátra belőle vagy 6 db-ot a kutyának, de vigyázz, hogy forró ne legyen...” Van még ez a leírás tovább is, de én ebből ismertem meg Magát. Az olyan embert, aki az évek óta tartó, ideget, szívet, lelket őrlő világháborúnak is a legdurvább szakaszán, alattomos orvgyilkosokkal — partizánokkal — folytatott két harc közötti szünetben is arra gondolt, hogy azt a nyomorult állatot, amely Isten végtelen bölcsessége által éppen Maguk körül volt akkor, baj ne érje a forró ételtől...! Az élőlényekkel, az egész teremtetett világgal szembeni felelősségérzésnek foka ez, amely úgy benne van a fenti ételreceptben, mint a tenger egy pohár vízben.

Főszerkesztő Úr, ha itt lenne közöttünk földi valójában, én nem írhatnám meg e sorokat. Legalábbis nem így, mert Maga nem engedné leközöl-

ni. A magyar férfi egyik legszebb erénye — a szerénység, tiltaná. És szinte borsózik a hátam, ha rá gondolok, hogy lepattantana engem, mert kitört belőlem az elismerés a Maga felelősségérzetének dicséretére. Pedig én úgy érzem, amit írok, le kell írnom, hogy példával szolgálhassak, — íme az igaz magyar. Íme, az igazi férfi...! Az igazi férfit nem rendíti meg, s gerincét nem teszi puhává a háború hatodik évében — orvgyilkosok ellen is harcoló körülmény. Íme, a magyar férfi még az ütközetek pihenőjében is, törődik még az állattal is... hát hogyne törődne, hogyne hordozná sorsát családjának, népi társadalmának, Hazájának... Az igazi magyar férfi...!

Nagyon eldurvult a II. világháború Főszerkesztő Úr. Hol található a történelemben, hogy szervezett orvgyilkosokat tűrtek volna harcolók soraikban? Mi magyarok becsstelenségnek tartjuk a partizán alakulatokat. Talán éppen azért, mert a hazaszeretet előttünk mindennél szentebb és leg többre ezt becsüljük más népeknél is. De Hazát szolgálni csak becsülettel, becsületes harcosokkal lehet. Aki szolgálni akarja hazáját, megtalálja a helyét a becsület mezején is. Hősi babért ott is osztogatnak. Én tudom Főszerkesztő Úr, hogy annak idején Brianszkban úgy látták maguk is, — nem harcos alakulatokkal, nem becsületes ellenfelekkel, hanem orvgyilkosokkal küzdenek.

A partizánok működése azonban nemcsak a harctereken folyt, — tudjuk Főszerkesztő Úr. És, ami a legszomorúbb, nemcsak a szembeni mező, de a saját harcoló erőink hátában is, — politikai síkon. Sokak szerint pl. a politikai síkon akadt olyan szereplő is, aki külföldről parolázgatott a nagy Sztálinnal a harcoló magyarság mögött. Még olyan ígéretet is tett, hogy a magyarságból partizánokat szervez a nagy hódító megsegítésére...! Milyen idegen maradt ez a partizánpolitikus a magyar szellemiségtől, hogy feltételezte azt, hogy magyar — még 6 éves libapásztor is — hajlamos lenne partizánná lenni. Lám, most, hogy új szelek fújnak, új nap felé fordul, és azt a tényt, hogy munkásságának elismeréséül, Sztálin nem engedte a bolsevisták által „felszabadított” Budapestre, ma úgy alkalmazza, hogy mert ő, „debizonyisten” az igazi antibolsevista...! Ahelyett, hogy pirulva bevallaná, hogy neki, az árulónak Sztálintól is az jutott, ami kijár a Történelemtől is — arcucsapás...!

Lám... kb. 20 év telt el azóta, hogy Budapest hős védőinek hullahégyén bezárult az orosz gyűrű. És nem volt elég e kb. 2 évtized ahhoz, hogy azokat, akik 1944. októberétől saját testükből emelték a gátat, az Európát előzőlni akaró orosz hadsereg előtt, — a rágalom és a gyalázzattól megkí-

mélnék. Még napjainkban is, a muszkavezetőknek is — Budapest 52 napos és a nyugati országrészek Istent is csodálatra keltő harcosai, csak csürhecsőcselék-gyilkos-náci-fasiszta-bestiális „háborús bűnös”...!

Ezek mi volnánk Főszerkesztő Úr. Mi harcoltunk, vagy a mieink harcoltak ott, — akkor. És látja, közönséges bűnözők, tyúktolvajok, kasszafűrók — s más válogatott legények, előkelő szalonok dédelgetett kedvencei. Nem baj, no, jó helyen vagyunk mi, ahol vagyunk. Bennünket majd glorifikál a Jövendő, — amely a partizánerkölcsűk felett ítél...!

Sokszor halljuk emlegetni, hogy a Biblia képekben beszél. Nem magyarázzák meg, hogy mit, s hogyan értsünk. Így a saját képzeletem szerint, mikor pl. Krisztust a kősziklásírbá zárják, s a sír elé hatalmas köveket hengerítenek, amit harmadnap négy angyal elhengerít onnan, — már a Jóisten bocsásson meg, de én a következőkben magyarázom: Az az emberi társadalom, amely Krisztus idejében élt, pontosan olyan volt, mint a mai, — az Igazságot elzárta. Akadt azonban négy igazi férfi, akik szembeszálltak az egész akkori — a maival azonos! — felelőtlenség mocsarából pislogó világgal. Az Igazságot kiszabadították, ők maguk pedig az elmúlt idők folyamán angyalokká magasztosultak. Már most, — vélem én — ezek a férfiak bizony mégis csak vállaszottjai voltak Istennek, mint ahogyan az is az lesz, aki a jelenben ki meri szabadítani a lebéklyózott Igazságot.

Látja Főszerkesztő Úr, hová vezetett engem az a Zsengellér-féle rakott krumpli...? Ott és így ismertem Magát. És látja, árva népünknek, mint sokszor a történelemben, éppen ilyen, — Istennel és családjával, Hazájával szemben felelősséggel bíró férfiakra van szüksége. Olyanokra, akik igazán hiszik, hogy a körülöttük lévő Nagymindenség a Teremtő munkája, amelyben az Alkotót dicsérik — miközben a „huszármíatyánkot” mondják is a poklok kínjai között — mikor az állatot féltik.

Ne vegye rossz néven, hogy nekem írott sorait nem szó szerint teljesítem. Soraiban ui. a következőket írta: „...a további előfizetések beküldésétől kegyeskedjék távol tartani magát, mivel megvan az a hülye szokásunk, hogy munkatársainknak általában tiszteletpéldányként küldjük a lapot, fáradságos munkájuk „renoválása” fejében”.

Ezt az óhaját nem teljesítem Főszerkesztő Úr. Úgy érzem a Képes Világhíradó megjelenésénél az én előfizetésem is szerepet játszik. Azért, ha nem évekkel előre — de úgy módjával —, ahogy ehhez hasonló kiadások a „konyhapénzből” futják, az én előfizetésem ott lesz. És bárha, a „felesleges” rovatba kerülne.

Odakint szűnik az eső. Bezárom levelem Főszerkesztő Úr. Búcsúzóul arra kérem Magát és Mindazokat, akik ott lehetnek Magukkal, mint tették eddig is, tegyék ezután is, — vigyázzák idelent a mi lépteinket. Az Örökkévalót pedig — mint tették is, tegyék ezután is, kérjék érettünk is...!

Ha az Úristen bennünket nem hagy el és Maguk vigyázzák lépteinket, akkor nincs itt és nem is lesz hiba, mert majd elrendeződnek magyariak ügyes-bajos dolgai ezen a földön, míg a NAP az égen lesz.

No, zárom: Áldassék örökkön öröké...!

DEBRECENTŐL A NIAGARÁIG!

Vándorlásunk közben már akartam írni pár állomáshelyen azokról az élményekről, amelyekbe belecsöppentem, s azt hittem, hogy az utolsó megálló, ahonnan már csak visszafelé visz az út. De egyre távolodtam... Most, visszanézve látom, milyen jó, hogy annak idején nem írtam meg, hogy: Debrecentől Napóleon zsíros kalapjáig, mert lám a történelmi kalaptól is tovább hozott utam, egyenesen Viktória királynő — inkább bocskornak látszó — papucsáig, azaz a franciaországi Fontainebleauból, Kanadába.

Lassan két éve, hogy itt vagyunk. A franciaországi emlékek is halványodnak... a rosszak. A szépek még szebbek lesznek, mint pl. a párizsi Gare del Est hatalmas állomása, ahová csak azért is elmentem több alkalommal, hogy lelkeimmel és tekintetemmel megcsimogassam az Arlberg Express oldalán lévő táblát, amelyen ez áll: Budapest Keleti pu. Mennyit mesélt ez a vonat nekem, s mennyi üzenetet bíztam én arra a kocsira, amely sokat mondott Párizsban: Budapest Keleti pu.... szinte édesanyám könnyét is láttam rajta csillogni...

Az én vonatom azonban nem Budapest felé indult Párizsból, hanem a hajóhoz, amely áthozott az Óceánon.

Idefelé jövet az úton, még volt apró-cseprő kis kellemetlenség.

Előljáróban leszögezzük, hogy a sorok írója három okból eredően nem szereti a vizet: nedves, hideg és mély. Gondoljuk csak el arcszínének változásait, amikor az Óceán közepén a hajót elkapta egy „kis hullámmás”, amelyből kifolyóan valamennyi bútor összetört a hajón. A kapitány vigasztalt, hogy ez semmi, a ciklon, amely bennünket libegtet, 700 mérföldre van a hajótól. No, még az hiányzott volna, hogy közelebb legyen!

Végre megérkeztünk Halifaxba. Kellemes, kedves kis város, ragyogott a késő őszi napsütésben, akár itt is maradhattunk volna, mert amint a vonattal lejjebb jutottunk Montreal irányába, kezdett az idő barátságatlanra fordulni.

Montrealba érkezve és kilépve a vasúti állomás épületéből, az utcán úgy hanyatt estünk, mint egy lisztes zsák. Ismerkedni kezdtünk a kanadai élettel. A hanyattesésből már lehet következtetni, hogy itt az utcákat nem homokozzák le, ha síkos — inkább, mikor olvadni kezd a hó — mint Magyarországon. Sőt a rendőr sem megy házról-házra a házmestereket bosszantani, hogy takarítsák el a havat. Ennek két oka van. Egy: mert a tisztogatásért átalányt fizet a háztulajdonos a városnak, kettő: mert itt annyi hó

zúdul le ilyen alkalmakkor, hogy azt úgy sem lehet eltakarítani, csakis gépi segédlettel, amely a hó egy részét eltakarítja, míg a másikat jól elsimítja, — s még síkosabb lesz a járda.

A fejünkön nőtt daganatot tapogatva, megérkeztünk ismerőseinkhez, akik már vártak. Éppen kapóra jött nekik a hanyatt esés, mert azonnal felvilágosíthattak, hogy kötelező a hócipő, vagy hócsizma viselet. Mégpedig azért, hogyha valaki hó — vagy sárcipőben kitöri a lábát, — amennyiben ház előtt töri, járdán, úgy a háztulajdonos fizet kórházat, orvost, elmaradt munkabért, kártérítést, stb., — amennyiben az úttesten történik mindez, nos abban az esetben a nemes város fizet. Ha azonban az illetőn nem volt se hócsizma, se hócipő, az esetben, ha a nyakát kitöri, sem fizet senki.

Megköszöntük a felvilágosítást, s másnap vásároltunk egy hócipőt.

Itt egy kis felvilágosítással szolgálhatunk azoknak, akik azt hiszik, hogy Kanadában kolbászból van a sövény, és sonkával támogatják, avagy a fa alatt szunyókálva csak fel kell nyúlni s elaggatni a lelógó dollárokat. Volt olyan idő ideérkezésünk után nemcsak nekünk, de csaknem minden új kanadásnak, hogy bizony szívesen vettük volna, ha vadonatúj hócipőnkben egy kis bokaficamot kapunk, és valaki fizetett volna.

Hosszú, nagyon hosszú volt a tél és hideg. Előfordult, hogy az utcán villamosra várva, sírva fakadtam, de hamarosan rájöttem, hogy a sírás még rosszabb, mert a könnyek ráfagynak az arcra. Előfordulnak ilyen hidegek néha Magyarországon is, de az már... idegenben minden rosszabbul esik.

Aztán végre megérkezett a tavasz. Május vége, vagy június lehetett. Nem láttunk tavaszi virágot, mint otthon. Itt az ibolyát ellopja Észak. Az orgona úgy június felé megpróbál virágdíszbe öltözni, azt meg a nagy gyorsasággal beköszöntő forráság öli meg.

Lassan kezdtem megismerkedni a környezettel. Várossal, utcákkal, házakkal s az emberekkel is.

Az emberek általában kedvesek, udvariasak, kellemesek. Sokkal udvariasabbak, mint pl. Franciaországban. Ez nem lekicsinylése a francia udvariasságnak és nem bók a kanadaiak felé, érthető. Franciaországban megtűrt befogadottak voltunk, — itt bevándorlók vagyunk, mint voltak valamikor a mai kanadaiak elődei. - Letelepedni jöttek, mint a mi elődeink, — mondják. Megtanulnak angolul, s kanadaiak lesznek.

Meghagyom őket hitükben, s közben minden gondolatom odaszáll, ahol szeretteim várnak, — s azoknak sírja, akiket szerettem.

A kanadaiak az irigységet nem ismerik. Szívesen látják, ha valamit sikerült elérni a másik embernek is.

Természetesen itt a régi kanadaiakról beszélek, a pionírok utódairól. Erkölcösek, vallásosak, szorgalmasak és nagyon takarékosak. Ez utóbbit az új bevándorlók is magukévá tették. A régi kanadaiakról nem mondhatjuk, hogy rohanna a dollár után, eddig nem tapasztaltuk, hogy a garast fogághoz verve takarékoskodna, inkább azért dolgozik, hogy ne veszítsen, — nem azért, hogy kergesse a pénzt. Ezt is meg lehet azonban érteni. Amikor a 30-as évek szörnyű gazdasági válsága átvonult a világ fölött, Kanadát sem kímélte. Olyan emlékeket elevenítenek fel a régi kanadás magyar véreink is — amit panasz nélkül viseltek el —, hogy ahhoz foghatót talán mi sem szenvedtünk annak idején. Ezt akarják elkerülni a jövőben. Ezért a munkát fiatalon kezdik. Milyen fiatalon... sokszor látunk az utcán 10-12 éves gyermekeket olyan újsághalommal kezükben, hogy terhe majdnem agyonyomja őket. Szinte szeretnénk odamenni, kivenni a kezéből és kihordani az előfizetőkhöz a lapokat, hogy megkíméljük ezeket a gyenge emberpalántákat a tehertől. Azonban nekem is munkába kell rohanni. Rohanni?...

A villamos, az autóbusz, általában a járművek olyan lassan közlekednek, hogy ilyet még sehol sem láttam, s minden sarkon megálló van. Rettentő nagy a forgalom, s ahhoz mérten szűk utcák. Kanada nagyon fiatal ország, a településkor nem számoltak azzal az óriási fejlődéssel, amely aránylag igen gyorsan következett be. A szűk utcákon nagyon nehéz a forgalom lebonyolítása. Gondoljuk el, amikor télen a hóviharban elakad egy jármű... a járművek százai állnak le mögötte, s csaknem fél napba kerül, amíg helyreáll a rend a torlódás után. A nyár rendkívül meleg, néha igen kiadós esőekkel, ami valóságos áldás, ha figyelembe vesszük, hogy milyen szükség van itt a kedvező nyári időjárásra. Tavasz alig van, a veteményezés május vég-júniusban van, s szeptemberre be kell érni mindennek, mert a szeptember eleje itt már olyan, mint nálunk otthon az október vége. Montreal szigetén van. A forró napokon igen erős a páráképződés, amely ráakódik az emberre, s verejték formájában omlik le a testen. Az élet is teher ilyenkor, hát még dolgozni?...

Mint már említettem 2. éve vagyunk Kanadában. Elkezdtük gyűjteni a 2. millió dollárt. Az első ugyanis nem sikerült. Láttuk az első centeknél, hogy semmire sem megyünk, s csak balga ember kísérlletezik a lehetetlennel. Nem tudjuk a 2. millióval mi lesz. Már van 25 cent belőle. Tehát ehhez még van remény...

Ezen a nyáron, a legmelegebb napok egyikén felkeresett bennünket egy régi cimbora. Említette, hogy megy le Ontário tartományba, Kitchenerbe, ahol repülőnap lesz, ha kedvünk van, elvisz bennünket Torontóig. Kitchener-t a háború alatt Berlinnek hívták, tiszta német település.

Kiszámítottuk, hogy a benzinhez mennyivel kell járulni, cc. mibe kerülhet az út, s elhatároztuk, hogy megnézzük Torontót. A terv kész is volt. Éppen az utolsó szóra betoppant régi cimboránk — aki valamikor repülő akadémikus volt — repülő akadémiai tanára is, mondván, hogy velünk tart. Remek. Háromfelé oszlott a költség. Mellesleg az útitársak pedig nagyon kellemes emberek, örömmel indultunk hát a repülőbe oltott sofőrünk vezetésével. Kalapot a tudománya előtt. Ilyen-olyan motor ki nem fog rajta.

A hűség kedvéért még meg kell, említsem, hogy nekem kis izgalmat okozott ez az utazás. Ugyanis éppen az indulásunk előtt 4 nappal a Montréal-Torontói autóbusz belezuhant a Morrisburgi kanálisba és 20 halott volt. S ez volt a mi útvonalunk is. Én Ottaván át akartam megközelíteni Torontót, ez esetben 40 mérfölddel távolabb van ugyan, de nincs víz a közelben — gondoltam én. Azonban ott is van, világosítottak fel előzékeny útitársaim. Félig sem nevetséges dolog ez a víz a főútvonal mellett, mert a főútvonal is olyan szűk, alig tudják kerülni egymást a járművek az óriási forgalomban, s az út egyik felén hajózható kanális. Kinevettek engem az aggályaim miatt, s vigasztaltak, hogy a mi kocsinkban nincs is 20 személy. Részemre módfelett megnyugtató volt, hogy amennyiben belezuhanunk a kanálisba, itt nem lesz majd 20 halott. El lehet gondolni. És elindultunk.

Ragyogó napsütés volt és gyönyörű minden, — kellene írni — s meggyőződésemm, hogy rajtam kívül mindenki nagyon jól érezte magát a kocsiban. Rajtam kívül... Kanadában azonban a főútvonalakon sincs sorompó a vasúti átjárókon. A lapokban pedig szinte naponta olvasható, hogy a robogó vonat hogy lapította szét az elkapott gépkocsit... El tudok gondolni magamnak szebb halált is, minthogy gépkocsi roncsokkal keverve, darabokban szedjének ki valami vonat alól...

Azonban másnap minden baj nélkül kikötöttünk Torontóban. Repülő barátunk kirakott bennünket, mondván, hogy majd 3 nap múlva értünk jön és begyújtotta a motort, hogy mielőbb repülhessen a kitcheneri reptéren, minket pedig torontói barátunk vett szárnyai alá.

Torontót alig lehet európai városhoz hasonlítani — mint Montréal-t sem. Óriási területen laposodik. Bent a városban nagy kiterjedésű parkok,

a házakhoz kertek, nagy terek, amelyek szétterítik a várost az Ontario tó partján. Véleményem szerint Montreal barátságosabb.

Torontói barátunk, akivel már Franciaországban is együtt hontalanodtunk, mérnök. A kanadaiak a Niagara mellett egy óriási erőműtelepet építenek. A Niagara vízesés fölött álló hatalmas elosztó tornyot ez a magyar mérnök tervezte. Torontótól nincs messze a Niagara, kedvet kaptunk hát megnézni, hogy nem csúfolta-e meg a budapesti Műegyetemet egy pisaihoz hasonló ferde alkotmánnyal a mi barátunk. Útra keltünk. A Niagarához közeledvén már messziről megállapíthattuk, hogy a torony dícséri alkotóját. Olyan szép — egyenes —, hogy az az érzése támad a szemlélőnek, hogy a jövőben már a Niagara csak azt a célt szolgálja majd, hogy kerete legyen ennek az alkotmánynak. (Zárójelben fejezem ki ama örömem, hogy nem vagyok közelében barátunknak e pillanatban.)

A rettenetes erővel lezuhanó víztömeg fölött finom vízpára gomolyog, mint ködfelhő, s egyszerre előttünk zuhan le a két folyó a mélységbe fülsiketítő zúgással. Niagara...

Niagara. Hát ezt is elértük bolyongásunk közben? Most joggal várhatja mindenki, hogy valami szépet írjak a Niagaráról. Nem megy. Annyira lenyűgözött a látvány, hogy csak bámultam némán... lelkemben, pedig a rettenetes göröngyös út változott a Niagara képével, amely elhozott idáig Debrecenből, Budapesten át... a Niagaráig. Hosszú és göröngyös volt az út... az Úristen tudja csak, — mert mindig velem volt.

Bámultam némán a lezuhanó víztömeget... a fölötte szálló finom vízpárán megtört a nap sugara, s szivárványhíd pompázott a Niagara fölött. Gondolatban hazaszálltam ezen a szivárványhídon, amelynek egyik végét szinte megérintettem a kezemmel. Ha lecsuktam a szemem, akkor láttam a képet, s fülem repesztette az a hatalmas erő, amely itt megnyilvánul a lezuhanó víztömegben. Istenem, ha az én Hazámra így ömlene az áldás az Úristen kezéből csak 24 óráig, a béke és szeretet, pedig az emberek szívébe... csodálatos lenne. Bár igaz lenne.

Amint látjuk, felejteni a Niagara mellett sem lehet, még percekre sem. Jó volna rajta változtatni, hiszen lassan 10. éve már. De nem megy. Még a fájdalmat sem tudja enyhíteni ez a világsoda. Gazdagabbak lettünk egy szép emlékekkel, de nem fáj megválni tőle.

Miután repülő barátunk körülsétálta az eget Kanada fölött, 3 nap múlva valóban visszajött értünk, s indultunk vissza Montrealba. Reggel indultunk, hogy mire besötétedik túl legyünk a veszélyes útvonalon.

Méla ábránd. Dehogy lettünk túl... Útitársaim úgy szavaztak, hogy valamennyi útba eső nevezetességet meg kell nézni, s történelmi nevezetességnak nyilvánítottak mindent, amire kíváncsiak voltak. Szerencsére így kerültünk Old Fort Henribé is. Hatalmas erőd, amelyet előbb az indiánok elleni harcokra építettek, majd az amerikaiakkal történt 1812-es háború alkalmával építették ki egészen. Ez utóbbit egy nagyszerű asszony hőstette döntötte el a kanadaiakra kedvezően, Laura Secord. A nemzeti parkban áll Laura Sekord fejkendős szobra, szemben a kanadai szabadságszoborral. Egy asszony, aki úgy szeretett valakit, hogy azért az egyért vállalva minden kockázatot, győzelemre segítette a kanadai csapatokat. Adjon Isten sok ilyen asszonyt Kanadának, mert még szükség lehet ilyen asszonyokra. Végül magam is örültem, hogy nem mulasztottam el megnézni ezeket a történelmi helyeket.

Vaksötétben 3 órán át jöttünk a tintafekete kanális mellett, amelynek tetejénivilágított hajók pompáztak. Gyönyörű látvány volt, de... hajtűkanyarokkal szegélyezett úton, a velünk szemben jövők reflektorai sokszor másodpercekre eltakarták még a foszforos kanyarjelzőket is. S az ember sohasem tudhatja, hogy mikor kap kedvet repülni a vezető is...

Végre bejöttünk a szigetre, nem volt többé víz... akkorra a szájam egészen lerágtam a nagy izgalomban. Éppen kezdtem megnyugodni, amikor egy rettenetes vonatfütty megdermesztett újra, előttünk... mögöttünk,... ez hiányzott még... lecsuktam a szemem... és akkor sült ki, hogy mellettünk robogott el egy expressz. De történhetett volna másképpen is, mert mint már említettem, sorompó nincs.

Idegileg kimerülve, s a cc. 600 km-es úttól elfáradva estem az ágyba érkezés után.

Most azután már, hogy láttunk is valamit Kanadából, megállapíthatjuk, hogy Kanada gyönyörű... s a fejlődő, életképes ifjúhoz hasonló.

Naponta kelnek ki a semmiből a házak, gyárak, s óriási területének minden zuga rejteget természeti szépségeket és kincseket. Emberanyaga kiváló — a régiekről szólok most is — s ha szerencsésen találkoznak erkölcsi, szellemi téren az újakkal, még nagyobb lendületet vesz a fejlődés. Azonban éppen ez a sok előny az, amely miatt szőrös kezek már irányulnak is föléje, hogy megkaparintsák, vagy Moszkva igájába döntsék. Véleményünk az, hogy amilyen szelídek és türelmesek a kanadaiak, ha rájönnek az aknamunkára, amely hazájuk és ellenük irányul, — éppen olyan keményen szembe néznek majd a z ellenféllel is.

Mi újkanadások, végtelenül hálásak vagyunk Kanadának, hogy munkánk után emberi megélhetést ad, amelyet nélkülöztünk, amióta otthonról eljöttünk. Egy pillanatra sem feledjük, hogy azért amit ad, elkerülhetetlen harcban kötelességünk támogatni, s megvédeni és hűséggel viseltetni iránta.

Végezetül, akik olvasáskor itt-ott majd lemosolyogják félelmünket, — hogy életünket milyen kedvesnek tartjuk, — csak annyit: az vesse reám az első követ, akit, ha egy drága öreg emberpár vár Haza, nem kívánczik karjaikba vissza, hogy letörölje könnyeiket. Azért kedves életünk, mert célja van: még egyszer leborulni a Szent Földön, elsimítani a szenvedések redőit a drága arcokon... azután 5 perc múlva jöhet a halál... poraimmal Hazám földjét termékenyítem.

Hiszem, hogy az Örökkévaló, aki elhozott a Niagaráig, vissza is visz Debrecenbe... vagy Budapestre.

NINCS SZEBB, MINT A SZÉTHÚZÁS!...

Alig van a földnek egyetlen nemzete még, amely annyira híres lenne a „széthúzásról”, mint a magyar, — mondják a kívülről szemlélők. Azt azonban nem emlegetik — már irigységből sem —, hogy alig van a földnek olyan nemzete, népe, amelynek tagjait úgy egybeforná az anyanyelv zenéje és valami megmagyarázhatatlan erő, mint bennünket, magyarokat. Figyeljük csak meg; olyan idegen néptengerben, ahol alig akad néhány magyar család, s azok is ritkán találkoznak, — nincsenek valami rózsás viszonyban — mégis, hogy lesik az alkalmat, hogy egymást láthassák... hogy találkozzanak. Ott ugyan nem tartanak, hogy szóba álljanak egymással, — a dölyf, az dölyf, abból engedni nem lehet, — kezdje csak a másik a megszólítást, — zsörtölődik magában az egyik. Elvégre elég az, ha ő csak végigméri a másikat, lehetőleg azt is csak a másik oldalról... De végigméri... nézi... nézi. De jaj, ha közben elüti egy autó a másikat, ott terem, — még a másik oldalról is... pillanatok alatt, miközben őt magát is csaknem halálra gázolják a nagy forgalomban, ő az első, aki lehajlik..., aki lehajlik... a másik magyarhoz.

Így vagyunk valahogy. Ki tehet arról, hogy néha a vélemények nem egyeznek? Ugyan, ki tehet arról, hogyha kell, valami belső kényszer megtöri térdünket... magyaroknak... magyarokért.

Világosan látszik tehát, hogy az volna a legjobb orvosság két haragvó magyar embernek, ha mindkettőt megfogná és letennék egy nagy idegen város kellős közepén, s azután a véletlen összehozná őket. A sok idegen között!... Elgondolni is csodálatos, hogy kötnének örök békét hátralévő éveikre... amíg idegenben vannak. Otthon persze, újra hajba kapnának azon, hogy ki kezdte kettőjük között a békességet... idegenben. Hát így... Nincs szebb muzsika, mint a magyar nyelv zenéje. Nincs összetartóbb valami, mint a vér — tudat alatt is parancsoló — hangja.

Magam is úgy vagyok vele, hogy ha nagyon fáradt vagyok testben, lélekben, annyi erőt még összeszedek magamban, hogy elmenjek olyan helyekre, ahol magyarok találkoznak. Beszédjükön, természetes gondolkodásaiknak kifejezési módján, valahogy egyszerre közelségbe kerülök az Édes Anyafölddel, — Szép-Magyarországgal. Aki még nem érezte, az csodálkozik azon, hogy mennyire felélénkül a lélek, megfrissül a test. Az Anyaföld ereje, még így, közvetve is, milyen felemelő. Természetesen olyan személyek tudják közvetíteni, akiket még nem fertőzött meg a világvárosok zsiva-

ja. Akiknek sóhajában szinte hallik, hogy „nő az élet” kint az Alföldön, vagy a szellő muzsikál talán a sóhajokon keresztül, a ringó búzamezőkön... ki tudná megmondani.

A közelmúltban bevitt ilyen „hazavágyódási” pillanat a Szent István Magyar Otthonba, itt Montrealban. Éppen valami nagy alkalom volt. Nyüzsgött a sok megjelenő a helyiségekben. No, gondoltam, most azután a sok „good by” után, lefűrösztöm fáradt lelkemet az „Adjon Isten jó napot” ültető, szomszéd csillapító vizében.

Áldogáltam egy sarokban, s hallgattam az egybefolyó hangzavart. Egyszerre csak kiválik a sok egybeolvadó hangból egy öblös hang: Hallja-i kend, lúvá akar engem tenni... ippen kend? Kend nekem beszíllhet, amit akar, mert hiába no... szíp lány vót... az én asszonyom szíp egy lány vót... Szabolcsban... Hajdúban... párja nem vót!

— Hallgassák mán, hogy mondhat olyat, mikor az egész Nyírség meg Hajdúság az én asszonyomról beszíll még ma is... annyi idő után... a vót a szíp lány valamikor...

Közelebb megyek a beszélőkhöz.

Két öregedő, cserzett bőrű, nagybajuszú magyar ül egy asztalnál. Coca-Colás üveg schol, csak két kávéscsésze áll üresen előttük. Ezek az én embe-reim. Régebből ismerem őket látásból, de beszélni nem hallottam még őket.

Amint közelebb érek, látom, hogy egymáshoz hajolva vitatkoznak. Ittam a szavaikat. Ezek is hajdúságiak, mint jómagam.

— Írt a fiam — mondja az egyik —, azt írja, hogy csak jöjjék haza kegyelmed idesapám, mert az unokák is igen várják már, nem lesz semmi baj, jut még talán egy darab kenyér kegyelmednek is... Így írta a fiam.

Odaléptem az asztalukhoz. Nem néztek fel. Nagy gondolatok lekötöt-ték figyelmüket az asztalra. Lesz, ami lesz, gondoltam, én megszólítottam őket, ezek nem csak, hogy magyarok, — de földiek is, — hajdúságiak.

— Miszter izé, engedjék már meg, hogy leüljek, várok valakit, de késik.

— Hát csak üljen le a misziszke, van itt hely bővön, — mondja miszter „izé”, nem merem a nevüket kiírni, mert nem költött személyek ők, hanem igazi hajdú ivadékok, s ha meglátják, hogy valaki „kiírta” őket, s találko-zunk, úgy összeteremtenek, hogy életem végéig emlegetem. Leültem.

— No lám — mondja az egyik, — még jó is, hogy jött a misziszke, mert arról beszéltünk itt a földivel, hogy jobb vóna otthon a családdal lenni.

Várják őtet is haza. Harminc esztendeje, hogy eljött otthonról. Igaz, vót otthon a háború előtt egyszer 6 hónapig...

— Hova valók Szép-Magyarországon? — kérdezem.

— Debrecen mellé, igaz, hogy a mi falunk már a Nyírséghez tartozik, de mink hajdúságinak mondjuk magunkat azért, hogy... csak! Hát a misziszke, hun született?

— Magam is Debrecen mellett, de én igazi hajdú vagyok azért, hogy csak — vágom ki büszkén magam is. — Debrecenben jártam iskolába.

— Na szíp dolog — helyeselnék. De, hiszen akkor rokonok is vónánk, mert hogy magam is dolgoztam Debrecenben valamikor az első háború előtt — jegyzi meg az idősebbik. A misziszke ugyan akkor még nem élt, de — azért, ha úgy gondolja, rokonok lehetünk.

— A rokonság ellen nem tiltakozom —, jegyzem meg nevetve. Magyarok... vér a véremből, hús a húsemből mindkettő... megtagadjam? Nem én!

— Hogy kerültek az Újvilágba? — kérdeztem őket.

— Harminc esztendeje magam is ezen töröm a fejem, — mondja az idősebb.

— A nyomorúság elől akartunk megszökni — mondja a fiatalabb — de itt is az várt bennünket. Vót itt akkora, mint a tokaji hegy a két háború között... sokszor éhesek vótunk... de nem írtuk meg haza. Otthon azt hiték, hogy urak vagyunk, milliomosok, mert „miszterek” vagyunk.

— „Miszterek”... „miszterck” — dünnyögi a másik. — Úgy hiányzott nekünk ez a „miszter”-ség, mint az ablakos tótnak a hagyattesés... Én miszter vagyok itt, az anyjuk meg otthon sír, öregszik, rimánkodik, hogy menjek haza. Itt, ha megöregszünk, kikopunk minden munkahelyről. Kinek kellünk? Amit eddig kerestünk, hazaküldtük, hogy majd szép, nyugodt öregség vár reánk. De „felszabadították” az országunkat, s elrabolták 30 esztendő verejtékét az asszonytól... Nízze csak misziszke, itt egy levél az anyjuktól... vár haza, de mire menjek?... olvassa csak a levelet lelkem.

— Olvasom:

Kelt itt helyben kedves jó aptyukom, mivel az iccaka álmodtam, hogy szegény rigen megholt idesanyám jött hozzám az eperfa alatt, osztán azt mondta nékem, hogy te Borika, igen fáradt vagy leányom, gyere el hozzám, pihend ki magad, — hát úgy tanálom, hogy nékem már nem sok van hátra. Már pedig kedves jó aptyukom, lelkem, ha egyedül megyek a szabolcsi homok alá, az nekem igen nehéz lesz. Jöjjék kelmed haza, hogy együtt

pihenjünk... mert ha egyedül leszek ott, teher lesz nékem a sírbolt. Szeretettel várja húsiséges felesége, Borcsa. Utóirat: A pócsi Szűz Máriának van már új gúnyája. Tisztelem kelmedet, a fenti.

— Olvassa csak el lelkem, misziském hangosan, hogy a földi is hallja.

Elovestam hangosan. Azután lassan, tempósan összehajtogattam, húzva az időt, hogy a szemekből a „megihletődés” felszáradjon.

A levél tartalma hatására, vagy ki tudná miért, kicsit mindhárman „megihletődtünk”, s csaknem kibuggyant a szemünkből, — a megihletődés.

— Mit csinál most majd ezekután? - kérdezem.

— Hát mi a fizeskes fenét csináljak lelkem. Dejszen láthatja, hogy írja az asszony, hogy még a pócsi Szűz Máriának is új gúnyája van... akkor a rígit, — ellopták a „felszabadítók”. Odamenjek én, ahol a Szűz Máriát is levetkeztetik?

— Le a!... — vágta rá a másik, — a fiam is írta. Osztán itt meg ez a sok marha újságíró azt írta, mikor a bolsik bevonultak Magyarországra, hogy „felszabadították” az országot. I lát fel. A hóhér kössön fel minden „felszabadítót”. Ezek jutatták koldusbotra a népünket... Kisasszony, hozzik csak lelkem még egy fektetékávé, — kiált a kiszolgálónő felé az öreg.

— Kend meg ne igyon annyi fektét — dörömböl rá az idősebbik, — mert osztán várhatják otthon, a teremtsit kendnek!

— A kend szája meg ne járjék mindig — csap az asztalra a másik.

— Az én szám jár, ha még egy szót szól kend, csapra ütöm a virit!!!

Már vicsorognak egymásra. Itt ültünk előbb pár perccel az Egck legnagyobb békéjével szívünkben, s az otthonokra gondoltunk, szemünk telve volt könnyekkel, a meghatottság, az együvé tartozás tüze égett, csillogott a legdrágább cseppekben, s lám... még magam is míregbe jövök. Még magam is úgy érzem, hogy most mindkettőjüknek a fejét össze tudnám koppintani,... hogy azt a szép, varázslatos pillanatokat összetörték.

— Az okosabbnak el kellene hallgatni — jegyzem meg. Erre felugrik a fiatalabb, s elszalad. Az ajtótól még visszaszólt;

— Misziszke, azzal az emberrel, aki maga mellett ül, az íletben még egyszer szóba nem állok.

Következő héten, abban az időben, újra ott jártam. Mit látok, az én két „rokonom” összebújva böngésznek valami levelet. Otthonról jött. Mindkettőjüknek levele jött, s felváltva olvasgatják, tárgyalgatják. Megláttak. Integtetnek, hogy menjek oda. Odamentem.

— Hát maguk, ... na, ... mégis újra együtt — kockáztatom meg az emlékezést. Azt hittem, sohasem békülnek ki.

Nagy nevetségbe törnek ki. — De misziszkém, 25 éve, hogy itt összetalálkoztunk, azóta minden héten összeveszünk azzal, hogy soha ki nem békülünk, s minden héten kibékülünk azzal, hogy soha többet össze nem veszünk... hol így, hol úgy. Mikor haragba vagyunk, valami közbejön, mint most is, levél otthonról. Hát kinek mondjuk el az örömet, amit hoz a levél, vagy a bánatot... ezeknek az ittenieknek?... nem értik ezek meg... senki sem érti meg... igaz, komám?... csak mi értjük meg egymást.

— Na, nem mindig — szól közbe a másik.

— Mert kend számár, ... de földim azír, asztán máma nem tud velem összejönni. De hallgassák, ki ne hozzák a türelmemből, az mondom, mert...

— Ugye misziszke, csak mi értjük egymást, — mi magyarok? Megérti tán, nem?

Hát hogyne érteném én meg. Hiszen az én fajtám. Megérttem én, hogy néha egy csésze kávé miatt is történik, amely árt a másik magyarnak, de hát az érette való aggodásunkat, nem szabad, nem is lehet vele éreztetni, hanem keményen, bántóan, veszekedő szóval kell az érzékenységünket takarni, hogy meg ne sejtse a másik, hogyha kell meg is halunk érte. Még kinevetne. Nem vagyunk szokva az ilyesmihez. Ezek vagyunk. Egyek. Eggyé kovácsolt bennünket a nyelvünk, vérünk, s egy megfoghatatlan valami; a magyar szellem, amely cgyedül a miénk, amelyet megtanulni nem lehet. Elsajátítani azok sem tudnak, akik közénk befurakodnak. Ezek birtokában hát csak nyugodtan húzzunk szét... húzzunk csak szét továbbra is... csak összetartsunk!

TÖRTÉNELMI-POLITIKAI ÖSSZEFOGLALÓ (BUDAPEST, 1945. FEBRUÁR 13.)

Az esztendő február 13-án volt 50 esztendeje annak, hogy a magyar főváros, Budapest szovjet megszállás alá került. Több hazai lapban olvasható volt az évfordulóval kapcsolatos emlékezés. Beszédék hangzottak el az ellenséges haderő által okozott veszteségekről, a polgári lakosság rettentő szenvedéseiről, élet- és véráldozatairól. De, nem olvastunk és nem hallhattunk azokról, akik 52 napig késleltették a szovjet megszállást. De, ha mégis akadt valamiféle említés velük kapcsolatban, ez csak rágalom volt, emlékük elleni izgatás. A rágalom, a halál után is öl...!

Ez arra vall, hogy akiket a megszálló szovjet csapatok szabadítottak fel, azoknak fontos, hogy a hősök és mártírok emléke meg ne maradjon a történelemben.

Mit jelentett ezelőtt 50 esztendővel az egész Európa szempontjából Budapest helytállása, amivel feltartóztatta a Nyugat-Európa felé özönlő Vörös Hadsereget, a nyugati Szövetségesek katonai szakértői, a háború után, az európai megszálló erők csapatainak kiadott újságaiban, a legnagyobb elismeréssel méltatták annak idején. Valójában azonban a Kelet-Nyugat között kitört Hideg Háború mutatta meg, amely a Berlini Fal építésében nyert kifejezést. Budapest védőinek hősieks elszántsága, áldozata nélkül az egész Európa a szovjet megszállás alá került volna.

Budapest hős magyar védőinek, Sztálin adta meg az elismerést. A Világtörténelmébe — ez kerül. Az ellenfél elismerése.

Sztálin „Napi Parancs”-ában 1945. febr. 13-án többek között ez áll: „A 2. ukrán hadcsoport csapatai, együttműködve a 3. ukrán hadcsoport csapataival, másfél hónapos ostrom kemény küzdelmei után, a nagyvárosi háború utcai harcainak nehéz körülményei között, ma, február 13-án befejezték a Budapesten körülzárt ellenséges kötelékek megsemmisítését, s így teljes egészében elfoglalták a magyar fővárost, Budapestet, a német védelem központját a Bécs felé vezető úton...”

Hogy pedig Budapest a „német védelem központja” lett, az a Horthy kormányzó és a németek közötti megállapodás eredménye volt.

Előttem van az otthon megjelenő MAGYAR FÓRUM c. újság. A február 9-i számában, BUDAPEST TRAGÉDIÁJA címen, Ludwig Emil nevű újságíró emlékezik. Nagyon szépen, emberien — magyar emberien. Cikkíróval vitába szállni nem akarok. Csak a cikkében használt idézetekkel

van bajom. Mint írja cikke végén, az idézeteket Gosztonyi Pétertől — a történelemésztől — vette át. A Gosztonyitól átvett idézeteket a cikkíró dőlt betűvel szedi. Jómagam ezeket idézőjelbe teszem.

Írja a cikkíró, hogy már 1944 forró júliusi nyarán egyre gyakrabban sötétedik el az ég Magyarország felett, az angol-amerikai repülőök bombatámadásai miatt.

Emlékezem. Jómagam, mivel csak a szovjetgyűri bezáródása előtti napokban hagytam el Budapestet, tanúja voltam a gyásznak, omló vérnek és omló életnek. A házakban lakók ún. LÉGO szolgálatra voltak beosztva már jóval előbb. Ezeknek a LÉGO-szolgálatosoknak ott kellett állani a kapuk alatt — a szolgálattételre. Hallottuk a lakásokban is a riadó jelzést — Nagyriadó Budapest! Míg a bombázók megjelentek fölöttünk, a dermesztő csendben megszólalt egy hang, amit feledni sem tudok, míg élek... Ne dolgozz! Szabotálj! Szabotálj...! Majd elkezdődött a bombázápor... Mikor felettünk a bombázók elszórták bombáikat, újra csend. Újra a dermesztő hang: Szabotálj...! Ismét új bombázó kötelékek... Emlékezem, fényes délbén, a ragyogó napsütést elsötétítette a Soroksári úton lévő olajfinomítók-ból áradó fekete füstfelhő. Találatot kapott a Szent László gyermekkórház, amelynek teteje a nemzetközi megcgyezés szerinti jellel, hófehérre meszelve, egyetlen óriási vöröskereszt rajta figyelmeztetőül, hogy KÓRHÁZ.... Fényes délbén a nyugati szövetségesek bombázói nem vették figyelembe. Egyetlen perc alatt 400 gyermek halt meg...

Írja továbbiakban — vagyis idézi a cikkíró: „...a fővárosban drámai hatalomváltás zajlik le... A hatalom új letéteményese a nyilaskeresztes kormány, ám Magyarországon ekkorra már csak egy politikai akarat létezik, a német hadsereg fegyvereié...” Majd, mint írja „magyar csapatok vitéz Hindy Iván altábornagy vezetése alatt állnak...”

A forrás, amelyből merít a cikkíró és majd sokan mások, akik innen merítenek, könnyen arra a következtetésre jutnak — az olvasók is — hogy Budapest védőit a „náci-nyilas-fasiszta” kormány, a németekkel egyetértve, politrukkokkal kényszerítették a harcra, hazájuk védelmében...

Vitéz Hindy altábornagyot Szálasi Ferenc nemzetvezető nevezte ki Budapest védőjének. Szálasi Ferenc nem pártpolitikai akarás letéteményese volt. Horthy Miklós kormányzó, az Országgyűlés megkerülésével kapcsolatot keresett az ellenséges hatalommal. Az Országgyűlés megkerülésével, kapcsolatot keresett az ellenséges hatalommal. Az Országgyűlés —, amely őt kormányzónak választotta, elmozdította. Azután az Országgyűlés külön-

böző pártjaiból koalíciós kormány alakult, mely Szálasi Ferencet Nemzetvezetőnek választotta. Ebben a koalíciós kormányban az Országgyűlés 85%-a volt képviselve. Nézzék át a korabeli hivatalos parlamenti írásokat. Egyébként még a Rákosi-érában megjelenő hazai lapokban olvashattunk erről...

A kommunizmus ellen harcolókat tehát nem „pártpolitikai hatalom” kényszerítette a Haza védelmére. És harcoltak. Nemcsak férfiak, de nők és gyermekek is. A Haza védelmében harcolóknak, férfiaknak, nőknek, hősi halált halt, rokkant és ma is élő hőseinek a Szovjetunió legfelsőbb katonája, Zsukov marsall halála körüli időben megjelent „Hadi Napló”-jában írja — hogy a második világháborúnak — a technikai fölényt kizárva, csupán az emberi helytállást nézve, elsőnek a magyarok jönnek, másodiknak az oroszok... Így volt ez olvasható annak idején a külföldi lapokban...

Vitéz Hindy altábornagynak az angol történelmitudós, Dr. Prof. Macartney állít emléket, mikor October Fiftcenth c. hatalmas munkáját v. Hindy altábornagy emlékének ajánlja... Mint a MAGYAR FÓRUM c. lapból értesülünk, „vitéz Hindy altábornagy szovjet fogságba került. De a szovjet parancsnokság elbocsátotta, miután nem követett el büntetett. (Később, 1946-ban, az ún. népbíróság ítélte halálra)”

Az ún. „népbíróság” tehát, a „felszabadultak rendszerének” letéteményese volt... Még sokat tudnánk az otthoni „háborús irodalomból” idézni, ami hiányos, vagy pedig hiányzik valamilyen! Azért nagyon nehezen lehet „forrásmunkának” használni. A „forrás” nem tiszta, vagy zavaros...!

A szovjet megszállással kezdődő „felszabadulás” után az otthoniak megismerkedhettek annak a hangnak hordozójával is, amelyet a bombázóporok halotti csendjében hallottunk: Ne dolgozz, szabotálj... Szabotálj. Majd kiderült, hogy pl. a soroksári olajfinomítókat az ellenséges bombázók nem véletlenül találták el pontosan. És, hogy a temetők kriptáiból kik adtak jeleket éjszakánként a szovjet bombázóknak...! Ott álltak a hullahegyeken és a még gőzölgő vérben, győzelemittasan a nagy „felszabadulást” ünnepelve. Ez is hiányzik pl. a „Felszabadulás történetéből”.

Nyilatkozik azután egy „valóságos felszabadult”, Boldizsár Iván, a budapesti Magyar Hírek, 1971-re szóló Kincses Kalendáriumban, mondván:

„Lebukásomkor zsebemben volt a Bajcsy-Zsilinszky Endre levele Malinovszki marsallhoz és Molotov külügyminiszterhez, amelyben, mint a

Magyar Nemzeti Felszabadulási Bizottság elnöke, Budapest és az ország átadásának feltételeiről írt neki.. ” A Kincses Kalendáriumból megtudható, hogy ez az ellenálló csoport volt a legjelentékenyebb az ellenálló csoportok között.

Itt szinte lehetetlen nem gondolni az amerikai Rosenberg házaspárra, akik pedig nem akarták sem New Yorkot, sem az USA-t idegen hatalomnak átadni, és mint a véres háborúban szövetséges külső hatalom megbízottaival keresték a kapcsolatot, mégis — életükkel fizettek érte... Boldizsár Iván „felszabadult”, csak a „főbűnösöket” ítélték halálra hazaárulásért.

A másik „felszabadult”, Kővágó József, a nagy „felszabadulás” után Budapest főpolgármestere lett. Kővágó azonban ismét lebukott és 1956-ban szabadult. Az USA-ba került. Itt a „Nagy Katonai Ellenállás” címen kiadta az emlékiratát a 40. évfordulójára. Megtudhatjuk, hogy egyik jobbkeze volt egykor Bajcsy-Zsilinszky Endrének. Olvashatunk belőle a „felszabadulás” utáni „dicsőséges” uralkodásról, majd a tervekről, hogy mit csinál azokkal, ha egyszer „felszabadul” ismét — akiknek a lebukásokat köszönhetik. Rendkívül érdekes olvasmány. És hogy megjelenhetett — láthatjuk, olvashatjuk... És megtapasztalták a dutyiban készített terveinek megvalósítását is, akiket keze elért.

A szovjet megszállás után, a „felszabadultak” kormányt alakítottak. A Törvényhozás Házának elnöke, Varga Béla plébános lett. Az államelnök, Tildy Zoltán tiszteltetés. Mindketten a Bajcsy-Zsilinszky-féle „ellenállók” csoportjához tartoztak. És megalakultak a népbíróságok.

Péter Gábor lett a rendőrség politikai osztályának a vezetője. Péter Gábor szállította — ha túléltek már a szállítást is — a politikai foglyokat, az ún. „népbíróságoknak”. Kővágó József könyvéből megtudjuk, hogy mikor a kormányzó először bemondta a rádióba a háborúból való kilépést, nekik vége volt a háborúnak. Ebből eredően, „háborús bűnösnek” számítottak mindazok, akik a Horthy-féle kiugrási kísérlet után tovább harcoltak. Péter Gábor feletteseinek megaláztatását igyekezett kiérdekelni. Igencs jól igyekezett... Úgy annyira, hogy a polgári lakosság közül többen a szovjet megszálló erők parancsnokához, Vorosilov marsallhoz mentek védelmet kérni velük szemben. Erre is van írás fennmaradva. Akik pedig a „felszabadulás” előtt nyugatra, pl. Ausztriába menekültek, azoknak soraiban megjelentek a „fejvadászok”, az amerikai ezredesi rangot viselő katonai egyenruhájában HIMLER MÁRTON, mint az Office of Strategic Service (OSS) Magyar Osztályának vezetője irányításával... Péter Gáborral egyetértésben szedték

össze a kiszemelt áldozatokat és szállították haza, az akasztófákra. Ausztria angolokat megszállt zónájából a katonai hatóságok nem adtak ki senkit nekik. Azért a „fejvadászok” különböző trükkökkel átcsalták áldozataikat az amerikai zónába, és ott azonnal lefogták, adták Péter Gáboréknak.

Akkor dörrent meg az ég a „felszabadultak” feje fölött, mikor Moszkvában kivizsgálták a Molotovhoz küldött Bajcsy-Zsilinszky-féle felkínálkozó levelüket. Sztálin felelősségre vonta őket, hogyha igaz az, amit írtak, hogy a „nagy nemzeti demokratikus többség” nevében fordultak Moszkvához, akkor miért volt olyan óriási ellenállás Budapestnél...? És életben, időben, miért volt olyan nagy a szovjet veszteség...?

Ezután a „felszabadultak” közül ismét sokan „lebuktak”. Többeknek sikerült Nyugatra kerülni, majd az USA-ba.

Magyarország és a Magyar Nemzet sorsában azonban tragikus lett. Ennek a levélnek köszönhetjük a 40 esztendőös szovjet megszállást. Azt, hogy a szovjet „csatlós állama” lettünk. A VARSÓI PAKTUM tag-állama.

A VARSÓI PAKTUM tagállamai, valamennyien országgyűléseiken keresztül csatlakoztak a Szovjet Blokk országaihoz. Romániában pl. a király is aláírta az országgyűlési határozatot. — Aztán eltűnt...

Moszkvának óriási szívességet tett a Bajcsy-Zsilinszkyék által, a „nagy nemzeti demokratikus többség képviselőjeként” felkínált „csatlakozás”.

Előbb olvashattuk, hogy az alkotmányos Magyar Országgyűlés, — a különböző pártok, koalícióba egyesülve 85%-ban, az ország és a Nemzet védelmében, a harcot tovább folytatta.

Háborút veszített, — de nem lett csatlós állam!

Hiába a Molotovhoz küldött, Bajcsy-Zsilinszky-féle „nagy nemzeti demokratikus többség” képviselete győzött.

A külföldre szakadt magyarság nehéz fizikai munkával, bányák mélyén, őserdőket kitermelve keresett megélhetést, mindenét áldozva, elkövetett mindent, hogy rábírja az illetékes Fórumokat, hogy különítsék el a magyar ügyet, a „csatlós államok” ügyétől. Tárgyalják úgy, mint a többi háborút veszített, de nem „csatlós államok” ügyét, és a megszállt szovjet haderő hagyja el hazánkat, mint a háborút veszített, de nem csatlós államok esetében volt. Pl. Ausztria. Hiába volt minden. Amerre mozdultak, a New York-i Nemzeti Bizottmány — Varga Bélákba botlottak... És „náci-nyilas-fasiszta” csőcselék voltak...

Varga Béla plébános, az USA-ba érkezése után alakította meg a Nemzeti Bizottmányt. Eckhardt Tibor már várta. Ő előbb kikerült. Ott

volt akkor már a Rákosi-éra v. miniszterelnöke, Nagy Ferenc is. A Nemzeti Bizottmány, — mint egykor a „legjelentékenyebb magyar ellenállási csoport”, az USA-ban is az alkotmányosság jelmezébe burkolva, a nyugati demokráciák támogatásának megnyeréséért kilincselte. Terveik megvalósításáért, a hivatalos Fórumok felé k i j á r ó k a l (Lobby) szövetkeztek. Terveik sikerének csetén, az eredmény, — közös zsákmányterület, hogyha Magyarország felszabadul a szovjet megszállás alól. Ehhez a tervhez szükséges a nyugati demokráciák h i v a t a l o s támogatása.

1953-ban Philadelfiába összehívták a Hazánk körül élő kisépek vezetőit, akik egykor az Osztrák-Magyar Monarchiához tartoztak. Tették ezt a kint élő, széles körű magyarság tudta nélkül. Csak véletlenül tudódott ki. Philadelfiában megállapodtak abban, hogyha támogatják a tervet, amelyet itt ismertetnek és elfogadják, csatlakoznak, akkor megtarthatják majd a „szovjet megszállás” után is a területet, amelyeket az Osztrák-Magyar Monarchia felbontásával, Trianonban szereztek, és támogatják ezt a tervet a nyugati demokráciák hivatalos Fórumai előtt is. Ez a terv egy „közép- és kelet-európai semleges államszövetség. Ebbe az „államszövetségbe” egyenlő joggal épülnek be a résztvevő országok, határok elsimulnak, önkormányzóságok alakulnak...”

Ez a terv, a több, mint 1000 éves, független, szabad nemzeti életet élő magyarságot, — megsemmisíti. És, ezt a magyarságot megsemmisítő tervet, a „nagy nemzeti demokratikus többség képviselőében”, Varga Béla, Nagy Ferenc és Eckhardt Tibor írták alá...

Sen az országban, sem az országon kívül élő „demokratikus többség” erről semmit sem tudott. Mikor kiderült, és felelősségre vonták a „többség” nevében aláírókat, botrány lett, s a nemzeti emigráció a Nemzeti Bizottmány közötti kapcsolatok teljes megszűnését hozta magával. Eckhardt Tibor a nemzeti emigráció útját, a demokratikus fórumok felé azzal vágta el, hogy „náci-nyilas-fasiszta patkányok nyüzsgése csupán...”

1970-ben, Strassburgban, a Philadelfiai Egyezmény ismét felújult. Az 1956-ban szabadult „régí tagtársakkal” bővítve. Hangosabban. Ezt is csak később tudta meg a kint élő magyar nemzeti emigráció... Majd 1979-ben, Svájcban ültek össze. Térképekkel mutatva be kelet-európai és délkelet-európai „elsimult határokat”. Ezen a térképen, pl. Hazánk kisebb, mint az akkori Csehszlovákia... Ennek az „ülésnek” és az itt határozottaknak az ismertetése csak 3 évvel később, véletlenül jutott a kinti magyarság tudomására. Beszámoló erről csak németül jelent meg.

Az idő eljött. A szovjet megszállás véget ért. Az USA hivatalos támogatásért „kilincselő Nemzeti Bizottmányt a nyugati demokráciák eddig nem vonták felelősségre, mint Sztálin egykor — hogy milyen jogon, milyen címen képviselik ők Magyarországot...?

(1993)

A FÁRAÓ ORSZÁGA ÉS A HÉT SZŰK ESZTENDŐ...!

Az egész világ nézi — kérdezi és csodálja, hogy mi történhetett, miért kellett a Szovjetek Uniójának és a „nyugati bölcsek” által neki ajándékozott országok lakosságának — nyugati élelmiszer bevitelre szorulni...?

Hiszen Európának azon a részén éppen az emberi megélhetéshez szükséges termelvényeknek való terület van. A termőföld nagyszerű gazdagsága párosulva az éghajlat kedvező viszonyaival, nemcsak m e n y i s é g i, de m i n ő s é g i versenyt kiállhat.

Visszapillantva a népvándorlás korabeli időkre, azt látjuk, hogy annak idején véres harcok folytak czekért az emberi és haszonállati megélhetést biztosító területekért. Pedig annak idején csak egyszerű emberi és állati erővel művelték, nem állt rendelkezésre a jelenkor óriási gépi felszerelése...

Ezt igazolja az is, hogy a II. világháború első éveiben győzelmesen előrehaladó németek terveket készítettek arra vonatkozóan, hogyha a háborút befejezik, a német „tervgazdálkodást” kiterjesztik az általuk berendezendő Európára, akkor Ukrajna — Magyarország pl. lesz az éléskamra... sőt, fontos ipari növények termelő helye is...!

Nem akarjuk felsorolni az indokokat, amelyek jogosan készítették csodálkozásra a figyelőket. Szemlélve a tényeket, és megismerve a ténykedések szereplőit, önkéntelenül is egy, az Ó-Szövetségből ismert történet jut eszünkbe. A fáraó és országa, az egyiptomi éhínség, valamint a „csodatevő”, gabonarakárokat nyitogató József és az általa bűnbocsánatban részesült, majd Egyiptomba települt testvérei.

Ismeretes József története az Ó-Szövetségből. Testvérei el akarták emésztetni, s a pusztában egy kútba dobták. Ott hagyták. Arra járó „nemzsidó” jámbor utasok megszánták, kimentették a kútból, besegítették Egyiptomba. Több jámbor „nemzsidó” közbenjárásával József egyszerre már az egyiptomi társadalom élén van, majd egyenesen a fáraó „tanácsadója” lesz. És itt veszi kezdetét az, hogy a fáraó „álmokat” kezd látni... Az álmokat — uram fia! — csak József tudja megfejtani. Nem sok idő múlva a fáraó álmodozó természete folytán — József teljhatalmat kap, az egész egyiptomi gazdasági élet fölött. Vagyis mai nyelven, „közgazdasági irányítója” lesz Egyiptomnak. És beköszönt a „gazdasági miniszter” által megijósolt hét szűk esztendő. Hogy azután éppenséggel nem a „gazdasági csúcs” ténykedésének eredménye-e a „hét szűk esztendő”, azt nem olvastuk az Ó-Szövetségben. Még szerencse, hogy ott van József, aki a fáraónak ismét új

álmot fejtve — évekkel előbb felraktározott élelmiszerraktárak mögötte — megérteti, hogy nincs más kiút, mint az ő — József segítsége. Elhez azonban szükség van arra, hogy Egyiptom bocsássa be az ő testvéreit. Ami meg is történik, és a teljes siker érdekében, a legmagasabb polcokra is kerülnek. Akkor azután megnyílnak az élelmiszerraktárak. És a kiéhezett egyiptomi nép — ha van pénze, aranya, vagy más ellenértéke — akkor megvásárolhatja saját verejtékének gyümölcsét, amennyiben nem volna ellenérték, akkor nyugodtan felfordulhat éhen...! És így lőn...!

Ez a kis történet jutott eszünkbe, mert olyan nagy a hasonlóság közötté és a most folyó — a világ egyik legnagyobb élelmiszerraktára — Kelet-Európa felé induló élelmiszer szállítmányokkal kapcsolatban. És szinte látjuk, amint Marx Mordocháj, a thieri rabbi fia szakállát elégedetten simogatja.

Valamikor Nagy-Oroszországban kihúzták a kútból a jámbor „nemzsidók” Józsefet, és fel is került a jámbor „nemzsidók” által a legmagasabb polcra. Megjósolva azután a népnek a hét szűk esztendő bekövetkezését, „saját érdekükben” elkezdte megszervezni a „dolgozók paradicsomát” is...! És a verejtékező orosz — és később Európa más verejtékezőinek módjában van látni, hogy mennyire sikerült megközelíteniük a „paradicsomot”. Az élelmiszerkészletek közötti hatalom azonban „József és testvérei” kezében van...! Ez azonban nemcsak a Szovjetek Uniójában az ördögi ravasz kolhoz-terv alapján, hanem Nyugaton is a pénz zsarnokságának alapján. Állítjuk, hogy Kelet-Európa megélhetést szolgáló gazdaságát tönkre tenni annyira, hogy napjainkban látható — a kolhozon kívül, semmi eszközzel nem lehetett volna. Ui., a kolhoz nemcsak a földet, mint egyik legszükségesebbet tette tönkre, de a földművelő rétegeket is, akikből kiölte a kezdeményező és munkáló szellemet is annyira, hogy generációk kelljenek, amíg visszatér ismét munkakedve...! Nyugaton viszont a tőke szeszélyétől függenek a termelők. A tőke viszont Nyugaton is, „József és testvérei” kezében összpontosulnak.

Addig sürögtek-forogtak keleten — „Egyiptomban” — József és testvérei, apró-cseprő világháborúkat eszközölve, hogy immáron a földgömb másik oldalára szervezik a „közellátást”. És hiába a világon bárhol az arany... vagy más érték, sem aranyat, sem gyémántot nem lehet az éhes gyermek kezébe adni...!

1951-ben egy közleményt írtunk. Abban említettük, hogy a két háború között Kassai Ferenc a „háborús bűnös” címen kivégzett magyar mártír — a magyar nemzeti munkásság vezére — egy esztendőt töltött a szegedi

Csillagbörtönben, egy cellában Rákosi Mátyással, akit később kiadtak a bolsevistáknak. Mint nekünk mondotta a szabadulás után Kassai, volt, hogy éjjel-nappal vitatkozott Rákosival a munkásság, általában a termelő rétegek sorsának helyes irányba való megszervezése kérdésében. Rákosi rendületlenül kitartott a kommunizmus egyetlen eszköze mellett. Volt, hogy szelíd szavakkal, vagy indulatosabb hangon folyt a vita. Egy hangosabb vitatkozás alkalmával — mint Kassai mondotta nekünk — Rákosi magából kikelt és azt ordította: „...értsd meg a kommunizmus az egyetlen eszköz a mi kezünkben, egy végső tervünk elérése érdekében...!” Kassai megértően rámosolyogva annyit mondott, mint velünk közölte: „Ez a zsidó világuralom...? Egyetlen nép sem nőhet a másik nép fölé!”

Ezen elmélkedve most, ha az Ó-Szövetséget tovább is olvassuk, láthatjuk, hogy egyszerre csak felébredt a fáraó álmodozásából és vele felébredt Egyiptom népe és Józsefet, testvéreit és mindenfajta retyerutyáját kikérgették a pusztába...

Ezen elmélkedéseink alapján, ha lehet hinni annak, hogy a Történelem állandóan ismétli önmagát — csak a körülmények és szereplők lesznek mások — akkor belátható időn belül — új lakói lesznek a pusztáknak...

BIZONY... MEGVÁLTÓ SZÜLETETT...

A „karácsonyról” — Megváltónk születésének felemelő misztériumáról már sokan és sokat írtak. Az Örökkévalónak a földiek felé megnyilvánuló nagy kegyelmét hirdették a próféták, egyházatyák, írók. Megihletett a téma, s az abból fakadó áhítat alkotó művészeket, egyszerű, szűkszavú emberi lelkeket. Túl az emberek társadalmán, úgy látjuk, hogy az egész világegyetem is, mintha magáévá tette volna és megújul általa a Mindenség.

A népi közösségek között széttekintve úgy látjuk, hogy minden népnél másképpen nevezik a „karácsonyt”. Még a jelentőségét sem egyformán magyarázzák. Akadnak, akik egyszerűen „alkalomnak” — a hűség kedvéért „vásári alkalomnak” tekintik. A krisztusi kultúrát az egész világra kiterjesztve Európában is alig találjuk azt a mélységes és szépséges áhítatot, amellyel magyar népünk ünnepli Jézus Urunk születése napját.

Mi ennek az ünnepnek általunk méltatott jelentőségét abban látjuk, hogy minden prófétai, egyházi és hitirodalmi kinyilatkoztatásnál is mélyebben hittük és hisszük a Megváltó születésének tényét azért, mert népi kultúránk mélyén — a tudat alatt is — megtaláljuk gyökereit, új hitünkben pedig igen sok motívumot találunk, amely ó-hitünk eddig előttünk ismeretes tételeit igazolni látszik.

Jézus Urunk születése előtti évezredekben élt s u m é r őscink — bár más kerek között — GU-ÚR (a-su-mu) néven ünnepelték az esztendő legnagyobb ünnepét, a NAP fordulót — vagyis ÚJJÁSZÜLETÉST. Az eltelt évezredek után is könnyen felismerhetjük a „karácsony” és a GU-ÚR (a-su-mu) szó azonosságát. Jelentőségét párhuzamba állítva nem kell szégyenkeznünk őscink „pogánysága” fölött. Tudjuk, hogy őscink nem imádták, hanem csak szimbólumként tisztelték a Napot, mint a láthatatlan és örökkévaló Egyisten látható jelét, amelynek fénye és melege nélkül, élet a földön aligha képzelhető el. A Nap forduló tehát őseink hitében az Örökkévaló kegyelmének megújulását jelentette.

Ó-hitünkben megtaláljuk a k e r e s z t jelét is. Azonban a mi „pogány” őscinknél nem a szégyenfa jelle, mint akkor élő más népeknél, hanem magasztos jelentősége van. Olvassuk pl., hogy még Ugrin érsekünk — aki Muhi pusztán hősi halált halt a tatárok előtt — is ezt a keresztet viseli, amelyet — mint Ugrin érsekről olvassuk tovább — honfoglaló ősei Eteleközből hoznak magukkal és ott is, mint ősi jelvényt használtak...!

Tovább lapozva ősvallásunkról szóló irodalmunkban, a Szűz Mária-kultuszt is felismerhetjük, sőt az egész SZENTHÁROMSÁG fogalmának ismeretét, természetesen a régi keretek között.

Ó-hitünk értelmezése szerint az emberi társadalmakban is az ÚJJÁSZÜLETÉS ténye mindig az elmúlásból ered. Azonban csak azon népek születhetnek újjá, akik még idejében megtorpannak a végveszély óráiban, s újjáélednek, mielőtt a S Z I K R A kiég. Az Örökkévaló kegyelme nem hagyja el a földieket. Ezért mindig, amikor elér az emberiség a mélyponthoz, elküldi a MEGVÁLTÓT, aki felemeli a FÁKLYÁT, kinyilatkoztatja az ÖRÖK TÖRVÉNYEKET, hogy az ember el ne vesszen, hanem E M B E R legyen....!

Nálunk, magyaroknál így lesz az „ész-igazság” is, az, ami más népeknél „hit-igazság” formájában érvényesülhet csupán.

1963 évvel ezelőtt, az akkor élő nép életébe Megváltó született. Milyen volt az akkori népek társadalmi berendezettsége...? Hogy a leghűségesebb példával világítsunk rá — olyan volt, mint a ma élő embertársadalmak belső képe...!

Nem az Igazságnak volt Hatalma, hanem hatalomnak volt igazsága. Kevesek éltek vakító fényességben, és milliók nyomorogtak a fények árnyékában. A dolgozó ember — anyag volt, eszköz a hatalmaskodók kezében. Templomok épültek — hogy a pénzváltóknak találkahely legyen. Aki bírja, marja — volt a jelszó, és jaj volt annak, aki nem ordított a tömeggel. Az erkölcsi, szellemi és anyagi nyomorgók előtt húzgálták a 10 parancsolatot, a hatalmaskodók és kiváltságosok jogait állami hatalom őrizte...

Az elszabadult ösztön-ember tömegébe született a MEGVÁLTÓ, hogy kinyilatkoztassa az ÖRÖK TÖRVÉNYT — a Teremtő előtt nincsen kiváltság és más érték, mint az öntudatra épült E M B E R. Csakis az egyén az isteni szikra letéteményese, amit a Teremtő a saját képére formált, s aki tudatában van Isten és embertársai felé való felelősségének...!

Az isteni S Z I K R A, az emberi méltóság, azonos eredetű együtt élő népek legmagasabb erkölcsi foka — n e m z e t i ö n t u d a t. Ez a nemzeti öntudat, a többi népekkel együtt élve, nemzeti hivatásunk formájában jut kifejezésre. A fejlődéssel járó nagy forgásban csak azok a népek maradhatnak meg, akik szem előtt tartják ezen erkölcsi alapot — hivatástudatot — nemzeti önérzetet — emberi méltóságot...!

Egy nép fölé végzetes veszélyt sohasem a külső ellenség zúdít, hanem

az, ha saját maga feledkezik meg hivatásáról, önértetéről, és eszköz lesz érdekek szolgálatában.

A többi népekkel együtt, mi is új korfordulóhoz érkeztünk. Előttünk is sötétül a megsemmisülés örvénye. Az anyag úrrá lett a szellem fölött. Akadnak-e, akik felismerik a veszélyt...? Születik-e új Megváltó...?

Mi ebben a sötétségben már megláttuk az Új Fényt. A XX. század emberi társadalmának ismét meghirdették az Örök Törvényeket. Azonban, miként Krisztus után 150 évnek kellett eltelnie, hogy győzzön az ESZME, a mai emberi társadalom sem képes felismerni a veszélyt.

Magyar népünk életében mi már látjuk az eljövendő Történelemben kiemelkedővé magasztosult Megváltókat.

Azért nem lényeges számunkra az új Heródesek, Kajafások tajtékzása, sem a Júdások és Pilátus szemforgató tevékenysége. Amely ESZMÉNEK vértanúi vannak — annak az eszmének létjogosultsága van...!

A mi korunkban folyó történelmi időkben Szálasi Ferenc és társai hirdették meg az **ÖRÖK TÖRVÉNYEKET**: Előhírnökei — miként a **MEGVÁLTÓ** születésének — most is voltak. „Aprószentjei” is, akiket ha elért a hatalmaskodók keze, megölték.

A vád ma is ugyanaz — a gyilkos a hatalom ellen tör, a nép ellensége, sőt a vérvád sem marad el. Mindez ismétlődés egy 1963 évvel ezelőtt született és minden emberi társadalom fölé magasztosuló **NAGYSÁG**-ra szórt vádakkal. A farizeusok, képmutatók, a hatalomban kiejelgők számára hamis papok, hazug írásmagyarázók fejtegetései — akik még a vér-váddal is a **MEGVÁLTÁS** útját egyengetik. Ezt a vádat vizsgálva azt látjuk, hogy akik ezt hirdetik, elhiteni akarják, hogy a Megváltót csakis a zsidók feszítették keresztre. Ez pedig nem igaz, mert részese volt, és részese ma is az **IGAZSÁG** keresztre feszítésének mindenki — keresztvízzel a fején is —, aki vét az **ÖRÖK TÖRVÉNYEK** ellen.

Tudjuk, hogy sok-sok ezres tömegek követték Szálasi Ferencet és társait — miként egykor Krisztust. Jóllehet, hogy a tanítványokból is akadt **JÚDÁS** — Péter és Tamás —, mi azonban nemzeti életünkben felismerjük a felemelkedés felé való utat.

Alig egy évtizede múlt annak, hogy Heródes — Kajafás — Pilátus és Júdás közbenjárásával a mi népünk keresztségét Golgotára vitték a Magyar Megváltók — új Megváltók születtek, akik ugyanazt hirdetve mentek megdicsőülni, hogy a **S Z I K R A** magasra csapjon, a szabadság lángja és az emberi méltóság, a nemzeti öntudat újjászülessen, 1956 új Megváltói...!

Említettük a sorok elején, hogy a magyar népünk lelkében a „karácsony” mélyen gyökerező, nemcsak „hit-igazság”, de „ész-igazság” is. Azért minden ma élő népeknél talán jobban és mélységesebben hisszük, hogy bizony MEGVÁLTÓ született...

(1963)

A fenti cím alatt — mint már említettük — nem azonosságot akarunk igazolni a Hungarizmus és Turanizmus között, hanem párhuzamot állítani. Rámutatni olyan kutatási eredményekre és ismert megnyilvánulási formákra, amelyek igen hasonlatosak egymáshoz.

Úgy érezzük azonban, hogy itt őszintén el kell mondjuk azt is, hogy sorainkból nem a tudós kutató beszél, hanem a kutatók munkásságának feszült figyelője, aki semmi alkalmat el nem mulaszt, ha bárhol, bármit olvashat, vagy előszóval is hallhat az ősz-kutatásokkal kapcsolatban. Így az sem kerül el a figyelmünket, hogy a sumér-turán kutatásokkal kapcsolatban milyen rendkívül termékeny irodalom alakult ki... De milyen...! Kár, hogy előfordul számtalan esetben, hogy az író csak ír, de nem olvas, legfeljebb valahol valamit felkapott, s azt körülírja, és saját névvel ellátva leteszi az olvasó elé. Ezek a komoly tudósok legnagyobb ellenfelei, és a komoly tudomány meghamisítói.

Emlékezetes, hogy a közelmúltban ezen a helyen írtunk egy módfelett érdekes egyiptomi piramisról. Egyik otthoni nagy magyar író külföldi írásra támaszkodva írt róla. Említi, hogy a többi hasonló egyiptomi piramis között akad olyan, amelyiknek a Nap felőli oldalán négy fehér és öt piros csík van, amelyet későbbi korok utánózni óhajtottak. Azonban a mértani pontossággal épített piramisok már technikai alkotásnak látszanak, s a piros-fehér-piros színezés — bár még felfedezhető —, de az idővel igen megkopott. Az eredeti piramison a technika legkisebb nyoma sem fedezhető fel, hanem inkább úgy néz ki, mintha k ö z ö s s é g i munka gyümölcse lenne, vagyis mintha egy régen élt nép társadalmi közösségének egyetlen emlékművén való megnyilvánulása lenne, pl. ilyennek ismerjük most napjainkban a székel véreinknél még ma is élő „kaláka” rendszert.

1962. november hó 29-én este 8 órakor, a montreali TV állomás 12. adóállomásán RIVER NILE „Fathers of River” cím alatt, egyórás előadás keretében végigvitték a nézőt a Nílus eredetétől addig, amíg a Földközi-tengerbe ömlik. Természetesen legfőbb látványosság volt az egyiptomi piramisok és királysírok bemutatása. El lehet gondolni, hogy milyen feszült érdeklődéssel figyeltük a bemutatót. Egyes piramisoknál, királysíroknál a kép hosszabb ideig látható volt. Mint a kísérő szövegben mondták, addig 6000 év az, amelynek távlatából ma már igazolni tudnak sok mindent, tárgyi bizonyítékokkal. Egyszerre a képen feltűnt egy piramis. A szövegmon-

dó azt mondta, hogy ezzel a piramissal kapcsolatban eddig semmi bizonyosat nem tudnak mondani, mert több mint 6000 esztendő... És ott állott előttünk a Nap felőli oldalán négy fehér, öt piros csíkkal. Úgy éreztük, valami átsuhan belül, hideg, majd meleg hullám öntött el bennünket. Az egy más mellett fekvő csíkok, egyenlő szélesek, de nem egyenlő kövekből rakva. Egyik csík egyformának látszó nagyobb, a másik csík kisebb, s ismét cserélődve kisebb, nagyobb kövekből...! És az egész építményen látszik, hogy abban a legkisebb darab kőnek éppen olyan fontos szerepe van, mint a legnagyobbak. Az egész hatalmas alkotásban egyetlen felesleges nincs, de nincsen egy sem, amely feltétlenül szükséges ne lenne... Hát ez az évszázadok óta, eredetét eddig semmiféle kutatás nem jelzi — mondotta a szöveg, mondó...!

Ennél a csodálatos alkotásnál Szálasi Ferenc sokszor hangoztatott elgondolása jutott eszünkbe. Isten különös kegyelme hozzánk, hogy a nagy Vértanúnak elgondolásait, saját szavaival kifejezve, éveken át oly sokszor hallhattuk. — „Egyetlen tagja nincsen Nemzetünknek, akinek helye meg ne lenne a mi eljövendő népi társadalmunkban...!”

Nem vagyunk „turáni délibáb kergetők”. Bár ma már nemzetközi nagy tudósok is úgy néznek reánk, hogy bizonyíthatóan utódai vagyunk Krisztus előtti évezredekben élt hatalmas kultúr-népnek, m i n ő s é g i embertársadalomnak. Hungarizmusunkkal azonban mi is valóban m i n ő s é g i társadalmat kívánunk — a mai körülményeknek megfelelő formában. Csak a „minőségi” fogalomtól mélyen lent tapogatózó lélek gondolhat arra, hogy mi, mikor párhuzamot kívánunk állítani a hungarizmus és turanizmus között, akkor mindjárt vissza akarjuk hozni azt az időt is, amikor még az emberiség talán a fákon mászkált. Ámbár, az az érzésünk van, hogy még ez esetben is akadnának, akik velünk szemben azt akarnák bebizonyítani, hogy ők meg már akkor is éltek, amikor a föld még maga is gomolygó köd volt... Azonban azért lemosolyogni bennünket, mert az ókorban élt és mai napig is fennálló kulturemléket emelő őseinket, a jelen kor követelményeinek megfelelően példának kívánjuk, nem vall nagyon komoly gondolkodókra. Hiszen éppen napjainkban láthatjuk, hogy Kelet — Nyugat fiai versengve törnek az égre, hogy ki lesz az első és.... Ez is utánpótlás.

A legutóbbi időkben feltárt n i n i v e i könyvtár, Assur-banaplinak, a hatalmas uralkodónak könyv- vagy kőtára őrizi eddig a legtöbb adatot egy még jóval előbb élt hatalmas kultúrnépről. Assur-banapli azt írta fel a jegyzőjével, hogy ezen kőtáblákat igen régi keletűnek találták tudósai, az

elő megrongálta, azért ő egy részüket megmenteni óhajtja, s átíratja... Nos, itt található a Gilgames-eposz. Ebből megtudhatjuk, hogy a világtörténelem első „űrrepülője” Etana volt...!

Az ógörög mitológiából tudjuk, hogy Icarus is megkísérelte az égbeszálást. A mai modern „űrrepülők” tehát csupán a „kisöccsei” a Történelemben feljegyzett nagy ősöknek. Mégis... mégis emelkedni akarnak...!

Miért kellene azokat lemosolyogni, vagy kigúnyolni, akik látva a társadalom erkölcsi, szellemi és anyagi nihiljét — szintén emelkedni akarnak? Minőségi ember — vallja, sőt uralja, illetve irányítja a fejlődést.

Hungarizmusunkban mi el tudjuk képzelni a magyar népi társadalomnak azt az emelkedő piramisát, amelyben egyetlen felesleges nincsen, és egyetlen személynék kiesése az egészet károsan érinti. Egy az egészért, az egész egyért...!

A hungarizmus ellenségei pártpolitikával alacsonyították ezt a népi mozgalmat. Mi pedig éveken át hallottuk Szálasi Ferencről, „a párt csak eszköz a hungarista mozgalom szolgálatában, csak adminisztratív jelentősége van...”

Köztudomású, hogy amikor 1944 októberében elérkezett Nemzetünk a népek keresztútjához, a lenni vagy nem lenni kérdéséhez — és magyar népünk az életet választotta Szálasi Ferencsel, akkor a Hungarista Mozgalom volt vezetője, mint Nemzetvezető a Szent Korona előtt teszi az Alkotmányra esküjét. Több külföldi történelmész munkásságában látható, hogy idegenben különös figyelmet szenteltek annak, hogy a magyar történelemben Szálasi Ferenc a második, Hunyadi János példáját utánozva, aki a Szent Korona jelenlétét feltétlenül szükségesnek tartja államfői esküjénél. Több találgatásra ad ez okot, választ azonban, legalább mi magyarok hivatatosan eddig nem kaptunk az erre legilletékesebb helyről.

Azt tudjuk, hogy Szent István királyunk a Szent Koronát — érdemei jutalmául — mint szokták mondani, kapta. Még pedig azért, mer a „pogány, vad, csőcselék” magyarságot a kereszténység felvételére kényszerítette... Ilyenkor sohasem hallottunk róla — pedig igaz —, hogy az esztergomi székesegyházat pl. Szt. István atyja — a pogány Gejza fejedelem emelte. Azt is hallottuk, hogy Szent István azért tartotta szükségesnek, hogy felvegyék a „nyugati kereszténységet” őseink, hogy őket a teljes megsemmisüléstől megmenthesse.

Semmi észrevételünk sem lehet e tekintetben, mert abban az időben a keresztény világnézet terjedése valóban hódításnak indult. Azonban, hogy-

ha korabeli tényeket tárgyaló külföldi irodalmat is nézgetünk, azt látjuk, hogy arról beszélni, hogy Európa népei már mind magukévá tették volna, nem lehet... Sőt, éppen hatalmuk erősítésére használták ki igen szép számmal, és amikor a magyarságot Szent István térítette, akkor a „nyugati kereszténység” egyik igen nagy erőpróbáját élte. Ezt tudva elnévelhetünk azon, hogy a „nyugati kereszténység” mentette-e meg a magyarságot, vagy a magyarság mentette-e meg a „nyugati kereszténységet”...?

Országépítő Szent István királyunk Honszerző Árpádfi volt. Ez azt is jelenti, hogy ősi magyar hagyományok még visszafelé annyi évszázaddal legalább, mint nekünk Szent Istvánig, éltek; tehát jelvénye, az öt piros — négy fehér csík, szimbólum. Ezen ősi szimbólumot az Árpád-ház őrzi a kereszténység felvétele után is. Nem lehet vitás, hogy az, a magyar együvé tartozás és a magyarság irányító szerepét kell, tükrözze a felségjelvény alá eső részeken. Meggyőződésünk, hogy a Szent Korona átvétele alkalmával, Szent István és az adományozó keresztény egyházfő között megállapodás jött létre nemcsak a magyarság „nyugati kereszténységgel” szembeni kötelezettségeit illetően, de a „nyugati kereszténységgel” szembeni jogait illetően is. A „kötelességek” Nemzetünk részéről „Nyugattal” szemben túl lettek teljesítve. Azonban II. Endre királyunk életében már lázad a magyarság, mert a kalocsai érsek, Gertrúd öccse — meráni herceg — csak 24 éves. A magyarság azonban nem azért lázad, mert Gertrúd öccse fiatal és tehetségtelen, hanem azért, mert idegen a kalocsai érsek. Lapozgatva külföldi irodalmakban, látható, hogy az esztergomi érsek, illetve hercegprímás, valamint a kalocsai érsek személye körül — ha idegen — mindig vita van...

Szent István országépítői nagyságában kételkedni nekünk, magyaroknak akkor lehetne jogunk, hogyha megláthatnánk egyszer mindazon okmányokat, amelyekkel Országépítőnk a magyarság helyét Európában biztosította. Meggyőződésünk az is, vannak megállapodások, amelyek biztos tudatában ragaszkodott Hunyadi János annak idején, és Szálasi Ferenc a legutóbbi történelmi viharban ahhoz, hogy a Szent Korona előtt tegye esküjét.

Azért az az érzésünk van, hogy nem kell sok-sok évezred mélyébe visszapillantnunk, hogyha erős és öntudatos magyarságot kívánunk, és vele új magyar évezredek, mert a turáni gondolat magvát Szent István a Kárpát-Duna között letette, és az terebélyes fává szökött az évszázadok folyamán, de ellepték a hernyók seregei, Hunyadi — Szálasi esküje erre a bizonyíték...!

E sorok írója — 1951-ben cikksorozatban emlékezett meg a három magyar vértanúról. Azért hivatkozunk e közleményekre, hogy ne mondassák, most találtuk ki Szálasi Ferencnek a Magyar Alkotmány tiszteletben tartását és gyakran elhangzott kijelentéseit, mely szerint vissza kell helyezni arra a magaslatra, ahol akkor volt, amikor valóban népi közösségünket szolgálta.

Szükségessé tartjuk rámutatni módfelett röviden és csak a legfőbb pontokban a Magyar Alkotmányból. A többek között olvassuk pl. „...ország tanácsa nélkül tisztséget i d e g e n e k ne nyerhessenek ...”. „Jószágot (ingatlant) k ü l o r s z á g b e l i n e k ne adjanak el, ha eladtak, az országbeli ember visszaválthassa”. ... „A négy jobbágyúron — a nádoron, bánon, a király és királyné (vagy a hatalmat gyakorló államfő!) udvarbíráin kívül, senki két tiszteletet ne tarthasson...”

A Szent Korona előtt erre az Alkotmányra esküdött Szálasi Ferenc. II. Endre király 1222-ben adta ki. A Szent Korona előtt, amely népünk Európa népével szembeni kötelezettségeinket szabta, és jogainkat biztosította, belső társadalmi életünk tengelyévé az Alkotmány ezen eredeti pontjait szabta.

Érdemes visszapillantani, milyen volt a háború előtti társadalmi életünk, illetve a magyarság helye Hazánkban.

Szálasi Ferenc előttünk is nem egyszer hangsúlyozta, — de írott emléke is maradt: „Egyszer új honfoglalásra kell indulni saját Hazánkban...”

„Idegen bérenc” vádat vágtak a fejéhez azok, akik sokkal előbb felfedezték Szálasi Ferenc új magyar jövődőt hirdető munkásságát, mint saját párttagjainak nagy része. Hacsak a legismertebb nevekkel jövünk, vagy vádakkal, „guruló márka” a Schweinitzerek — Fischerek, stb. olyan befogadottak részéről, akik saját fajtájukban sem viselnek értéket... Szállt a vád, a rágalom és Golgotára vitte a Magyar Gondolat keresztjét Szálasi Ferenc...!

Azonban az a hatalmas turáni mag, amelyet Szent István elvetett a Kárpátok között — ismét, mint ősei valamikor az évezredek mélyén, pontosan e helyen — fává nőtt, s bár levágták lombjait, de az ágak helyén szebb sarjadék virul. A turáni gondolatot a Hungarizmus Vértanúja megváltotta halálával. Jóllehet, ha életben maradt volna Szálasi Ferenc, a Szent Korona előtt tett esküjének módosulni kellett volna, de mert megdicsőült, a magyar népre visszaszállt a jog, melyet a Szent Korona képviselt — Szent István, az Országépítő életében, amely híd kell legyen a Turanizmus és Hungarizmus között.

BÁRDOSSY LÁSZLÓ TRAGIKUS SORSA

„Szabadítsa meg az Isten Magyarországot ezektől a bitangoktól!” — mondotta Bárdossy László v. magyar királyi miniszterelnök élete utolsó pillanatában, mikor a Magyar Nemzet gyilkosai kiadták a vezényszót az ítélet végrehajtására. Az ezüstszerű hajjal fedett, becsületes, csak hazájáért és nemzetéért gondolkodó főt átfúrták a golyók, s megszűnt dobogni egy nemes, tiszta, drága magyar szív.

Bűnösnek nyilváníthatta Bárdossy Lászlót az a bíróság, amelynek tagjai nagy része közönséges tolvajlásért, zsarolásért büntetett előéletű volt, elnémihtették az Igazságot, temetővé tehték az országot — a gyász sötétségébe izzó zsarátnokként világít a Mártírok fénye, tisztasága, s mutatja az irányt a magyar népnek — az új ezredév felé...

— Szabadítsa meg az Isten Magyarországot ezektől a bitangoktól! — mondotta Bárdossy László. Lehetséges-e egyszerűbben, tömörebben és találóbban megnevezni azokat, akik az ellenséget a Haza és Nemzet ellen kiszolgálták — mint bitangoknak...?

Bárdossy László utolsó kérését részben már teljesítette az Isten, Magyarországot már megszabadította a „bitangok” egy részétől — a Magyar Nemzetet azonban még nem.

Bárdossy Lászlóért 100 dollár járt, és az életet szállító kalmáré lett az „áru” eddig mentett ruházati felszerelése is. Ezt a száz dollárt, 1945-ben a kommunista martalóc-kormány, élén Nagy Ferenc miniszterelnökkel fizette ki Himler Márton amerikai szélhámosnak. Ügynökök voltak: Keresztes-Fischer Ferenc, volt m. kir. Belügyminiszter és Schweinitzer-Sombor József volt politikai rendőrfőkapitány.

Bárdossy László külföldi fogságát szintén Salzburgban töltötte. Hetenként háromszor lehetett az ott fogva tartott magyarokat látogatni. Ezt a látogatást minden alkalommal Bárdossy László hitvese tette meg, aki követte az urát Salzburgba, s onnan haza Magyarországra. Vele tehát e cikk írója nem beszélhetett személyesen a börtönben, de alkalma volt ott őt a rács mögött látni és hallani, amint szót váltott a felcséggel.

A magyar államférfi, ugyanúgy, mint sorstársai, méltóságteljesen, nyugodtan állt a rács mögött. Tekintet, tisztaság, becsületesség és bátorság.

got tükrözött. Felesége a rácson kívül állva küzdött könnycivel. Az ura belülről valamit mondott. Nyilván családi természetű dologról volt szó, mert halkan beszélgettek. Azután Bárdossyné valamit mondott az urának, ez már nem családi természetű volt, mert Bárdossy emelkedettebb hangon válaszolt:

— Minden mindegy, elmúlik egyszer ez a szörnyű vihar a Nemzet fölől... csak a magyar nép lelkét el ne adja a becstelen kormány a megszálló ellenségnek, hogy a lelket ki ne ölhessék belőle...

Ismét csendesen folytatták beszélgetésüket, nyilván újra családi természetű dologra tértek át. Csak azt láttam, hogy Bárdossyné nem bírta tartani tovább könnyeit, nekidőlt a rácsnak és zokogott keservesen. Azután... a 3 perc letelt, s kitámolyogtunk a szűk, sötét folyosóra.

Emlékezünk, hogy Augsburgból a németek kivételével — akiket onnan Nürnbergbe szállítottak — minden nemzetiségű „háborús bűnöst” visszahoztak Salzburgba, s innen kerültek kiadatásra illetékes kormányaikhoz.

Elképzelhető, hogy milyen néptömeg vette körül a salzburgi Landesgericht környékét a látogatási napokon. Ismeretes, hogy a civil lakosság reggel 5-től esti 10 óráig tartózkodhatott az utcákon. Reggel 5-kor már feketéllett a börtön környéke a magyar, horvát, délszláv, ukrán, fehérorosz, stb. rabok hozzátartozóiktól, akik már mind abban a reményben álltak már oda hajnalban, hogy a 9 órakor kezdődő látogatási időben bejuthatnak. A börtönben raboskodók létszámát még hozzávetőlegesen sem tudjuk megállapítani.

Hatos sorokban állottunk, s csak az első hatszor hatnak sikerült valóban bekerülni 11 óráig a börtön épületébe. Délután csak egy óra volt a látogatási idő. Így a remény is kevesebb volt a látogatásra. Előfordult, hogy szakadó esőben, bokáig érő vízben álltak a hozzátartozók reggel 5-től de. 11-ig anélkül, hogy bekerülhettek volna 3 percre szeretteiket meglátni.

Az, hogy reggel 5-kor már hosszú sorokban álltak a börtönépület előtt, úgy volt lehetséges, hogy a hozzátartozók kibérelték a környező házak kapualját, és ott töltötték az éjszakát, vagy a Salzach folyó partján, mélyen lent a bokrok között, vagy bombatölcsérekben. S mikor reggel az óramutató elérte az ötöt, szaladtak a börtönhöz. A rabok hozzátartozóit utolsó feladataiktól, utolsó értékeiktől is kifosztották Himler és Schweinitzer legényei, így a kapualjakért legtöbben karikagyűrűiket húzták le, s adták bérletként.

Mi néhányan amerikai katonai klubokban dolgoztunk már ekkor, ahol

az esti órákban kezdődött a munkaidő, s tartott az éjszakai órákig. Ezért „kimaradási engedélyünk” volt a Military Governmentől, amelyen az oszt-rák rendőrségi pecsét is rajta volt. Ezzel az engedéllyel rajtunk kívül, még egy-két személy lehetett társaságunkban. A látogatási napokon tehát mi már reggel 4 órakor indultunk otthonról azzal a személlyel, akit magunkkal vittünk. Az illető ilyenkor nálunk aludt — alig 2-3 óra volt csak alvásra! —, s mi már jóval 5 óra előtt, az elsőik között voltunk a börtönajtónál. Természetesen minden napon aludt nálam valaki, akinek másnap az urához látogatója volt. Istenem, mennyi könnyet láttam elfolyni szegényes kis szobánkban, a négy fal között, a sok sírástól dagadt szemekből. Mennyi lelket láttam ott vergődni, ahol szabad folyást engedhettek fájdalmuknak a hozzátartozók, amelyet legtöbbször mosollyal takartak a rács mögött álló férj, apa, vagy testvér előtt. Nagyok voltak az asszonyok, akik fegyverrel is harcoltak Budapest védelmének, de semmiben sem maradtak asszonytársaik mögött ezek a nők sem, akik a börtönökön kívül, az egész aljas, elszabadult világgal felvették a harcot legkedvesebbjük életéért.

A Landesgericht épülete körül csak nőket lehetett látni. Egy alkalommal a hosszú sor végén kiabálni kezdett egy jugoszláv asszony, aki magyarul is beszélt, hogy siessünk oda, mert egy magyar nő rosszul lett. Odaszaladtunk. Mire azonban odaértünk, az illetőt már beszállították egy közeli Gasthausba, és felfektették egy asztalra. Abban az időben minden vendéglátó üzem zárva volt, tehát volt hely bőven. Bárdossyné vértelen arcát láttuk magunk előtt, arcán nedves folt, könnyeinek nyoma. Orvos. Ok — éhség és idegkimerülés.

Más alkalommal Endre Lászlóné látogatott hozzám, hogy nálam aludjon, és reggel együtt induljunk a börtön elé. Amikor ajtót nyitottam előtte, karjaimba szédült. Valami meleg italt adtam neki — ételmet részben munkahelyünkön kaptunk —, s attól jobban lett. Mikor kérdeztem, hogy mi okozhatta a szédülést, könnyes mosollyal még ő méltatlankodott, hogy erre magamtól nem jöttem rá.

— Mit gondolsz — kérdezte, ha az ember három nap alatt csak egyetlen cső nyers tengerit eszik, nincs joga elszédülni?

Drága törekeny kis asszonyka, még ő vigasztalt engem azután. Lélekben nagyon erős volt. Lelkét az öt világrész „bitangja” sem tudta megtörni.

Egy alkalommal megérdeklődtem a Military Governmenten, nem lehet-e valamit javítani a rabok ellátásán, mert már nem bírnak uralkodni éhségükön. Az illetékes amerikai tiszt azt mondta, hogy végtelenül sajnálja,

de nem adhatnak külön ellátást a magyar háborús bűnösöknek sem, mint amit előír az európai háborús bűnösök részére Jackson bíró Nürnbergben, ez pedig — élelem pontosan az és ugyanolyan mennyiség naponta, mint a megszálló amerikai katonaság ellátása, azután egy csomag — 20 darab — amerikai cigaretta, az összes napilapok, valamint papír- és írószerek.

Alig tudtam szóhoz jutni a meglepetéstől, mikor a fentieket velem közölték. Csak néztem... Végül kidadogtam, hogy sem magyarok, sem a többi nemzetiségiek semmi egyebet nem kapnak, mint reggel két deci barnavizet, és délben tíz dkg. kenyeret. Az illetékes tiszt szóban, majd jegyzetekkel bizonyította állítását, s mint mondotta, az osztrák börtönigazgatóság ezt igazolhatóan felvételezi az amerikaiaktól a rabok részére.

A fentiekhez semmi hozzáfűznivalónk nincs — gondoljuk, ez ékecsben beszél minden helyett.

Amikor a politikai foglyok hazaszállítása megkezdődött, Bárdossy Lászlót az első között vitték Magyarországra. Mindannyian emlékezhetünk, hogy mielőtt a pokoli színjáték — a háborús bűnösök tárgyalása — megkezdődött volna, bemondta a magyar rádió, hogy az ítéletek részben készen fekszenek a bíróság asztalában, csak érte kell nyúlni, és felolvasni a címzett előtt. Hangsúlyozta a bemondó, hogy egyedül azért van szükség a tárgyalásra, hogy ezzel nevetségessé és gúny tárgyává tegyék a szereplő „bűnösöket” a magyar nép előtt. Annyira nem tévedünk a bemondó szavaiban, amennyire a nevét sem tudjuk elfeledni soha, sem a stílusát, azokat az ördögien kaján megjegyzéseket, apró-ocsmány, kielégült, gúnyos nevetgéléseket, rettentő nagy igyekezetét az irányban, hogy a borzalmas tömeggyilkosságot lehetőleg remek, mulattató képekben mutassa be annak a bomlott agyú, szadista csőcseléknek, amely kedvét csak a kiomlott vérben lelte, s amelynek nem jutott hely a Zeneakadémia nagytermében. Méltatlan arra, hogy nevét megörökítsük...!

Köztudomású, hogy az akkori magyar kormány úgy rendelkezett, hogy a háborús bűnösök tárgyalása ne a bíróság épületében legyen megtartva, mert ott kevés a hely a „hallgatóság” számára. Nem a per komolyságán volt a hangsúly, hanem a színjátékon...!

Bárdossy, volt miniszterelnököt nyílt, egyenes, határozott hangú embernek ismertük. A salzburgi börtön rácsánál történt találkozásunk nem az első találkozás volt, mert valamikor Budapesten, majd később Szombathelyen is találkoztunk. A hang, amelyet a készülékből most hallot-

tunk, annyira megdöbbsentett bennünket, mint ahogyan a Szálasi Nemzetvezető hangjára is alig ismertünk rá. Rettentő kínzásokon, és az injekciók ki nem mondható sokaságán mehetett keresztül Bárdossy, mert a mindig határozott hang teljesen kapkodó, remegő, szinte reszkető volt. A vád leglényegesebb pontja az volt ellene, hogy megüzente a háborút az oroszoknak..., hogy szabad átvonulást engedett a német haderőnek a keleti frontra magyar területen, és — hogy megalakította a Magyar Nemzeti Szövetséget.

A vádlott hiába hangsúlyozta, hogy csak akkor vett tudomást a hadüzenetről, mikor már megtörtént. Hiába hangsúlyozta, hogy mennyire csak formai volt a magyar kormány hozzájárulása a német átvonulásra, mert a németek erőszakkal is átvonultak volna rajtunk. Legfeljebb ez esetben agyonbombázták volna az országot átvonulásuk biztosítására.

Mindez lényegtelen volt. Az ítéleten nem változtatott semmit. A Magyar Nemzeti Szövetség megalakítása pontosan olyan bűn volt Bárdossy ellen, mint az előző kettő. Miért...? Mert magyar volt és nemzeti...! Ez pedig volt akkora bűn az akkori martalóc-kormány és a mai semmivel sem különb kormány szemében, mint az előző kettő.

Köztudomású, hogy bár a vádlottaknak módjukban volt védőügyvédről gondoskodni, védelmüket egyetlen ügyvéd sem merte elvállalni, mert félt — és nem ok nélkül — a következményektől. Így bíróság által kirendelt ügyvédek „védték” a vádlottakat. Mentőtanú sem jelentkezett, sőt be sem hívtak olyan tanút, akiről feltételezhető volt, hogy ellene vall az előre elkészített ítéletnek. Itt csak vádolni volt szabad. Bárdossy László kirendelt védője például mondott olyan védőbeszédet védeence érdekében, hogy az ügyész sem tudott ennél alaposabb vádbeszédet mondani.

A tanúk sem szóltak igazat, még véletlenül sem.

Emlékezzünk KLÁR Zoltánra. Ez a szálnalmas, szellemi szegénylegény koronatanú volt csaknem minden magyar államférfi, a kormány csaknem minden tagja ellen, rémmeséket adván elő a koncentrációs táborok, égető kemencék borzalmairól, amelyeket neki mind meg kellett ismernie, Dachau, Buchenwald, stb. lágereiben. Csak arról hallgatott, hogy Vajna Gábor, akkori belügyminisztert Szálasi három ízben küldte Hitlerhez — aki Himmler, német belügyminiszterhez utasította — interveniálni a magyarországi zsidók érdekében. Ezt nem tudta... Nem szólt arról sem, hogy a németországi Himmler azt mondta Vajna Gábornak, hogy mondja meg Szálasinak, ha nem tetszik, hogy a zsidókat a németek kiszállítják

Magyarországról, és koncentrációs táborokba teszik, akkor menjen a helyükre — erre a helyre — a magyar kormány, élén a vezetőjükkal. Pedig ezt is kellene tudni egy ilyen mindent tudó tanúnak, mert ez is megtörtént.

Mi is hisszük, hogy lesz még olyan bíróság Magyarországon, hogy ennek a szerencsétlen figurának — Klár Zoltán — szemébe mondhatjuk, és reá is bizonyítjuk, hogy ő Budapest területét egyetlen pillanatra sem hagyta el a háború alatt soha, a legnehezebb időkben sem.

Ilyen félmjelzett tanúk soraiban képzeljük el RASSAY Károlyt s tanúvallomását a Bárdossy ügyben. Én, aki a készülékből hallgattam a tárgyalást, biztosra veszem, hogy semmivel sem lepődtem meg jobban, mint azok, akik beidézték Rassay Károlyt tanúnak Bárdossy ellen — ismerve politikai múltját. Mi is ismerjük ezt a politikai múltat, s mi is azért lepődtünk meg. Rassay Károly ember, férfi tudott és mert maradni, sőt több, becsületes magyar tudott lenni a véstörvényszék előtt, s meg mertte mondani az igazat ott, ahol azért börtön járt.

Rassay Károly tanúvallomását befejezve a Bárdossy ügyben, végzetül határozottan hangsúlyozta:

— Abban az időben, amikor Bárdossy miniszterelnök volt, bárki más lett volna a helyében, mindenki azt cselekedte volna, mert úgy követelték az események. És ezt nem lehetett Bárdossynak rovására írni, hanem az eseményeknek.

Úgy vélem, ez a tanúvallomás az oka annak, hogy Rassay neve sehol sem szerepelt többé a „felszabadult” Magyarországon.

Rassay személye a Bárdossy ügyben történő tanúvallomása alapján indexre került. Nem sokkal ezen tárgyalás után olvastuk, hogy letartóztatták. Sorsa ismeretlen.

Bárdossy Lászlónak az utolsó szó jogán elmondott beszédét hallgatva a készülék előtt, szinte látni véljük alakját, szinte kiemelkedik igazságának, ártatlanságának tudatában vádlói közül. Ezüst haját glóriaként látjuk a megkínzott arc körül. Emlékezünk minden szavára, amelyet elmondott. Kérte — csak azt kérte, hogy azonnal hajtsák végre az ítéletet, mert kín minden pillanat számára, amelyet abban a szörnyű erkölcsi fertőben él, amit a rendszer áraszt maga körül. Nem a testi fájdalmak fájtak neki, hanem a lelket kínozták az, amit maga körül látott, tapasztalt, nemcsak a megszálló ellenség, hanem az ellenséget kiszolgálók, a „bitangok” részéről.

Még életében tanúja kellett legyen annak a szegycmenteljes látványnak, hogy életem és vérem átgázolt, vezetői pozíciókba került rétegek, hogyan

szolgálták fel a magyar nép lelkét az ellenségnek, s hogy az ellenséggel karöltve hogyan pusztították a Magyar Nemzet erkölcsi, szellemi és anyagi javait. Amiért annyira aggódott a salzburgi börtönben — a magyar nép lelke... Igen, elárulták azt is, a magyar lelket, amelyből a nemzeti öntudat táplálkozik. Tervszerűen ment minden — kivégezni a magyar nép vezetőit, kiölni a lelket a magyar népből, s a magyar nemzet elpusztításával összeomlik az a hatalmas erő, amely több mint ezer éven át Délkelet-Európa védőbástyája, Nyugat őre volt.

Ezt a szörnyű nemzetgyilkosságot látni olyan államférfinek, akinek egész földi valóját a Nemzet őszinte szolgálata, népe iránti rajongó szeretete, s a Haza mindenek fölött álló eszménye töltötte be, valóban égető kín — szenvedés minden pillanat, amelyet a „bitangok” között él, akiknek kezéből még a kegyelmet sem fogadta volna el.

EMLÉKEZÉS 1944 OKTÓBERÉRE

(Montreal, 1962.)

Postai küldemény érkezett címünkre, amelyből arról értesülünk, hogy a szabad földön élő magyar közösségek ez évben is megtartják az 1849-es október 6-i, majd a több mint 100 esztendővel utána következő 1956-os októberi magyar szabadságharc kitörésének és november hó 4-én gyászbaboruló idők emlékének ünnepélyét. Hiányzik azonban egy, a nemzetünk szempontjából éppen olyan jelentőségű október említése, amely a fenti két esemény közötti időre csik. Ez 1944. októbere. Ezen 1944-es október éppen olyan mérföldkő nemzetünk életében, mint a fenti két október. De még a Júdások történetében is méltón csatlakozik az előbbi októberek Júdásainak történetéhez. Emlékezetes, hogy 1849-ben az osztrák-magyar monarchia koronás fője megszegte a nemzet védelmére tett esküjét, és idegen haderőt zúdított hazánkra. Cc. 100 évvel később a magyar államfő Horthy Miklós — mintha régi uralkodójának és a Habsburg dinasztíának ezen jellegzetes fő vonását ebben is utánozni akarná — szintén megszegte a nemzet védelmére tett esküjét, és letette a fegyvert a minden nemzeti javat tűzzel-vassal pusztítva rohanó idegen haderő előtt.

Nemcsak diplomáciai lépésekkel tisztában nem lévő közvélemény, de még vezető politikusok, az országgyűlés tagjai, felelős társadalmi vezetők stb. sem voltak erre elkészülve Alig akadt valaki, aki gondolni merté volna, hogy ilyen történelmi felelőtlenség és hűtlenség bekövetkezhet. A vezető politikusok, újságírók stb. előtt nem volt titok, hogy a kormányzó és egy szűk klikk, tárgyalásokat kezdett idegen, külföldi elemekkel. Azonban, hogy kezdeményezni merjen a magyar nép megkérdése nélkül a magyarság sorsát esetleg rossz irányba befolyásolható cselekedtet, arra felkészülve senki sem volt.

Amikor elhangzott a rádióból 1944 október 15-ének napján délben a kormányzó fegyverletételi ténye, a bolsevista haderő egyik szárnya Gödöllőnél járt, a másik szárny Csepel déli részét támadta...

Hogy ilyen körülmények között mit jelentett a rádióból felhangzó kormányzói fegyverletételi híre, azt nem lehet leírni. Budapest, a zajos főváros hosszú — ívet jelentő — percekre megdermedt. Ebben a dermedt csendben szinte hallani lehetett a csatornák nyílását, amelyből kibújni készültek az idegen ellenséggel paktálók hadoszlopai. A frontlógósok, árulók és kémek, valamint az ezen társasággal egy húron pendülők, de összekötteté-

seiket a hazáért vérző becsületes magyarság sorai előtt jól álcázott, úgynevezett „finom, társaságbeli urak”, lopakodtak ki sorban az utcára, hangosan éltetve az esküszegő államfőt és az előrenyomuló bolsevista, vagy angol-szász harcoló alakulatokat... Nyíltan, hangosan üvöltve tüntettek a hazaárulók, azok háta mögött, akik fegyverrel kezükben harcoltak és véreztek. Nem egy helyen összetűzésekre került sor közöttük és azok között, akik nem voltak hajlandók velük üvölni. Ez volt a déli órákban. A délutáni órákra talán vér folyt volna a pesti utcákon az összetűzők között, hogyha a rádióból egyszerre fel nem hangzik egy erőteljes, bátor férfihang — „Az államfő által gyáván letett fegyvert felvettük és tovább harcolunk az Istent, Hazát és Családot megszenteltelenítő, lábbal tipró bolsevizmus ellen...!”

Emlékeznek-e még magyar vércink erre az 1944-es októberre...? Gondol-e még arra valaki, hogy mit jelentett a kormányzó által letett fegyver felvétele akkor már, mikor a II. világháború utolsó idejében voltunk, és a maradék német-magyar hadsereg ellen folyt az egész világ egyesült, fegyvert fogható népeinek harca — szárazon, vízen, égen és még a víz alatt is... Ha párhuzamot vonunk 1848-49 szabadságharca között, amikor hét felől támadt az ellenség a maroknyi magyar honvédségre, vagy az 1956-os októberi szabadságharc hősiek áldozatvállalására, amikor a maroknyi magyar hős ellen az egész Szovjet Unió megindult... akkor meg kell állapítani, hogy 1944 hősiek áldozatvállalása nem marad mögötte ennek a két nagyszerű magyar vitézi cselekedetnek...

Honnan volt az a bátorság, amely képessé tette a magyarságot ezekre cselekedetekre...? Az a sajátos magyar szellemiség adta ezt a bátorságot, amely csodálatosan mindig akkor nyilvánul meg, amikor nemzetünk elér a lét vagy nemlét kérdéséhez... a nemzetek keresztútjához. Ez a csodálatos és egészen sajátos magyar szellemiség adta a bátorságot 1848-49-ben Kossuth honvédeknek szívébe. De ez adta a bátorságot 1956-ban is az októberi hősök szívébe.

Szükségtelen itt azt ismertetni, hogyan került nemzetünk a II. világháborúba. Mindenki tudja, hiszen ha személyes élmény nem is köti, de hallhatott, olvashatott róla eleget.

Itt most arról az októberről van szó, amely nemzetünk életében történelmivé magasztosult a II. világháború folyamán. Arról az októberről, melyet agyonhallgatni, vagy az Igazsággal teljesen ellenkező formában akarnak szép számmal tudatosítani. Nyugodtan mondhatjuk, hogy Nándorfehérvár védelme, Hunyadi János nagyszerű, fél évezredre is kisu-

gárgzó hadi tettének hamisítása az, amelyhez hasonlítható az a szörnyű és még a magyarságon túl is érezhető történelemhamisítás, amely mint 1456-ban Hunyadit és talpasait, 1944-ben Szálasi Ferencet és a zászlaja alatt harcolók tetteit hamisítja...!

Visszapillantva 1848-49 októberére — vagy előző hasonló történésekre — láthatjuk, hogy az idő, a múlt évek elsimítottak már minden érzelmi motívumot. Elismerés, csodálat... aknamunka, árulás — eltemetve, de a tények, amelyeket feljegyeztek — az értelmi motívum megmaradt és az utókort termékenyíti. A megörökített 1849-49-es tények szerint tudjuk, hogy az uralkodó megszegte az Alkotmányt, esküjét is, amelyet a nemzet védelmére tett, a nemzet egy emberként kelt fel az elnyomás ellen, 12 pontban követelve jogait...

Azonban 1944. október 15-ének tényei, a mai napig ismeretlenek nagy részben a magyar közvélemény előtt. Még élnek kortársak, szereplői is az akkori eseményeknek, s még a hatása érezhető a fellángolásnak, az áldozatkészség megnyilvánulásának egyrészt — de másrészt érezhető még a gyűlölet is. Megpróbálok — mint egészen jelentéktelen szereplője az 1944-es októbernek — rámutatni néhány olyan tényre, amely ugyan nem sok, de eddig még ezt nem rögzíthettük.

Hatalmas anyag áll a Történelem rendelkezésére 1944. október eseményeiről illetékes helyeken, s vélem, eljön egyszer az ideje annak, hogy egyszer a magyar közvélemény az én emlékezésemnél jóval hatalmasabb anyagot is megismerje, és egyszer majd a magyar népi társadalom minden tagja meghajtsa az elismérés zászlaját ezen október szereplőinek is.

Emlékezésem elején említettem, hogy politikusok, az országgyűlés tagjai, társadalmi vezető egyének, valamint a sajtó képviselői előtt már hónapok óta tudott dolog volt, hogy az államfő külföldi megbízottakkal tárgyalást folytat — titokban, gondolta ő és a szűk köre! Ehhez kell tudnunk azonban azt is, hogy a kormányzó, évekkal előbb csatlakozott a Berlin-Róma tengelyhez, kölcsönös fegyverbarátsági szerződést is kötöttek a Magyar Nemzet nevében...! Az államfő a titkos tárgyalásokat nemcsak a nemzet tudta nélkül, de a fegyverbarátok ellenfeleivel folytatta, vagyis saját ellenfeleinkkel...! A kormányzónak és klikkjének ez az ellenféllel folytatott titkos tárgyalása volt az, amely miatt a németek 1944 márciusában néhány német zászlóaljat Magyarországra tettek, részben saját, részben Magyarország védelmére, hogy ezzel megakadályozzák, hogy Horthy

Miklós és klikkje, valamint a magyarok között lévő megbízottaik Titóval egyesüljenek 1944 márciusában, mint azt kimunkálták...

A nemzettel azonban ezt a német megjelenést úgy közölték, hogy a németek megszállni akartak, vagy megszálltak bennünket. Ez nem igaz. Hiszen az államfő ezután nevezte ki Sztójai Dömét miniszterelnöknek, mely kinevezés nem történhetett volna meg, hogyha a németek megszállása alatt éltünk volna. De Sztójait követte Lakatos Géza kinevezése, majd később 1944 nyár végén — a kormányzó és a kívülálló ellenség közötti megállapodás értelmében, még egy oroszbarát kormányelnöknek — egy most is közöttünk élő vezérezredcsnek a kinevezése következett volna. Hogyan lehetett volna ez, hogyha a németek márciusban bennünket valóban megszálltak volna...?

Végig zúgott az országon, hogy a fegyvert felvettük és tovább harcolunk, Horthy lemondott. Helyét az Országtanács — régi törvény alapján — vette át. Ezt követően megalakult a koalíciós kormány, melynek élére Szálasi Ferencet választották.

Nem pillanatok műve volt a különböző pártok koalíciója. Jól tudjuk, hogy a parlamentben többféle párt volt. Azt azonban kevesen tudják, hogy pl. a szociáldemokrata párt birtokolta azokat a szavazatokat is, melyeket az 1930-ban törvényileg betiltott kommunista párt volt tagjai adtak le választások alkalmával. A szabadkőműves páholyokat szintén 1920-ban tiltották be, nemzetellenes működésükért, a szavazók azonban szintén leadták szavazataikat minden választásnál, vagy a szociáldemokrata, vagy a kisgazda pártra... A külső, ellenséges erőkkkel való kapcsolatot a magyarországi szociáldemokrata párt, élükön Szakasits, Kétly Anna, Szeder Ferenc stb. folytatták. Ezek a pártok kívül maradtak a koalíción... Azonban a koalícióba tömörült valamennyi nemzeti érzésű párt egymaga bírta a magyar nemzet tagjainak csaknem egészét. Ami azt jelentette, a jelen esetben, hogy az 1944. október 15-ével alakult m. kir. koalíciós kormány, élén Szálasi Ferenccel, mint államfővel, a nemzet többségének akaratából folytatta a harcot tovább...! Ezek a különböző koalícióba tömörült pártok belső pártszerkezetükben lehettek különbözőek, de a nemzetért való céljaik azonosak voltak. Legjobban talán éppen a vértanúk sora igazolja, hogy kivétel nélkül minden pártvezetőt, akinek pártja a koalícióban volt, háborús bűnösnek nyilvánították — mert nemzetükhöz hűségesek voltak... Bárdossy — Imrédy ugyanúgy, mint Szálasi Ferenc — bár más-más programmal, de az örök Magyarországért dicsőültek meg. Ezek a különböző pártok, egyesülési tár-

gyalásait megkezdték jóval október előtt, kb. akkor, amikor nyilvánvaló lett előttük a kormányzó nemzetellenes tárgyalásának ténye...! Az időpontot nem tudták, de mikor október 15-én megtudták, akkor is váratlan volt, mert bár készültek erre, de nehéz volt hinni...! Ez olyan közjogi lépés volt, amelynek hatása mérhetetlen értékű...! Amikor a különböző magyar nemzeti pártok egyes lettek a Nemzet védelmében és folytatták a harcot a szörnyű túlerő ellen, akkor Lengyelország, Csehország, Románia már parlamentárisan csatlakozott a bolsevistákhoz. Romániában pl. nemcsak a teljes országgyűlés, de még a király is szentesítette aláírásával a bolsevista fennhatóságot. Azután megszökött... de a népre az már legfeljebb még több gyalázatot hozott. Hogyha tehát Moszkva, mint csatlósokról beszél czekekről a népekről, és őket saját fennhatósága és utasításai alapján kezeli — ez jogos...! — Magyarország azonban nem csatlós állam, mert az egész országgyűlés, a nemzet csaknem 100 százaléka tiltakozott, és folytatta a harcot a háború utolsó napjáig, még külföldön is... Azért mondjuk mi, hogy Budapesten 1956-ban nem forradalom, hanem szabadságharc volt, mert nem a nemzet által szentesített tényt akarták megváltoztatni, hanem folytatni a harcot, amelyet 1944-ben is folytattak a zsarnok ellen...!

Mondottuk, hogy 1944 októberében a gyáván letett fegyvert felvettük. Ennek két oka volt, egy az államfő által előbb kötött fegyverbarátsági szerződés clárulása — mert azt nemzetünk nevében kötötték — a Történelem ítélszéke előtt nemzetünket gyalázta volna meg. A második ok volt, hogy nemzeti javainkból, legalább abból, ami még volt, menteni, amit lehet.... Ugyanis elgondolni is borzalmas, hogy mi lett volna október 15-én estére, hogyha a letett fegyver után Gödöllőtől és Csepeltől megindulnak ellenállás nélkül a bolsevista alakulatok, a németek sem hagyják majd, és a II. világháború legborzalmasabb vérfürdője folyik a fővárosban és környékén, hogy úgy a német, mint a bolsevista seregek, bennünket éppen úgy, mint egymást, megsemmisítsenek.

Hogyha pedig tudjuk azt, hogy a kormányzó és klikkje milyen áron alkudott meg a külső ellenséggel, akkor azt mondjuk, hogy ehhez az októberhez és novemberhez, semmi sem hasonlítható a magyar történelemben. És... nehogy engem vád érhessen, hogy tények igazolása nélkül, esetleg rágalmazom az akkori idők szereplőit, előmutatok egy hivatalos okmányt...

Íme:

A II. Ukrán Front Főparancsnokának
Malinovszky Marsall őexcellenciájának

Marsall Úr!

A magyar nemzet demokratikus többségét, pártjait és szervezeteit képviselő Magyar Front és a német leigázók ellen szervezett Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottsága megbízásából Dr. Szentgyörgyi Albert egyetemi tanár vezetése alatt küldöttséget meneszttek Moszkvába, amelynek tagjai Pénzes Géza akadémiai tanár és Radványi Imre hadmérnök őrnagy, a Szovjet Unióval való politikai és katonai összeköttetés és együttműködés előkészítésére. Nagyon kérem Nagyméltóságodat, hogy szándékainkról a küldöttség irataiból tájékozódni és a küldöttséget sürgős útjában hathatósan elősegíteni, egyben a küldöttség útján a Felszabadító Bizottság és a II. Ukrán Hadsereg között a közvetlen kapcsolatot is megteremtteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod legőszintébb tiszteletem nyilvánítását.
Budapest. 1944. november 18.

Bajcsy-Zsilinszky Endre s.k.
a Magyar Nemzeti Felszabadító
Bizottság elnöke

Molotov őexcellenciájának
a Szovjet Unió Külügyi Népbiztosának

Kegyelmes Uram!

Magyarországnak 1944 márciusában történt megszállása után azonnal megkezdődött a demokratikus pártok és erők tömörülése, s megalakult a Magyar Front, amelynek magvát a Független Kisgazda Párt (Eckhardt pártja — MKM), Földmunkás és Polgári Párt és a Szociáldemokrata Párt régi parlamenti szövetsége alkotta. Ez a szövetség kiegészült a Magyar Frontban a Kommunista Párttal, a Nemzeti Paraszt Párttal, a katolikus szervezetek szövetségével, illetve az utóbb alakult Keresztény Demokrata Nép-Párttal, a legitimisták szervezeteivel és a reformátusszervezetek együtteseivel. Ez a Magyar Front megteremtette a maga kapcsolatát és bizalmas együttműködés volt politikai alapja a magyar kormányzó október 15-i kiáltványának,

melyben bejelentette, hogy fegyverszünetet kér a szövetségeseiktől, és ugyanakkor hadparancsban utasította a honvédséget a további parancsainak végrehajtására. A kormányzó kiáltványa a német-nyilas puccs előrehaladott előkészülete miatt és ifjú Horthy Miklósnak a Gestapo részéről való törbecsalása és megsebesítése — talán megölése — miatt, hamarabb hangzott el, mint sem magyar részről a kellő katonai előkészületek megtörténhettek volna. Így a német katonai túlerő a testőrség ellenállásának leverésével aránylag könnyen felülkerekedett, Horthy Miklós német fogságba került.

A Magyar Front a kormányzó személyének kikapcsolásával új elhatározás céláig került, mint a nemzet nagy demokratikus többségének képviselője ezekben a válságos időkben. A másik alkotmányos tényezőnek (a kormányzónak — MKM) a cselekvésből való kiesése folytán, maga vette kezébe a Magyar Front (mint alkotmányos tényező...) a kormányzói kiáltvány realizálását, s ennek érdekében a német megszállók ellen való nemzeti felkelés megszervezését és vezetését. Megszervezte mindenek előtt a Magyar Front pártjainak és a legértékesebb pártfőlötti felkelő szervezeteknek kiküldöttjeiből a Nemzeti Felszabadító Bizottságát. Van szerencsém a Magyar Front és a Felszabadító Bizottság eme tiszteletteljes kívánságát tolmácsolni, hogy mielőbb szoros kapcsolat és együttműködés létesülhessen a Szovjet Unióval és a szovjet-orosz hadsereggel, hogy így a magyar felkelő erők minél eredményesebben vehessék ki részüket szegény, megpróbált hazánk felszabadításában.

E kapcsolat és együttműködés megteremtésére, van szerencsém Nagyméltóságod jóakaratába ajánlani az ezen megbízólevéllel meghatalmazott küldöttséget, amelynek vezetője Szentgyörgyi Albert egyetemi tanár, tagjai pedig Péntes Géza akadémiai rk. tanár és Radványi Imre hadmérnök-őrnagy. A küldöttségnek feladata, tárgyalni a következő és az azokkal kapcsolatban adódó kéréseinket.

1. Azok a magyar csapatok, amelyek megnyitják a frontot a szovjet csapatok előtt, és csatlakoznak a szovjet-orosz hadsereghez, ne tekintessenek hadifoglyoknak, hanem külön magyar seregtestbe szervezve, magyar vezetés alatt vehessenek részt a szovjet-orosz hadsereg hadműveleteiben a német birodalom ellen való harcban.

2. Az 1941 óta szovjet-orosz fogságba került magyar katonák és volt munkaszolgálatosok a felállítandó magyar felkelő seregbe szerveztessenek, és így magyar vezetés alatt vehessenek részt hazájuk felszabadításában, valamint a Német Birodalom ellen való további harcokban.

3. Az így létesítendő magyar felszabadító hadsereg, melynek legfontosabb kiegészítő részét a még fel nem szabadított területeken, főleg Budapesten felállítás alatt álló munkás csapatok alkotnák, s általában a partizán harcokra önként vállalkozó magyar lakosság (?), látassék el sürgősen, a szükséges, megfelelő modern felszereléssel és fegyverzettel.

4. A felszabadított Magyarországon maradjon meg a magyar polgári közigazgatás, beleértve a rendfenntartás szervezeteit is.

5. Építtessék ki a magyar nemzeti felkelés a felszabadított és fel nem szabadított területen küzdő erők között, valamint a szovjet-orosz hadsereggel a gyakorlati összhang és együttműködés.

Midőn arra kérem Nagyméltóságodat, hogy a Magyar Front és a Felszabadító Bizottság nevében jelentkező küldöttségünket fogadni és a fel-sorolt, valamint az azokkal együtt adódó egyéb kérdésekben a magyar nemzeti felkelésnek segítő kezet nyújtani méltóztassék, fogadja Nagyméltóságod legőszintébb tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1944. november hó 19.

Bajcsy-Zsilinszky Endre s.k.
a Magyar Nemzeti Felkelés
Felszabadító Bizottságának
elnöke

Láthatjuk a Bajcsy-Zsilinszky-féle ma már történelmi okmányból, hogy úgy van megszövegezve, mintha a Felszabadító Nemzeti Bizottság keretében, az ország többségi pártja csoportosult volna... Soha nem hallott szervezetek, mozgalmak stb. társasága. Ezen csoportok összeállításának és a Bajcsy-Zsilinszky-féle Molotovhoz írott levélnek előzménye az (vonatkozó bizonyíték található a történelmi tárgyak gyűjteményében...!), hogy az akkor Amerikában időző Eckhardt Tibor, a Független Kisgazdapárt akkori vezetője, már országSZerte hírhedtté vált titkos rádióállomáson át Amerikából közvetített szózatban felhívta a földalatti szervezetek, nemzetellenes erők csoportosulását, egységbe való tömörülésüket, s ellenállásra szólította fel őket a harcoló magyar-német alakulatok ellen.

Mikor ezen események peregetek, akkor szálltak partra Sherburnnál az amerikai divíziók. A német hadsereg végső erőfeszítését ekkor már a keleti frontra irányította, A háború kimenetele egyetlen gondolkodó fő előtt sem volt kétséges. A német-magyar harcosok azonban az orosz előzönlés ellen

elkeseredetten harcoltak. Gondoljunk csak a mai kelet-németországi és magyarországi harcokra..., amelyek ez időben folytak, hogy ezáltal az amerikai csapatok kisebb ellenállást találva maguk előtt, fejlődtek fel, s elérhették a mai álláspontjukat Európában...

Szálasi Ferenc és a koalíciós magyar kormány 1944 októberének tükrében nemcsak a magyar becsületet és nemzeti javakat, emberéletet is mentettek meg a Történelemnek, de egyben megmentették Budapest 52 napos védelmével, a bolsevista elit-divíziók feltartásával, Nyugat-Európát is a bolsevista megszállástól... Hol lennének ma az orosz seregek, hogyha akkor, ugyanúgy, mint később 1956-ban, minden magyar, aki fegyvert tudott fogni, serdülő ifjúságtól, idős személyekig egy emberként nem harcol a borzalmas túlerő ellen...? Nem... nem partizánharcosokként, miként a kormányzó és klikkje... Bajcsy-Zsilinszkyék és Eckhardték akarták, hanem mi, hősök. Nyíltan szembe... magyar becsülettel...! Történelmet írva, nem gyalázatot a Magyar Évezredek számára!

Ezt az októbert akarják elsikkasztani, vagy meghamisítani...!

A II. világháborút befejezően, 1945 őszén Magyarországon úgynevezett országgyűlési képviselő választás volt. Mondanunk sem kell, hogy ezen a választáson senki nem indulhatott, aki valaha is ellenséges magatartást tanúsított a bolsevizmussal szemben. Csakis a kommunista kollaboráns pártok indulhattak. Emlékezetes, hogy a sok párt, mely indulhatott még akkor, a magyar szavazó tömegek bizalmat a Kisgazdapárton kívül alig kaptak. Ezen választások után Varga Béla — ma az USA-ban él — lett a magyar parlament elnöke, óriási szavazattöbbség alapján. Mégis mi történt, 1946-ban alkotmányos keretek között adta át Varga Béla a kommunista pártnak az irányítást, vagyis a kommunisták — egy törpe kisebbségi pártja az ország legnagyobb szótöbbségű pártja felett korlátlan hatalmat nyert. Varga Béla viszont, Nagy Ferenc miniszterelnökkel együtt szabad utat nyert Nyugatra. Mondanunk sem kell, hogy a Bajcsy-Zsilinszky-féle okmányon felsorolt földalatti mozgalmak egyikének, évek óta vezetőségi tagjai voltak...

Azt azonban lerögzíthetjük, hogy az, amit elkövettek árulásukkal, a magyar dolgozók háta mögött — immáron a háború után is — nem mérhető a becsület mérlegén.

Nos, a fentiekén kívül, akadnak még sokan, akik agyonhallgatni, vagy meghamisítani akarják 1944. október 15-ének tényeit. Leginkább akkor volt felháborítóan visszatetsző ez a hamisítás, amikor 1956-ban a magyar szabadságharc kitört Magyarországon. Akkor éppen ezek az urak, akik közvet-

ve, vagy közvetlenül a Free Európától veszik fel havonta a zsoldot, követtek el mindent, s fáradhatatlanul működnek azon ma is, hogy 1956 eseményeit meghamisítsák, vagy ferde szemszögből magyarázzák. Ugyanis ez az 1956-os magyar esemény volt, amely kinyitotta a világ szemét, hogy Magyarországon a tömegek nem akarják és soha nem is akarták a bolsevizmust. Nem folytatom a felsorolást. Ami az elmúlt kb. 6 esztendő alatt történt 1956 történelmi eseményeiről, éppen olyan hamis képet ad már ma a figyelők elé, hogy nyugodtan mondhatjuk, Hunyadi János és talpasainak emlékét hamisította csak annyira az európai közvélemény, miként ma az egész világ hamisítja 1944 és 1956 magyar eseményeit. Semmi csodálkozni való nincsen ezen, ha tudjuk, hogy még igen nagy számban élnek olyan személyek, akik miként a kormányzó 1944-ben, vele együtt ők is megszegték a nemzet védelmére tett esküjüket. És minden apró sugár, amely rávilágítani kíván erre a hazaárulói tevékenységre, vagy esetleges magyar felszabadulásról merülhet fel a szó, ismét vezető szerepet kívánnak betölteni, minthogy az emigrációban is vezetők valahol...!

Bízzuk nemzetünkre 1944 októberének és 1956 októberének, novemberének áruelőit. Isten előtt, az Örök Bíró előtt, majd felelnek.

1944. október 15-ének vezetői — a koalícióban egyesült pártok vezetői, de olyan nevek is, akik már túl idősek lettek volna, hogy harcolhassanak a bolsevista seregek ellen — egyszerűen, mindenki, akit elérte a bolsevista, vagy bolsevista társutasok keze ... kb. 30 ezer magyar, a népbírók által lett halálra ítélve. Elég volt két haragos aláírása, hogy bitófára küldjék esetleg csak vitapartnerüket. Nagy Ferenc volt a miniszterelnök és Tildy Zoltán az államfő.

Szálasi Ferenc is vértanúvá dicsőült, az államfő. A koalícióban egyesült különböző pártok vezetői és tagjai közül többen.

Szálasi Ferencet és pártját külön az a vád is érte, hogy a németekkel kollaborált, és halomra mészárolta a zsidóságot. A zsidó vérvád alól az Eichmann ügyben a leghitelesebb bíró, Izrael államügyésze rehabilitálta Szálasi Ferencet és pártját. Zsidótörvények és zsidók elleni intézkedések éppen a Horthy kormányzósága alatt voltak — írja Macartney professzor is *October fifteenth* c. hatalmas munkájában. Izrael államügyésze Hausner éppen azt igazolta, hogy Szálasi Ferenc három ízben interveniáltatott a németeknél, hogy a Horthy kormányzósága alatt Magyarországról kiszállított zsidósággal bánjanak emberséges módon...! Sajnos — mint láttuk, még a magukat jobboldalinak tartó magyar lapok sem igen foglalkoztak ezzel a

nagy horderejű tudósítással. Szálasi Ferenc és pártja a Nyilaskeresztes Párt, Hungarista Mozgalom nem volt német- vagy nácibérenc. Fegyverbarátsági szerződést, Berlin-Róma tengelyt nem Szálasi Ferenc, hanem éppen a kormányzóék kötöttek, akik ezt a nemzet nevében kötötték, hogy azonban az esküt megszegték, azért a nemzetünket ültette volna vádlottak padjára a Förténelem... Ha akadt valaki, aki a két háború közötti időben hatalomra került német nemzeti szocialista kormány, illetve egyes forrófejű vezetőinek szemébe mondotta, hogy túlkapásaikkal az egész világot maguk ellen fordítják... az éppen Szálasi Ferenc volt.

Szálasi Ferenc nem németbérenc volt, hanem a németekkel éppen úgy, mint minden népekkel, a békés kibontakozás, a kölcsönös megbecsülés elvét hirdette meg programjában a konnacionalizmusban. Népek egymás melletti életében.

Láthatjuk ma, hogy a háborúban földre tiport Európa népei, az Egyesült Európa Piac - Common Market - és az Egyesült Európai népközösség elvét vallják, vagy munkálják! Szálasi Ferenc ezt jóval előbb látta, hogy Európa, de az egész világ emberi társadalmának békés együttélése igenis megvalósítható valami. Amikor először hallottam erről az európai egyesülésről, csaknem elszorult a szívem ... azért kellett hát vértanúvá dicsőülni Szálasi Ferencnek és oly nagyszámú magyar szellemi elitnek, mert okosabbak mertek lenni 2 évtizeddel, mint azok, akik csak a háború utáni második évtizedben látták be a Szálasi Ferenc konnacionalizmusának nagyszerűségét. Azonban most is csak anyagi, kereskedelmi alapon, csak a közös érdek és nem a közös egyetértés, a kölcsönös megbecsülés, szóval nem kifejezett erkölcsi alapon állanak, ... és ez a kis elkésett szülött nem a győztesek, hanem éppen azok érdeme, akik elvesztették a háborút. Szálasi Ferenc és a Hungarista Mozgalom programjában, ill. a konnacionalizmusban nem bombatölcések fölött akartak kényszeregyességeket kötni, hanem inkább kertes házakat adni azoknak, akik arra ráutaltak... a nehéz bombázók árából. „Délkelet-Európa kapuja vagyunk” — rögzíti le Szálasi Ferenc... és ha megnézzük, hogy mi lehetne hazánk az Egyesült Európának, hogyha a Duna - Rajna hajózható csatornát megépítenék — azt Szálasi Ferenc már előre látta. Mi lett a bére...? „Háborús bűnös lett“...

Milyen volt, mint katonapolitikus, Szálasi Ferenc volt vezérkari őrnagy, vagyis, hogy ténykedése 1944 októbere után a II. világháborúban mit jelentett, azt az amerikaiak egyik tábornoka írta meg az elmúlt esztendőben, egy munkájában. Írja ez a tábornok, hogy ... tekintsünk el attól, hogy szimpatia-

kus, vagy ellenszenves belső politikai párt vezére volt-e a magyarok Szálasi Ference, a II. világháború katonai előrelátásának olyan példáját adta Budapest 52 napos védelmében, hogy a Történelemben a legnagyobb hadvezérek között a helye! — Idegen katona megállapítása ez.

Eljön majd egyszer annak ideje, hogy végre a magyar közvélemény is értékelni fogja 1944 októberét is. Azután majd méltán sorakoztatja a többi történelmet formáló magyar októberekhez. Annak is eljön az ideje egyszer, hogy azok, akik önzetlenül és meggyőződésből harcoltak, ha ellentétes politikai pártok voltak is, de egyetlen célért, Nemzetünkért dicsőültek meg.... talán éppen egy hatalmas emlékművön, egymás mellett szerepel majd nevük. Emlékezzünk arra, hogy Krisztus csak halála után 150 évvel győzött... Mennyi csalás, mennyi hamisítás történhetett a Megváltó utáni években is, hogy végül győzzön az Igazság és semmi más ne maradjon, maradjon a győzedelmes név s Megváltó neve, és örök figyelemztetésül minden időknél ugyanolyan maradandó legyen a Júdás neve...!

Ez a távoli jövő úgy alakul, ahogyan a kortársak, a jelen jegyzi az eseményeket. Azért a fentiekben, minden érzelmi motívum helyett, tényeket soroltam fel, amelyeket igazolni lehet és igazolni is fog a Történelem a közvélemény számára is egyszer.

Köszönöm, hogy módot adtak ezt elmondani, és végighallgattak.

Legyen emléke áldott a magyar októbernek, novembernek és minden idők hőségének, vértanújának, minden áldozatának...!

MIT ÜZENT A BÖRTÖNBŐL SZÁLASI FERENC NEMZETVEZETŐ?

„Megkövetem a Magyar Nemzetet mindazok nevében, akik valaha az én nevemben megbántották, és nem követték meg. Én magam sohasem bántottam meg halálosan szeretett Magyar Nemzetemet...!”

(Szálasi Ferenc az „utolsó szó jogán” mondott beszédéből)

A lélekből jöttek ezek a szavak a halálos ítélet elhangzása után az „utolsó szó” jogán elmondott beszédében SZÁLASI FERENCNEK, a legigazabb magyarnak.

Rádióból hallgattuk a tárgyalást Salzburghban. Élénk figyelemmel kísértük a készülék minden budapesti adását abban az időben. Megfigyeltük a vásári zajt, amit a Nemzetvezető tárgyalására a tárgyalóterembe vezényelt utcai, felelőtlen és hatalmi tébolyban tajtékzó tömeg rendezett egy-egy mondatnál. A fenti szavak elhangzásánál azonban, mély csend ülte meg a termet. Az elhangzottak megdöbbsentették még ezt a szálnalmas, lélektelen tömeget is. Ebben a mély csendben elhangzott szavak, kitörölhetetlen betűkkel belevésődtek lelkünkbe.

Osztrák házigazdánk, aki kevéssel ezelőtt jött meg norvég hadifogságból, szintén ott ült feleségével, kis, szomorú körünkben. Egyetlen szót sem értett a beszédből, csak hangját hallotta Szálasi Ferencnek. Az e g y é n t hallotta, aki fölé tudott emelkedni minden emberi gyarlóságnak és aki halálos ítélet tudatával olyan méltóságteljesen e m b e r tudott maradni, és ez az idegen, megértve mit mondhatott az utolsó magyar államfő — fejét két tenyerébe hajtotta s zokogva leborult az asztalra.

Évek múltak el azóta, hogy Szálasi Ferenc utolsó szavai elhangzottak és az ítéletet végrehajtották. A test megszűnt élni, de a Nemzetét halálosan szerető nagy lélek közöttünk maradt. Emigrációs életünk egy-egy nehéz percében sokszor látni véljük messzenéző, barátságos tiszta szemeit, s hallani bátorító szavait. **„Csak kitartás... kitartás... mert minden, ami ma van, nem az egyén, hanem a Nemzet tragédiája. De, ha az egyének nem bírják elviselni — elvész a Nemzet, amelynek örökkévalósága s mi kezünkben van...”**

Fájó... rettenetesen fájó az emlékezés, azonban mindazt, amit alább közlünk, el kell mondanunk — mert erre megbízást kaptunk a salzburgi börtönben Szálasi Ferencről és azokról, akikkel módunkban volt egy-egy látogatás alkalmával szót váltani.

A közelmúlt éveket nem éreztük alkalmasnak arra, hogy közölhettük volna. Most pedig Isten és saját lelkiismeretünk előtt, a Magyar Történelemmel szemben érzett felelősségünk teljes tudatában rögzítjük azokat az eseményeket, amelyek a második világháború befejezése után, a magyar „háborús bűnösök” hazaszállításáig, velük kapcsolatban feljegyzéseink között vannak.

Szombathelyről hosszú bolyongás után, 1945 áprilisában érkezett hivatalunk az ausztriai Salzburgba. Az „Österreichischer Hof” nevű szállodát jelölték ki a németek a magyar kormány ideiglenes székhelyéül. A kormány tagjai azonban nem itt laktak, hanem a várost övező falvakban nyertek elhelyezést. A tanácskozások a szállodában folytak, kezdetben csaknem naponta. Kassai miniszter révén értesülve voltam a tanácskozások anyagáról és eredményéről, így hivatali állásomnál fogva, magam is megismerkedtem a Himler-féle társaság néhány tagjával.

Megérkezett az amerikai haderő, hatását azonban még nem éreztette semmilyen formában. Ebben az időben tartotta meg a magyar kir. kormány az utolsó Koronatanácsot, melyet minisztertanács követett. A két tanácskozás között egy nap szünet volt.

A Koronatanácson elhangzottakból csak részleteket közölt velünk Kassai miniszter, amennyit szükségesnek vagy jónak látott tudomásunkra hozni. A fő kérdés a Szent Korona megmentése és biztonságba helyezése volt. Ezt egészen biztosan tudom.

A Koronatanács után Kassai miniszter értem küldött, magához kéretett engem, Dr. Kerekes államtitkárt és Dr. Kemény Zoltán miniszteri osztályfőnököt. Kérte, hogy másnap várjuk meg a minisztertanács végét, mert Veessenmayertől fontos előterjesztéseket várnak, amit azonnal közölni akar velünk.

Veessenmayert ugyanis a magyar kormány felkérte az előző napon, hogy tudakolja meg saját kormányától — azt nem tudom, akkor hol volt —, hogy milyen álláspontra helyezkedjék a magyar kormány az amerikai megszállókkal szemben.

Másnap az utolsó tanács végét az *Österreichischer Hof* Salzburg felőli oldalánál, a vízparton tátongó bombatölcsek és romok között vártuk. Amíg vártuk a minisztert, hozzánk csatlakozott negyediknek hivatalunk egyik osztályvezetője is, aki akkor államtitkár jelölt volt. Nevét nem említjük a mártírokkal egy lapon. Jót nem írhatunk róla. Ő volt az, aki ezen találkozás emlékét úgy jegyezte fel magának, naplójába, hogy azért a *Bécsi Napló* 1947

áprilisában Júdás-pénzt fizetett, s amit az illető úgy alkalmazott és adott át, mintha a közölt jegyzetek legnagyobb részét Kassai Ferenctől személyesen hallotta volna. Egyébként a hatásos címe a cikknek ez volt: „*A Szálasi báb-kormány tragikomikus napjai Salzburgban...*”

Megérkezett Kassai miniszter, befejezték az utolsó Koronatanácsot. Arca ónszínű volt és annyit mondott csak:

— ***A magyar királyi kormány megszűnt!***

Társaimra néztem, majd újra Kassai arcára. Színtelenre vált arcok, üres, lélek nélküli szemek néztek reám vissza... Éreztem, hogy magam is így nézek ki. Mindnyájan tudtuk, hogy itt nagyobb történt, sokkal jelentékenyebb, mint az, hogy megszűnt egy kormány. Itt nemcsak egy kormány szűnt meg, nemcsak egy rendszer tűnt el, hanem elbukott egy nemzet, amelyet nemcsak külső ellenség, de belső árulás is taszított a katasztrófa felé. Hiába volt a tengernyi véráldozat.

Kassai miniszter hosszú szünet után azt mondta a jelenlévő osztályvezetőnek, hogy hagyjon magunkra bennünket, mert velünk van valami közölni valója. Így is történt. Ezért hangsúlyozom, hogy a *Bécsi Naplóban*, 1947 áprilisában megjelent szánalmas riport nem egyéb, mint egy nyomorult szellemi törpe elmeállapotának bizonyítványa.

Amikor az osztályvezető eltávozott, Kassai közölte velünk azt az álláspontot, amelyet úgy terjesztett elő Veessenmayer, hogy az a németek álláspontja, és amely szerint az az egyetlen és leghelyesebb megoldás, ha a magyar kormány tagjai, valamint a hadsereg vezetői, azonnal jelentkeznek az amerikai megszállók katonai parancsnokságánál. Más megoldás nincs, de nem is lehet, a háborút elvesztettük, a harc megszűnt, tehát nem vagyunk többé ellenfelek, hanem legyőzöttek. Ez nem kellemes állapot, de tudomásul kell venni — ismételte Kassai a német követ megállapítását. Mint Kassai mondotta, a német követ külön hangsúlyozta, hogy a német vezetőség szerint, maximum 6 heti internálás következik majd, mialatt a dolgok rendeződnek, s azután mindenki hazamehet.

Mikor Kassai a német követ előterjesztését velünk közölte, valami kimondhatatlan mosoly ült az arcán, hangja mélyről jött és igen fáradt volt. Szemét végigjáratta a rettentő romokon, amelyek szélén ültünk. Lábunk előtt futott a Salzach, vizét nem lehetett látni a beledobált katonakönyvektől, melyektől gazdáik így akartak megszabadulni. Szegény osztrák hősi halottakat így tagadták meg élő bajtársaik. Mi néztük, néztük némán a vizet, és az elkövetkezőket latolgattuk magunkban.

Kassai tompán, akadozva tovább beszélt.

— Veesenmayer azt is mondta, hogy mi magyarok mindig hősök és bátrak, vitézek voltunk, tudja, most sem futamodunk meg, hanem kiállunk nyíltan, jelentkezünk az amerikai katonai parancsnokságnál, hiszen minden háború végén így szokott lenni, a legyőzött jelentkezik a győzőnél.

— Hát mondjátok — nézett reánk Kassai — hát olyan háború volt ez, mint a többi...? Nem! Mert egy rendes háború után nem szokták a katonakönyveket eldobálni... Itt valami sokkal több történt... *Ez nem nemzetek harca volt, hanem világnézeteké... Itt nincs vége azzal, hogy a harc megszűnt.*

— Mit akar tenni ezek után a kormány és a Nemzetvezető? — kérdeztem.

— A magyar királyi kormány és a Nemzetvezető magáévá tette a német követ előterjesztését — mondotta Kassai —, *a kormány tagjai mindannyian jelentkeznek a megszálló hatalom katonai parancsnokságán.* Én és Kovarcz Emil azonban úgy érezzük, hogy nem egészen világos az út, amelyet Veesenmayer elénk mutatott, azért mi, gondolkodási időt kértünk a Nemzetvezetőtől holnapig.

Mindannyiunk előtt ismeretes, hogy Kovarcz Emil útját más formában írta elő a Sors, a mártírhálál felé. Kassai Ferenc azonban követte Szálasi Ferencet azon az úton, amelyen eddig is együtt jöttek, abban a reményben, hogy az út elvezet a „halálosan szeretett Nemzet” minden dolgozójának felemeléséhez, boldog és megelégedett néptömegek tiszta, krisztusi erkölcsökön nyugvó — a Szentkorona tanát kiteljesítő, a magyar Alkotmányt szentesítő — Nagy-Magyarorszáig.

Másnapra Kassai Ferenc újra találkozni kívánt velem, hangsúlyozván, hogy szükségesnek véli néhány jegyzet készítését. Az államtitkárt és a miniszteri osztályfőnököt szintén kérte, hogy legyenek ezen a helyen. E másnapi esemény leírása, Kassai Ferencről szóló emlékezéseim anyagát képezi.

Szálasi Ferencsel nem találkoztam Salzburgban egyetlen alkalommal sem — amíg szabad volt. Kassaitól tudom, hogy többször jelentkezni akartak együttesen a katonai parancsnokságnál, majd külön-külön. A katonai parancsnokság előtt olyan hosszú tömegek álltak jelentkezésre, hogy napok múltak el, míg a kapun bejuthattak.

Himler Márton OSS-vezető, aki mikor visszatért a „nagy munka” után Amerikába és a New York-i magyar *Népszavában*, színes riportban emléke-

zett meg a magyar „háborús bűnösök összeszedésének” rettentő „nagy munkájáról”, többek között azt is írta ... „mint a patkányok úgy pislogtak a magyar háborús bűnösök, mikor ő előszedte azokat nagy nehezen a jól elkészített búvóhelyekről...” Úgy hazudott, hogy annak meghatározásához, kicsi a mi véges elménk. Mert nem „előszedték” őket, hanem **ők maguk mentek jelentkezni, ugyanúgy, mint a horvátok, románok, szlovákok, ukránok stb. nemzetiségek ottlévő vezetői. Vlassov is...!**

Amikor végre sor került a magyar jelentkezőkre, a parancsnokságon felvették adataikat, pontos címüket stb., és azt mondták a jelentkezőknek, hogy menjenek csak haza nyugodtan, majd ha szükség lesz rájuk, felkerekítik őket. Ilyen előzmények után mindenki hazatért ideiglenes lakására.

Körülbelül két hét telt el. Én közben a salzburgi „Európa Hotel” lágerlakója lettem. A város képe nem változott semmit lényegében, csak az mutatta az amerikai katonaság jelenlétét, hogy este 10-től reggel 5-ig nem volt szabad az utcán járni.

Szálahasi Ferenc Mattseeban lakott, vele volt legszűkebb köre, édesanyja és húga Bajorban rekedtek.

Kassai Ferenc feleségével és öccsének családjával Elixhausenben, egy szénapajtában lakott és ezen a környéken tartózkodott valahol dr. Kemény Zoltán miniszteri osztályfőnök is, a hűséges bajtárs és hűséges barát, hogy mindig kéznél legyen, ha Kassai valamit akar. Dr. Kerekes Béla Aigenben lakott ugyancsak szénapajtában feleségével és leányával.

Miután az Európa lágerben kb. 3 000 magyar volt együtt, szinte naponta meglátogatott bennünket dr. Vajna Gábor belügyminiszter, Kassai Ferenc, dr. Endre László és többen a kormány tagjai közül.

Egy napon ide a lágerbe kérte találkozóra Kassai Ferenc, Kerekes államtitkárt. A találkozásra dr. Kerekes Béla megérkezett, de Kassait hiába vártuk. Egyre izgatottabban vártuk. Nem jött. Amint az utat kémleltem, ahonnan Kassainak érkeznie kellett volna, egy kisírt szemű asszony jött felém. Mikor hozzám ért azt kérdezte, hogy itt van-e az ura. Mondtam, hogy nincs, mostanában nem is láttuk. Rám nézett vértelen arccal és hangtalanul a vállamra borult. Végre hang jött ki a torkán.

— Ha te nem tudsz róla, ha ti nem tudjátok, hol van, akkor igaz a hír, megérkezett az az amerikai hatóság, amely összeszedi és letartóztatja a magyar kormány és a hadsereg vezetőit.

Feketealmi Czeidlerné volt. Férjét ezen az éjszakán vitték el Himler Márton legényei, azon hatóság tagjai, amelyről azóta kiderült, hogy félreve-

zette még a katonai parancsnokságot is. Nem más volt, mint a magyarországi kommunista kormánnyal adás-vételi szerződést csináló, hitvány pénzért emberi életet szállító hiéna társaság, Himler Márton és bandája...!

Mindnyájunkat megdöbbsentett Feketehalminé közlése. Már éreztük az összefüggést Kassai és a közlés között. Pár perc múlva Kassai Ferencné közeledett az úton dr. Kemény Zoltánnal. Szomorúak, letörték voltak.

— Elvitték az uramat az éjjel — mondotta Kassainé.

— Szálasi Ferenc nemzetvezetőt szintén elvitték az éjjel ismeretlen helyre — közölte velünk dr. Kemény Zoltán.

Dermesztő csend lett. A rettentő csendben innen is, onnan is síró aszszonyok vánszorogtak elő, némelyek gyermekeket vezettek kézen. Senki sem kérdezett tőlük semmit. Mindnyájan tudtuk, mi is, ők is, a döbbenetes fejleményt.

Azt az időt, ami a nagy tragédiától idáig vezetett, bátran nevezhetjük a magyar nemzet Nagypéntekjének, Pilátusaival, Júdásaival együtt, akiknek közreműködésével reánk zuhant a Nagyszombat fájdalmas, reménytelen sötétsége, mély gyásza. Ebben a mély gyászos sötétségben még ma is bűnös árnyak ólálkodnak, és tovább kötik azokat a szálakat, amelyek a nemzeti újjáéledést megakadályozzák, s a magyar Igazság győzelmét késleltetik.

Az alélttságot bennem a gyors cselekvési vágy váltotta fel. Tenni..., cselekedni valamit érdekükben, amíg lehet, hiszen talán soron következem én is. Később sorra is kerültem, de szabadon bocsátottak ez alkalommal. Szaladtam az amerikai parancsnokságra érdeklődni, hogy mi van a fiainkkal, akikről tudnak. Elutasítottak, mondván, hogy ez az ügy nem tartozik a katonai parancsnokság hatáskörébe. Külön szerv intézi a dolgokat, neve OSS. Címét nem tudják. Nem baj, ha nincs cím, gyerünk gyorsan utána érdeklődni. Meg kell találni.

Utunk során dr. Kemény Zoltánnal találkoztunk, akit eddig nem fogtak el.

— Maga hova rohan? — kérdezte dr. Kemény.

— A magyar foglyokat keresem — feleltem, de nem találom őket sehol. És maga mit keres? — kérdeztem viszont.

— Én is a foglyokat keresem — felelte Kemény, velük akarok lenni, nem tudok nélkülük bolyongani. Én megtalálom őket egész bizonyos, és velük is maradok, hogy együtt üljük le az internálást, azután majd együtt megyünk haza. — No, Isten áldja, a viszont látásra — búcsúzott Kemény, és mosolyogva ott hagyott. Nem tudom, hogy akkor hol sikerült neki meg-

találni a magyarokat, mert nekem akkor nem sikerült nyomukra akadnom, csak jóval később. Dr. Kemény Zoltán azonban bekerült bajtársaival a börtönbe. S azt a Kemény Zoltánt, aki végigharcolta a Keleti Arcvonalat Sztálingrádig, aki túlélte a kiütéses tifuszt, aki nem bírta a szabadságot bajtársai nélkül, **agyonverték Salzburg és Augsburg között Himler Márton parancsára, annak a hóhérnak végrehajtói** — mint később Szálasi Ferenc velem közölte.

Zoltán! Mielőttünk együtt menetelsz a Hadak Útján, a Mártírokkal. Pihenj, te drága jó fiú!

Pár hét múlva derült ki, hogy mikor Himlerék befejezték munkájukat, összeszedték mindazokat, akiknek nevét, címét a katonai parancsnokság által felvett jegyzőkönyvekből megtudták — a magyar, német, osztrák stb. nemzetiségű foglyokat, átvitték Augsburgba. Itt voltak kb. 3 hétig, amely idő alatt több ízben kihallgatták őket, majd átválogatván, a németeket, a többieket visszahozták Salzburgba, a Landesgericht börtönbe.

Én akkor már dolgozni jártam este 6. 30-tól 12. 30-ig egy amerikai klubba, ahol négyen voltunk alkalmazva magyarok. Véletlenül ugyanis felfedezte a magyar lágert egy amerikai magyar katona, aki bár az USA-ban született, de szülei magyar érzéssel nevelték. Ez a magyar katona a magyar menekült lágerből összesen harminc magyart vitt be dolgozni a zászlóaljhoz. Szerencsések voltunk. Ugyanis a láger minden lakóját, aki nem járt ki dolgozni, kiszállították Glassbachba, ahonnan vagonokba rakták őket, és anélkül, hogy megkérdezték volna, hogy akarnak-e hazamenni, hazaszállították őket. Mint később hallottuk, ezt a szerelvényt orosz sortűz fogadta a magyar határon. A láger megszűnt, s mi, akik dolgozni jártunk, elhelyezkedtünk osztrák családoknál található szállásokra. Én másodmagammal kaptam egy szobát, annál a családnál, akiről emlékezésem elején írtam. **A foglyok sorsáról ebben az időben még semmit sem tudunk.**

Egy napon egy férfi keresett, akit sem azelőtt, sem azóta nem láttam. Levelet adott át, amely nevemre szólt, de cím nélkül. Megismertem az írást, Omelka Ferencről jött a levél, s arról értesített, hogy mindnyájan itt vannak a salzburgi Landesgericht börtönben, éheznek rettenetesen és fáznak ... „A többit te már tudod...” — fejezte be Omelka rövid üzenetét. Tudtam, ismertem én Omelkát, tudtam ki nem mondott szavát is. Az illető, aki a levelet hozta, szó nélkül faképnél hagyott, én pedig rohantam a börtön irodába. Itt közölték velem, hogy csak hétfőn, szerdán és pénteken van látogatás, reggel 9-től 11-ig és délután 3-tól 4-ig...

A látogatás az ABC sorrendjében történik, így akit keresek, a kezdőbetűjének sorrendi napján látogathatom meg.

Magyarok Istene! Nekem minden látogatási napra jutott az ABC szerint nem is egy látogatás!

Szálahi Ferenc látogatása pénteki napra esett. Csak rokon kaphatott engedélyt a 3 perces beszélgetésre. A körülmények kényszerítettek hazudni, Szálahi Ferenc tehát a „nagybátyám” lett. Volt néhány „unokabátyám”, „keresztapám”, „bérmaapám”, „mostohaapám” stb. Végül is a börtön tisztviselő fejét csóválva megjegyezte: „....mily szerencse, hogy ilyen népes család, amelynek nagy része börtönben ül, nem sok van a világon”. Az illető talán mosolyt várt a megjegyzésre, azonban minékünk, akik együtt voltunk a szobában hozzátartozók, kicsordult a könnyünk.

Végre megkaptam a beszélgetési engedélyt Szálahi Ferenchez, 3 perc, semmi több. A vasajtónál, mely a fogadósobába vezető kis folyosóra nyílt, egy erélyes, durva alkalmazott állt. Beengedett. Becsapta mögöttem az ajtót. A kis folyosón egy foglár jött velem szemben. Megkérdezte, hogy van-e nálam élelem, mert tilos bevinni, annyit vihetek be csak, amit a 3 perces beszélgetés alatt elfogyaszthat a rab. Mutattam neki, hogy milyen csomag van nálam, összesen két és fél kiló, és az ő számára cigarettát. A foglár szét nézett, nem látja-e valaki, és azután elvette tőlem a csomagot, mondván, hogy ezt ő beadja a cellába. Mint később megtudtam, az utolsó grammig mindent beadott mindenkinek pontosan, ha csak a vasajtónál álló durva tisztviselő már a bejövételkor el nem kobozta.

A fogadósobában, a börtön folyosója felől 3 vasrosta-szerű ablak volt. Egyszerre 3 személlyel lehetett beszélni. Nyílt az ajtó a börtön folyosója felől, és a rács mögött előttem állt Szálahi Ferenc. Olyan természetesen, olyan nyugodtan állt a vasrács mögött, Isten tudja milyen jövő előtt, mint-ha nem is a rács mögött volna, hanem odahaza engem vendégül fogadna.

— Hol van az édesanyám és szeretteim? — kérdezte az első pillanatban.

— A nagyasszony Bajorországban rekedt — mondtam — a család Mattseeben maradt részét pedig hazaszállították kényszerrel — feleltem.

Megköszönte a felvilágosítást, s arra kért, hogy ezekután, amennyiben módomban van, gondoskodjam róla hetenként tisztasági csomag stb. formájában. S azt kérte, hogyha innen tovább vinnék valahová, ameddig módomban van követni, törődjek vele.

— *Három perc igen rövid* — mondotta —, *azért a jövőben összezsugorított mondatokat közlök és lehetőleg olyan válaszokat várok. Amit magával*

közlök kedves, az mind üzenet lesz, de nemcsak az én híveimnek, hanem minden magyarnak, kérem tehát megjegyezni minden szavamat.

Azt üzenem, hogy az eljövendő nagy időkben mindenki kímélje magát minden bajtól, egymást megérteni igyekezzenek. Kerüljenek minden olyan megnyilvánulást, amely Nemzetiünket egy taggal is szegényíthetné. Követőim vegyék le a zöld inget, a jelvényt, ha ezek viselése bajt okozhat számukra. Ha kell, tagadjanak meg engem is, csak nekik bántódásuk ne legyen, vagy ha ezzel a bajtól menekülhetnek...

Milyen aggódó féltéssel kísérte követőinek sorsát, és milyen szeretettel helyezte maga fölé minden magyar érdekét Szálasi Ferenc. Azután arra kért, tőlem telhetően gondoskodjak azokról a foglyokról, akiknek szintén távol van a hozzátartozója.

A szomszéd ablaknál egy szálnalmas külsejű zsidó fiú beszélgetett egy kívülről hasonló szálnalmas alakkal. Szálasi Ferenc utolsó szavainál átnézett hozzánk. Láta, tudta, hogy zöld ingben, egyenruhában Szálasi Ferenc áll mellette. Arra kérte Szálasi Ferencet, hogy szóljon nekem, hogy a következő alkalommal vigyek be neki is valami élelmiszert. Szálasi Ferenc megérte bólintott reá, s kért, hogy legközelebb gondoljak erre a szerencsétlenre is, mert elhagyott ez is, és éhezik nagyon a börtönben.

Ezt a jelenetet el kellett mondanom, mert ha kihagytam volna, elhallgattam volna Szálasi Ferenc emberi nagyságának egy parányi részét. A zsidó fiú valami közönséges bűn miatt került be a börtönbe, amelyet röviddel dahhauai szabadulása után követett el, rokonai nem voltak a közelben. Dachauai sorstársa volt a látogatója, aki ez alkalommal volt utoljára látogatni, ment vissza Magyarországra.

A salzburgi börtönben a napi élelem — reggel 2 dl barna víz volt, és délután 10 deka kenyér — semmi egyéb! A foglyok súlya lassan a rendes súly alá esett 10, 15–20 kg-mal. A városban élelmiszerhiány volt. Néha feketén lehetett venni kenyérjegyet, vagy kenyeret, kilógrammonként 100 márkáért. ***A foglyok minden található értékét elvitték Himler legényei, párosulva a Schweinitzer — Keresztes-Fischer régi megbízható detektívfőnökének legényeivel, akik sportszerűen üzték a hozzátartozók kifosztását is.*** A város és környéke tele volt különböző nemzetiségek menekültjeivel. Az ellátás megszervezése még rendezetlen volt. Akik valahol dolgoztak, kaptak ugyan már élelmiszerjegyet, de azt beváltani alig lehetett, amit arra adtak, alig volt több a semminél. Amíg tartott a szervezetben az otthonról hozott kalória és vitaminfésély, tűrhetőbb volt a rabok helyzete is a börtönben, de amint

kifogyott, nagyon szenvedtek. Az éhség egyre kínosabb lett. Napi 2 deci barna víz és 10 deka kenyér hosszú heteken át ... a szervezet emésztette önmagát.

Sorra jártam az elérhető távolságban lévő magyarokat, kértem, sírva könyörögtem, hogy az Isten szent nevében, csak egyetlen kocka kenyérjegyet adjanak egy héten egyszer és csak egyetlen egy cigarettáról mondjanak le azok számára, akik a börtönben szenvednek... A börtönben nincsenek pártvezérek, ott csak szenvedő magyarok vannak, tehetetlen emberek, bárkinek adnak, bejuttatom az illetőnek.

A visszaemlékezés hatása alatt alig bírjuk folytatni az írást, még ebből a távlatból is annyira hatása alatt vagyunk annak a közönynek, amely bennünket fogadott. Nemrégiben egyik ilyen közönyös, aki úgy került annak idején, mint a bélpoklost szokás, akkori viselkedését azzal akarta takarni, hogy megrágalmazott az emigráció egyik markáns vezetője előtt azzal, hogy személy szerint részt vettem a magyar politikai foglyok hazaszállításában. Nem haragszom rá ezért, mert emberi gyengeségből eredt úgy az akkori, mint a későbbi magatartása.

Az elmúlt évek, teletűzdelve az eseményekkel, még élénkebben állítják eléink azokat az arcokat a rács mögött, akik olyan elhagyatva, egyedül maradtak. *A barátok, ha nem voltak osztályrészesek, nemcsak a börtön tájékat, de még a várost is kerülték. Úgy elhagyták vezéreiket a különböző pártok tagjai, mint amilyen készséggel igyekeztek közülük néhányan feljelenteni azokat, akikről tudtak, s még szabadon voltak.* Hogyan segítettek volna, hogyan adtak volna a foglyok részére valamit...? Tudjuk, sokan a börtönben voltak, sokan hadifogolytáborokban, vagy másképpen voltak akadályozva abban, hogy a foglyokkal együttérzésüket éreztethették volna. De azt is tudjuk, hogy milyen volt azok száma, akiket az emberi gyengeség tartott vissza. Mégis az évek múlásával mennyien akadnak, akik a Mártírok politikai örökségén marakodnak. — Szegény Imrédy Béla, szegény dr. Endre László és sokan mások — de igazán egyedül voltak.

Telt az idő. Egy alkalommal azzal fogadott Szálasi Ferenc, hogy közölték velük, hogy kiadják őket a magyar kormánynak, mint „háborús bűnösöket”.

Ezt mi, akik kívül voltunk, mindannyian tudtuk már, hiszen a rádió több alkalommal és több nyelven bementa, én azonban a látogatások alkalmával elhallgattam előttük. Most is azt feleltem Szálasi Ferenc szavaira, hogy ez nem valószínű, felmegyek az amerikai Katonai Parancsnokságra,

és ott megérdeklődöm, hogy igaz-e? Helyeselte, de azzal a megjegyzéssel, hogy részéről egészen biztos abban, hogy ez így lesz előbb, vagy utóbb.

Valóban megkérdeztem a Katonai Parancsnokságon, hogy mi lesz a sorsa a magyar foglyoknak, mert hallottuk, hogy kiadni készülnek őket a magyar kormánynak. Az illetékes tisztviselő azt mondta, hogy az amerikai hatóságok nem akarják kiadni sem a magyarokat, sem a többieket, de a magyar kormány s a többi kormányok is követelik őket, a Land Salzburg osztrák katonai parancsnoka is kéri a foglyok eltávolítását. Amerikai állítás szerint Bárdossyt, Szálasit, Imrédyt, Ruzskayt s másokat is kihallgatásra kérnek Nürnbergbe, ahol tanúként lesznek kihallgatva, s azután döntenek, mi legyen velük. Közölte velem a tisztviselő, hogy a magyar kormány részéről e pillanatban is két miniszter, valamint a magyar honvédelmi miniszter tartózkodik Salzburgban, és napok óta követelik a magyar foglyokat.

Amikor később egy rendkívüli engedély alapján folytatott beszélgetés során közöltem Szálasival, hogy esetleges kihallgatásra ugyan hazaviszik őket, de az után Nürnbergbe kerülnek ugyancsak kihallgatásra és az után már nem valószínű, hogy ismét kiadják a magyar kormánynak. Keserű mosoly zuhant át az arcán. Az éhségtől kifehéredett, kicserepesedett száj, a lélek tüzétől égő szem látszott csak a rács mögött. A szomszéd ablaknál Endre László beszélt feleségével — harmadik ablaknál Imrédy Béla.

— **Kérem, figyeljen** — szölt Szálasival Ferenc — **minden szót figyeljen, amit most mondok, s ne feledje el!**

Figyeltem, annyira figyeltem, hogy nem is éreztem magam körül a világot, csak őket láttam a három ablaknál...

— **Mi, akik itt vagyunk, mind tudjuk, hogy mi vár reánk. Kivégeznek bennünket otthon, mert ha a mai magyar kormány bennünket egyszer megkap, többet el nem ereszt csak a halál árán** — mondotta egyszerűen. **Mi, akik itt vagyunk, krisztusi erkölcsökre akartunk emelkedettebb és nemzeti életet élő, becsületes emberi társadalmat építeni. Az Igazság elbukott. Természetes következmény, hogy hordozóinak el kell tűnniük. Maga talán túléli ezt az eseményt, azért magára bízom üzenetem, s tudom átadja azt.**

Üzenem minden magyarnak, legyen erős lélekben, bármit hoz az idő... össze ne roppanjon, mert végül is mi győzünk...! Az Igazság a mi nevünkben, ha már nem leszünk is. Délkelet-Európában győz a magyarok igazsága... ebben a tudatban vagyunk mi erősek itt bent, s várjuk további sorsunkat.

Endre László nézett át hozzánk, az utolsó szavakat meghallva, odaszölt.

— *Igen kérem, így van... Ezt üzenem én is. Követőimnek adja át mind-
azt, amit Szálasi Ferenc mondott, az én nevemben is.*

A harmadik ablaknál Imrédy Béla hallotta meg Endre László üzenetét és ő is átszólt hozzánk...

— *Üzenem minden magyarnak* — mondotta Imrédy Béla —, *hogy minden párt fölött áll a Nemzet. Ezt tartsa szem előtt minden igaz magyar...*

Szegény Imrédy Béla, falhoz támaszkodva beszélt, a lábán már alig tudott vánszorogni, 40 kg. volt az éhezéstől...!

Szálasi Ferenc folytatta.

— *Örömmel vettem tudomásul, amint az angolszászok itt közölték velem egy kihallgatás után, hogy Budapest védelme során, a mi harcunk tette lehetővé, hogy az orosz haderő a mai helyén áll, s az angolszászok kedvezőbb pozíciót értek el Európában. Elégtétel ez nekem a kiömlött sok magyar véért...!*

Itt még valamit közölt velem Szálasi Ferenc az előző kihallgatásáról, amelynek feljegyzése ma még korai lenne.

— *Azután azt kérem közölni majd* — folytatta Szálasi Ferenc —, *ha az ideje elérkezik, hogy az új Honfoglalás után olyan államformát alkossanak, ahol a dolgozó rétegek egymás mellett lesznek, egymást kölcsönösen megértik és támogatják, megbecsülik.*

A szavak alatt éreztem, hogy arcomon ömlik a könny végig, be a ruhám gallérján. Amit éreztem, kimondani nem tudom, leírni sem. 1945 szeptember 15-ike volt ezen a napon. Emlékeztem 1940. szeptember 7-re, amikor a szegedi Csillagbörtönből szabadult Szálasi Ferenc. Azon reményemnek adtam kifejezést, hogy innen is olyan szerencsés körülmények között szabadul rövidesen, valamennyi magyarral.

— *Nem, kedves* — mondotta Szálasi Ferenc — *innen nem szabadulunk, ha egyszer kiadnak bennünket. A mai magyar kormány börtönéből a mi útunk az Úristen trónusa elé vezet majd, ahol leborulva kérjük Magyar Népünk szabadságát és boldogulását.*

Valamit akart még mondani, de elvitték őrei. Nem tudom meddig állottam ott, nézve az irányt, amerre elvitték. Szememből egyre folyt a könny. Arra ébredtem, hogy a börtönőr durván arrébb rántott a rácsból, mondván, hogy másnak is kell a hely.

Mikor a legközelebbi alkalommal beszélgetésre mentem, már nem volt a salzburgi börtönben, többedmagával kivitték a várostól pár kilométerre fekvő Glasenbachba, a Camp Marcusba. Itt már nem lehetett szó a foglyok

látogatásáról, vagy gondoskodásukról. Magas, szöges drótkerítés, villanyárammal telítve, vette körül a büntetőtábor. Lőtornyokkal, amelyekből az őrség cél nélkül és ész nélkül nem egyszer lövöldözött arra is, aki véletlenül került a tábor közelébe.

Nem sok idő múlva hazavitték a magyar „háborús bűnösöket”. A többi eseményről már csak a rádióból értesültünk. Készüléken keresztül hallottuk utoljára a **Legigazabb Magyar** szavait. Alig ismertünk a hangjára.

Ma már az egész világ előtt ismeretes az a módszer, ahogyan a kommunista börtönben Mindszenty hercegprímást is megkínózták. Úgy a Mindszenty-perből, mint az azóta otthonról kiszökött magyaroktól tudjuk, hogy Szálasi Ferenc, Bárdossy László, Imrédy Béla, Kassai Ferenc és mind, akiket hazavittek, valamennyi magyar mártír átesett a szörnyű kínzások, különböző injekciók sokaságán. S történt mindez a „magyar nép nevében”!

Szálasi Ferenc az utolsó szó jogán elmondott beszédében megkövette a Magyar Nemzetet azok nevében, akik megbántották — Szálasi Ferenc nevében. Akik felette bíraskodtak, azok közül ma már igen sok itt él közöttünk az emigrációban és féltékenyen vigyáz arra, hogy a Nagy Magyar Mártír neve tisztán ne ragyoghasson az utókor előtt — nehogy az ő szörnyű bűneikre fény derüljön.

Szálasi Ferenc hős volt egy életen át — a mártírhálálig. Porai ma még jeltelen sírban nyugosznak, de az elnyomott Nemzet kegyelettel veszi körül. Emléke pedig minden becsületes magyar lelkében kitörölhetetlenül és örökké él.

Magyarok Istene! Adj csöndes pihenést testének, poraiból — a Hősök és Mártírok poraiból — pedig adj új ezerévet Nemzetünknek.

(1951. április-május)

M. Katonka Máriához:

*Markó utcai fogház síralomházaiban
Budapest, 1946. október 19.*

Kedves jó Mariám!

Életem fonálát legambolygítottam. Végé-
hez értem! - Az utolsó éjszakám magányában
emlékek és gondolatok sikkárnak állt agyamon.
Nekéz körülök vélarstanom, melyik képeze bucsu-
zatom, mondanivalóm fonálát?

Minden emlékem és gondolatom nervösen
önrefügg a magyar népesség jobb noriál akaró
lőrelvéseinnek lényegével. - Tekint felesleges vál-
logatnom körülök. Életem magatartásomat min-
denkor a magyar dolgozók egyetemes vígyainak
önkudatá deztálalodott rélkudata határoztá meg.

A dolgozó magyarok feudál- kapitalista
elmjomatásól nem kívülről emléltam, hanem
mint munkás ember persere voltam. Léletem és
élményeim vezettek arra az utra és elhatározásra,
hogy mindeennek a bátorrágával a dolgozó magyar-
ság vígyainak és vígyainak kifejező rolgalatának
minden áldozatot meghoró előharcosna legyek. Jél
tudtam, hogy ezzel életemnek nem a magyar olda-
lót válarítottam. Az üldözöttség, a menedés jutott

erak nekem osztályosnád. Mindezt önudattal
visellem el és szocialista formadalmát jellemző
helytállással.

Egy korszakod nyílt keretbe nem alkalmas
arra, hogy egy ember életének küzdelmeit és a mai
történelmi mélységeit és mélységgyermekeit ér-
telmesen feltárhassa. - Szívesen mindezt nem erak af-
te nemcsak igazság volt. Történelmi erő és sorok
nyílt nyitandó dramatizálták az elhunyt idők
eseményeit. - De különösen nemcsak, aki meg-
figyelője lehetett szándékainak és őszinte törek-
véseinek - ismerkedés a legjobban, hogy mi
motivált engem, mikor jénese lettem az elhunyt
idők történelmének.

Delhiismeretem nyugodt és tiszta. Ezért de-
ráissen fogok a purkasióvek elé állni, hogy meg-
fogjam legnagyobb áldozatomat. - Szívesen, hogy
vérem megfogja termékenységi a megélt dolgozó
magyarországi életközösséget és erak előfoglalja reggeli
vagyánát, a magyar szocializmus kiterjedését.

Ezt a hitet és meggyőződést hagyom
Reid és Rajlaad keresztül mindazoknak, akik
szereket és mindig megsegítettek nekem küzdelme-
imben.

Cháriszmos! - Kedves Robonom! - Ne légy
szomorú. Szeretném, ha éreznéd igaz szeretettel
fakadó közszolgálatomat mind azért a solida-

ritásért, amellyel arztólai báuatombau is örö-
meimben. Lőnjönöm gondoskodásodat, amit is-
nyomba tetél, hogy elvisekelhetővé tegyed palahurgi
fogorvosomat. Igén jóleset merető fűggelmeneget.

Kérlek tolmácsold testvéri üdvözlétemet
minden jó barátomnak. Végem neki ne eség-
gedjenek, mert mind az, ami a jelen mában van
az a mi jöjzünkre van.

Igyekeztem merető ölellet is kívánom, hogy
megétkered a minden negény dolgot magának
démol. —

1sten veled! — Gekol.

Kassai Ferenc
volt m. kir. miniszter

M. Katonka Mária 1913—1997

TARTALOMJEGYZÉK

A Kiadó előszava	5
Katonka Mária rövid életrajza	7
Kóborlás a Hajdúságban	10
Augusztus 2-án, rab-városom helyett, magam ünnepelek	17
Hej Debrecen, ha rád emlékezem	22
Ami kimaradt a FÜLEMÜLE DAL-ból	27
Mi és a nagyvilág	33
Halhatatlan magyar szellem	38
Meséljen, édesanyám...!	41
Dr. Ravasz László püspök 80 esztendő	45
A reformáció emlékünnepe	48
Ki nevelte Zrínyi Miklóst...?	54
Zrínyi Miklós, a szigetvári hős	61
A Dózsa-év végére	64
Szent István napja utáni gondolatok	75
Egy Jókai regény 100 esztendő születésnapjára	83
Kik voltak Erdély legelső lakói	87
A 750 éves Aranybulla szerepe nemzeti életünkben	96
300 esztendeje, hogy megszűnt a független, szabad király-választó Magyarország	103
Az Aranybulla és a Lateráni Zsinat	112
Szent László király leánya, Piroska — Eiréne — alapította a világ legelső kórházát	126
Örök mécsek I.	132
Örök mécsek II.	146
Örök mécsek III.	152
Örök mécsek IV.	159
Magyar asszonyok és Tormay Cécile emlékére	164
Káldeától Ister-Garnig védelmében	168
Válaszlevél Szilvássy László főszerkesztő úrnak	174
Debrecentől a Niagaráig!	179
Nincs szebb, mint a széthúzás!	186
Történelmi-politikai összefoglaló	191
A fáraó országa és a hét szűk esztendő...!	198
Bizony... Megváltó született	201

Hungarizmus! Turanizmus!	205
Bárdossy László tragikus sorsa	210
Emlékezés 1944 októberére	217
Mit üzent a börtönből Szálasi Ferenc Nemzetvezető?	229
Kassai Ferenc búcsúlevele a siralomházból	242